

בְּשָׁבִילי הַתְּרָבוֹת, הַמּוֹרֶשֶׁת וְהַשָּׂפָה הָעִבְרִית

פְּסוּקִים, פְּתֻגָּמִים, נִיבִים וּמִטְבְּעוֹת-לָשׁוֹן

רמי הוכמן

אפריל 2006

ניסן התשס"ו

"ודע, שהדברים אשר אומר בפרקים אלו ובמה
שיבוא מן הפרוש, אינם דברים שבדיתי מעצמי,
ולא פרושים שחידשתים. אמנם הם עניינים
ליקטתים מדברי חכמים במדרשות ותלמוד
וזולתם מחיבוריהם; ומדברי הפילוסופים גם כן,
הקדמונים והחדשים, ומחיבורי הרבה בני אדם-
ושמע האמת ממי שאמרה".

הרמב"ם, הקדמה למסכת אבות

תוכן העניינים

עמוד

נושא

8.....	הקדמה
9.....	במקום מבוא
10.....	סרגל הזמן
13.....	שופטים, מלכים, נביאים וכהנים
13.....	שופטים
15.....	מלכים, נביאים וכהנים
23.....	שער המקורות
23.....	פסוקים נבחרים מפתחי הקודש
23.....	בראשית
30.....	שמות
33.....	ויקרא
34.....	במדבר
35.....	דברים
37.....	יהושע
39.....	שופטים
42.....	שמואל א'
45.....	שמואל ב'
48.....	מלכים א'
50.....	מלכים ב'
52.....	ישעיה
54.....	ירמיה
55.....	יחזקאל
55.....	יואל
56.....	עמוס
56.....	יונה
56.....	חבקוק
56.....	תהילים
58.....	משלי
60.....	איוב
61.....	שיר השירים
61.....	רות
62.....	קהלת
63.....	אסתר
64.....	נחמיה
64.....	דברי הימים ב'

65.....שירות

- 65.....שירת הים
- 66.....שירת האזינו
- 67.....שירת דבורה
- 68.....שיר השירים
- 69.....שיר המעלות (1)
- 69.....שיר המעלות (2)
- 69.....על נהרות בבל

70.....ברכות

- 70.....ברכת יצחק ליעקב
- 70.....ברכת יצחק לעשיו
- 70.....ברכת יעקב לבניו
- 71.....משל בלעם (1)
- 71.....משל בלעם (2)
- 71.....משל בלעם (3)

72.....קינות

- 72.....קינת דוד

73.....משלים

- 73.....משל יותם
- 73.....משל כבשת הרש
- 74.....משל הכרם

75.....חלומות ופְּשָׁרָם

- 75.....המלחמה במְּדִיָּנִים
- 75.....חלום יוסף (1)
- 75.....חלום יוסף (2)
- 75.....חלום שַׁר-הַמִּשְׁקִים
- 76.....חלום שַׁר-הָאֲפִים
- 76.....חלום פְּרָעָה
- 76.....חלום יעקב
- 77.....חלום שלמה

78.....חֲזוֹנוֹת

- 78.....אִם-בְּחֻקֹּתַי, תֵּלְכוּ
- 78.....חֲזוֹן, יִשְׁעֶיהוּ בֶן-אֲמוֹץ
- 78.....חֲזוֹן אַחֲרִית הַיָּמִים (1)
- 79.....חֲזוֹן אַחֲרִית הַיָּמִים (2)
- 79.....עוֹד אֲבִנָּה וְנִבְנִית
- 79.....חֲזוֹן הַעֲצָמוֹת הַיְּבֹשׁוֹת

81.....עֲשֶׂרֶת הַדִּבְרֹת

תפילות.....82

82.....	תפילת שחרית
82.....	אָדון עולם
82.....	ברכת המזון
84.....	קידוש
84.....	קול נדרי
85.....	תפילת נעילה, יום הכיפורים
85.....	שמע ישראל
85.....	אל מלא רחמים
86.....	קדיש
86.....	ברכות
87.....	ברכות לחנוכה
87.....	ברכת הדרך

מפניני חז"ל.....88

88.....	פרקי אבות
88.....	פרק ראשון
89.....	פרק שני
90.....	פרק שלישי
91.....	פרק רביעי
94.....	פרק חמישי
95.....	פרק שישי

97.....	פּרפּראות לחכמה
---------	-----------------

בראי המספרים.....102

מעגל השנה היהודי והישׁראלי.....111

שמות הרבה לירושלים.....118

שער התקומה.....122

ההמנון.....122

הסמל.....122

הדגל.....127

מגילת העצמאות.....128

נשיאים וראשי ממשלה.....130

130.....	נשיאים
----------	--------

133.....	ראשי ממשלה
----------	------------

שער פניני הלשון.....135**פתגמים.....135**

135.....	פתגמים במגוון נושאים
143.....	אברי גוף
144.....	אדם
146.....	בעלי חיים, עופות ורמשים
148.....	גנבים ומוליכי שולל
149.....	הרים
150.....	חוכמה וטיפשות
152.....	על דרך השלילה
155.....	עצים
156.....	צדיקים ומצוות
157.....	שתיקה
158.....	תורה

אמרות ופתגמים מן הארמית.....159**אמרות ופתגמים מן העולם.....160****ביטויים.....162****ביטויים בלעז.....173****ניבים.....174**

174.....	אבן
174.....	דרך
175.....	פי
176.....	פרי
176.....	פרטי לבוש

עבודת האדמה.....177**אונומטופאות.....179****מטאפורות.....180****אמרות.....181****ראשי תיבות.....182****איחולים.....183**

184.....מין המיתולוגיה

185.....במקום סיפוס

186.....בבליוגרפיה

בְּמִקּוֹם מְבוֹא

"כשהיה רבי ישראל בעל שם טוב רואה שפורענות מתרגשת לבוא על ישראל, היה הולך למקום אחד ביער ומתייחד עם נפשו. שם היה מדליק אש, אומר תפילה אחת ונס היה מתרחש והגזרה הייתה מתבטלת.

לאחר זמן כשהיה תלמידו רבי דב בר המגיד מְמַזְרִיץ' צריך לבקש רחמים על ישראל, היה הולך לאותו מקום ביער, ואומר: "רְבוּנוּ של עולם הִטָּה אוזְנְךָ, איני יודע כיצד מדליקים את האש אבל עדיין יכול אני לומר את התפילה", והנס היה מתרחש.

לאחר זמן היה רבי משה ליב מְסַאסֵּב הולך אף הוא כדי להציל את עמו אל היער ואומר: "איני יודע כיצד מדליקים את האש, איני יודע את התפילה, אבל יכול אני למצוא את המקום", ודי היה בכך והנס היה מתרחש.

כשהגיע זמנו של רבי ישראל מרוז'ין לבטל את הגזרה, יושב היה בכורסתו, ראשו נתון בין כפות ידיו ומשיח עם הקב"ה: "איני יכול להדליק את האש, איני יודע את התפילה, אף איני יודע למצוא את המקום ביער. איני יודע אלא לספר סיפור זה וצריך שיהיה די בכך". ודי היה בכך.

ואנו, כלום נדע וְלוֹ לספר סיפור זה?

וכלום דִּי יהיה בכך?

סרגל הזמן

התקופה	האירוע
3759 לפני הספירה*	בריאת העולם-האדם הראשון (על פי היהדות)
2104 לפני הספירה*	המבול הגדול (תקופת נח)
1737 לפני הספירה*	אברם נוטש את חרן ונווד לכנען
1675 לפני הספירה*	עקדת יצחק
1290 לפני הספירה	יציאת מצרים
1230 לפני הספירה	יהושע כובש את הארץ
1130 לפני הספירה	גדעון שופט את ישראל
1000 לפני הספירה	דוד כובש את עיר יבוס
950 לפני הספירה	שלמה בונה את בית המקדש
930 לפני הספירה	הפילוג בין יהודה וישראל
701 לפני הספירה	חזקיהו מבצר את ירושלים
332-586 לפני הספירה	התקופה הפרסית**
586 לפני הספירה	1. נבוכדנצר מחריב את ירושלים
538 לפני הספירה	2. הצהרת כורש
516 לפני הספירה	3. בניית בית המקדש השני על ידי עזרא ונחמיה.
37-332 לפני הספירה	התקופה ההלניסטית**
167 לפני הספירה	1. מרד החשמונאים וטיהור המקדש
37 לפני הספירה-324 לספירה	התקופה הרומית**
37 לפני הספירה	1. הורדוס שולט על ירושלים
0	2. הולדת ישו (תחילת עידן הנצרות)
70 לספירה	3. חורבן בית המקדש השני
73 לספירה	4. נפילת מצדה לידי הרומאים
132 לספירה	5. מרד בר-כוכבא
638-324 לספירה	תקופת הנוצרים הביזנטים**
324 לספירה	1. הנוצרים הביזנטים בירושלים
622 לספירה	הֶגְרָה (ההגירה של מוחמד ומאמיניו מִמֶּכָּה לְמִדְיָנָה-תחילת עידן האיסלם)
1099-638 לספירה	התקופה הערבית**
638 לספירה	1. המוסלמים בירושלים
1291-1099 לספירה	התקופה הצלבנית**
1099 לספירה	1. הצלבנים בירושלים
1187 לספירה	המוסלמים חוזרים לירושלים
1561-1291 לספירה	התקופה הממלוכית**
1250 לספירה	1. הממלוכים בירושלים
1453 לספירה	יואהן גוטנברג ממציא את הדפוס

*בניזרי (התשס"ד)

** באזורנו

התקופה	האירוע
1492 לספירה	גירוש ספרד
1516 לספירה	הע'ותמנים בירושלים
1516-1917 לספירה	התקופה הע'ותמנית**
4/7/1776 לספירה	הכרזת העצמאות של ארצות הברית של אמריקה
1789 לספירה	המהפכה הצרפתית
1799 לספירה	נפוליאון בשערי עכו
1876 לספירה	בל עורך את שיחת הטלפון הראשונה
1881 לספירה	ג'ורג' איסטמן ממציא מצלמה ביתית ראשונה
1882-1904 לספירה	העלייה הראשונה, הקמת המושבות
1885 לספירה	פרידריך בנץ בנה מכונת שאפשר לנסוע בה
1886 לספירה	לואיס הווארד לטימר המציא את הנורה הראשונה שהתבססה על תייל פחם
1897 לספירה	הקונגרס הציוני הראשון
1903 לספירה	האחים אורוויל ווילבור רייט מטיסים את ה"פלייר"
1905-1914 לספירה	העלייה השנייה, יסוד דגניה
1909 לספירה	יסוד השומר
1914-1919 לספירה	מלחמת העולם הראשונה
10/1917 לספירה	מהפכת אוקטובר
1917 לספירה	הבריטים כובשים את ירושלים
2/11/1917 לספירה	הצהרת בלפור
1919-1923 לספירה	העלייה השלישית
1920 לספירה	יסוד ההגנה
1922 לספירה	הספר הלבן
1924-1929 לספירה	העלייה הרביעית
1929-1939 לספירה	העלייה החמישית
1939-1945 לספירה	מלחמת העולם השנייה
1941 לספירה	הקמת הפלמ"ח, זרוע המחץ של ההגנה
29/11/1947 לספירה (כ"ט בנובמבר 1947)	החלטת האו"ם על חלוקת ארץ ישראל והקמת שתי מדינות: יהודית וערבית ואזור בין-לאומי בירושלים וסביבתה
14/5/1948 לספירה (ה' באייר התש"ח)	הכרזת העצמאות
1/6/1948 לספירה	הקמת צה"ל
1948-1949 לספירה	מלחמת העצמאות (השחרור, הקוממיות)
1948 לספירה	ירושלים בירת מדינת ישראל
11/5/1949 לספירה (י"ב באייר התש"ט)	ישראל מתקבלת כחברה ה-59 באו"ם (37-בעד, 12-נגד, 9-נמנעו)
1956 לספירה	מלחמת סיני
10-5/6/1967 לספירה	מלחמת ששת הימים
20/7/1969 לספירה	האדם הראשון (ניל ארסטרונג) נוחת על הירח
8/1970-8/1968 לספירה	מלחמת ההתשה (מלחמת אלף הימים)
24/10/1973 לספירה	מלחמת יום הכיפורים

** באזורנו

התקופה	האירוע
26/3/1979 לספירה	הסכם השלום עם מצרים
6/6/1982 לספירה	מלחמת שלום הגליל
9/12/1987 לספירה	האינתיפאדה הראשונה
9/11/1989 לספירה (הוקמה בליל 13-12/8/1961)	נפילת חומת ברלין
1991 לספירה	קריסת ברית המועצות
15/1/1991 לספירה	מלחמת המפרץ
5/7/1994 לספירה	הסכם השלום עם ירדן
4/11/1995 לספירה	רצח יצחק רבין
2000 ואילך לספירה	האינתיפאדה השנייה
6/2006 לספירה	מלחמת לבנון השנייה

**** באזורנ**

שופטים, מלכים, נביאים וכהנים

שופטים

השופט	משך הכהונה	שבט	האויב	סרגל הזמן (מועד פטירה*)
עֲתַנְיָאל בֶּן-קִנָּז	40 שנים		כּוֹשֵׁן לְשִׁעְתֵּימִם מֶלֶךְ אֲרָם נִהְרִים (8 שנים)	1204 לפנה"ס
אֶהוֹד בֶּן-גֵּרָא בֶּן- הִימִינִי	80 שנים	בנימין	עִגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב (18 שנים) (יִיאוֹאֲסוֹף אליו את- בְּנֵי עֲמֹן וְעַמְלֶק)	1124 לפנה"ס
שִׁמְשׁוֹן בֶּן-עֲנָת (כהן)	פחות משנה		פְּלִשְׁתִּים	1124 לפנה"ס
דְּבוֹרָה אִשֶּׁת לֵפִידוֹת	40 שנים	נפתלי	יָבִין מֶלֶךְ כְּנָעַן	1084 לפנה"ס
גִּדְעוֹן (יִרְבֵּעַל) בֶּן- יוֹאָשׁ, אָבִי הַעֲזָרִי	40 שנים	מנשה	מִדְיָן (7 שנים) (יִיכָל מִדְיָן וְעַמְלֶק וּבְנֵי קִדְשִׁים)	1044 לפנה"ס
אַבְימֶלֶךְ בֶּן-יִרְבֵּעַל	3 שנים	מנשה	תושבי העיר שָׁכֶם, מְגִדֹל- שָׁכֶם, תִּבְצָא	1041 לפנה"ס
תוֹלַע בֶּן-פּוּאָה	23 שנים	יששכר		1018 לפנה"ס
יָאִיר הַגִּלְעָדִי	22 שנים	מנשה		996 לפנה"ס
יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי	6 שנים	מנשה	פְּלִשְׁתִּים וּבְנֵי עֲמֹן	973 לפנה"ס
אַבְצָן מִבֵּית לָחֶם	7 שנים	יהודה		967 לפנה"ס
אֵילָן הַזְּבוּלֹנִי	10 שנים	זבולון		957 לפנה"ס
עֲבְדֹן בֶּן-הֶלֶל הַפְּרָעְתוֹנִי	8 שנים	אפרים		949 לפנה"ס
שִׁמְשׁוֹן הַדָּנִי בֶּן- מְנוּחַ וּצְלַפְוֹנִית	20 שנים	דן	פְּלִשְׁתִּים	929 לפנה"ס

*תאריך הפטירה על-פי בניזרי (התשס"ד)

השופט	משך הכהונה	שבט	האויב	סרגל הזמן (מועד פטירה*)
עלי הכהן	40 שנים (כיהן בזמנו של שאול בן- קיש)	לוי	פלשתים	889 לפנה"ס
שמואל בן-אלקנה בן-ירחם בן- אליהוא בן-תחז בן- צוף אפרתי (נביא)	10 שנים שפט לבדו ושנה בחפיפה עם שאול בן-קיש	לוי	פלשתים	876 לפנה"ס

*תאריך הפטירה על-פי בניזרי (התשס"ד)

מלכים, נביאים וכהנים

המלך	מלך על	משך הכהונה	סרגל הזמן** (לפנה"ס)	המלך בישראל / ביהודה	הנביא	הכהן
שאול בן-קיש	הממלכה המאוחדת	(נמשח על ידי שמואל בגיל 58) שנתיים	877-879		שמואל	עלי(40)
דוד בן-ישי	הממלכה המאוחדת	(נמשח על ידי שמואל בסתר בגיל 29) 40 שנים (בחרון מלך שבע שנים ובירושלים מלך שלשים ושלש שנים)	836-877		נחמן גד*	צדוק הכהן *יונתן בן- אביתר הכהן
שלמה בן-דוד ובת שבע	הממלכה המאוחדת	(הומלך בגיל 12) 40 שנה	796-836		*עידו *אחיה השילני	צדוק הכהן
ירבעם בן-נבט אפרתי וצרועה (משבט אפרים)	ישראל* (1)	22 שנים (מקוטעות)	775-796	*ירבעם בן- שלמה *אבים בן דוד בן-ישי ומעכה בת- אבישלו *אסא בן- אבים	*עידו *אחיה השילני	
ירבעם בן-שלמה ונעמה העמנית	יהודה** (1)	(בן 41 במולכו) 17 שנים	779-796	ירבעם בן- נבט אפרתי	*אחיה השילני *שמעי ה *עידו	אחיעזר
אבים (אביה) בן רחבעם ומעכה בת- אבישלו	יהודה (2)	3 שנים (מקוטעות)	777-779		עידו	עזריהו

**על-פי בניזרי (התשס"ד)

ממלכת יהודה כללה את השבטים : יהודה, שמעון, בנימין
ממלכת ישראל כללה תשעה שבטים : ראובן, יששכר, זבולון, גד, דן, אשר, נפתלי, אפרים, מנשה

שבט לוי הופקד על עבודת ה' ולכן פוזר בין השבטים

המלך	מלך על	משך הכהונה	סרגל הזמן** (לפנה"ס)	המלך בישראל / ביהודה	הנביא	הכהן
אַסָא בֶן- אַבְיָם	יהודה (3)	41 שנים (השיא את בתו של עמרי- מלך ישראל ליהושפט בנו)	736-777	*אַסָא מֶלֶךְ בשנת 20 לִירְבֵּעַם בֶּן- נִבְט אֶפְרָתִי *בשנת 2 לַאסָא מֶלֶךְ נָדָב בֶּן- יִרְבֵּעַם *בשנת שש לאסא מלך יהודה מלך בעשא בן אחיה *אלה בן בעשא *זמרי *עמרי/ תבני בן גינת *עמרי *אחאב בן עמרי	*חנני הרואה *עזריהו בן עודד *יהוא בן חנני	יהורם
נָדָב בֶּן- יִרְבֵּעַם בֶּן-נִבְט אֶפְרָתִי (משבט אפרים)	ישראל (2)	שנתיים (מקוטעות) (נרצח על ידי שר צבאו בעשא בן אחיה)	774-775	מֶלֶךְ בשנת 2 לַאסָא בֶּן-אַבְיָם	*חנני הרואה *עזריהו בן עודד	
בעשא בן אחיה (משבט יששכר)	ישראל (3)	24 שנים (מקוטעות)	751-774	אַסָא בֶּן- אַבְיָם	יהוא בן חנני הרואה	
אלה בן בעשא (משבט יששכר)	ישראל (4)	שנתיים (בתרצה) (נרצח על ידי שר חצי הרכב : זמרי)	750-751	אַסָא בֶּן- אַבְיָם		
זְמָרִי	ישראל (5)	7 ימים (הצבא לא הסכים למלכותו והמליך את עמרי)	750-750	אַסָא בֶּן- אַבְיָם		

**על-פי בניזרי (התשס"ד)

המלך	מלך על	משך הכהונה	סרגל הזמן** (לפנה"ס)	המלך בישראל / ביהודה	הנביא	הכהן
*עמרי (משבט אפרים) *תבני בן גינת במקביל	ישראל (6)	(לאחר מות זמרי התעוררה מחלוקת בעם : חלק חפצו בעמרי וחלק בתבני בן גינת. לאחר 4 שנות מלחמה גבר עמרי ומלך על כל העם).	739-750	בשנת 31 לאסא בן-אבבים		
*עמרי (משבט אפרים) לבדו	ישראל (6) (בתו של עמרי נשא ליהושפט בן אסא- מלך יהודה ובכך נתנה לעמרי לגיטימצ יה מהעם)	ס"ה מלך עמרי 12 שנים מהן 5 שנים מקוטעות במקביל לתבני בן גינת ו-7 שנים לבדו ("בתרצה מלך שש –שנים")				
אחאב בן עמרי (משבט אפרים) (נשוי לאיזבל בת אתבעל מלך צידונים)	ישראל (7)	(בן 38 במולכו) 22 שנים (מקוטעות)	719-739	*אסא בן-אבבים *יהושפט בן אסא	*אליהו *עובדיה *מיכיהו	

**עלפי בניזרי (התשס"ד)

המלך	מלך על	משך הכהונה	סרגל הזמן** (לפנה"ס)	המלך בישראל / ביהודה	הנביא	הכהן
יהושפט בן-אסא ועזובה בת שילחי	יהודה (4)	(בן 35 במולכו) 25 שנים (מקוטעות) (נשא את בתו של עמרי-מלך ישראל)	713-736	*אחאב בן עמרי *אחזיהו בן אחאב *יהורם בן אחאב	*יהוא בן חנני *עובדיה *מיכיהו *יהואחז *יחזיאל בן זכריה *אלעזר בן דודהו ממֶרְשָׁה	יהואחז
אחזיהו בן אחאב ואיזבל בת אתבעל מלך צידונים	ישראל (8)	שנתיים (מקוטעות)	717-719	יהושפט בן אחאב	* אלעזר בן דודיהו ממֶרְשָׁה	
יהורם בן אחאב ואיזבל בת אתבעל מלך צידונים	ישראל (9)	12 שנים (נרצח על ידי שר צבאו יהוא בן יהושפט בן נְמָשִׁי. עֲמוֹ נִרְצָחוּ כֹל בֵּית אֲחָאב וְגַם 42 אִישׁ מִבֵּית אֲחָזִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה)	705-717	*יהושפט בן אסא *יהורם בן יהושפט	*אלישע *יואל *אליהו הנביא	
יהורם בן יהושפט	יהודה (5)	8 שנים (הומלך על ידי אביו בגיל 32) (נשא את עתליה בת אחאב)	705-713	יהורם בן אחאב	אליהו הנביא	יהויריב
אחזיה בן יהורם ועתליה בת אחאב ואיזבל בת אתבעל מלך צידונים	יהודה (6)	(בן 22 במולכו) שנה (נרצח על ידי יהוא בן יהושפט בן נְמָשִׁי)	704-705	יהוא בן יהושפט בן נְמָשִׁי	אלישע	יהושפט

**על-פי בניזרי (התשס"ד)

המלך	מלך על	משך הכהונה	סרגל	המלך	הנביא	הכהן
------	--------	------------	------	------	-------	------

		הזמן** (לפנה"ס)	בישראל/ ביהודה			
יהוידע		699-704	יהוא בן יהושפט בן נְמָשִׁי	(נישאה ליהורם מלך יהודה ולאחר מותו הרגה כל זרע הממלכה מיהודה-למעט התינוק יהואש. השתלטה על ממלכת יהודה.) 6 שנים (מקוטעות)	יהודה (7)	עתליה בת אחאב ואיזבל בת אתבעל מלך צידונים
	יונה בן אמיתי	677-705	*אחזיהו בן יהורם *עתליה בת אחאב ואיזבל בת אתבעל מלך צידונים *יואש בן אחזיהו	(נמשח למלך בציווי אליהו הנביא ואלישע הנביא. שליחותו : להשמיד את בית אחאב.) 28 שנים	ישראל (10)	יהוא בן יהושפט בן נְמָשִׁי
*יהוידע *פדיה	זכריה בן יהוידע	659-699	*יהוא בן יהושפט בן נְמָשִׁי * יואחז בן יהוא * יואש בן יהואחז	(בן 7 היה במולכו) 40 שנים	יהודה (8)	יואש בן אחזיהו
		662-677	* יואש בן אחזיהו	17 שנים (מקוטעות)	ישראל (11)	יואחז בן יהוא (ראשון לשושלת יהוא בן יהושפט בן נְמָשִׁי)
	אלישע	646-662	* יואש בן אחזיהו *אמציה בן יואש	16 שנים (מלך בחיי אביו) (לקח בשבי את אמציה בן יואש ובזז את אוצרות המלך ובית המקדש)	ישראל (12)	יואש בן יהואחז (שני לשושלת יהוא בן יהושפט בן נְמָשִׁי)
הכהן	הנביא	המלך בישראל/	סרגל הזמן**	משך הכהונה	מלך על	המלך

		ביהודה	(לפנה"ס)			
צדקיהו	אמוץ	*יואש בן יהואחז *ירבעם בן יואש	645-659	(בן 25 במולכו) 14 שנים (נלקח בשבי על ידי יהואש בן יהואחז)	יהודה (9)	אמציה בן יואש
	*עמוס *יונה בן אמיתי	*אמציה בן יואש *עוזיהו בן אמציה	607-646	41 שנים (מלך בחיי אביו)	ישראל (13)	ירבעם בן יואש (שלישי) לשושלת יהוא בן יהושפט בן נְמָשִׁי
יואל	*הושע *ישעיה *עמוס *עוזיהו *מיכה המורשתי	*ירבעם בן יואש *זכריה בן ירבעם *שלם בן יבש *מנחם בן גדי *פקחיה בן מנחם	593-645	52 שנים (הומלך בגיל 16 עוד בחיי אביו. בסוף כהונתו לקה בצרעת והוחלף על ידי בנו יותם)	יהודה (10)	עוזיהו בן אמציה (שמות נוספים : עזריה, עזריהו, עוזיהו)
		עוזיהו בן אמציה	607-607	6 חודשים (נרצח על ידי שלום בן יבש שמלך תחתיו)	ישראל (14)	זכריה בן ירבעם (רביעי) ואחרון לשושלת יהוא בן יהושפט בן נְמָשִׁי
		עוזיהו בן אמציה	607-607	חודש (נרצח על ידי מנחם בן גדי שמלך תחתיו)	ישראל (15)	שלם בן יבש
		עוזיהו בן אמציה	596-606	10 שנים	ישראל (16)	מנחם בן גדי
		עוזיהו בן אמציה	594-596	שנתיים (נרצח על ידי שלישו : פקח בן רמליה שמלך תחתיו)	ישראל (17)	פקחיהו בן מנחם (בן גדי)

**על-פי בניזרי (התשס"ד)

המלך	מלך על	משך הכהונה	סרגל הזמן** (לפנה"ס)	המלך בישראל/ ביהודה	הנביא	הכהן
פקח בן רמליהו	ישראל (18)	20 שנים (נרצח על ידי הושע בן אלה שמלך תחתיו)	573-593	*יותם בן עוזיהו *אחז בן יותם		
יותם בן עוזיהו	יהודה (11)	(בן 25 במולכו) 16 שנים	577-593	פקח בן רמליהו	*ישעיה *מיכה המורשתי	יותם
אחז בן יותם	יהודה (12)	16 שנים	561-577	*פקח בן רמליהו *הושע בן אלה	*ישעיה *מיכה המורשתי *הושע *עמוס *עודד	אוריה
הושע בן אלה	ישראל (19)	18 שנים (המלך האחרון של מלכות ישראל)	555-753	*אחז בן יותם *חזקיהו בן אחז		
חזקיהו בן אחז	יהודה (13)	31 שנים	532-561	הושע בן אלה	*ישעיה *הושע *עמוס	נריה
מנשה בן חזקיהו	יהודה (14)	(בן 12 היה במולכו) 55 שנים	477-532	מלכות ישראל בגלות	*יואל *נחום *חבקוק	הושעיה
אמון בן מנשה	יהודה (15)	(בן 22 במולכו) שנתיים	475-477	מלכות ישראל בגלות		שלום
ישעיהו בן אמון	יהודה (16)	(הומלך בגיל 8) 31 שנים	444-475	מלכות ישראל בגלות	*צפניה *ירמיה *חולדה	חלקיהו
יואחז בן יאשיהו	יהודה (17)	(הומלך בגיל 23 על ידי עם הארץ) 3 חודשים	444-444	מלכות ישראל בגלות	ירמיה	חלקיהו

**על-פי בניזרי (התשס"ד)

המלך	מלך על	משך הכהונה	סרגל הזמן** (לפנה"ס)	המלך בישראל/ ביהודה	הנביא	הכהן
יהויקים בן יאשיהו (שמו הוחלף מאליקים)	יהודה (18)	(בן 25 במולכו) 11 שנים	433-444	מלכות ישראל בגלות	*אוריה *ירמיה	עזריה
יהויכין בן יהויקים	יהודה (19)	(הומלך על ידי נבוכדנצר) 3 חודשים	433-433	מלכות ישראל בגלות	ירמיה	שריה
צדקיהו בן יאשיהו דוד יהויכין שמות נוספים: שלום מתניה	יהודה (20)	(הומלך על ידי נבוכדנצר שהדיח את יהויכין, אחיינו) (בן 21 במולכו) 11 שנים	422-433	מלכות ישראל בגלות	*ירמיה *יחזקאל	יהוצדק אחי עזרא הסופר
גדליה בן אחיקם	יהודה (21)	(הומלך על ידי נבוכדנצר כדי שינהיג את שארית הפלטה בארץ). 52 יום (נרצח) על ידי ישמעאל בן נתניהו שנשלח על ידי בעליס מלך בני עמון.	422-422	מלכות ישראל בגלות	ירמיה	

**על-פי בניזרי (התשס"ד)

שער המקורות

פסוקים נבחרים מפתבי הקודש

בראשית

א בְּרֵאשִׁית, בָּרָא אֱלֹהִים, אֶת הַשָּׁמַיִם, וְאֶת הָאָרֶץ. **ב** וְהָאָרֶץ, הִיְתָה תֵהוֹ וְבָהוּ, וְחָשֶׁךְ, עַל-פְּנֵי תְהוֹם; וְרוּחַ אֱלֹהִים, מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמַּיִם. **ג** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, יְהִי אוֹר; וַיְהִי-אוֹר. **ד** וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאוֹר, כִּי-טוֹב; וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים, בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. **ה** וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה; וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר, יוֹם אֶחָד. (בראשית א' 1-5)

ו וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצֶלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ: זָכָר וּנְקֵבָה, בָּרָא אֹתָם. **ז** וַיְבָרֶךְ אֹתָם, אֱלֹהִים, וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ, וּכְבֹּשֶׁהָ; וּרְדוּ בְּדֹגַת הַיָּם, וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם, וּבְכָל-חַיָּה, הָרֹמֶשֶׂת עַל-הָאָרֶץ. **ח** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, הִנֵּה נֹתְתִי לָכֶם אֶת-כָּל-עֵשֶׂב זֶרַע אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ, וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-בּוֹ פְּרִי-עֵץ, זֶרַע זֶרַע: לָכֶם יִהְיֶה, לֶאֱכֹלָה. **ט** וְלָכָל-חַיַּת הָאָרֶץ וְלָכָל-עוֹף הַשָּׁמַיִם וְלָכָל רֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר-בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, אֶת-כָּל-יֶרֶק עֵשֶׂב, לֶאֱכֹלָה; וַיְהִי-כֵן. **י** וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה, וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד; וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר, יוֹם הַשְּׁנִי. {פ} (בראשית א' 27-31)

א וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְכָל-צִבְיָתָם. **ב** וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה; וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, מִכָּל-מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. **ג** וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ: כִּי בּוֹ שָׁבַת מְלַאכְתּוֹ, אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. (בראשית ב' 1-3)

אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, בְּהִבְרָאָם: בַּיּוֹם, עָשׂוֹת יְהוָה אֱלֹהִים--אָרֶץ וּשְׁמַיִם. (בראשית ב' 4)

טו וַיִּסַּח יְהוָה אֱלֹהִים, אֶת-הָאָדָם; וַיְנַחֲהוּ בְּגֶן-עֵדֶן, לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ. **טז** וַיִּצְוָה יְהוָה אֱלֹהִים, עַל-הָאָדָם לֵאמֹר: מִכָּל עֵץ-הַגֵּן, אָכַל תֹּאכַל. **יז** וּמִעֵץ, הַדֶּעֶת טוֹב וָרָע--לֹא תֹאכַל, מִמֶּנּוּ: כִּי, בַּיּוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ--מוֹת תָּמוּת. (בראשית ב' 15-17)

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים, לֹא-טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבַדּוֹ; אַעֲשֶׂה-לוֹ עֵזֶר, כְּנֶגְדּוֹ. (בראשית ב' 18)

כ וַיֹּאמֶר, הָאָדָם, זֹאת הִפְעָם עָצָם מַעֲצָמִי, וּבִשָּׁר מִבְּשָׁרִי; לִזְאֹת יִקְרָא אִשָּׁה, כִּי מֵאִישׁ לְקַחָהּ-זֹאת. **כא** עַל-כֵּן, יַעֲזֹב-אִישׁ, אֶת-אָבִיו, וְאֶת-אִמּוֹ; וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד. (בראשית ב' 23-24)

וְהִנָּחֵשׁ, הָיָה עָרוֹם, מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים; וַיֹּאמֶר, אֶל-הָאִשָּׁה, אַף כִּי-אָמַר אֱלֹהִים, לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֵּן. (בראשית ג' 1)

וַיִּשְׁמְעוּ אֶת-קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים, מִתְהַלֵּךְ בֵּגֶן--לְרוּחַ הַיּוֹם; וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ, מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים, בְּתוֹךְ, עֵץ הָגֶן. (בראשית ג' 8)

ט וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים, אֶל-הָאָדָם; וַיֹּאמֶר לוֹ, אַיֶּכָּה. **י** וַיֹּאמֶר, אֶת-קִלְכָּד שָׁמַעְתִּי בֵּגֶן; וָאִירָא כִּי-עִירַם אָנֹכִי, וָאֲחָבֵא. **יא** וַיֹּאמֶר--מִי הִגִּיד לְךָ, כִּי עִירַם אֶתָּה; הַמֶּן-הָעֵץ, אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵבִלְתִּי אֲכָל-מִמֶּנּוּ--אָכַלְתָּ. **יב** וַיֹּאמֶר, הָאָדָם: הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי, הוּא נָתַנָּה-לִּי מִן-הָעֵץ וָאֲכַל. **יג** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לָאִשָּׁה, מַה-זֹּאת עָשִׂית; וַתֹּאמֶר, הָאִשָּׁה, הִנָּחֵשׁ הִשְׁיֵאֲנִי, וָאֲכַל. **יד** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל-הִנָּחֵשׁ, כִּי עָשִׂית זֹאת, אֲרוּרָה אַתָּה מִכָּל-הַבְּהֵמָה, וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה; עַל-גִּחְוֹנְךָ תֵּלֵךְ, וְעֹפֶר תֹּאכַל כָּל-יְמֵי חַיֶּיךָ. **טו** וְאִיכָּה אָשִׁית, בִּינְךָ וּבִין הָאִשָּׁה, וּבִין זֶרְעֶךָ, וּבִין זֶרְעָהּ: הוּא יִשׁוּפֶךָ רֹאשׁ, וְאַתָּה תִּשׁוּפֶנּוּ עֲקֵב. {ס}

טז אֶל-הָאִשָּׁה אָמַר, הֲרֵבָה אֲרֵבָה עֲצָבוֹנְךָ וְהִרְגִּנְךָ--בְּעֶצֶב, תֵּלְדִי בָנִים; וְאֶל-אִישְׁךָ, תִּשְׁוָקְתִּיךָ, וְהוּא, יִמְשָׁל-בָּךְ. {ס}

יז וּלְאָדָם אָמַר, כִּי-שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ, וַתֹּאכַל מִן-הָעֵץ, אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ--אֲרוּרָה הָאֲדָמָה, בְּעִבּוּרְךָ, בְּעֶצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. **יח** וְקוֹץ וְדֹרְדֹר, תַּצְמִיחַ לָךְ; וְאָכַלְתָּ, אֶת-עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה. **יט** בְּזַעַת אַפֶּיךָ, תֹּאכַל לֶחֶם, עַד שׁוֹבֶךָ אֶל-הָאֲדָמָה, כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ: כִּי-עֹפֶר אַתָּה, וְאֶל-עֹפֶר תָּשׁוּב. **כ** וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ, חַוָּה: כִּי הוּא הִיטָהּ, אִם כָּל-חַי. (בראשית ג' 9-20)

וַיִּשְׁלַחֲהוּ יְהוָה אֱלֹהִים, מִגֶּן-עֵדֶן--לַעֲבֹד, אֶת-הָאֲדָמָה, אֲשֶׁר לָקַח, מִשָּׁם. וַיִּגְרֹשׁ, אֶת-הָאָדָם; וַיִּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לִגְן-עֵדֶן אֶת-הַכְּרָבִים, וְאֶת לֶהֱט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֶּכֶת, לְשֹׁמֵר, אֶת-דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. (בראשית ג' 23-24)

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-קַיִן, אֵי הֶבֶל אַחִיךָ; וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי, הֲשֹׁמֵר אַחִי אָנֹכִי. וַיֹּאמֶר, מַה עָשִׂיתָ; קוֹל דְּמֵי אַחִיךָ, צֹעֲקִים אֵלַי מִן-הָאֲדָמָה. (בראשית ד' 9-10)

הָלוֹא אִם-תִּיטִיב, שָׂאתָ, וְאִם לֹא תִיטִיב, לִפְתַּח חֲטָאת רִבְךָ; וְאֵלֶיךָ, תִּשְׁוָקְתוֹ, וְאַתָּה, תִּמְשָׁל-בּוֹ. (בראשית ד' 7)

כא וַיֹּאמֶר לָמָד לְנָשָׁיו, עֲדָה וְצִלָּה שְׁמַעֲנָן קוֹלִי--נָשִׁי לָמָד, הֲאִזְנָה אִמְרָתִי: כִּי אִישׁ הֲרָגְתִּי לִפְעֻעִי, וְיִלְד לְחִבְרָתִי. **כב** כִּי שִׁבְעָתִים, יָקָם-קַיִן; וְלָמָד, שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה. (בראשית ד' 23-24)

כג אֵלֶּה, תּוֹלְדֹת נֹחַ--נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה, בְּדֹרֹתָיו: אֶת-הָאֱלֹהִים, הִתְהַלָּךְ-נֹחַ. (בראשית ו' 9) (רש"י: בְּדֹרֹתָיו וְלֹא בְּדֹרֹת אַחֵרִים, שֶׁאִילּוּ נִלְד בְּתַקּוּפָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, לֹא הָיָה נֹחַשׁ צַדִּיק כָּלָל)

ו וַיְהִי, מִקֶּץ אַרְבָּעִים יוֹם; וַיִּפְתַּח נֹחַ, אֶת-חֲלוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה. **ז** וַיִּשְׁלַח, אֶת-הָעֶרֶב; וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוּב, עַד-יִבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ. **ח** וַיִּשְׁלַח אֶת-הַיּוֹנָה, מֵאֹתוֹ--לִרְאוֹת הַקְּלוֹי הַמַּיִם, מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. **ט** וְלֹא-מָצְאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף-רַגְלָהּ, וַתָּשָׁב אֵלָיו אֶל-הַתֵּבָה--כִּי-מַיִם, עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ; וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקְחָהּ, וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֶל-הַתֵּבָה. **י** וַיִּחַל עוֹד, שִׁבְעַת יָמִים אַחֵרִים; וַיִּסָּף שֹׁלַח אֶת-הַיּוֹנָה, מִן-הַתֵּבָה. **יא** וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לַעֲת עֶרֶב, וְהִנֵּה עֹלָה זִית טָרֶף בְּפִיהָ; וַיֵּדַע נֹחַ, כִּי-קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ. **יב** וַיִּחַל עוֹד, שִׁבְעַת יָמִים אַחֵרִים; וַיִּשְׁלַח, אֶת-הַיּוֹנָה, וְלֹא-יָסָפָה שׁוּב-אֵלָיו, עוֹד. (בראשית ח' 6-12)

שָׁפַךְ דָּם הָאָדָם, בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפַךְ: כִּי בַצֵּלָם אֱלֹהִים, עָשָׂה אֶת-הָאָדָם.
(בראשית ט' 6)

א וַיְהִי כָל-הָאָרֶץ, שָׁפָה אֶחָת, וּדְבָרִים, אֶחָדִים. **ב** וַיְהִי, בְּנִסְעָם מִקֵּדָם; וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה בָּאָרֶץ שְׁנַעַר, וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. **ג** וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ, הִבֵּה נִלְבְּנָה לְבָנִים, וְנִשְׂרָפָה, לְשִׂרְפָה; וַתְּהִי לָהֶם הַלְבְּנָה, לְאַבֵּן, וְהַחֲמֹר, הָיָה לָהֶם לַחֲמֹר. **ד** וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה נִבְנֶה-לָנוּ עִיר, וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם, וְנַעֲשֶׂה-לָנוּ, שֵׁם: פֶּן-נִפּוּץ, עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ. **ה** וַיֵּרֶד יְהוָה, לִרְאֹת אֶת-הָעִיר וְאֶת-הַמִּגְדָּל, אֲשֶׁר בָּנוּ, בְּנֵי הָאָדָם. **ו** וַיֹּאמֶר יְהוָה, הֵן עִם אֶחָד וְשָׁפָה אֶחָת לְכָלָם, וְזֶה, הַחֲלָם לַעֲשׂוֹת; וְעַתָּה לֹא-יִבְצָר מֵהֶם, כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת. **ז** הִבֵּה, נִרְדָּה, וְנִבְלָה שָׁם, שְׁפָתָם--אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ, אִישׁ שִׁפְתֵי רֵעֵהוּ. **ח** וַיִּפֹּץ יְהוָה אֹתָם מִשָּׁם, עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ; וַיַּחֲדְלוּ, לִבְנֹת הָעִיר. **ט** עַל-כֵּן קָרָא שְׁמָהּ, בָּבֶל, כִּי-שָׁם בָּלַל יְהוָה, שִׁפְתֵי כָל-הָאָרֶץ; וַיִּמְשָׁם הַפִּצָּצִים יְהוָה, עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ. (בראשית י"א 1-9)

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-אַבְרָם, לֵךְ-לֵךְ מֵאֲרָצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבְּיַת אָבִיךָ, אֶל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר אֲרָאָךְ. **ב** וַאֲעֲשֶׂהָ, לְגוֹי גָדוֹל, וְאַבְרָכָךָ, וְאֶגְדָּלָה שְׁמִי; וְהָיָה, בְּרָכָה. **ג** וְאַבְרָכָה, מִבְּרָכֶיךָ, וּמִקְלָלְךָ, אָאֹר; וְנִבְרָכוּ בְּךָ, כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה. (בראשית י"ב 1-3)

וַיֵּרָא יְהוָה, אֶל-אַבְרָם, וַיֹּאמֶר, לִזְרַעְךָ אֶתְּנוּ אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת; וַיְבֹן שָׁם מִזְבֵּחַ, לִיהוָה הַנִּרְאָה אֵלָיו. (בראשית י"ב 7)

ה וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל-לוֹט, אֵל-נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ, וּבֵין רַעִי, וּבֵין רַעִיֶיךָ: כִּי-אֲנָשִׁים אַחִים, אֲנִיחֵנוּ. **ו** הֲלֹא כָל-הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ, הִפְרָד נָא מֵעָלֵי: אִם-הִשְׁמָאֵל וְאִימָנָה, וְאִם-הִימִין וְאִשְׁמָאֵלָה. (בראשית י"ג 8-9)

קוֹם הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ, לְאַרְכָּה וּלְרַחֲבָה: כִּי לֵךְ, אֶתְנַנֶּה. (בראשית י"ג 17)

אִם-מַחוּיֹט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל וְאִם-אַקֹּחַ מִכָּל-אֲשֶׁר-לָךְ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הִעֲשֵׂרְתִּי אֶת-אַבְרָם (בראשית י"ד 23)

הִבֵּט-נָא הַשְּׁמִימָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם-תּוּכַל לִסְפּוֹר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זִרְעֶךָ (בראשית ט"ו 5)

יב וַיְהִי הַשָּׁמַשׁ לְבוֹא, וַתִּרְדָּמָה נֶפֶלָה עַל-אַבְרָם; וַהֲנִה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה, נִפְלֶתָ עָלָיו. **יג** וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם, יָדַע תֵּדַע כִּי-גֵר יִהְיֶה זִרְעֶךָ בָּאָרֶץ לֹא לָהֶם, וְעַבְדּוֹם, וְעָנוּ אֹתָם--אַרְבַּע מֵאוֹת, שָׁנָה. **יד** וְגַם אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ, דָּן אֲנִכִּי; וְאַחֲרֵי-כֵן יֵצְאוּ, בְּרִכְשׁ גָּדוֹל. **טו** וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל-אַבְתִּיךָ, בְּשָׁלוֹם: תִּקָּבֵר, בְּשִׂיבָה טוֹבָה. (בראשית ט"ו 12-15)

וְהוּא יִהְיֶה, פָּרָא אָדָם--יָדוּ בְּכָל, וַיָּד כָּל בּוֹ; וְעַל-פְּנֵי כָל-אַחִיו, יִשְׁכֹּן. (בראשית ט"ז 12)

וַיֹּאמֶר, שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה, וְהִנֵּה-בֹן, לְשָׂרָה אִשְׁתְּךָ; וְשָׂרָה שִׁמְעַת פֶּתַח הָאָהֳלָה, וְהוּא אַחֲרָיו. (בראשית י"ח 10)

וַתִּצְחַק שָׂרָה, בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר: אַחֲרֵי בְלֹתִי הִיָּתָה-לִּי עֶדְנָה, וְאֵדֹנִי זָקֵן. (בראשית

הַיִּפְּלֵא מִיְהוָה, דָּבָר; לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ, כָּעֵת חִיָּה--וּלְשָׁרָה בֶן.
(בראשית י"ח 14)

וַיֹּאמֶר שָׂרָה--צָחֵק, עָשָׂה לִי אֱלֹהִים: כָּל-הַשְּׂמֵעַ, יִצְחָק-לִי. וַיֹּאמֶר, מִי מִלָּל לְאַבְרָהָם, הַיְנִיקָה בָּנִים, שָׂרָה: כִּי-יִלְדָתִי בֶן, לְזִקְנִיו. (בראשית כ"א 6-7)

בַּיּוֹמָא דְיְהוָה, זַעֲקַת סָדָם וְעִמְרָה כִּי-רָבָה; וְחִטָּאתָם--כִּי כְבֹּדָהּ, מְאֹד. כֹּא אֲרָדָה-נָא וְאַרְאָה, הַכְצַעְקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָלָה; וְאִם-לֹא, אֲדַעָה. כֹּב וַיִּפְּנוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים, וַיֵּלְכוּ סָדָמָה; וְאַבְרָהָם--עוֹדְנוּ עִמָּד, לִפְנֵי יְהוָה. כֹּב וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם, וַיֹּאמֶר: הֲאֵף תִּסְפָּה, צָדִיק עִם-רָשָׁע. כֹּב אֲוִלֵי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צָדִיקִים, בְּתוֹךְ הָעִיר; הֲאֵף תִּסְפָּה וְלֹא-תִשָּׂא לְמָקוֹם, לְמַעַן חֲמִשִּׁים הַצָּדִיקִים אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ. כֹּב חָלָה לָךְ מַעֲשֵׂת כְּדָבָר הַזֶּה, לְהַמִּית צָדִיק עִם-רָשָׁע, וְהִיָּה כְּצָדִיק, כְּרָשָׁע; חָלָה לָךְ--הַשֹּׁפֵט כָּל-הָאָרֶץ, לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט. כֹּב וַיֹּאמֶר יְהוָה, אִם-אֶמְצָא בְּסָדָם חֲמִשִּׁים צָדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר--וְנִשְׂאָתִי לְכָל-הַמָּקוֹם, בְּעִבּוּרָם. כֹּב וַיַּעַן אַבְרָהָם, וַיֹּאמֶר: הִנֵּה-נָא הוֹאֵלְתִּי לְדָבָר אֶל-אַדְנִי, וְאַנֹכִי עֹפֵר וְאֶפֶר. (בראשית כ"א 20-27)

טָרָם, יִשְׁכְּבוּ, וְאֲנָשֵׁי הָעִיר אֲנָשֵׁי סָדָם נָסְבוּ עַל-הַבֵּית, מִנֶּעַר וְעַד-זָקֵן: כָּל-הָעָם, מִקְצָה. (בראשית כ"א 4)

וְאֵת-הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-פָּתַח הַבֵּית, הֵכּוּ בַסִּגְנוֹרִים, מִקְטָן, וְעַד-גָּדוֹל; וַיִּלְאוּ, לְמִצָּא הַפֶּתַח. (בראשית כ"א 11)

וַתִּבֶּט אִשְׁתּוֹ, מֵאַחֲרָיו; וַתִּהְיֶה, נֹצֵיב מֵלַח. (בראשית כ"א 26)

וַתֵּלֶךְ וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנְּגֵד, הָרֹחַק כְּמִטְחֹי קִשֵּׁת, כִּי אָמְרָה, אֶל-אַרְאָה בְּמוֹת הַיָּלֵד; וַתֵּשֶׁב מִנְּגֵד, וַתִּשָּׂא אֶת-קִלְעָה וַתִּבְדֹּךְ. (בראשית כ"א 16)

בַּיּוֹמָא קַח-נָא אֶת-בְּנֵךְ אֶת-יִחִידְךָ אֲשֶׁר-אַהֲבִיתָ, אֶת-יִצְחָק בְּנוֹ, וְלֵךְ-לָךְ, אֶל-אַרְץ הַמִּזְרִיָּה; וְהַעֲלֵהוּ שָׁם, לְעֵלָה, עַל אֶחָד הָהָרִים, אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים. (בראשית כ"ב 2)

וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת-עֲצֵי הָעֵלָה, וַיִּשֶׂם עַל-יִצְחָק בְּנוֹ, וַיִּקַּח בְּיָדוֹ, אֶת-הָאֵשׁ וְאֶת-הַמֶּאֱכָלִת; וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם, יַחְדָּו. וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל-אַבְרָהָם אָבִיו, וַיֹּאמֶר אָבִי, וַיֹּאמֶר, הִנֵּנִי בָנִי; וַיֹּאמֶר, הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֲצִים, וְאַיִהּ הַשָּׂה, לְעֵלָה. וַיֹּאמֶר, אַבְרָהָם, אֱלֹהִים יִרְאֶה-לוֹ הַשָּׂה לְעֵלָה, בָּנִי; וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם, יַחְדָּו. וַיָּבֵאוּ, אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר-לוֹ הָאֱלֹהִים, וַיִּבְנוּ שָׁם אַבְרָהָם אֶת-הַמִּזְבֵּחַ, וַיַּעֲרֹךְ אֶת-הָעֲצִים; וַיַּעֲקֹד, אֶת-יִצְחָק בְּנוֹ, וַיִּשֶׂם אוֹתוֹ עַל-הַמִּזְבֵּחַ, מִמָּוֶל לְעֲצִים. (בראשית כ"ב 6-9)

אֶל-תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל-הַנֶּעַר וְאֶל-תַּעֲשֵׂה לוֹ מְאוּמָה (בראשית כ"ב 12)

יֵז כִּי-בָרַךְ אַבְרָהָם, וְהִרְבָּה אַרְבָּה אֶת-זֶרְעוֹ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם, וְכֹחֹל, אֲשֶׁר עַל-שִׁפְתֵי הַיָּם; וַיִּרְשׁ זֶרְעוֹ, אֶת שְׁעַר אֵינְיוֹ. יֵז וַתִּתְּבָרוּ בְּזֶרְעוֹ, כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ, עֲקֹב, אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקִלִּי. (בראשית כ"ב 17-18)

גַּר-וְתוֹשֵׁב אֲנֹכִי, עִמָּכֶם; תָּנוּ לִי אֲחֻזַּת-קֶבֶר עִמָּכֶם, וְאֶקְבְּרָה מִתִּי מִלְּפָנֶי.
(בראשית כ"ג 4)

וְאַבְרָהָם זָקֵן, בָּא בַּיָּמִים; וַיְהִי הַבֶּרֶךְ אֶת-אַבְרָהָם, בְּכָל. (בראשית כ"ד 1)

וַיֵּרָץ הָעֶבֶד, לִקְרֹאתָהּ; וַיֹּאמֶר, הִגְמִיאוּנִי נָא מַעַט-מִיָּם מִכֶּדֶף. (בראשית כ"ד 17)

וַיֹּאמְרוּ, נִקְרָא לַנֶּעֶר, וְנִשְׁאַלָהּ, אֶת-פִּיהָ (בראשית כ"ד 57)

וַיִּגְוַע וַיָּמָת אַבְרָהָם בְּשִׁיבָה טוֹבָה, זָקֵן וְשָׂבַע; וַיֵּאָסֶף, אֶל-עַמּוּיוֹ. (בראשית כ"ה 8)

וַיִּגְדְּלוּ, הַנְּעָרִים, וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד, אִישׁ שָׂדֶה; וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, יֹשֵׁב אֲהֻלִּים. (בראשית כ"ה 27)

הַלְעִיטָנִי נָא מִן-הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עָנִיף אֲנֹכִי (בראשית כ"ה 30)

וַיַּעֲקֹב נָתַן לַעֲשׂוֹ, לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים, וַיֹּאכֹל וַיִּשְׁתֶּה, וַיָּקֶם וַיֵּלֶךְ; וַיָּבֹז עֲשׂוֹ, אֶת-הַבְּכֹרָה. (בראשית כ"ה 34)

וַיְהִי כִּי-זָקֵן יִצְחָק, וַתִּכְתְּבֵהוּ עֵינָיו מֵרֹאשׁ; וַיִּקְרָא אֶת-עֲשׂוֹ בְּנוֹ הַגָּדֹל, וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי, וַיֹּאמֶר אֵלָיו, הִנְנִי. (בראשית כ"ז 1)

וַעֲשֵׂה-לִי מִטְעָמִים כְּאֲשֶׁר אֲהַבְתִּי, וַהֲבִיֵּאָה לִי--וְאֹכְלָהּ: בַּעֲבוּר תִּבְרַכְךָ נַפְשִׁי, בְּטָרֶם אָמוּת. (בראשית כ"ז 4)

וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל-יִצְחָק אָבִיו, וַיִּמְשְׁהוּ; וַיֹּאמֶר, הִקְלָה קוֹל יַעֲקֹב, וַהֲיָדִים, יָדֵי עֲשׂוֹ. (בראשית כ"ז 22)

כח וַיָּתֵן-לָהּ, הָאֱלֹהִים, מִטַּל הַשָּׁמַיִם, וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ--וְרֹב דָּגָן, וְתִירֹשׁ. **כט** וַעֲבַדְדוּ עַמִּים, וַיִּשְׁתַּחֲוּ (וַיִּשְׁתַּחֲוּ) לָהּ לְאֵמִים--הָיָה גִבִּיר לְאַחִידָהּ, וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהּ בְּנֵי אֲמֹד; אֲרָרִיד אֲרוֹר, וּמִבְּרָכִיד בְּרוּךְ. (בראשית כ"ז 28-29)

וַיֹּאמֶר הִכִּי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַעַמִּים--אֶת-בְּכֹרְתִי לָקַח, וַהֲנֵה עֹתָה לָקַח בְּרַכְתִּי; וַיֹּאמֶר, הֲלֹא-אֶצְלָתָ לִי בְרָכָה. (בראשית כ"ז 36)

וַיַּחֲלֹם, וַהֲנֵה סֹלֶם מֻצָּב אֲרָצָה, וּרְאֹשׁוֹ, מִגִּיעַ הַשָּׁמַיִמָה; וַהֲנֵה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים, עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. **יג** וַהֲנֵה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו, וַיֹּאמֶר, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִידָהּ, וְאַלְהֵי יִצְחָק; הָאָרֶץ, אֲשֶׁר אֲתָה שֹׁכֵב עָלֶיהָ--לָהּ אֲתִנַּנְהָ, וְלִזְרַעָהּ. **יד** וַהֲנֵה זֶרְעָהּ כַּעֲפַר הָאָרֶץ, וּפְרָצְתָּ יָמָה וְקִדְמָה וְצָפְנָה וְנִגְבָּהּ; וַנִּבְרָכּוּ בָךְ כָּל-מִשְׁפַּחַת הָאָדָמָה, וּבִזְרַעָהּ. (בראשית כ"ח 12-14)

וַיִּירָא, וַיֹּאמֶר, מַה-נוֹרָא, הַמָּקוֹם הַזֶּה: אֵין זֶה, כִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים, וְזֶה, שַׁעַר הַשָּׁמַיִם. (בראשית כ"ח 17)

טז וַיֹּאמֶר, הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל--לֹא-עֵת, הָאֶסֶף הַמִּקְנֶה; הִשְׁקוּ הַצֹּאן, וּלְכוּ רְעוּ. **יז** וַיֹּאמְרוּ, לֹא נוֹכַח, עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל-הָעֲדָרִים, וְגָלְלוּ אֶת-הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר; וַהֲשִׁקִּינוּ, הַצֹּאן. **יח** עוֹדְנוּ, מִדְּבַר עַמִּים; וַרְחֵל בָּאָה, עִם-הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאִבְיָה--כִּי רָעָה, הוּא. **יט** וַיְהִי כְּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת-רְחֵל, בֵּית-לָבָן אַחִי אִמּוֹ, וְאֶת-צֹאן לָבָן,

אחי אמו; ויגש יעקב, ויגל את-האבן מעל פי הבאר, וישק, את-צאן לבן אחי אמו. **יא** וישק יעקב, לרחל; וישא את-קלו, ויבד. (בראשית כ"ט 7-11)

ויאמר לו לבן, אף עצמי ובשרי אתה; וישב עמו, חדש ימים. (בראשית כ"ט 14)

יז וללבן, שתי בנות: שם הגדלה לאה, ושם הקטנה רחל. **יז** ועיני לאה, רפות; ורחל, היתה, יפת-תואר, ויפת מראה. **יח** ויאהב יעקב, את-רחל; ויאמר, אעבדך שבע שנים, ברחל בתך, הקטנה. **יט** ויאמר לבן, טוב תתני אתה לך, מתתני אתה, לאיש אחר; שבה, עמדי. **כ** ויעבד יעקב ברחל, שבע שנים; ויהיו בעיניו כמים אחדים, באהבתו אתה. (בראשית כ"ט 16-20)

ויאמר לבן, לא-יעשה כן במקומנו--לתת הצעירה, לפני הבכירה. (בראשית כ"ט 26)

וירא יעקב, את-פני לבן; והנה איננו עמו, כתמול שלשום. (בראשית ל"א 2)

כז ויאמר שלחני, כי עלה השחר; ויאמר לא אשלחך, כי אם-בברכתני. **כח** ויאמר אליו, מה-שמך; ויאמר, יעקב. **כט** ויאמר, לא יעקב יאמר עוד שמך--כי, אם-ישראל: כי-שרית עם-אלהים ועם-אנשים, ותוכל. (בראשית ל"א 27-29)

וירץ עשו לקראתו ויחבקהו, ויפל על-צוארו וישקהו; ויבכו. (בראשית ל"א 4)

ויאמר יעקב, אל-נא אם-נא מצאתי חן בעיניך, ולקחת מנחתי, מידי: כי על-כן ראיתי פניך, כראת פני אלהים--ותרצני. (בראשית ל"א 10)

וישראל, אהב את-יוסף מפל-פניו--כי-בן-זקנים הוא, לו; ועשה לו, כתנת פסים. (בראשית ל"א 3)

ויאמרו לו, אחיו, המלך תמלך עלינו, אם-משול תמשל בנו; ויוספו עוד שנא אותו, על-חלמתיו ועל-דבריו. (בראשית ל"א 8)

וימצא אהו איש, והנה תעה בשדה; וישאלהו האיש לאמר, מה-תבקש. **טז** ויאמר, את-אחי אנכי מבקש; הגידה-נא לי, איפה הם רעים. (בראשית ל"א 15-16)

ויאמרו, איש אל-אחיו: הנה, בעל החלמות הלצה--בא. (בראשית ל"א 19)

ויאמר אלהם ראובן, אל-תשפכו-דם--השליכו אתו אל-הבור הזה אשר במדבר, ויד אל-תשלחו-בו: למען, הציל אתו מידם, להשיבו, אל-אביו. (בראשית ל"א 22)

והבור רק אין בו מים (בראשית ל"א 24) (רש"י: מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש ויש)

לכו ונמכרנו לישמעאלים, ויגדנו אל-תהי-בו, כי-אחינו בשרנו, הוא; וישמענו, אחיו. (בראשית ל"א 27)

כט וַיָּשֶׁב רְאוּבֵן אֶל-הַבּוֹר, וְהִנֵּה אֵין-יוֹסֵף בְּבוֹר; וַיִּקְרַע, אֶת-בְּגָדָיו. **ל** וַיָּשֶׁב אֶל-אָחִיו, וַיֹּאמֶר: הֲיִלֵּד אֵינֶנּוּ, וְאֲנִי אָנֹכָה אֲנִי-בָא. **לא** וַיִּקְחוּ, אֶת-כְּתֹנֶת יוֹסֵף; וַיִּשְׁחֲטוּ שָׁעִיר עִזִּים, וַיִּטְבְּלוּ אֶת-הַכְּתֹנֶת בַּדָּם. **לב** וַיִּשְׁלְחוּ אֶת-כְּתֹנֶת הַפָּסִיס, וַיָּבִיאוּ אֶל-אֲבִיהֶם, וַיֹּאמְרוּ, זֹאת מִצְאָנוּ: הֵכֵר-נָא, הַכְּתֹנֶת בְּנֶדֶךָ הוּא--אִם-לֹא. **לג** וַיִּכְרֶה וַיֹּאמֶר כְּתֹנֶת בְּנִי, חִיָּה רָעָה אֲכַלְתָּהּ; טָרַף טָרַף, יוֹסֵף. (בראשית ל"ז 29-33)

וַיְהִי יְהוָה אֶת-יוֹסֵף, וַיְהִי אִישׁ מַצְלִיחַ; וַיְהִי, בְּבֵית אָדֹנָיו הַמִּצְרִי. (בראשית ל"ט 2)

וַיַּעֲזֹב כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ, בְּיַד-יוֹסֵף, וְלֹא-נָדַע אֹתוֹ מֵאוּמָּה, כִּי אִם-הִלָּחֵם אֲשֶׁר-הוּא אוֹכֵל; וַיְהִי יוֹסֵף, יָפֶה-תָּאֵר וַיִּפֶּה מְרָאֶה. (בראשית ל"ט 6)

וַיְהִי כַשְׁמַע אָדֹנָיו אֶת-דְּבָרֵי אִשְׁתּוֹ, אֲשֶׁר דִּבְרָה אֵלָיו לֵאמֹר, כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה, עָשָׂה לִי עַבְדְּךָ; וַיַּחֲר, אָפוּ. (בראשית ל"ט 19)

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו--חֲלוֹם חֲלֻמָּנוּ, וּפֶתֶר אֵין אֵתוֹ; וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף, הֲלוֹא לֵאלֹהִים פִּתְרָנִים--סִפְרוּ-נָא, לִי. (בראשית מ' 8)

יד כִּי אִם-זִכְרֹתַי אֶתֶּדֶךָ, כַּאֲשֶׁר יֵיטֵב לָךְ, וְעֲשִׂיתָ-נָא עִמָּדִי, חֶסֶד; וְהִזְכַּרְתָּנִי, אֶל-פְּרָעָה, וְהוֹצֵאתַנִי, מִן-הַבֵּית הַזֶּה. **טו** כִּי-גִנַּב גִּנְבֹתִי, מֵאֶרֶץ הָעֶבְרִים; וְגַם-פֶּה לֹא-עָשִׂיתִי מֵאוּמָּה, כִּי-שָׁמוּ אֹתִי בְבוֹר. (בראשית מ' 14-15)

וַיִּישָׁן, וַיַּחֲלֹם שְׁנִית; וְהִנֵּה שְׁבַע שֹׁפְלִים, עֹלֹת בְּקִנְיָה אֶחָד--בְּרִיאוֹת וְטֹבוֹת. (בראשית מ"א 5)

וַיִּדְבֹּר שֵׁר הַמִּשְׁקִים, אֶת-פְּרָעָה לֵאמֹר: אֶת-חֲטָאִי, אֲנִי מִזְכִּיר הַיּוֹם. (בראשית מ"א 9)

וַיְהִי כַאֲשֶׁר פָּתַר-לָנוּ, כִּן הָיָה: אֹתִי הִשִּׁיב עַל-כֶּנִּי, וְאֹתוֹ תָּלַה. (בראשית מ"א 13)

וַתִּבְאֵנָה אֶל-קַרְבָּנָה, וְלֹא נֹדַע כִּי-בָאוּ אֶל-קַרְבָּנָה, וּמִרְאִיהֶן רַע, כַּאֲשֶׁר בִּתְחִלָּה; וַאֲיָקָץ. (בראשית מ"א 21)

י וַיֹּסֵף, הוּא הַשְּׁלִיט עַל-הָאֶרֶץ--הוּא הַמִּשְׁבִּיר, לְכָל-עַם הָאֶרֶץ; וַיָּבִיאוּ אֲחֵי יוֹסֵף, וַיִּשְׁתַּחֲווּ-לוֹ אַפִּים אֶרְצָה. **יא** וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶת-אָחִיו, וַיִּכְרַם; וַיִּתְּנֶכֶר אֲלֵיהֶם וַיִּדְבֹּר אֹתָם קִשּׁוֹת, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֵאֵין בָּאתֶם, וַיֹּאמְרוּ, מֵאֶרֶץ כְּנַעַן לְשָׁבֵר-אֶכֶל. **יב** וַיִּכְר יוֹסֵף, אֶת-אָחִיו; וְהֵם, לֹא הִכְרָהוּ. (בראשית מ"ב 6-8)

יג וַיֹּאמֶר, לֹא-יֵרֵד בְּנֵי עִמְכֶם: כִּי-אָחִיו מִת וְהוּא לְבַדּוֹ נִשְׁאָר, וַיִּקְרָאָהוּ אָסֹן בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ-בָּהּ, וְהוֹרְדֶתֶם אֶת-שִׁיבְתִּי בְּגִזּוֹן, שְׂאוּלָה. (בראשית מ"ב 38)

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם, אִם-כֵּן אֶפּוֹא זֹאת עָשׂוּ--קָחוּ מִזִּמְרַת הָאֶרֶץ בְּכֻלֵּיכֶם, וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְּחָה: מַעֲט צָרִי, וּמַעֲט דָּבֶשׁ, נֹכַאת וְלֶט, בְּטָנִים וּשְׂקָדִים. (בראשית מ"ג 11)

וַיִּמְהַר יוֹסֵף, כִּי-נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל-אָחִיו, וַיִּבְקֶשׁ, לִבְכוֹת; וַיָּבֹא הַחֲדָרָה, וַיִּבְךְּ שָׁמָּה. (בראשית מ"ג 30)

הֵם יָצְאוּ אֶת-הָעִיר, לֹא הִרְחִיקוּ, וַיּוֹסֵף אָמַר לְאִשָּׁר עַל-בֵּיתוֹ, קוּם רְדֹף אַחֲרֵי הָאֲנָשִׁים; וְהִשְׁגֹּתֶם וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם, לָמָּה שְׁלַמְתֶּם רָעָה תַּחַת טוֹבָה. (בראשית מ"ד 4)

וַיֹּאמֶר--חֲלִילָה לִּי, מַעֲשׂוֹת זֹאת; הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא הִגְבִּיעַ בְּיָדוֹ, הוּא יִהְיֶה-לִּי עֶבֶד, וְאַתָּם, עָלוּ לְשָׁלוֹם אֶל-אֲבִיכֶם. (בראשית מ"ד 17)

ג וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אָחִיו אֲנִי יוֹסֵף, הַעוֹד אָבִי חִי; וְלֹא-יָכְלוּ אָחִיו לַעֲנוֹת אוֹתוֹ, כִּי נִבְהָלוּ מִפָּנָיו. (בראשית מ"ה 3)

וְאַתָּם, חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה; אֱלֹהִים, חֲשָׁבָה לְטוֹבָה, לְמַעַן עֲשֶׂה כִּיּוֹם הַזֶּה, לְהַחֲיִית עַם-רַב. (בראשית נ' 20)

שמות

ח וַיִּקַּם מִלֶּךְ-חֲדָשׁ, עַל-מִצְרַיִם, אֲשֶׁר לֹא-יָדַע, אֶת-יוֹסֵף. **ט** וַיֹּאמֶר, אֶל-עַמּוֹ: הִנֵּה, עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל--רַב וְעָצוּם, מִמֶּנּוּ. **י** הִבֵּה נִתְחַכְמָה, לוֹ: פֶּן-יִרְבֶּה, וְהָיָה כִּי-תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם-הוּא עַל-שִׁנְאֵינוּ, וְנִלְחַם-בָּנוּ, וְעָלָה מִן-הָאָרֶץ. **יא** וַיִּשְׁיִמּוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים, לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם; וַיָּבֹן עָרֵי מִסְכָּנוֹת, לְפָרְעָה--אֶת-פַּתֹּם, וְאֶת-רַעַמְסֵס. **יב** וַכֹּאֲשֶׁר יַעֲנוּ אוֹתוֹ, כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ; וַיִּקְצֹ, מִפָּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל. **יג** וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּפָרֹךְ. (שמות א' 8-13)

וַיֵּצֵא פָרְעָה, לְכָל-עַמּוֹ לֵאמֹר: כָּל-הַבָּן הַיְלֹוֹד, הִיאֲרָה תִשְׁלִיכֶנָּה, וְכָל-הַבֶּתֶת, תַּחֲנוּן. (שמות א' 22)

וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֶהוּ אֶת-הַיֶּלֶד, וְהִנֵּה-נֶעַר בָּכָה; וַתַּחֲמַל עָלָיו--וַתֹּאמֶר, מִיֶּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה. (שמות ב' 6)

וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד, וַתִּבְאֶהוּ לְבֵת-פָּרְעָה, וַיְהִי-לָהּ, לְבֹן; וַתִּקְרָא שְׁמוֹ, מֹשֶׁה, וַתֹּאמֶר, כִּי מִן-הַפְּמִים מָשִׁיתָהוּ. (שמות ב' 10)

יג וַיֵּצֵא בְּיוֹם הַשְּׁנִי, וְהִנֵּה שְׁנֵי-אֲנָשִׁים עִבְרִים נָצִים; וַיֹּאמֶר, לָרֶשֶׁע, לָמָּה תִכָּה, רָעָד. **יד** וַיֹּאמֶר מִי שְׁמֹךְ לְאִישׁ שׁוֹר וְשֹׁפֵט, עָלֵינוּ--הֲלֹהֲרִגְנִי אַתָּה אָמַר, כֹּאֲשֶׁר הִרְגִּית אֶת-הַמִּצְרִי; וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר, אָכֵן נֹדַע הַדָּבָר. (שמות ב' 13-14)

ב וַיִּירָא מִלֶּאֲדָה יְהוָה אֱלֹוֹ, בְּלִבַּת-אֵשׁ--מִתּוֹךְ הַסִּינָה; וַיִּרָא, וְהִנֵּה הַסִּינָה בֹעֵר בָּאֵשׁ, וְהַסִּינָה, אֵינֶנּוּ אֶכָּל. **ג** וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה--אֶסְרֶה-נָּא וְאֶרְאֶה, אֶת-הַמֶּרְאָה הַגָּדֹל הַזֶּה: מִדּוּעַ, לֹא-יִבְעַר הַסִּינָה. (שמות ג' 2-3)

וַיֹּאמֶר, אֶל-תִּקְרַב הָלֵם; שֶׁל-נֶעְלִיד, מַעַל רִגְלִיד--כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו, אֲדָמַת-קֹדֶשׁ הוּא. (שמות ג' 5)

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה, בִּי אֲדֹנָי, לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְמוּל גַּם מִשְׁלֹשׁ, גַּם מֵאֵז דְּבָרְךָ אֶל-עַבְדְּךָ: כִּי כְבֹד-פָּה וּכְבֹד לְשׁוֹן, אֲנֹכִי. (שמות ד' 10)

וַיָּכּוּ, שְׁטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר-שָׁמוּ עֲלֵהֶם, נִגְשֵׁי פְרַעַה לֵאמֹר: מִדּוּעַ לֹא כָלִיתֶם חֲקֻכֵּם לַלֶּבֶן, כִּתְמוּל שְׁלֹשׁ--גַּם-תְּמוּל, גַּם-הַיּוֹם. (שמות ה' 14)

תָּבוּ, אִין נָתַן לַעֲבָדֶיךָ, וּלְבָנִים אֲמָרִים לָנוּ, עָשׂוּ; וְהִנֵּה עַבְדֶּיךָ מִכִּים, וְחֻטָּאת עֲמֶיךָ. (שמות ה' 16)

שִׁלַּח אֶת-עַמִּי (שמות ה' 1, ז' 16, ז' 27)

וַיִּצְבְּרוּ אֹתָם, חֲמָרִם חֲמָרִם; וַתִּבְאֵשׁ, הָאָרֶץ. (שמות ח' 10)

ט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, בְּנִעְרִינוּ וּבְזִקְנֵינוּ נִלְךְ; בְּבָנֵינוּ וּבְבָנוֹתֵנוּ בְּצֹאֲנֵנוּ וּבְבִקְרָנוּ, נִלְךְ--כִּי חַג-יְהוָה, לָנוּ. (שמות י' 9)

וַיָּכֶס אֶת-עֵין כָּל-הָאָרֶץ, וַתִּחַשֵּׁף הָאָרֶץ, וַיֹּאכַל אֶת-כָּל-עֵשֶׂב הָאָרֶץ וְאֶת כָּל-פְּרִי הָעֵץ, אֲשֶׁר הֹותִיר הַבָּרָד; וְלֹא-נֹתַר כָּל-יֵרֶק בָּעֵץ וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה, בְּכָל-אָרֶץ מִצְרָיִם. (שמות י" 15)

וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת-חֹן הָעָם, בְּעֵינֵי מִצְרָיִם; גַּם הָאִישׁ מֹשֶׁה, גָּדוֹל מְאֹד בָּאָרֶץ מִצְרָיִם, בְּעֵינֵי עַבְדֵי-פְרַעַה, וּבְעֵינֵי הָעָם. (שמות י"א 3)

לֵיל שְׁמָרִים הוּא לִיהוָה, לְהוֹצִיאָם מֵאָרֶץ מִצְרָיִם: הוּא-הַלַּיְלָה הַזֶּה לִיהוָה, שְׁמָרִים לְכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם. (שמות י"ב 42)

וְהַגִּדְתָּ לְבָנְךָ, בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר: בָּעֶבֶר זֶה, עָשָׂה יְהוָה לִי, בְּצֹאתִי, מִמִּצְרָיִם. (שמות י"ג 8)

וְשִׁמְרָתָ אֶת-הַחֻקָּה הַזֹּאת, לְמוֹעֲדָהּ, מִיָּמִים, יָמִימָה. (שמות י"ג 10)

וְהָיָה לְאוֹת עַל-יָדְכָה, וּלְטוֹטְפַת בֵּין עֵינֶיךָ: כִּי בְחֻזֶּק יָד, הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרָיִם. (שמות י"ג 16)

לֹא-נִמְיֵשׁ עַמּוּד הָעֵנָן, יוֹמָם, וְעַמּוּד הָאֵשׁ, לַיְלָה--לִפְנֵי, הָעָם. (שמות י"ג 22)

וַיַּחֲזֹק יְהוָה, אֶת-לֵב פְּרַעַה מֶלֶךְ מִצְרָיִם, וַיִּרְדֹּף, אַחֲרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל; וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, יִצְאִים בְּיָד רַמָּה. (שמות י"ד 8)

כא וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת-יָדוֹ, עַל-הָיָם, וַיּוֹלֶךְ יְהוָה אֶת-הָיָם בְּרוּחַ קָדִים עֲזָה כָל-הַלַּיְלָה, וַיִּשָּׁם אֶת-הָיָם לַחֲרֻבָּה; וַיִּבָּקְעוּ, הַמַּיִם. **כב** וַיָּבֹאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הָיָם, בִּיבֹשָׁה; וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה, מִיָּמִינָם וּמִשְׁמָאלָם. (שמות כ"ד 21-22)

א אֵז יִשִּׁיר-מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-הַשִּׁירָה הַזֹּאת, לִיהוָה, וַיֹּאמְרוּ, {ר} לֵאמֹר: {ס} אֲשִׁירָה לִיהוָה כִּי-גָאָה גָאָה, {ס} סוּס {ר} וּרְכָבוֹ רַמָּה בָּיָם. {ס} **ב** עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה, וַיְהִי-לִי {ר} לִישׁוּעָה; {ס} זֶה אֱלֹהֵי וְאֹנִיּוֹהוּ, {ס} אֱלֹהֵי {ר} אָבִי וְאֶרְמְמָנָהוּ. {ס} (שמות ט"ו 1-2)

מי-כמכה באלם יהוה, {ס} מי {ר} כמכה נאדר בקדש; {ס} נורא תהלת,
עשה {ר} פלא. {ס} (שמות ט"ו 11)

יא והיה, באשר ירים משה ידו--וגבר ישראל; וכאשר יניח ידו, וגבר עמלק. **יב**
וידי משה כבדים, ויקחו-אבן וישימו תחתיו וישב עליה; ואחרון וחור תמכו
בידיו, מזה אחד ומזה אחד, ויהי ידיו אמונה, עד-בא השמש. **יג** ויחלש יהושע
את-עמלק ואת-עמו, לפי-חרב. (שמות י"ז 11-13)

לא-טוב הדבר אשר אתה עשה. נבל תבל גם-אתה, גם-העם הזה אשר עמך, כי-
כבד ממך הדבר, לא-תוכל עשהו לבדך (שמות י"ח 17-18)

ה ועתה, אם-שמוע תשמעו בקלי, ושמרתם, את-בריתי--והייתם לי סגלה מכל-
העמים, כי-לי כל-הארץ. **ו** ואתם תהיו-לי ממלכת כהנים, וגוי קדוש: אלה,
הדברים, אשר תדבר, אל-בני ישראל. (שמות י"ט 5-6)

כבד את-אביך ואת-אמך למען יאריכון ימיה על האדמה (שמות כ' 13)

יז וכל-העם ראים את-הקולת ואת-הלפידים, ואת קול השפף, ואת-ההר, עשן;
וירא העם ויגעו, ויעמדו מרחק. (שמות כ' 14)

עין תחת עין, שון תחת שון, יד תחת יד, רגל תחת רגל. (שמות כ"א 24)

ויקח ספר הברית, ויקרא באזני העם; ויאמרו, כל אשר-דבר יהוה נעשה
ונשמע. (שמות כ"ד 7)

אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות אנכי שומע (שמות ל"ב 17)

ארץ זבת חלב ודבש (שמות ל"ג 3, דברים כ"ו 9)

ה ועשה חסד, לאלפים--לאהבי, ולשומרי מצותי. {ס}
ו לא תשא את-שם-יהוה אלהיך, לשוא: כי לא ינקה יהוה, את אשר-ישא את-
שמו לשוא (שמות כ' 5-6)

ויפסל שני-לחת אבנים כראשנים, וישפס משה בבקר ויעל אל-הר סיני, באשר
צוה יהוה, אותו; ויקח בידו, שני לחת אבנים. **ה** וירד יהוה בענן, ויתיצב עמו
שם; ויקרא בשם, יהוה. **ו** ויעבר יהוה על-פניו, ויקרא, יהוה יהוה, אל רחום
וחנון--ארוך אפים, ורב-חסד ואמת. **ז** לצר חסד לאלפים, נשא עון ופשע
וחטאה; ונקה, לא ינקה--פקד עון אבות על-בנים ועל-בני בנים, על-שלישים
ועל-רבעים. **ח** וימהר, משה; ויקד ארצה, וישתחו. **ט** ויאמר אם-נא מצאתי חן
בעיניך, אדני, ילך-נא אדני, בקרבנו: כי עם-קשה-עורף הוא, וסלחת לעוננו
ולחטאתנו ונחלתנו (שמות ל"ד 4-9)

כט ויהי, ברדת משה מהר סיני, ושני לחת העדת ביד-משה, ברדתו מן-ההר;
ומשה לא-ידע, כי קרן עור פניו--בדברו אתו. **ל** וירא אחרון וכל-בני ישראל, את-
משה, והנה קרן, עור פניו; ויראו, מגשת אליו. (שמות ל"ד 29-30)

וראו בני-ישראל, את-פני משה, כי קרן, עור פני משה; והשיב משה את-המסוה

על-פניו, עד-באו לדבר אתו. (שמות ל"ד 35)

ויקרא

וּבִקְצָרְכֶם אֶת-קִצִּיר אֲרָצְכֶם, לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֶךְ לִקְצֹר; וְלִקְט קִצִּירְךָ, לֹא תִלְקֹט. **י** וְכִרְמֶךָ לֹא תִעוֹלֵל, וּפִרְט כִּרְמֶךָ לֹא תִלְקֹט: לַעֲנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. **יא** לֹא, תִגְנֹבוּ; וְלֹא-תִכְחֲשׂוּ וְלֹא-תִשְׁקְרוּ, אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ. **יב** וְלֹא-תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי, לִשְׁקֹר: וְחָלַלְתָּ אֶת-שֵׁם אֱלֹהֶיךָ, אֲנִי יְהוָה. **יג** לֹא-תַעֲשֶׂק אֶת-רֵעֶךָ, וְלֹא תִגְזֹל; לֹא-תִלְוֶה פֶּעֱלֶת שָׂכִיר, אֹתְךָ--עַד-בֹּקֶר. **יד** לֹא-תִקַּל חֹרֶשׁ--וְלִפְנֵי עֹר, לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל; וְיִרְאֶת מֵאֲלֹהֶיךָ, אֲנִי יְהוָה. **טו** לֹא-תַעֲשׂוּ עֹל, בְּמִשְׁפָּט--לֹא-תִשָּׂא פָנֶי-דָל, וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גָדוֹל: בְּצִדְקָה, תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ. **טז** לֹא-תִלְוֶה רֵכִיל בַּעֲמִיד, לֹא תַעֲמֹד עַל-דָּם רֵעֶךָ: אֲנִי, יְהוָה. **יז** לֹא-תִשָּׂנֵא אֶת-אֲחִיךָ, בְּלִבְּךָ; הֹכֵחַ תֹּכִיחַ אֶת-עַמִּיתְךָ, וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא. **יח** לֹא-תִקֵּם וְלֹא-תִטּוֹר אֶת-בְּנֵי עַמֶּךָ, וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ: אֲנִי, יְהוָה. (ויקרא י"ט 9-18)

יט אֶת-חֻקֹּתַי, תִּשְׁמְרוּ--בְּהִמָּתֶךָ לֹא-תִרְבִּיעַ כְּלָאִים, שְׂדֶךְ לֹא-תִזְרַע כְּלָאִים; וּבְגָד כְּלָאִים שֶׁעָטְנָה, לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ (ויקרא י"ט 19)

וְכִי-תִבְאוּ אֶל-הָאָרֶץ, וְנִטְעַתֶם כָּל-עֵץ מֵאֲכָל--וַעֲרַלְתֶּם עֲרַלְתּוֹ, אֶת-פְּרִיו; שְׁלֹשׁ שָׁנִים, יִהְיֶה לָכֶם עֲרָלִים--לֹא יֵאָכֵל. (ויקרא י"ט 23)

מִפְּנֵי שִׂיבָה תִּקּוּם, וְהִדְרַת פָּנֵי זָקֵן; וְיִרְאֶת מֵאֲלֹהֶיךָ, אֲנִי יְהוָה. (ויקרא י"ט 32)

xx כְּאֶזְרוֹחַ מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם הַגֵּר הַגֵּר אֹתְכֶם, וְאֶהְבֶּתָּ לוֹ כְּמוֹךָ--כִּי-גֵרִים הָיִיתֶם, בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: אֲנִי, יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. (ויקרא י"ט 34)

י וְנָתַתִּי גִשְׁמִיכֶם, בַּעֲתָתְכֶם; וְנָתַתִּי הָאָרֶץ יְבוּלָהּ, וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיו. **ii** וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת-בְּצִיר, וּבְצִיר יִשִּׁיג אֶת-זֶרַע; וְאִכְלַתֶּם לַחֲמֻכֶּם לְשֹׁבַע, וּשְׁבַתְכֶם לְבֶטֶח בְּאֲרָצְכֶם. **iii** וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ, וּשְׁכַבְתֶּם וְאִין מִחֲרִיד; וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה, מִן-הָאָרֶץ, וְחִרְב, לֹא-תַעֲבֹר בְּאֲרָצְכֶם. **iv** וּרְדַפְתֶּם, אֶת-אֹיְבֵיכֶם; וְנָפְלוּ לַפְּנִיכֶם, לַחֲרֹב. **v** וּרְדְּפוּ מִכֶּם חֲמֹשֶׁה מֵאָה, וּמֵאָה מִכֶּם רַבְּבָה יִרְדְּפוּ; וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לַפְּנִיכֶם, לַחֲרֹב. **vi** וּפְגִיתִי אֱלִיכֶם--וְהִפְרִיתִי אֹתְכֶם, וְהִרְבִּיתִי אֹתְכֶם; וְהִקִּמְתִּי אֶת-בְּרִיתִי, אֹתְכֶם. **vii** וְאִכְלַתֶּם יֵשׁוּ, נוֹשׁוֹ; וְיֵשׁוּ, מִפְּנֵי חֹדֶשׁ תּוֹצִיאוּ. (ויקרא כ"ו 4-10)

viii יִבְרַכְךָ יְהוָה, וְיִשְׁמְרֶךָ. {ס}

ix יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ, וַיַּחֲנֶךָ. {ס}

x יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ, וְיִשֶּׂם לָךְ שְׁלוֹם. {ס} (במדבר ו' 24-26)

במדבר

xi וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרוֹן, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: קוּמָה יְהוָה, וַיִּפָּצוּ אֹיְבֶיךָ, וַיִּגְסּוּ מִשְׁנֵאֶיךָ, מִפְּנֵיךָ. **xii** וּבִנְחָה, יֹאמֶר: שׁוּבָה יְהוָה, רַבּוֹת אֱלֹפֵי יִשְׂרָאֵל. {ס} (במדבר י" 36-35)

וְהָאִישׁ מֹשֶׁה, עָנּוּ מְאֹד--מִכָּל, הָאָדָם, אֲשֶׁר, עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה. (במדבר י"ב 3)

וַיִּצְעַק מֹשֶׁה, אֶל-יְהוָה לֵאמֹר: אֵל, נָא רָפָא נָא לָהּ. (במדבר י"ב 13)

יח וַיֵּרְאוּ אֶת-הָאָרֶץ, מֵה-הוּא; וְאֶת-הָעָם, הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ--הִחְזִק הוּא הַרְפָּה, הַמַּעֲט הוּא אִם-רָב. **יט** וּמֵה הָאָרֶץ, אֲשֶׁר-הוּא יֹשֵׁב בָּהּ--הַטּוֹבָה הוּא, אִם-רָעָה; וּמֵה הָעָרִים, אֲשֶׁר-הוּא יֹשֵׁב בָּהֶנָּה--הַבְּמִחְנִים, אִם בְּמִבְצָרִים. **כ** וּמֵה הָאָרֶץ הַשְּׂמֵנָה הוּא אִם-רָזָה, הַיֵּשׁ-בָּהּ עַץ אִם-אֵין, וְהַתְּחִיזְקָתָם, וּלְקַחְתָּם מִפְּרִי הָאָרֶץ; וְהִימִים--יָמִי, בְּכּוֹרֵי עֲנָבִים. (במדבר י"ג 18-20)

כז וַיִּסְפְּרוּ-לוֹ, וַיֹּאמְרוּ, בְּאָנּוּ, אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ; וְגַם זָבַת חֶלֶב וַדְּבִשׁ, הוּא-וְזֶה-פְּרִיָּהּ. **כח** אָפֶס כִּי-עָז הָעָם, הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ; וְהָעָרִים, בְּצֻרוֹת גְּדֹלַת מְאֹד, וְגַם-יְלָדֵי הָעֵנָק, רָאִינוּ שָׁם. **כט** עַמְלֶק יֹשֵׁב, בָּאָרֶץ הַנֶּגֶב; וְהַחֲתִי וְהִיבּוֹסִי וְהָאֶמֹרִי, יֹשֵׁב בְּהָר, וְהַכְּנַעֲנִי יֹשֵׁב עַל-הַיָּם, וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן. **ל** וַיִּהְיֶה כָּלֵב אֶת-הָעָם, אֶל-מֹשֶׁה; וַיֹּאמֶר, עֲלֵה נַעֲלֶה וְנִרְשְׁנוּ אֹתָהּ--כִּי-יָכוֹל נוֹכַל, לָהּ. **לא** וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-עָלוּ עִמּוֹ, אָמְרוּ, לֹא נוֹכַל, לַעֲלוֹת אֶל-הָעָם: כִּי-חֲזָק הוּא, מִמֶּנּוּ. **לב** וַיִּצִּיאוּ דִבַּת הָאָרֶץ, אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ, אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לֵאמֹר: הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ, אָרֶץ אֲכָלֹת יוֹשְׁבֶיהָ הוּא, וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ, אֲנָשִׁי מְדוּת. **לג** וְשָׁם רָאִינוּ, אֶת-הַנֶּפִּילִים בְּנֵי עָנָק--מִן-הַנֶּפִּילִים; וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים, וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם. (במדבר י"ג 27-33)

וַיַּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם, וַיֹּאמְרוּ, אֵל, אֱלֹהֵי הָרוּחַת לְכָל-בָּשָׂר: הָאִישׁ אֶחָד יַחֲטֵא, וְעַל כָּל-הָעֵדָה תִּקְצָף. (במדבר ט"ז 22)

ז וַיִּקְהֲלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, אֶת-הַקָּהָל--אֶל-פְּנֵי הַסֵּלַע; וַיֹּאמֶר לָהֶם, שְׁמַעוּ-נָא הַמִּזְרִים--הַמִּן-הַסֵּלַע הַזֶּה, נוֹצִיא לָכֶם מַיִם. **ח** וַיִּרְם מֹשֶׁה אֶת-יָדוֹ, וַיִּךְ אֶת-הַסֵּלַע בְּמִטְּהוֹ--פַּעֲמָיִם; וַיִּצְאוּ מַיִם רַבִּים, וַתִּשְׁתֶּה הָעֵדָה וּבָעִירָם. (במדבר כ' 11-10)

י נַעֲבְרָה-נָא בָּאֲרָצָה, לֹא נַעֲבֹר בְּשָׂדֶה וּבְכָרֶם, וְלֹא נִשְׁתֶּה, מִי בָּאֵר: דֶּרֶךְ הַמִּלָּךְ יִלְךְ, לֹא נֹטָה יָמִין וּשְׂמֹאלוֹ, עַד אֲשֶׁר-נַעֲבֹר, גְּבֻלָּה. **יא** וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדָוָם, לֹא תַעֲבֹר בִּי--פֶן-בַּחֲרֹב, אֵצִא לִקְרֹאתָךְ. (במדבר כ' 17-18)

וַיִּפְתַּח יְהוָה, אֶת-פִּי הָאֲתוֹן; וַתֹּאמֶר לְבַלְעָם, מָה-עֲשִׂיתִי לָךְ, כִּי הִכִּיתָנִי, זֶה שְׁלֹשׁ רָגְלִים. (במדבר כ"ב 28)

לָכֶה אָרֶה-לִּי יַעֲקֹב וּלְכֶה זַעֲמָה יִשְׂרָאֵל. מָה אָקֵב לֹא קִבֵּה אֵל וּמָה אֲזַעֵם לֹא זַעֵם יִהְיֶה. כִּי-מֵרָאשׁ צָרִים אָרְאֵנוּ וּמִגְבָּעוֹת אֲשׁוּרָנוּ, הֵן-עַם לְבָדָד יִשְׁכֹּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב. מִי מִנֶּה עֹפֵר יַעֲקֹב וּמִסֶּפֶר אֶת-רַבֵּעַ יִשְׂרָאֵל, תִּמְתָּ נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וַתִּהְיֶה אַחֲרִיתִי כְּמֹהוּ (במדבר כ"ג 7-10)

וַיֹּאמֶר בִּלְק אֶל-בַּלְעָם, גַּם-קֵב לֹא תִקְבְּנוּ; גַּם-בֶּרֶךְ, לֹא תִבְרַכְנוּ. (במדבר כ"ג 25)

מֵה-טָבוּ אֶהְלִיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יִשְׂרָאֵל (במדבר כ"ד 5)

פֶּרַע־שָׁכַב פֶּאֲרִי וּכְלָבִיא מִי יְקִימְנוּ מִבְּרִכָּיָה בְּרוּךְ וְאַבְרָיָה אֲרוּרָה (במדבר כ"ד 9)

וַיַּחֲרֹ-אֵף בָּלֶק אֶל-בָּלָעַם, וַיִּסְפֹּק אֶת-כַּפָּיו; וַיֹּאמֶר בָּלֶק אֶל-בָּלָעַם, לָקֹב אִיבֵי קִרְאֲתִידָה, וְהִנֵּה בִּרְכַת בָּרֹךְ, זֶה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. (במדבר כ"ד 10)

דָּרָךְ פּוֹכֵב מִיַּעֲקֹב וְקָם־שֹׁבֵט מִיִּשְׂרָאֵל (במדבר כ"ד 17)

דברים

י יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, הִרְבָּה אֶתְכֶם; וְהִנֵּכֶם הַיּוֹם, כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב. **יא** יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם, יִסֹּף עֲלֵיכֶם כָּכֶם--אֶלְף פְּעָמִים; וַיְבָרֶךְ אֶתְכֶם, כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם. **יב** אֵיכָה אֲשָׂא, לְבַדִּי, טָרְחָכֶם וּמִשְׁאָכֶם, וְרִיבְכֶם. (דברים א' 12-10)

לֹא-תִפְּרִיזוּ פָנִים בַּמִּשְׁפָּט, כִּקְטֹן כִּגְדֹל תִּשְׁמְעוּ--לֹא תִגּוּרוּ מִפָּנֵי-אִישׁ, כִּי הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹהִים הוּא; וְהִדְבֵּר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִפֶּה, תִּקְרְבוּן אֵלַי וּשְׁמַעְתִּיו. (דברים א' 17)

רֹאה נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵיךָ, לִפְנֵיךָ--אֶת-הָאָרֶץ: עֲלֶה רֶשׁ, כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ--אֶל-תִּירָא, וְאֶל-תַּחַת. (דברים א' 21)

יג שְׁמַע, יִשְׂרָאֵל: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, יְהוָה אֶחָד. **יד** וְאַהֲבַתְּ, אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל-לִבְבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ, וּבְכָל-מְאֹדְךָ. **טו** וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר אֲנֹכִי מֵצִוְךָ הַיּוֹם--עַל-לִבְבְּךָ. **טז** וְשִׁנְנֶתָם לְבִנְיָךְ, וְדִבַּרְתָּ בָם, בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבִלְכַתְּךָ בַּדֶּרֶךְ, וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ. **יז** וְקִשְׁרָתָם לְאוֹת, עַל-יָדְךָ; וְהָיוּ לְטֹטְפֹת, בֵּין עֵינֶיךָ. **יח** וְכִתְבָתָם עַל-מַזְזוֹת בֵּיתְךָ, וּבְשַׁעְרֶיךָ. { ס } (דברים ו' 4-9)

יט כִּי-יִשְׁאָלְךָ בִּנְךָ מָחָר, לֵאמֹר: מָה הָעֲדַת, וְהַחֲקִים וְהַמִּשְׁפָּטִים, אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֶתְכֶם. **כ** וְאָמַרְתָּ לְבִנְךָ, עֲבָדִים הָיִינוּ לִפְרַעַה בְּמִצְרַיִם; וַיֹּצִיאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם, בְּיָד חֲזָקָה. **כא** וַיֹּתֵן יְהוָה אוֹתוֹת וּמִפְתִּים גְּדֹלִים וָרַעִים בְּמִצְרַיִם, בִּפְרַעַה וּבְכָל-בֵּיתוֹ--לְעֵינֵינוּ. (דברים ו' 20-22)

כב כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, מְבִיאָךְ אֶל-אֶרֶץ טוֹבָה: אֶרֶץ, נַחֲלֵי מַיִם--עֲנִינָת וְתַהֲמוֹת, יִצְאִים בִּבְקָעָה וּבְהָר. **כג** אֶרֶץ חֹשֶׁה וּשְׁעָרָה, וְגִפְן וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן; אֶרֶץ-זֵית שָׁמֶן, וְדִבְשׁ. **כד** אֶרֶץ, אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכָּנָתָהּ תֹּאכַל-בָּהּ לֶחֶם--לֹא-תַחֲסֹר כָּל, בָּהּ; אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בְּרִזָּל, וּמַהֲרִיָּה תַחֲצֹב נְחֹשֶׁת. **כה** וְאָכַלְתָּ, וּשְׂבַעְתָּ--וַיְבָרַכְתָּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, עַל-הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן-לָךְ. (דברים ח' 7-10)

כו וְנָתַתִּי מִטֶּר-אֶרְצְכֶם בָּעֵתוֹ, יוֹרֶה וּמִלְקוֹשׁ; וְאִסַּפְתָּ דָגָנְךָ, וְתִירֹשְׁךָ וַיִּצְהַרְךָ. **כז** וְנָתַתִּי עֹשֶׁב בְּשָׂדְךָ, לְבִהֲמֹתֶךָ; וְאָכַלְתָּ, וּשְׂבַעְתָּ (דברים י"א 14-15)

כח שְׁפָטִים וּשְׁטָרִים, תִּתֶּן-לָךְ בְּכָל-שַׁעְרֶיךָ, אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ, לְשִׁבְטֶיךָ; וּשְׁפָטוּ אֶת-הָעָם, מִשְׁפַּט-צֶדֶק. **כט** לֹא-תִטָּה מִשְׁפָּט, לֹא תִכִּיר פָּנִים; וְלֹא-תִקַּח שֹׁחַד--כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֶר עֵינֶי חֲכָמִים, וַיִּסְלֹף דְּבָרֵי צְדִיקִים. **ל** צֶדֶק צֶדֶק, תִּרְדֹּף--לְמַעַן תַּחֲיֶה וַיִּרְשֶׁתָּ אֶת-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ. (דברים ט"ז 18-20)

ב והיה, כְּקִרְבָּכֶם אֶל-הַמִּלְחָמָה; וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן, וְדִבֶּר אֶל-הָעָם. **ג** וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, אַתֶּם קִרְבִּים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל-אֵיבֵיכֶם; אֶל-יָרֵךְ לִבְבָּכֶם, אֶל-תֵּימֵנוֹ וְאֶל-תַּחֲפוֹזוֹ וְאֶל-תַּעֲרָצוֹ--מִפְּנֵיהֶם (דברים כ' 2-3)

ה וְדִבְרוּ הַשְּׁטָרִים, אֶל-הָעָם לֵאמֹר, מִי-הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בֵּית-חֹדֶשׁ וְלֹא חֲנָכוֹ, יֵלֶךְ וְיָשֵׁב לְבֵיתוֹ: פֶּן-יָמוּת, בַּמִּלְחָמָה, וְאִישׁ אַחֵר, יִחְנְכֵנוּ. **ו** וּמִי-הָאִישׁ אֲשֶׁר-נָטַע כָּרֶם, וְלֹא חָלְלוֹ--יֵלֶךְ, וְיָשֵׁב לְבֵיתוֹ: פֶּן-יָמוּת, בַּמִּלְחָמָה, וְאִישׁ אַחֵר, יִחְנְלֵנוּ. **ז** וּמִי-הָאִישׁ אֲשֶׁר-אַרְשׁ אִשָּׁה, וְלֹא לָקַחָהּ--יֵלֶךְ, וְיָשֵׁב לְבֵיתוֹ: פֶּן-יָמוּת, בַּמִּלְחָמָה, וְאִישׁ אַחֵר, יִקְחֶנָּה. **ח** וְיִסְפוּ הַשְּׁטָרִים, לְדַבֵּר אֶל-הָעָם, וְאָמְרוּ מִי-הָאִישׁ הַיָּרֵא וְרֹדֶף הַלֵּבָב, יֵלֶךְ וְיָשֵׁב לְבֵיתוֹ; וְלֹא יִמַּס אֶת-לֵבָב אַחֵיו, כִּלְבָּבוֹ. **ט** וְהָיָה כָּכֹלֶת הַשְּׁטָרִים, לְדַבֵּר אֶל-הָעָם; וּפָקְדוֹ שָׂרֵי צְבָאוֹת, בְּרֹאשׁ הָעָם. (דברים כ' 5-9)

כה כִּי תִבֹּא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ, וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים כִּנְפֹשֶׁךָ שְׂבַעֲךָ; וְאֶל-כְּלִידָךָ, לֹא תִתֵּן. {ס} **כו** כִּי תִבֹּא בִקְמַת רֵעֶךָ, וְקִטְפַת מְלִילַת בִּידְךָ; וְחָרַמְשׁ לֹא תִנִּיף, עַל קִמַּת רֵעֶךָ. {ס} (דברים כ"ג 25-26)

לֹא-יוֹמַתוּ אַבֹּת עַל-בָּנִים, וּבָנִים לֹא-יוֹמַתוּ עַל-אֲבוֹת: אִישׁ בְּחֻטְאוֹ, יוֹמַתוּ. (דברים כ"ד 16)

כִּי תִקְצֹר קִצְרֶךָ בְּשָׂדֶךָ וּשְׂכַחְתָּ עֹמֶר בְּשָׂדֶךָ, לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ--לִגְר לִיתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה, יִהְיֶה: לִמְעַן יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ. **ב** כִּי תַחֲבֹט זֵיתְךָ, לֹא תִפְאַר אַחֲרֶיךָ: לִגְר לִיתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה, יִהְיֶה. **ג** כִּי תִבְצֹר כֶּרֶמְךָ, לֹא תַעֲוִלֵּל אַחֲרֶיךָ: לִגְר לִיתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה, יִהְיֶה. **ד** וְזָכַרְתָּ, כִּי-עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם; עַל-כֵּן אֲנֹכִי מִצְוֶךָ, לַעֲשׂוֹת, אֶת-הַדָּבָר, הַזֶּה. (דברים כ"ד 19-22)

לֹא-תַחֲסֹם שׂוֹר בְּדִישׁוֹ. (דברים כ"ה 4)

זָכוֹר, אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לָךְ עֹמֶלְךָ, בְּדָרְךָ, בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם. **ה** אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדָרְךָ, וַיִּזְנֹב בְּךָ כָּל-הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ--וְאֹתָהּ, עִיף וַיִּגַּע; וְלֹא יָרָא, אֱלֹהִים. **ו** וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ מִכָּל-אֵיבֶיךָ מִסָּבִיב, בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה-אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ--וְתִמְחָה אֶת-זָכְרֵךְ עֹמֶלְךָ, מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם; לֹא, תִשְׁכַּח. (דברים כ"ה 17-19)

ה וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, אֲרָמִי אֲבִד אָבִי, וַיֵּרֶד מִצְרַיִמָּה, וַיִּגֹּר שָׁם בְּמִתֵּי מַעֵט; וַיְהִי-שָׁם, לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרֹב. **ו** וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם, וַיַּעֲנוּנוּ; וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ, עֲבָדָה קָשָׁה. **ז** וַנִּצְעַק, אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ; וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת-קוֹלָנוּ, וַיֵּרָא אֶת-עֲנִיָּנוּ וְאֶת-עֲמָלָנוּ וְאֶת-לַחֲצָנוּ. **ח** וַיּוֹצֵאֵנוּ יְהוָה, מִמִּצְרַיִם, בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה, וּבְמַרְא גָּדֹל--וּבְאֹתוֹת, וּבְמִפְתֵּימִים. **ט** וַיִּבְאֵנוּ, אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה; וַיִּתֵּן-לָנוּ אֶת-הָאֶרֶץ הַזֹּאת, אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ. (דברים כ"ו 5-9)

הַשְּׁקִיפָה מִמַּעַן קִדְּשָׁךְ מִן-הַשָּׁמַיִם, וּבִרְךָ אֶת-עַמְּךָ אֶת-יִשְׂרָאֵל, וְאֵת הָאָדָמָה, אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ--כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ, אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ. (דברים כ"ו 15)

יח וַיְהִי הָאָמִירָךְ הַיּוֹם, לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה, כְּאֲשֶׁר, דִּבַּרְתָּ; וְלִשְׁמֹר, כָּל-

מִצֻּתָּיו. **יט** וּלְתַתֵּךְ עָלֶיךָ, עַל כָּל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה, לְתַהַלָּה, וּלְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת; וּלְהִתְתֵּךְ עִם-קָדֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ, כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר. (דברים כ"ו 18-19)

יט אָרוּר אַתָּה, בְּבֹאֶךָ; וְאָרוּר אַתָּה, בְּצֵאתְךָ. (דברים כ"ח 19)

א הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם, וְאִדְבָּרָה; {ס} וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ, אִמְרֵי-פִי. {ר} **ב** יַעֲרֹף כַּמָּטָר לְקַחֲתִי, {ס} תִּזְלַח כַּטֹּל אִמְרֵתִי, {ר} כְּשֶׁעִירָם עָלֵי-דָשָׁא, {ס} וְכִרְבִּיבִים עָלֵי-עֵשֶׂב. {ר} **ג** כִּי שֵׁם יְהוָה, אֶקְרָא: {ס} הִבּוּ גִדְל, לְאֱלֹהֵינוּ. {ר} **ד** הַצִּוֹר תִּמְמִים פִּעְלוֹ, {ס} כִּי כָל-דֶּרֶכָיו מִשְׁפָּט: {ר} אֵל אֱמוּנָה וְאִין עֹלָה, {ס} צַדִּיק וְיֹשֶׁר הוּא. {ר}

ה שָׁחַת לוֹ לֹא, בָּנִיו מוֹמָם: {ס} דֹּר עֶקֶשׁ, וּפְתִלְתֵּל. {ר} (דברים ל"ב 5-1)

ז זָכַר יְמוֹת עוֹלָם, בֵּינוּ שָׁנוֹת דֶּר-וָדֶר; {ס} שָׁאֵל אֲבִיד וְנִגְדָּד, זִקְנִיד וְיֹאמְרוּ לָךְ. {ר} (דברים ל"ב 7)

טו וַיִּשְׁמֹן יִשְׁרוֹן וַיִּבְעֹט (דברים ל"ב 15)

וְלֹא-קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמֹשֶׁה, אֲשֶׁר יָדָעוּ יְהוָה, פָּנִים אֶל-פָּנִים. (דברים ל"ד 10)

יהושע

ז רַק חֶזֶק וְאַמֶּץ מְאֹד, לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל-הַתּוֹרָה--אֲשֶׁר צִוָּךְ מֹשֶׁה עַבְדִּי, אֶל-תַּסּוּר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאל: לִמְעַן תִּשְׁכִּיל, בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ. **ח** לֹא-יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּידָךְ, וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וּלְיָלָה, לִמְעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת, כְּכֹל-הַכְּתוּב בּוֹ: כִּי-אִזּוֹ תִּצְלִיחַ אֶת-דֶּרֶכְךָ, וְאִזּוֹ תִּשְׁכִּיל. (יהושע א' 7-8)

וַיֹּאמְרוּ לָהּ הָאֲנָשִׁים, נִפְשֵׁנוּ תַּחְתִּיכֶם לָמוּת, אִם לֹא תִּגִּידוּ, אֶת-דִּבְרֵנוּ זֶה; וְהָיָה, בְּתֵת-יְהוָה לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ, וְעֲשִׂינוּ עִמָּךְ, חֶסֶד וְאַמֶּת. (יהושע ב' 14)

יח הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים, בְּאָרֶץ; אֶת-תַּקְוֹת חוּט הַשָּׁנִי הַזֶּה תִּקְשְׁרִי, בְּחִלּוֹן אֲשֶׁר הוֹרְדִיתָנוּ בּוֹ, וְאֶת-אֲבִידָךְ וְאֶת-אֱמִידָךְ וְאֶת-אֲחִידָךְ וְאֶת כָּל-בֵּית אֲבִידָךְ, תִּאֲסֹפִי אֵלֶיךָ הַבִּיָּתָה. **יט** וְהָיָה כָּל אֲשֶׁר-יֵצֵא מִדִּלְתֵי בֵּיתְךָ הַחוּצָה, דָּמוֹ בְּרָאשׁוֹ--וְאֲנַחְנוּ נִקְזִים; וְכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה אֲתָךְ, בְּבֵית--דָּמוֹ בְּרָאשָׁנוּ, אִם-יָד תִּהְיֶה-בּוֹ. (יהושע ב' 18-19)

וַיָּבֹאוּ נְשָׂאֵי הָאָרוֹן, עַד-הַיַּרְדֵּן, וְרַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נִשְׁאִי הָאָרוֹן, נִטְבְּלוּ בַקָּצָה הַמַּיִם; וְהַיַּרְדֵּן, מָלֵא עַל-כָּל-גְּדוּתָיו, כֹּל, יָמֵי קָצִיר. (יהושע ג' 15)

וַיְהִי, בַּהֲיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ, וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּרְא, וְהִנֵּה-אִישׁ עֹמֵד לִנְגִדּוֹ וְחִרְבּוֹ שְׁלֹפָה בִּידּוֹ; וַיִּלָּךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ, הֲלָנוּ אַתָּה אִם-לְצָרֵינוּ (יהושע ה' 13)

הֲלָנוּ אַתָּה אִם-לְצָרֵינוּ (יהושע ה' 13)

שֶׁל-נִעְלָךְ מֵעַל רַגְלְךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קָדֹשׁ הוּא (יהושע ה' 15)

ויריחו סגרת ומסגרת, מפני בני ישראל, אין יוצא ואין בא (יהושע ו' 1)

וישבע יהושע, בעת ההיא לאמר: ארור האיש לפני יהוה, אשר יקום ובנה את-
העיר הזאת את-יריחו--בבכרו ייסדנה, ובצעירו יציב דלתיה. (יהושע ו' 26)

ויאמרו אלינו זקינינו וכל-ישבי ארצנו לאמר, קחו בידיכם צידה לדרך, ולכו,
לקראתם; ואמרתם אליהם עבדיכם אנחנו, ועתה כרתו-לנו ברית. (יהושע ט'
11)

ויתנם יהושע ביום ההוא, חטבי עצים ושעבי מים--לעדה; ולמזבח יהוה עד-
היום הזה, אל-המקום אשר יבחר. (יהושע ט' 27)

ויעל יהושע מן-הגלגל, הוא וכל-עם המלחמה עמו, וכל, גבורי החיל.
(יהושע י' 7)

ח ויאמר יהוה אל-יהושע אל-תירא מהם, כי בידיך נתתים: לא-יעמד איש
מהם, בפניך. **ט** ויבא אליהם יהושע, פתאם: כל-הלילה, עלה מן-הגלגל. **י**
ויהם יהוה לפני ישראל, ויכם מכה-גדולה בגבעון; וירדפם, דרך מעלה בית-
חורן, ויכם עד-עזקה, ועד-מקדה. **יא** ויהי בנסם מפני ישראל, הם במורד בית-
חורן ויהוה השליך עליהם אבנים גדולות מן-השמים עד-עזקה--וימתו: רבים,
אשר-מתו באבני הברד, מאשר הרגו בני ישראל, בחרב. (יהושע י' 8-11)

יב אז ידבר יהושע, ליהוה, ביום תת יהוה את-האמרי, לפני בני ישראל; ויאמר
לעניי ישראל, שמש בגבעון דום, וירח, בעמק אילון. **יג** וידם השמש וירח עמד,
עד-יקם גוי איביו--הלוא היא כתובה, על-ספר הישר; ויעמד השמש בחצי
השמים, ולא-אץ לבוא ביום תמים. **יד** ולא היה כיום ההוא, לפניו ואחריו,
לשמע יהוה, בקול איש: כי יהוה, נלחם לישראל. (יהושע י' 12-14)

שופטים

ותשקט הארץ, ארבעים שנה; (שופטים ג' 11) (ה' 31, ח' 28)

טו ויזעקו בני-ישראל, אל-יהוה, ויקם יהוה להם מושיע את-אהוד בן-גרא בן-הימיני, איש אטר יד-ימינו; וישלחו בני-ישראל בידו מנחה, לעגלון מלך מואב. **טז** ויעש לו אהוד חרב, ולה שני פיות--גמד ארפה; ויחגר אותה מתחת למדי, על ירך ימינו. (שופטים ג' 15-16)

ויהיו, לנסות בם את-ישראל--לדעת, הישמעו את-מצות יהוה, אשר-צוה את-אבותם, ביד-משח. (שופטים ד' 4)

ח ויאמר אליה ברק, אם-תלכי עמי והלכתי; ואם-לא תלכי עמי, לא אלך. **ט** ותאמר הלא אלך עמך, אפס כי לא תהיה תפארתך על-הדרך אשר אתה הולך--כי ביד-אשה, ימכר יהוה את-סיסרא; ותקם דבורה ותלך עם-ברק, קדשה. (שופטים ד' 8-9)

לבי לחוקקי ישראל, המתנדבים בעם; ברכו, יהוה. (שופטים ה' 9)

מים {ר} שאל, חלב נתנה; {ס} בספל אדירים, הקריבה {ר} חמאה. {ס} (שופטים ה' 25)

כח בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא, בעד האשנב: {ס} מדוע, בשש רכבו {ר} לבוא-- {ס} מדוע אחרו, פעמי מרפבותיו. {ס} **כט** חכמות {ר} שרותיה, ענינה; {ס} אף-היא, תשיב אמריה {ר} לה. {ס} **ל** הלא ימצאו יחלקו שלל, {ס} רחם {ר} רחמתיים לראש גבר-- {ס} שלל צבאים {ר} לסיסרא, {ס} שלל צבאים רקמה: {ס} צבע {ר} רקמתיים, לצוארי שלל. {ס} (שופטים ה' 28-30)

כי הם ומקניהם יעלו ואהליהם, יבאו (ויבאו) כדי-ארפה לרב, ולהם ולגמליהם, אין מספר; ויבאו בארץ, לשחתה. (שופטים ו' 5)

יא ויבא מלאך יהוה, וישב תחת האלה אשר בעפרה, אשר ליואש, אבי העזרי; וגדעון בנו, חבט חטים בגת, להניס, מפני מדון. **יב** וירא אליו, מלאך יהוה; ויאמר אליו, יהוה עמך גבור החיל. (שופטים ו' 11-12)

יג ויפן אליו, יהוה, ויאמר לך בלחך זה, והושעת את-ישראל מכף מדון: הלא, שלחתיד. **יד** ויאמר אליו בי אדני, במה אושיע את-ישראל; הנה אלפי הדל במנשה, ואנכי הצעיר בבית אבי. (שופטים ו' 14-15)

ויאמר אליו, אם-נא מצאתי חן בעיניך; ועשית לי אות, שאתה מדבר עמי. (שופטים ו' 17)

וירא גדעון, כי-מלאך יהוה הוא; ויאמר גדעון, אהה אדני יהוה--כי-על-כן ראיתי מלאך יהוה, פנים אל-פנים. (שופטים ו' 22)

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ, מִי עָשָׂה הַדָּבָר הַזֶּה; וַיַּדְרִשׁוּ, וַיִּבְקְשׁוּ--וַיֹּאמְרוּ, גִּדְעוֹן בֶּן-יוֹאֵשׁ עָשָׂה הַדָּבָר הַזֶּה. (שופטים ו' 29)

וַעֲתָה, קְרָא נָא בְּאָזְנֵי הָעָם לֵאמֹר, מִי-יָרָא וַחֲרַד, יֵשֵׁב וַיִּצְפֹּר מִהֵרָה הַגִּלְעָד; וַיָּשָׁב מִן-הָעָם, עֹשְׂרִים וּשְׁנָיִם אָלֶף, וַעֲשָׂרֶת אֲלָפִים, נִשְׁאַרוּ. (שופטים ז' 3)

ה וַיֹּרֶד אֶת-הָעָם, אֶל-הַמָּיִם; וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-גִּדְעוֹן, כָּל אִשָּׁר-יֵלֶק בְּלִשְׁוֹנוֹ מִן-הַמָּיִם בְּאִשָּׁר יֵלֶק הַכָּלָב תִּצְיֵג אוֹתוֹ לְבָד, וְכָל אִשָּׁר-יִכְרַע עַל-בִּרְכָּיו, לַשְּׂתוֹת. **ו** וַיְהִי, מִסָּפֶר הַמִּלְקָקִים בְּיָדָם אֶל-פִּיָּהֶם--שְׁלֹשׁ מֵאוֹת, אִישׁ; וְכָל יֹתֵר הָעָם, כָּרְעוּ עַל-בִּרְכֵיהֶם לַשְּׂתוֹת מַיִם. **ז** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-גִּדְעוֹן, בְּשֹׁלֶשׁ מֵאוֹת הָאִישׁ הַמִּלְקָקִים אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם, וְנִתַּתִּי אֶת-מִדְּוָן, בְּיָדְךָ; וְכָל-הָעָם--יִלְכּוּ, אִישׁ לְמִקְמוֹ. (שופטים ז' 5-7)

וְשָׁמַעְתָּ, מֶה-יַּדְבֵּרוּ, וְאַחֵר תַּחֲזֹקְנָה יָדֶיךָ, וְיִרְדָּתָּ בַּמַּחֲנֶה; וַיֵּרֶד הוּא וּפְרָה נַעֲרֹו, אֶל-קֶצֶה הַחֲמִשִּׁים אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה. (שופטים ז' 11)

וּמִדְּוָן וַעֲמָלֶק וְכָל-בְּנֵי-קַדְמֹן נָפְלִים בְּעַמְקָם, כְּאַרְבַּע לָרֶב; וְלִגְמַלֵּיהֶם אִין מִסָּפֶר, כַּחֲלוֹל שָׁעַל-שִׁפְתַי הַיָּם לָרֶב. (שופטים ז' 12)

וַיַּחַץ אֶת-שְׁלֹשׁ-מֵאוֹת הָאִישׁ, שְׁלֹשָׁה רִאשִׁים; וַיִּתֵּן שׁוֹפְרוֹת בְּיַד-כָּלֶם וּכְדִים רִיקִים, וּלְפָדִים בְּתוֹךְ הַכְּדִים. **ח** וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם, מִמֶּנִּי תִרְאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ; וְהִנֵּה אֲנִי בָּא בְּקֶצֶה הַמַּחֲנֶה, וְהָיָה כְּאִשָּׁר-אֶעֱשֶׂה כֹן תַּעֲשׂוּ. (שופטים ז' 17)

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם, מֶה-עֲשִׂיתִי עִתָּה כָכֶם: הֲלֹא, טוֹב עַלְלוֹת אֶפְרָיִם--מִבְּצִיר אַבְיָעָזֶר. (שופטים ח' 2)

ו וַיֹּאמֶר, שָׂרֵי סָכוֹת, הַכֹּף זָבַח וַצִּלְמִנֶע עִתָּה, בְּיָדְךָ: כִּי-נִתַּן לְצַבָּאָךָ, לָחֶם. **ז** וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן--לָכֵן בָּתַת יְהוָה אֶת-זָבַח וְאֶת-צִלְמִנֶע, בְּיָדִי: וְדִשַׁתִּי, אֶת-בִּשְׂרָכֶם, אֶת-קוֹצֵי הַמִּדְבָּר, וְאֶת-הַבִּרְקָנִים. (שופטים ח' 6-7)

ח וַיֹּאמְרוּ אִישׁ-יִשְׂרָאֵל, אֶל-גִּדְעוֹן, מִשָּׁל-בָּנוּ גַם-אַתָּה, גַּם-בִּנְךָ גַם בֶּן-בִּנְךָ: כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ, מִיַּד מִדְּוָן. **ט** וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם, גִּדְעוֹן, לֹא-אֶמְשָׁל אֲנִי בָכֶם, וְלֹא-יִמְשָׁל בְּנֵי בָכֶם: יְהוָה, יִמְשָׁל בָכֶם. (שופטים ח' 22-23)

וַיְהִי, כְּאִשָּׁר מֵת גִּדְעוֹן, וַיָּשׁוּבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי הַבָּעָלִים; וַיִּשְׁיִמוּ לָהֶם בַּעַל בְּרִית, לְאֱלֹהִים. (שופטים ח' 32)

וַדְּבָרוּ נָא בְּאָזְנֵי כָל-בְּעָלֵי שָׂכֶם, מֶה-טוֹב לָכֶם--הַמִּשָּׁל בָּכֶם שְׁבַעִים אִישׁ כָּל בְּנֵי יִרְבְּעֵל, אִם-מִשָּׁל בָּכֶם אִישׁ אֶחָד; וַיִּזְכְּרֻם, כִּי-עֲצָמָכֶם וּבִשְׂרָכֶם אֲנִי. (שופטים ט' 2)

וַיִּתְּנוּ-לוֹ שְׁבַעִים כֶּסֶף, מִבֵּית בַּעַל בְּרִית; וַיִּשְׁכַּח בָּהֶם אַבְיָמֶלֶךְ, אֲנָשִׁים רִיקִים וּפְחָזִים, וַיִּלְכּוּ, אַחֲרָיו. (שופטים ט' 4)

אֲשֶׁר-נִלְחַם אָבִי, עָלֵיכֶם; וַיִּשְׁלַח אֶת-נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד, וַיַּצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד מִדָּן.
(שופטים ט' 17)

וְאִם-בָּאֵמֶת וּבְתִמִּים עָשִׂיתֶם עִם-יִרְבְּעֵל וְעִם-בֵּיתוֹ, הַיּוֹם הַזֶּה--שְׁמַחוּ,
בְּאַבִּימֶלֶךְ, וַיִּשְׁמַח גַּם-הוּא, בָּכֶם. (שופטים ט' 19)

וַיָּרָא-גַעַל, אֶת-הָעָם, וַיֹּאמֶר אֶל-זָבִל, הִנֵּה-עִם יוֹרֵד מֵרָאשֵׁי הַהָרִים; וַיֹּאמֶר אֵלָיו
זָבִל, אֵת צֵל הַהָרִים אַתָּה רֹאֶה בְּאַנְשֵׁים. (שופטים ט' 36)

וַיִּסָּף עוֹד גַּעַל, לְדָבָר, וַיֹּאמֶר, הִנֵּה-עִם יוֹרְדִים מֵעַם טַבּוֹר הָאָרֶץ; וְרֹאשׁ-אַחַד
בָּא, מִדָּרָךְ אֵלּוֹן מְעוֹנָנִים. (שופטים ט' 37)

וַיַּעַל אַבִּימֶלֶךְ הַר-צִלְמוֹן, הוּא וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-אִתּוֹ, וַיִּקַּח אַבִּימֶלֶךְ אֶת-
הַקְּרָדְמוֹת בְּיָדוֹ וַיִּכְרֹת שׁוֹכֵת עֵצִים, וַיִּשְׁאַף וַיִּשֶׂם עַל-שְׁכָמוֹ; וַיֹּאמֶר אֶל-הָעָם
אֲשֶׁר-עִמּוֹ, מָה רְאִיתֶם עָשִׂיתִי--מִהְרֹו, עָשׂוֹ כְּמוֹנִי. (שופטים ט' 48)

וַיָּבֹא יִפְתָּח הַמַּצְפָּה, אֶל-בֵּיתוֹ, וְהִנֵּה בָתוֹ יֹצֵאת לַקְּרָאֲתוֹ, בְּתַפִּים וּבְמַחְלוֹת:
וְרַק הִיא יְחִידָה, אֵין-לוֹ מִמֶּנּוּ בֶן-אִו-בֵּת. (שופטים י"א 34)

מִיָּמִים יְמִימָה, תִּלְכְּנָה בָנוֹת יִשְׂרָאֵל, לְתַנּוֹת, לְבֵת-יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי--אַרְבַּעַת יָמִים,
בַּשָּׁנָה. (שופטים י"א 40)

י וַיֹּאמֶר לוֹ מֶלֶאךָ יְהוָה, לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי--וְהוּא-פָּלְאִי. {פ' יט} וַיִּקַּח מְנוּחַ
אֶת-גְּדֵי הָעֵזִים, וְאֶת-הַמִּנְחָה, וַיַּעַל עַל-הַצּוּר, לַיהוָה; וּמִפֶּלֶא לַעֲשׂוֹת, וּמְנוּחַ
וְאַשְׁתּוֹ רָאִים. (שופטים י"ג 18-19)

ה וַיֵּרֶד שְׁמִשׁוֹן וְאַבְיוֹ וְאַמּוֹ, תִּמְנַתָּה; וַיָּבֹאוּ, עַד-כַּרְמֵי תִמְנַתָּה, וְהִנֵּה כְּפִיר
אַרְיוֹת, שָׁאֵג לַקְּרָאֲתוֹ. **ו** וַתִּצָּלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה, וַיִּשְׁסָעֵהוּ כְּשֶׁסַּע הַגָּדִי, וּמְאוּמָה,
אֵין בְּיָדוֹ; וְלֹא הִגִּיד לְאַבְיוֹ וּלְאַמּוֹ, אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה. (שופטים י"ד 5-6)

מִהָאֵכֶל יָצָא מֵאֵכֶל, וּמַעֲזוֹ, יָצָא מֵתוֹק (שופטים י"ד 14)

מֵה--מֵתוֹק מִדְּבֶשׁ, וּמֵה עֵז מֵאַרְיֵי (שופטים י"ד 18)

לוֹלֵא חֲרָשְׁתֶּם בַּעֲגָלָתִי, לֹא מִצָּאֲתֶם חִידָתִי (שופטים י"ד 18)

וַיֵּךְ אוֹתָם שׁוֹק עַל-יָרֵךְ, מִכָּה גְדוֹלָה; וַיֵּרֶד וַיִּשָּׁב, בְּסַעֲיָף סֹלַע עֵיטָם. (שופטים
ט"ו 8)

ה וַיַּעֲלוּ אֵלָיָה סֶרְנֵי פִלְשִׁתִּים, וַיֹּאמְרוּ לָהּ פִּתִּי אוֹתוֹ וּרְאִי בַּמָּה כָּחוֹ גְדוֹל, וּבַמָּה
נוֹכַל לוֹ, וְאַסְרִנוּהוּ לַעֲנוֹתוֹ; וַאֲנַחְנוּ, נִתֵּן-לָךְ, אִישׁ, אֶלְף וּמֵאָה כֶּסֶף. **ו** וַתֹּאמֶר
דָּלִילָה, אֶל-שְׁמִשׁוֹן, הִגִּידָה-נָא לִי, בַּמָּה כָּחוֹד גְדוֹל; וּבַמָּה תֹאסֶר, לַעֲנוֹתָךְ. **ז**
וַיֹּאמֶר אֵלָיָה, שְׁמִשׁוֹן, אִם-יֹאסְרֵנִי בְּשִׁבְעָה יָתָרִים לַחִים, אֲשֶׁר לֹא-חָרְבוּ--
וְחִלָּתִי וְהִיִּיתִי, כְּאַחַד הָאָדָם. (שופטים ט"ז 5-7)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי-אִם-אֲסוּר וַאֲסֻרוֹנִי בַעֲבֹתֵי חַדָּשִׁים, אֲשֶׁר לֹא-נַעֲשֶׂה בָהֶם מִלֵּאכָה: וְחִלִּיתִי וְהִיִּיתִי, כְּאֶחָד הָאֲדָם. (שופטים ט"ז 11)

וַתֹּאמֶר אֵלָיו, אֵיךְ תֹּאמַר אֶהְבֵּתִיךָ, וְלִבָּךְ, אֵין אֵתִי: זֶה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, הִתְלַתְתְּ בִּי, וְלֹא-הִגַּדְתָּ לִּי, בְּמָה כִּחָדְךָ גָּדוֹל. (שופטים ט"ז 15)

וַיִּגְד־לָהּ אֶת-כָּל-לְבוֹ, וַיֹּאמֶר לָהּ מוֹרָה לֹא-עָלָה עַל-רֹאשִׁי--כִּי-נָזִיר אֱלֹהִים אָנִי, מִבֶּטֶן אִמִּי; אִם-גִּלְחֹתִי וְסָר מִמֶּנִּי כַּחַי, וְחִלִּיתִי וְהִיִּיתִי כְּכָל-הָאָדָם. (שופטים ט"ז 17)

בַּלְחֵי הַחֲמֹר, חֲמֹר חֲמֻרָתָם; בַּלְחֵי הַחֲמֹר, הַכִּיתִי אֶלְף אִישׁ (שופטים ט"ז 16)

וַיִּשְׁכַּב שְׁמִשׁוֹן, עַד-חֲצִי הַלַּיְלָה, וַיָּקָם בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֵּאָחֵז בַּדְּלָתוֹת שַׁעַר-הָעִיר וַיִּשְׁתִּי הַמַּזְזוֹת, וַיִּסָּעַם עִם-הַבָּרִיחַ וַיִּשָּׂם עַל-כַּתְּפָיו; וַיַּעֲלֶם אֶל-רֹאשׁ הָהָר, אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי חֲבֹרֹן. (שופטים ט"ז 3)

פְּלִשְׁתִּים עָלִיד שְׁמִשׁוֹן (שופטים ט"ז 9, 12, 14, 20)

וַיִּלְפַּת שְׁמִשׁוֹן אֶת-שְׁנֵי עַמּוּדֵי הַתֶּןּוֹךְ, אֲשֶׁר הִבִּית נָכוֹן עֲלֵיהֶם, וַיִּסְמְךְ, עֲלֵיהֶם--אֶחָד בִּימִינוֹ, וְאֶחָד בְּשִׁמְאָלוֹ. **ז** וַיֹּאמֶר שְׁמִשׁוֹן, תָּמוֹת נַפְשִׁי עִם-פְּלִשְׁתִּים, וַיֵּט בָּכַח, וַיִּפֹּל הַבֵּית עַל-הַסָּרְנִים וְעַל-כָּל-הָעָם אֲשֶׁר-בּוֹ; וַיְהִיו הַמָּתִים, אֲשֶׁר הָמִית בְּמוֹתוֹ, רַבִּים, מֵאֲשֶׁר הָמִית בְּחַיָּיו. (שופטים ט"ז 29-30)

בִּימֵים הָהֵם, אֵין מָלֵךְ בְּיִשְׂרָאֵל: אִישׁ הִנָּשֵׁר בְּעֵינָיו, נַעֲשֶׂה. (שופטים י"ז 6, כ"א 25)

וַיִּתְּפָקְדוּ בְּנֵי בְנִימִן בַּיּוֹם הַהוּא, מִהָעָרִים, עָשָׂרִים וְשֵׁשָׁה אֶלְף אִישׁ, שְׁלֹף חֶרֶב--לְבַד מִיִּשְׂבֵּי הַגִּבְעָה, הַתְּפָקְדוֹ, שִׁבְעַת מֵאוֹת, אִישׁ בָּחֹר. (שופטים כ' 15)

שמואל א'

וַלְחָנָה, יִתֵּן מָנָה אַחַת אַפִּים: כִּי אֶת-חֲנָה אָהַב, וַיְהִי סָגֵר רַחֲמָה. (שמואל א' 5)

וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִישָׁהּ, חֲנָה לָמָּה תִּבְכִּי וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי, וְלָמָּה, יָרַע לְבָבְךָ: הֲלוֹא אֲנֹכִי טוֹב לָךְ, מֵעֲשָׂרָה בָּנִים. (שמואל א' 8)

וְהִיא, מָרַת נָפֶשׁ; וַתִּתְּפַלֵּל עַל-יְהוָה, וּבָכָה תְּבָכָה. (שמואל א' 10)

וְחֲנָה, הִיא מְדַבֶּרֶת עַל-לִבָּה--רַק שְׁפָתֶיהָ נְעוּת, וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמַע; וַיַּחֲשֹׁבָהּ עָלֶי, לְשֹׁכְרָה. (שמואל א' 13)

כ אֶל-הַנַּעַר הַזֶּה, הִתְּפַלֵּלְתִּי; וַיִּתֵּן יְהוָה לִי אֶת-שְׁאֵלָתִי, אֲשֶׁר שְׁאֵלְתִּי מֵעַמּוֹ. **כ** וְגַם אֲנֹכִי, הִשְׁאֵלְתִּיהוּ לַיהוָה, כָּל-הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה, הוּא שָׂאוֹל לַיהוָה; וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שָׁם, לַיהוָה. (שמואל א' 27-28)

והִכָּה בְּכִיּוֹר אוֹ בְּדוֹד, אוֹ בְּקִלְחַת אוֹ בְּפָרוֹר--כָּל אֲשֶׁר יַעֲלֶה הַמִּזְלֵג, יִקַּח הַכֹּהֵן
בוֹ; כִּכָּה יַעֲשׂוּ לְכָל-יִשְׂרָאֵל, הַבָּאִים שָׁם בְּשָׁלָה. (שְׁמוּאֵל א' ב' 14)

ז לָכֵן, נֹאֵם-יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, אֲמֹר אֲמַרְתִּי, בֵּיתָךְ וּבֵית אָבִיךָ יִתְהַלְכוּ לִפְנֵי
עַד-עוֹלָם; וְעַתָּה נֹאֵם-יְהוָה חֲלִילָה לִּי, כִּי-מִכְבְּדִי אֶכְבֵּד וּבְזִי יִקְלוּ
(שְׁמוּאֵל א' ב' 30)

וְהַנֶּעַר שְׁמוּאֵל מִשְׁרַת אֶת-יְהוָה, לִפְנֵי עָלִי; וּדְבַר-יְהוָה, הָיָה יָקָר בְּיָמִים הָהֵם--
אֵין חֲזוֹן, נִפְרָץ. (שְׁמוּאֵל א' ג' 1)

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל, הִנֵּה אֲנֹכִי עֹשֶׂה דְבַר בְּיִשְׂרָאֵל: אֲשֶׁר, כָּל-שְׂמֵעוֹ--
תִּצְלִינָה, שְׁתֵּי אָזְנוֹי. (שְׁמוּאֵל א' ג' 11)

וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֶּקֶר, מִמַּחֲרַת, וְהִנֵּה דָגוֹן נָפַל לִפְנֵי אֲרָצָה, לִפְנֵי אַרְוֹן יְהוָה; וְרֹאשׁ דָּגוֹן
וּשְׁתֵּי כַּפּוֹת יָדָיו, כָּרְתוֹת אֶל-הַמַּפְתָּן--רֶק דָּגוֹן, נִשְׁאַר עָלָיו. **ח** עַל-כֵּן לֹא-יִדְרֹכוּ
כֹּהֲנֵי דָגוֹן וְכָל-הַבָּאִים בֵּית-דָּגוֹן, עַל-מִפְתָּן דָּגוֹן--בְּאַשְׁדּוֹד: עַד, הַיּוֹם הַזֶּה.
(שְׁמוּאֵל א' ה' 4-5)

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו, הִנֵּה אֵתָה זִקְנָת, וּבְנִיךָ, לֹא הָלְכוּ בְּדֶרֶכֶיךָ; עַתָּה, שִׁימָה-לָנוּ מָלָךְ
לְשִׁפְטֵנוּ--כְּכָל-הַגּוֹיִם. (שְׁמוּאֵל א' ח' 5)

וַיֹּאמֶר--זֶה יְהִי מִשְׁפֹּט הַמָּלָךְ, אֲשֶׁר יִמְלֹךְ עֲלֵיכֶם: אֶת-בְּנֵיכֶם יִקַּח, וְשָׁם לוֹ
בְּמִרְכַּבְתּוֹ וּבִפְרָשָׁיו, וְרָצוּ, לִפְנֵי מִרְכַּבְתּוֹ. **י** וְלָשׁוֹם לוֹ, שָׂרֵי אֱלָפִים וְשָׂרֵי
חֲמִשִּׁים; וְלַחֲרָשׁ חֲרִישׁוֹ וְלַקָּצֵר קָצִירוֹ, וְלַעֲשׂוֹת כָּל-יִמְלַחֲמָתוֹ וְכָל-יִרְכָּבוֹ. **יג**
וְאֶת-בְּנוֹתֵיכֶם, יִקַּח, לְרִקְחוֹת וּלְטַבָּחוֹת, וּלְאִפּוֹת. **יד** וְאֶת-שְׂדוֹתֵיכֶם וְאֶת-
כַּרְמֵיכֶם וְזִיתֵיכֶם, הַטּוֹבִים--יִקַּח; וְנָתַן, לַעֲבָדָיו. **טו** וְזֹרְעֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם, יַעֲשֶׂר;
וְנָתַן לְסָרִיסָיו, וְלַעֲבָדָיו. **טז** וְאֶת-עַבְדֵיכֶם וְאֶת-שִׁפְחוֹתֵיכֶם וְאֶת-בַּחֲוָרֵיכֶם
הַטּוֹבִים, וְאֶת-חֲמוּרֵיכֶם--יִקַּח; וְעֹשֶׂה, לְמִלָּאכָתּוֹ. **יז** צֹאנֵכֶם, יַעֲשֶׂר; וְאֵתָם,
תִּהְיוּ-לוֹ לַעֲבָדִים. **יח** וְזַעֲקָתְם, בַּיּוֹם הַהוּא, מִלִּפְנֵי מֶלֶכְכֶם, אֲשֶׁר בַּחֲרָתֶם לָכֶם;
וְלֹא-יַעֲנֶה יְהוָה אֶתְכֶם, בַּיּוֹם הַהוּא. (שְׁמוּאֵל א' ח' 11-18)

וְלוֹ-הָיָה בֶן וּשְׁמוֹ שָׂאוּל, בַּחֲוֹר וְטוֹב, וְאֵין אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, טוֹב מִמֶּנּוּ; מִשְׁכָּמוֹ
וּמַעֲלָה, גִּבָּה מִכָּל-הָעָם. (שְׁמוּאֵל א' ט' 2)

וַיַּעַן שָׂאוּל וַיֹּאמֶר, הֲלוֹא בֶן-יְמִינִי אֲנֹכִי מִקְטָנִי שְׁבָטִי יִשְׂרָאֵל, וּמִשְׁפַּחְתִּי הַצַּעֲרָה,
מִכָּל-מִשְׁפָּחוֹת שְׁבָטִי בְּנִימָן; וְלָמָּה דִּבַּרְתָּ אֵלַי, כִּדְבַר הַזֶּה. (שְׁמוּאֵל א' ט' 21)

יא וַיְהִי, כָּל-יּוֹדְעוֹ מֵאַתְמוֹל שְׁלֹשָׁם, וַיֵּרְאוּ, וְהִנֵּה עִם-נְבָאִים נָבֵא: { ס } וַיֹּאמֶר
הָעָם אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ, מַה-זֶּה הָיָה לָבוֹן-קִישׁ--הַגָּם שָׂאוּל, בְּנִבְיָאִים. **יב** וַיַּעַן אִישׁ
מִשָּׁם וַיֹּאמֶר, וּמִי אֲבִיהֶם; עַל-כֵּן הָיְתָה לְמִשְׁלַל, הַגָּם שָׂאוּל בְּנִבְיָאִים. (שְׁמוּאֵל א' 12-11)

יג וַיִּשְׁאַלּוּ-עוֹד, בִּיהוָה, הֲבֵא עוֹד, הַלֵּם אִישׁ; { ס } וַיֹּאמֶר יְהוָה, הִנֵּה-הוּא נִחְבָּא
אֶל-הַכְּלָיִם. **יד** וַיֵּרְצוּ וַיִּקְחֻהוּ מִשָּׁם, וַיִּתְּנֻצַּב בְּתוֹךְ הָעָם; וַיִּגְבֶּה, מִכָּל-הָעָם,
מִשְׁכָּמוֹ, וּמַעֲלָה. **יד** וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-כָּל-הָעָם, הֲרֵאִיתֶם אֲשֶׁר בָּחַר-בוֹ יְהוָה,
כִּי אֵין כָּמֹהוּ, בְּכָל-הָעָם; וַיֵּרְעוּ כָל-הָעָם וַיֹּאמְרוּ, יְחִי הַמָּלָךְ. (שְׁמוּאֵל א' י" 22-24)

הִנְנִי עֲנוּ בִּי נֶגֶד יְהוָה וְנֶגֶד מְשִׁיחוֹ, אֶת-שׁוֹר מִי לְקַחְתִּי וְחִמּוֹר מִי לְקַחְתִּי וְאֶת-מִי עֲשִׂקְתִּי אֶת-מִי רְצוֹתִי, וּמִי־מִי לְקַחְתִּי כֹפֶר, וְאֲעֲלִים עֵינֵי בּוֹ; וְאֲשִׁיב, לָכֵם. **ד** וַיֹּאמְרוּ, לֹא עֲשִׂקְתָּנוּ וְלֹא רְצוֹתָנוּ; וְלֹא-לְקַחְתָּ מִי־אִישׁ, מְאוּמָה. **ה** וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עַד יְהוָה בָּכֶם, וְעַד מְשִׁיחוֹ הַיּוֹם הַזֶּה--כִּי לֹא מִצָּאֲתֶם בְּיָדִי, מְאוּמָה; וַיֹּאמְרוּ, עַד. (שְׁמוּאֵל א' י"ב 3-5)

וּפְלִשְׁתִּים נֶאֱסָפוּ לְהִלָּחֵם עִם-יִשְׂרָאֵל, שְׁלֹשִׁים אָלֶף רָכָב וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים פָּרָשִׁים, וְעַם, כָּחוֹל אֲשֶׁר עַל-שְׂפַת-הַיָּם לָרֹב; וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְּמִכְמֶשׁ, קִדְמַת בֵּית אֲוֹן. (שְׁמוּאֵל א' י"ג 5)

וַעֲתָה, מִמְּלִכְתְּךָ לֹא-תִקּוּם: בִּקֵּשׁ יְהוָה לוֹ אִישׁ כְּלָבָבוֹ, וַיִּצְוָהוּ יְהוָה לְנָגִיד עַל-עַמּוֹ--כִּי לֹא שָׁמַרְתָּ, אֶת אֲשֶׁר-צִוְּךָ יְהוָה. (שְׁמוּאֵל א' י"ד 14)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל, הֲחִפֵּץ לִיהוָה בַּעֲלוֹת וּזְבָחִים, כְּשִׁמְעַע, בְּקוֹל יְהוָה: הִנֵּה שָׁמַע מִזְבִּיחַ טוֹב, לְהִקְשִׁיב מִחֻלָּב אֵילִים. (שְׁמוּאֵל א' ט"ו 22)

יז וַיֹּסֵב שְׁמוּאֵל, לָלֶכֶת; וַיַּחֲזֹק בְּכֶנֶף-מַעֲיָלוֹ, וַיִּקְרַע. {ס} **יח** וַיֹּאמֶר אֵלָיו, שְׁמוּאֵל, קִרַּע יְהוָה אֶת-מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ, הַיּוֹם; וַיִּתְּנָהּ, לְרַעֲךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ. {ס} **יט** וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל, לֹא יִשְׁקָר וְלֹא יִנָּחַם: כִּי לֹא אָדָם הוּא, לְהִנָּחֵם. (שְׁמוּאֵל א' ט"ז 27-29)

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל, אֶל-תִּבְּט אֶל-מְרֹאֲהוּ וְאֶל-גִּבְהַת קוֹמָתוֹ--כִּי מֵאֲסִתִּיהוּ: כִּי לֹא, אֲשֶׁר יִרְאֶה הָאָדָם--כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיו, וַיְהוָה יִרְאֶה לְלֵבָב. (שְׁמוּאֵל א' ט"ז 7)

וַיִּשְׁלַח וַיְבִיאֵהוּ וְהוּא אֲדָמוּנִי, עִם-יִפְהָ עֵינָיו וְטוֹב רֹאִי; {פ} וַיֹּאמֶר יְהוָה קוּם מִשְׁחָהוּ, כִּי-זֶה הוּא. (שְׁמוּאֵל א' ט"ז 12)

כ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל, הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת-אֶגֶג מִלֶּךְ עַמְלֵק, וַיֵּלֶךְ אֵלָיו, אֶגֶג מַעֲדָנָת; וַיֹּאמֶר אֶגֶג, אֲכֹן סָר מֵר-הַמּוֹת. {ס} **כא** וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל--כִּפְאֲשֶׁר שָׁכַלָה נָשִׁים חֲרָבָה, כֹּן-תִּשְׁכַּל מְנָשִׁים אִמָּה; וַיִּשְׁשֹׁף שְׁמוּאֵל אֶת-אֶגֶג לִפְנֵי יְהוָה, בַּגִּלְגָּל. {ס} (שְׁמוּאֵל א' ט"ז 32-33)

כב וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל-הָהָר, מִזָּה, וַיִּשְׂרָאֵל עֹמְדִים אֶל-הָהָר, מִזָּה; וְהַגִּיא, בֵּינֵיהֶם. (שְׁמוּאֵל א' י"ז 3)

וַיֹּאמֶר דָּוִד, אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי, אֵתָה בָּא אֵלַי, בְּחָרֵב וּבְחִנִּית וּבְכִידוֹן; וְאַנְכִּי בָּא-אֵלֶיךָ, בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת, אֱלֹהֵי מַעֲרֻכּוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר חֲרַפְתָּ. (שְׁמוּאֵל א' י"ז 45)

וַיַּחֲזֹק דָּוִד מִן-הַפְּלִשְׁתִּי בְּקִלְעַ וּבָאָבֹן, וַיִּךְ אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמָּתֵהוּ; וְחָרֵב, אֵין בְּיָד-דָּוִד. (שְׁמוּאֵל א' י"ז 50)

וַיְהִי, כְּכֹלְתוֹ לְדַבֵּר אֶל-שָׂאוּל, וַנִּפֹּשׁ יְהוֹנָתָן, נִקְשָׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד; וַיֵּאָהֲבוּ (וַיִּתְּאָהֲבוּ) יְהוֹנָתָן, כְּנֶפֶשׁוֹ. (שְׁמוּאֵל א' י"ח 1)

ו וַיְהִי בְּבֹאֲם, בְּשׁוּב דָּוִד מִהַכּוֹת אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי, וַתִּצְאָנָה הַנָּשִׁים מִכָּל-עָרֵי יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹר (לְשִׁיר) וְהַמַּחֲלוֹת, לִקְרֹאת שְׁאוּל הַמֶּלֶךְ--בְּתַפִּים בְּשִׁמְחָה, וּבְשִׁלְשִׁים. **ז** וַתַּעֲנִינָה הַנָּשִׁים הַמְּשַׁחֲקוֹת, וַתֹּאמְרֶנָּה: הִכָּה שְׁאוּל בְּאֶלְפֹ, וְדָוִד בְּרַבְבֹּתָיו. **ח** וַיַּחֲרֹ לְשְׁאוּל מָאֵד, וַיֵּרַע בְּעֵינָיו הַדָּבָר הַזֶּה, וַיֹּאמֶר נָתַנוּ לְדָוִד רַבְבוֹת, וְלִי נָתַנוּ הָאֲלָפִים; וְעוֹד לוֹ, אֵךְ הַמְּלִיכָה. (שְׁמוּאֵל א' י"ח 6-8)

ט וַיְהִי שְׁאוּל, עוֹן (עוֹיֵן) אֶת-דָּוִד, מֵהַיּוֹם הַהוּא, וַהֲלָאָה. {ס} **י** וַיְהִי מִמַּחֲרַת, וַתִּצְלַח רוּחַ אֱלֹהִים רָעָה אֶל-שְׁאוּל וַיִּתְּנָבֵא בְּתוֹךְ-הַבֵּית, וְדָוִד מִנְּגֹן בִּידּוֹ, כְּיוֹם כְּיוֹם; וַהֲחִנִּית, בֶּיַד-שְׁאוּל. **יא** וַיִּטֵּל שְׁאוּל, אֶת-הַחֲנִית, וַיֹּאמֶר, אָכֵּה בְּדָוִד וּבִקָּר; וַיִּסֵּב דָּוִד מִפָּנָיו, פָּעָמִים. **יב** וַיֵּרָא שְׁאוּל, מִלִּפְנֵי דָוִד: כִּי-הָיָה יְהוָה עִמּוֹ, וַיִּמָּעַס שְׁאוּל סָר. (שְׁמוּאֵל א' י"ח 9-12)

וַיַּחֲרֹ-אַף שְׁאוּל, בִּיהוֹנָתָן, וַיֹּאמֶר לוֹ, בֶּן-נְעוּת הַמִּרְדּוֹת: הֲלוֹא יָדַעְתִּי, כִּי-בָחַר אֶתְּהָ לְבֶן-יִשִּׁי, לְבִשְׁתֶּךָ, וּלְבִשְׁת עֲרוֹת אִמֶּךָ. (שְׁמוּאֵל א' כ' 30)

יג וַיֹּאמֶר אָכִישׁ, אֶל-עֶבְדָּיו: הִנֵּה תִרְאוּ אִישׁ מִשְׁתַּגֵּעַ, לָמָּה תָּבִיאוּ אֹתוֹ אֵלַי. **יד** חָסֵר מִשְׁתַּגֵּעִים, אֲנִי, כִּי-הִבֵּאתֶם אֶת-זֶה, לְהַשְׁתַּגֵּעַ עָלַי; הַזֶּה, יָבֹא אֶל-בֵּיתִי. {פ} (שְׁמוּאֵל א' כ"א 15-16) (רש"י- שֶׁאֲבִיו וְאִמּוֹ הָיוּ מִשׁוּגְעִים)

יב יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ, וַיִּנָּקְמֵנִי יְהוָה מִמֶּךָ; וַיִּדֵּי, לֹא תִהְיֶה-בָּךְ. **יג** כֹּאֲשֶׁר יֹאמֶר, מִשְׁלַח הַקִּדְמוֹנִי, מִרְשָׁעִים, יֵצֵא רָשָׁע; וַיִּדֵּי, לֹא תִהְיֶה-בָּךְ. (שְׁמוּאֵל א' כ"ד 12-13)

ו וַאֲמַרְתֶּם כֹּה, לַחֲי; וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם, וְכָל אֲשֶׁר-לְךָ שָׁלוֹם. (שְׁמוּאֵל א' כ"ה 6)

וְדָוִד אָמַר, אֵךְ לִשְׁקֹר שְׁמַרְתִּי אֶת-כָּל-אֲשֶׁר לָזָה בַּמִּדְבָּר, וְלֹא-נִפְקַד מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ, מֵאוֹמָה; וַיָּשֶׁב-לִי רָעָה, תַּחַת טוֹבָה. (שְׁמוּאֵל א' כ"ה 21)

וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל-שְׁאוּל, וַתֵּרָא כִּי-נִבְהַל מָאֵד; וַתֹּאמֶר אֵלָיו, הִנֵּה שְׁמָעָה שִׁפְחָתְךָ בְּקוֹלְךָ, וְאֲשִׁים נִפְשֵׁי בְכָפִי, וְאֶשְׁמַע אֶת-דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלַי. (שְׁמוּאֵל א' כ"ח 21)

שמואל ב'

שָׂאוּל וַיְהוֹנָתָן הַנָּאֶהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחִיָּהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרְדּוּ. (שמואל ב' א'
(23)

וַיֹּאמֶר הַנָּעַר הַמִּגִּיד לוֹ, נִקְרָא נִקְרִיתִי בְּהַר הַגִּלְבָּעַ, וְהָיָה שָׂאוּל, נִשְׁעָן עַל-חֲנִיתוֹ;
וְהָיָה הָרֶכֶב וּבַעֲלֵי הַפָּרָשִׁים, הַדֹּבֵקָהוּ. (שמואל ב' א' 6)

וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד, דַּמִּיד (דָּמָד) עַל-רֹאשֶׁךָ: כִּי פִיד, עָנָה בְּךָ לֵאמֹר, אֲנֹכִי מִתַּתִּי,
אֶת-מְשִׁיחַ יְהוָה. (שמואל ב' א' 16)

וַעֲתָה תַחֲזֹקְנָה יָדֶיכֶם, וְהָיוּ לְבָנֵי-חֵיל--כִּי-מֵת, אֲדִנִּיכֶם שָׂאוּל; וְגַם-אֶתִּי, מְשָׁחוּ
בֵּית-יְהוּדָה לְמֶלֶךְ--עָלֵיהֶם. (שמואל ב' ב' 7)

וַיֹּאבֹב בֶּן-צְרוּיָה וְעַבְדֵי דָוִד, יָצְאוּ, וַיִּפְגְּשׁוּם עַל-בְּרֶכֶת גִּבְעוֹן, יַחְדָּו; וַיֵּשְׁבוּ אֵלָה
עַל-הַבְּרֶכֶה, מִזָּה, וְאֵלָה עַל-הַבְּרֶכֶה, מִזָּה. **יז** וַיֹּאמֶר אַבְנֵר, אֶל-יוֹאָב, יָקוּמוּ נָא
הַנְּעָרִים, וַיִּשְׁחָקוּ לִפְנֵינוּ; וַיֹּאמֶר יוֹאָב, יָקָמוּ. (שמואל ב' ב' 13-14)

וַיְהִיו-שָׁם, שְׁלֹשָׁה בָנֵי צְרוּיָה--יוֹאָב וְאַבִּישי, וְעֶשְׂהָאֵל; וְעֶשְׂהָאֵל קָל בְּרָגְלָיו,
כְּאַחַד הַצָּבִים אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה. (שמואל ב' ב' 18)

וַיִּקְרָא אַבְנֵר אֶל-יוֹאָב, וַיֹּאמֶר הֲלִנְצַח תֹּאכַל חֶרֶב--הַלּוֹא יִדְעָתָה, כִּי-מָרָה תִּהְיֶה
בְּאַחֲרוֹנָה; וְעַד-מָתִי לֹא-תֹאמַר לָעַם, לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי אַחִיהֶם. (שמואל ב' ב' 26)

כז וַיִּשְׁמַע דָּוִד, מֵאַחֲרֵי כֵן, וַיֹּאמֶר נָקִי אֲנֹכִי וּמִמְלַכְתִּי מַעַם יְהוָה, עַד-עוֹלָם--
מִדְּמִי, אַבְנֵר בֶּן-נֵר. **כח** יָחֳלוּ עַל-רֹאשׁ יוֹאָב, וְאֵל כָּל-בֵּית אָבִיו; וְאֵל-יִפְרַת מִבֵּית
יוֹאָב זָב וּמִצָּרַע וּמִחִזִּיק בַּפֶּלֶךְ, וְנִפֹּל בַּחֶרֶב--וַחֲסֹר-לָחֶם. (שמואל ב' ג' 28-29)

ל וַיִּקְנֶן הַמֶּלֶךְ אֶל-אַבְנֵר, וַיֹּאמֶר: הַכְּמוֹת נָבַל, יָמוּת אַבְנֵר. **לז** יָדָד לֹא-אַסְרוֹת,
וְרִגְלִיד לֹא-לִנְחָשֵׁתִים הִגָּשׁוּ, כַּנְּפֹל לִפְנֵי בָנֵי-עֹזָה, נִפְלָתָ; וַיִּסְפּוּ כָל-הָעָם, לִבְכוֹת
עָלָיו. (שמואל ב' ג' 33-34)

א וַיָּבֹאוּ כָל-שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל, אֶל-דָּוִד--חִבְרוֹנָה; וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר, הֲנֵנוּ עֲצָמָךְ וּבִשְׂרָךְ
אֲנַחְנוּ. **ב** גַּם-אַתָּמוֹל גַּם-שְׁלֹשׁוֹם, בְּהִיּוֹת שָׂאוּל מֶלֶךְ עָלֵינוּ, אֶתָּה הִיִּיתָה מוֹצִיא
(הַמוֹצִיא) וְהַמְבִּי, אֶת-יִשְׂרָאֵל; וַיֹּאמֶר יְהוָה לָךְ, אֶתָּה תִרְעָה אֶת-עַמִּי אֶת-
יִשְׂרָאֵל, וְאַתָּה תִּהְיֶה לְנֶגִיד, עַל-יִשְׂרָאֵל. (שמואל ב' ה' 1-2)

ג וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ וְאַנְשָׁיו יְרוּשָׁלַם, אֶל-הַיַּבְסִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ; וַיֹּאמֶר לְדָוִד לֵאמֹר, לֹא-
תָבוֹא הִנֵּה, כִּי אִם-הִסִּירְךָ הָעוֹרִים וְהַפְסָחִים לֵאמֹר, לֹא-יָבוֹא דָוִד הִנֵּה. **ד** וַיִּלְכְּדוּ
דָּוִד, אֶת מִצְדַּת צִיּוֹן--הִיא, עִיר דָּוִד. **ה** וַיֹּאמֶר דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא, כָּל-מִכָּה יַבְסִי
וַיִּגַע בְּצִנּוֹר, וְאֶת-הַפְסָחִים וְאֶת-הָעוֹרִים, שָׁנְאוּ (שָׁנוּאִי) נִפְשׁ דָּוִד; עַל-כֵּן, יֹאמְרוּ,
עוֹר וּפֶסֶח, לֹא יָבוֹא אֶל-הַבָּיִת. **ו** וַיֵּשֶׁב דָּוִד בְּמִצְדָּה, וַיִּקְרָא-לָהּ עִיר דָּוִד; וַיָּבֹן
דָּוִד סָבִיב, מִן-הַמְּלֹא וּבֵיתָה. **ז** וַיֵּלֶךְ דָּוִד, הָלוֹךְ וְגָדוֹל; וַיְהִי אֱלֹהֵי צְבָאוֹת,
עִמּוֹ. (שמואל ב' ה' 6-9)

וְהָיָה אֲרוֹן יְהוָה, בָּא עִיר דָּוִד; וּמִיכָל בֵּת-שָׂאוּל נִשְׁקָפָה בְּעֵד הַחֲלוֹן, וַתִּרְאֵהוּ אֶת-
הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפְּנֵי וּמִכְרָכָר לִפְנֵי יְהוָה, וַתָּבֹז לוֹ, בְּלִבָּהּ. (שמואל ב' ו' 16)

ב וישב דוד, לברך את-ביתו; {ס} ותצא מיכל בת-שאול, לקראת דוד, ותאמר מה-נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עבדיו, כהגלות נגלות אחד הרקים. **בא** ויאמר דוד, אל-מיכל, לפני יהוה אשר בחר-בי מאביך ומכל-ביתו, לצות אתי נגיד על-עם יהוה על-ישראל; ושחקתי, לפני יהוה. **בב** ונקלתי עוד מזאת, והייתי שפל בעיני; ועם-האמהות אשר אמרת, עמם אכבדה. **בג** ולמיכל, בת-שאול, לא-היה לה, ילד--עד, יום מותה. (שמואל ב', ו' 20-23)

אני אהיה-לו לאב, והוא יהיה-לי לבן--אשר, בהעותו, והכחתיו בשבט אנשים, ובנגעי בני אדם. (שמואל ב', ז' 14)

ויאמר נתן אל-דוד, אתה האיש; {ס} כה-אמר יהוה אלהי ישראל, אנכי שחיתך למלך על-ישראל, ואנכי הצלתיך, מיד שאול. (שמואל ב', י"ב 7)

בא ויאמרו עבדיו אליו, מה-הדבר הזה אשר עשית; בעבור הילד חי, צמת ותבך, וכאשר ית הילד, קמת ותאכל לחם. **בב** ויאמר--בעוד הילד חי, צמתי ואבכה: כי אמרתי מי יודע, יחנני (וחנני) יהוה וחי הילד. **בג** ועתה מת, למה זה אני צם--האוכל להשיבו, עוד: אני הילד אליו, והוא לא-ישוב אלי. (שמואל ב', י"ב 21-23)

ולא-דבר אבשלום עם-אמנון, למרע ועד-טוב: כי-שנא אבשלום, את-אמנון, על-דבר אשר ענה, את תמר אחתו. (שמואל ב', י"ג 22)

ויצו אבשלום את-נעריו לאמר, ראו נא פטוב לב-אמנון ביין ואמרתי אליכם הכו את-אמנון והמתם אתו--אל-תיראו: הלא, כי אנכי צויתי אתכם--חזקו, והיו לבני-חיל. (שמואל ב', י"ג 28)

ויאמר חי-יהוה אם-יפל משערת בנגד, ארצה (שמואל ב', י"ד 11)

וכאבשלום, לא-היה איש-יפה בכל-ישראל--להלל מאד: מכף רגלו ועד קדקדו, לא-היה בו מום. (שמואל ב', י"ד 25)

ב ודוד עלה במעלה הזיתים עלה ובוכה, וראש לו חפוי, והוא, הלך יחף; וכל-העם אשר-אתו, חפו איש ראשו, וועלו עלה, ובכה. **בא** ודוד הגיד לאמר, אחיתפל בקשרים עם-אבשלום; ויאמר דוד, סכל-נא את-עצת אחיתפל יהוה. (שמואל ב', ט"ו 30-31)

וכה-אמר שמעי, בקללו; צא צא איש הדמים, ואיש הבליעל. (שמואל ב', ט"ז 7)

ויאמר חושי, אתה ידעת את-אביך ואת-אנשיו כי גברים המה ומרי נפש המה, כדב שכול, בשדה; ואביך איש מלחמה, ולא ילן את-העם. (שמואל ב', י"ז 8)

כי יעצתי, האסף יאסף עליך כל-ישראל מן ועד-באר שבע, כחול אשר-על-הים, לרב; ופניך הלכים, בקרב. (שמואל ב', י"ז 11)

ויצו המלך את-יואב ואת-אבישי ואת-אתי, לאמר, לאט-לי, לנער לאבשלום;

וְכָל-הָעָם שָׁמְעוּ, בְּצִוֵּת הַמֶּלֶךְ אֶת-כָּל-הַשָּׂרִים--עַל-דָּבָר אֲבֻשָׁלוֹם. (שמואל ב', י"ח)
(5)

ט וַיִּקְרָא, אֲבֻשָׁלוֹם, לִפְנֵי, עֲבָדֵי דָוִד ; וְאֲבֻשָׁלוֹם רָכַב עַל-הַפָּרָד, וַיָּבֹא הַפָּרָד תַּחַת שׁוֹבָךְ הָאֵלֶּה הַגְּדוֹלָה וַיַּחֲזֹק רֹאשׁוֹ בָּאֵלֶּה וַיִּתֵּן בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ, וַהֲפָרַד אֲשֶׁר-תַּחֲתָיו, עָבַר. **י** וַיֵּרָא אִישׁ אֶחָד, וַיִּגָּד לְיוֹאָב ; וַיֹּאמֶר, הִנֵּה רָאִיתִי אֶת-אֲבֻשָׁלוֹם, תָּלוּי, בָּאֵלֶּה. (שמואל ב', י"ח 9-10)

או-עשיתי בנפשו (בנפשי) שָׁקָר, וְכָל-דָּבָר לֹא-יָפַחַד מִן-הַמֶּלֶךְ ; וְאַתָּה, תִּתְּנָצַב מִנֶּגֶד. (שמואל ב', י"ח 13)

וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹאָב, לֹא אִישׁ בְּשָׂרָה אַתָּה הַיּוֹם הַזֶּה, וּבִשְׂרָתְךָ, בְּיוֹם אַחֵר ; וְהַיּוֹם הַזֶּה לֹא תִבָּשֶׁר, כִּי-עַל- (כֹּן) בֶּן-הַמֶּלֶךְ מֵת. (שמואל ב', י"ח 20)

וַיִּרְגַּז הַמֶּלֶךְ, וַיַּעַל עַל-עֲלִית הַשָּׁעַר--וַיִּבֶךְ ; וְכֹה אָמַר בְּלִכְתּוֹ, בְּנֵי אֲבֻשָׁלוֹם בְּנֵי בְנֵי אֲבֻשָׁלוֹם, מִי-יִתֵּן מוֹתִי אֲנִי תַחֲתֶיךָ, אֲבֻשָׁלוֹם בְּנֵי בְנֵי. (שמואל ב', י"ט 1)

אֲחִי אַתָּם, עֲצָמִי וּבָשָׂרִי אַתָּם ; וְלָמָּה תִהְיוּ אַחֲרָנִים, לְהַשִּׁיב אֶת-הַמֶּלֶךְ. (שמואל ב' י"ט 13)

כ עַם-חֲסִיד, תִּתְּחַסֵּד ; {ס} עַם-גִּבּוֹר תָּמִים, תִּתְּמָם. {ר}
כז עַם-נָבֵר, תִּתְּבָר ; {ס} וְעַם-עֲקֹשׁ, תִּתְּפֹל. {ר}
כח וְאַתָּה-עַם עֲנִי, תוֹשִׁיעַ ; {ס} וְעֵינֶיךָ עַל-רַמִּים, תִּשְׁפִּיל. {ר} (שמואל ב', כ"ב 26-28)

מלכים א'

וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן, בָּא בַּיָּמִים ; וַיִּכְסֶּהוּ, בַּבְּגָדִים, וְלֹא יָחַם, לוֹ. (מלכים א', א' 1)

וַאֲדֹנֵיהוּ, יָרָא מִפְּנֵי שְׁלֹמֹה ; וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ, וַיַּחֲזֹק בְּקִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ. (מלכים א', א' 50)

וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה--אִם יִהְיֶה לְבֶן-חִיל, לֹא-יָפַל מִשְׁעָרְתּוֹ אֲרָצָה ; וְאִם-רָעָה תִמָּצֵא-בּוֹ, וְמֵת. (מלכים א', א' 52)

אֲנֹכִי הִלֵּךְ, בְּדֶרֶךְ כָּל-הָאָרֶץ ; וְחִזַּקְתָּ, וְהִיִּיתָ לְאִישׁ. (מלכים א', ב' 2)

וַיֹּאמֶר, אֲמָרִי-נָא לְשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, כִּי לֹא-יָשִׁיב, אֶת-פָּנֶיךָ ; וַיִּתֵּן-לִי אֶת-אַבְיִשָׁג הַשׁוֹנֵמִית, לְאִשָּׁה. (מלכים א', ב' 17)

וַתֹּאמֶר, שְׁאֵלָה אַחַת קִטְנָה אֲנֹכִי שְׁאֵלָת מֵאַתָּךְ--אֵל-תִּשָּׁב, אֶת-פָּנֶי ; וַיֹּאמֶר-לָהּ הַמֶּלֶךְ שְׁאֵלִי אֲמִי, כִּי לֹא-אָשִׁיב אֶת-פָּנֶיךָ. (מלכים א', ב' 20)

מא וַיִּשְׁמַע אֲדֹנֵיהוּ, וְכָל-הַקָּרָאִים אֲשֶׁר אִתּוֹ, וְהֵם, כָּלוּ לְאָכָל ; וַיִּשְׁמַע יוֹאָב, אֶת-קוֹל הַשּׁוֹפָר, וַיֹּאמֶר, מִדּוּעַ קוֹל-הַקָּרָה הַזֶּה. **מב** עוֹדְנֵנוּ מִדָּבָר, וְהִנֵּה יוֹנְתָן בֶּן-אֲבִיתָר הַכֹּהֵן בָּא ; וַיֹּאמֶר אֲדֹנֵיהוּ בָּא, כִּי אִישׁ חִיל אַתָּה וְטוֹב תִּבָּשֶׁר.

וּלְאַבְיָתָר הַכֹּהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ, עֲנֵתָת לִי עַל-שְׂדֵיךָ--כִּי אִישׁ מוֹת, אַתָּה; וּבִיּוֹם הַזֶּה
לֹא אָמִיתְךָ, כִּי-נִשְׁאַתָּ אֶת-אַרְוֹן אֲדֹנִי יְהוָה לִפְנֵי דָוִד אָבִי, וְכִי הִתְעַנִּיתָ, בְּכָל
אֲשֶׁר-הִתְעַנָּה אָבִי. (מלכים א' ב' 26)

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ, וַיִּקְרָא לְשֹׁמְעִי, וַיֹּאמֶר לוֹ בְּנֵה-לִי בַּיִת בִּירוּשָׁלַם, וַיֵּשְׁבֶתָ שָׁם;
וְלֹא-תֵצֵא מִשָּׁם, אָנֹכָה וְאַנְהָ. (מלכים א' ב' 36)

וְהַמֶּלֶךְ שָׁלְמָה, בָּרוּךְ; וְכִסֵּא דָוִד, יִהְיֶה נָכוֹן לִפְנֵי יְהוָה--עַד-עוֹלָם. (מלכים א' ב' 45)

וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר-בָּנָה הָחִי אֶל-הַמֶּלֶךְ, כִּי-נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ עַל-בָּנָהּ, וַתֹּאמֶר בִּי
אֲדֹנִי תִנּוּ-לָהּ אֶת-הַיָּלִיד הָחִי, וְהָמִית אֶל-תְּמִיתָהּ; וְזֹאת אִמְרָתָהּ, גַּם-לִי גַם-לִי
לֹא יִהְיֶה--גְּזֵרוֹ. (מלכים א' ג' 26)

וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לְבֶטֶח, אִישׁ תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ, מִדָּן, וְעַד-בָּאָר שְׁבַע--
כָּל, יְמֵי שְׁלֹמֹה. (מלכים א' ה' 5)

וַיִּתֵּן אֱלֹהִים חֲכָמָה לְשְׁלֹמֹה וַתְּבוֹנָה, הִרְבֶּה מְאֹד; וַרְחֹב לֵב--כַּחוֹל, אֲשֶׁר עַל-
שְׁפַת הַיָּם. (מלכים א' ה' 9)

וַיַּדְבֵּר, עַל-הָעֵצִים, מִן-הָאֲרָז אֲשֶׁר בְּלִבְנוֹן, וְעַד הָאֲזֹוב אֲשֶׁר יֵצֵא בְּקִיר; וַיַּדְבֵּר
עַל-הַבְּהֶמָה וְעַל-הָעוֹף, וְעַל-הָרֶמֶשׂ וְעַל-הַדְּגִים. (מלכים א' ה' 13)

וַעֲתָה, הַנִּיחַ יְהוָה אֱלֹהֵי לִי מִסְבִּיב: אֵין שָׁטוֹן, וְאֵין פֶּגַע רָע. (מלכים א' ה' 18)

וַיָּקָם, אֶת-הָעַמּוּדִים, לְאֵלִם, הַהִיכָל; וַיָּקָם אֶת-הָעַמּוּד הַיָּמִנִי, וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ
יָכִין, וַיָּקָם אֶת-הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי, וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ בְּעֻז. (מלכים א' ז' 21)

וַיֹּאמֶר, יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין-כְּמוֹד אֱלֹהִים, בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל, וְעַל-הָאָרֶץ
מִתַּחַת: שֹׁמֵר הַבְּרִית, וְהַחֹסֵד, לַעֲבָדֶיךָ, הַהֹלְכִים לִפְנֶיךָ בְּכָל-לְבָבָם. (מלכים א' ח' 23)

י וַתֵּרָא, מִלֶּכֶת-שָׁבָא, אֶת, כָּל-חֲכָמַת שְׁלֹמֹה; וְהַבִּית, אֲשֶׁר בָּנָה. **ב** וּמֵאֲכָל שְׁלַחָנוֹ
וּמוֹשֵׁב עַבְדָּיו וּמַעֲמַד מִשְׁרָתוֹ וּמִלְּבָשֵׁיהֶם, וּמִשְׁקִיו, וְעֹלָתוֹ, אֲשֶׁר יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה;
וְלֹא-הָיָה בָּהּ עוֹד, רוּחַ. (מלכים א' י' 4-5)

וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמִלְכֶת-שָׁבָא, אֶת-כָּל-חִפְצָהּ אֲשֶׁר שְׁאַלָה, מִלֶּבֶד אֲשֶׁר נָתַן-
לָהּ, כִּי־דַד הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה; וַתֵּפֶן וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ, הִיא וְעַבְדֶּיהָ. (מלכים א' י" 13)

י וַיַּדְבֵּרוּ אֵלָיו, הַיִּלָּדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ לֵאמֹר, כֹּה-תֹאמַר לָעַם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ
אֵלֶיךָ לֵאמֹר אָבִיךָ הַכְּבִיד אֶת-עַלְנוֹ, וְאַתָּה הִקַּל מֵעַלֵּינוּ: כֹּה תִדְבֹּר אֲלֵיהֶם,
קֹטְנֵי עֲבָה מִמֹּתַי אָבִי. **יא** וַעֲתָה, אָבִי הָעַמִּים עֲלִיכֶם עַל כָּבֵד, וְאַנִּי, אוֹסִיף עַל-
עֲלֵכֶם; יִסֹּר אֶתְכֶם בְּשׁוּטִים, וְאַנִּי, אֲיַסֵּר אֶתְכֶם בְּעֻקְרָבִים. (מלכים א' י"ב 11-10)

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה--וַיִּמְלֹךְ עֲלֵיהֶם, רַחְבֶּעַם. (מלכים א' י"ב 17)

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, בְּדֹהַם הַקָּמַח לֹא תִכְלֶה, וְצִפְחַת הַשֶּׁמֶן, לֹא תִחְסֹר :
עַד יוֹם תִּתֶּן- (תֵּת-) יְהוָה, גִּשְׁם--עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה. (מלכים י"ז 14)

וַיְהִי כִּרְאוֹת אַחְאָב, אֶת-אֱלִיהוּ; וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֵלָיו, הֲאִתָּה זֶה עֹבֵר יִשְׂרָאֵל.
(מלכים א', י"ח 17)

וַיִּגַּשׁ אֱלִיהוּ אֶל-כָּל-הָעָם, וַיֹּאמֶר עַד-מָתִי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל-שְׁתֵּי הַסַּעֲפִים--אִם-
יְהוָה הָאֱלֹהִים לָכֵן אַחֲרָיו, וְאִם-הַבַּעַל לָכֵן אַחֲרָיו; וְלֹא-עָנֹה הָעָם אֹתוֹ, דָּבָר.
(מלכים א', י"ח 21)

וַיְהִי, כַּעֲבֹר הַצְּהָרִים, וַיִּתְּנֻבָּאוּ, עַד לַעֲלוֹת הַמִּנְחָה; וְאִין-קוֹל וְאִין-עֲנָה, וְאִין
קֹשֶׁב. (מלכים א' י"ח 29)

יא וַיֹּאמֶר, צֵא וְעִמַּדְתָּ בְּהָר לִפְנֵי יְהוָה, וְהִנֵּה יְהוָה עֹבֵר וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחִזָּק מִפָּרֶק
הָרִים וּמִשֶּׁבַר סַלְעִים לִפְנֵי יְהוָה, לֹא בְרוּחַ יְהוָה; וְאַחֲרֵי הָרוּחַ רֶעַשׁ, לֹא בְרֶעַשׁ
יְהוָה. **יב** וְאַחֲרֵי הָרֶעַשׁ אֵשׁ, לֹא בָאֵשׁ יְהוָה; וְאַחֲרֵי הָאֵשׁ, קוֹל דִּמְמָה דִּקְוָה.
(מלכים א' י"ט 11-12)

וַיַּעַן מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר דָּבָרוּ, אֶל-יְתֹהֱלֵל חֹגֵר כְּמִפְתִּיחַ. (מלכים א', כ' 11)

וַיָּבֹא אַחְאָב אֶל-בֵּיתוֹ סָר וְזָעַף, עַל-הַדָּבָר אֲשֶׁר-דָּבָר אֱלֹהֵי נְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי,
וַיֹּאמֶר, לֹא-אֶתֶּן לָךְ אֶת-נִחְלָת אֲבוֹתַי; וַיִּשְׁכַּב, עַל-מִטָּתוֹ, וַיִּסַּב אֶת-פָּנָיו, וְלֹא-
אָכַל לֶחֶם. (מלכים א' כ"א 4)

יט וַדְּבַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר, כֹּה אָמַר יְהוָה, הִרְצַחְתָּ, וְגַם-יָרָשְׁתָּ; וַדְּבַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר,
כֹּה אָמַר יְהוָה, בְּמָקוֹם אֲשֶׁר לָקַחְתָּ הַכְּלָבִים אֶת-דָּם נְבוֹת, יִלְקֹחַ הַכְּלָבִים אֶת-
דָּמְךָ גַּם-אִתָּה. **כ** וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֶל-אֱלִיהוּ, הַמְצֵאתָנִי אִיבִי; וַיֹּאמֶר מְצֵאתִי--יַעַן
הִתְמַכְּרָךְ, לַעֲשׂוֹת הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה. **כא** הִנְנִי מִבִּי אֵלֶיךָ רָעָה, וּבַעֲרָתִי אַחֲרֶיךָ;
וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מִשְׁתֵּין בָּקִיר, וְעֶצוֹר וְעֹזֹב בְּיִשְׂרָאֵל. (מלכים א' כ"א 19-21)

כְּמוֹנִי כְּמוֹד כְּעָמִי כְּעָמֶךָ כְּסוֹסִי כְּסוֹסֶיךָ (מלכים א' כ"ב 4, מלכים ב' ג' 7)

מלכים ב'

יא וַיְהִי, הִמָּה הַלְכִים הַלּוֹךְ וַדָּבָר, וְהִנֵּה רֶכֶב-אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ, וַיִּפְרְדּוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם;
וַיַּעַל, אֱלִיהוּ, בַּסַּעֲרָה, הַשָּׁמַיִם. **יב** וַאֲלִישֶׁעַ רָאָה, וְהוּא מְצַעֵק אֶבִי אֶבִי רֶכֶב
יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו, וְלֹא רָאָהוּ, עוֹד; וַיַּחֲזֹק, בַּבִּגְדִּי, וַיִּקְרָעֵם, לְשָׁנִים קָרְעִים.
(מלכים ב' ב' 11-12)

וַיַּעַל מִשָּׁם, בֵּית-אֵל; וְהוּא עָלָה בַּדָּרָךְ, וַיַּעֲרִים קִטְנִים יָצְאוּ מִן-הָעִיר, וַיִּתְקַלְסוּ-
בּוֹ וַיֹּאמְרוּ לוֹ, עָלָה קָרַח עָלָה קָרַח. **יג** וַיָּפֹן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם, וַיִּקְלָלֵם בְּשֵׁם יְהוָה;
וַתִּצְאֲנָה שְׁתֵּים דָּבִים, מִן-הָעִיר, וַתִּבְקַעְנָה מֵהֶם, אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם יְלָדִים.
(מלכים ב' ב' 23-24)

וַיֹּאמֶר, לְמוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חִיָּה, אֹתִי (אֵת), חֲבֻקָת בֶּן; וַתֹּאמֶר, אֶל-אֲדֹנָי אֵישׁ

הַאֱלֹהִים--אֶל-תִּכְזָב, בְּשַׁחֲתֶהָ. (מלכים ב' ד' 16)

הֲלֹא טוֹב אַבְנָה (אֶמְנָה) וּפְרַפְר נְהָרוֹת דְּמִשְׁק, מִכָּל מִיָּמֵי יִשְׂרָאֵל--הֲלֹא-אֶרְחַץ
בָּהֶם, וְסִתְּרֵתִי; וַיִּפֹּן, וַיִּלָּךְ בַּחֲמָה. (מלכים ב', ה' 12)

וַיִּגַּד הַצֶּפֶה לְאֹמֶר, בָּא עַד-אֲלֵיהֶם וְלֹא-שָׁב; וְהַמְנִיחַ, כְּמִנְהַג יְהוּא בֶן-נִמְשִׁי--כִּי
בְּשָׁגְעוֹן, יִנְהֶג. (מלכים ב' ט' 20)

וַיְהוּא, בָּא בַשָּׁעַר; וַתֹּאמֶר הַשָּׁלוֹם, זִמְרִי הָרַג אֲדֹנָיו. (מלכים ב', ט' 31)

וְלֹא, שָׁמְעוּ; וַיִּקְשׁוּ אֶת-עָרְפָם, כְּעָרְף אֲבוֹתָם, אֲשֶׁר לֹא הֶאֱמִינוּ, בִּיהוָה
אֱלֹהֵיהֶם. (מלכים ב', י"ז 14)

יט וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַב־שָׂקָה, אֲמָרוּ-נָא אֶל-חִזְקִיָּהוּ: כֹּה-אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל, מֶלֶךְ
אֲשׁוּר, מָה הַבְּטָחוֹן הַזֶּה, אֲשֶׁר בָּטַחְתָּ. **כ** אֲמַרְתָּ, אֶף-דִּבַּר-שְׁפָתַיִם--עֲצָה וּגְבוּרָה,
לְמַלְחָמָה; עֲתָה עַל-מִי בָטַחְתָּ, כִּי מֵרַדְּתָ בִּי. **כא** עֲתָה הִנֵּה בָטַחְתָּ לָךְ עַל-מִשְׁעָנֶת
הַקֶּנֶה הָרָצוּץ הַזֶּה, עַל-מִצְרַיִם, אֲשֶׁר יִסְמָךְ אִישׁ עָלָיו, וּבָא בְּכַפּוֹ וּנְקָבָה; כִּן
פָּרַעַה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם, לְכָל-הַבְּטָחִים עָלָיו. (מלכים י"ח 19-21)

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֶּן-חִלְקִיָּהוּ וְשִׁבְנָה וַיּוֹאֲחַ אֶל-רַב־שָׂקָה, דִּבַּר-נָא אֶל-עַבְדֶּיךָ
אֶרְמִית--כִּי שָׁמְעִים, אֲנַחְנוּ; וְאֶל-תִּדְבָּר עִמָּנוּ, יְהוּדִית, בְּאֲזְנֵי הָעָם, אֲשֶׁר עַל-
הַחֲמָה. (מלכים ב', י"ח 26)

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו, כֹּה אָמַר חִזְקִיָּהוּ, יוֹם-צָרָה וְתוֹכַחַה וּנְאֻצָּה, הַיּוֹם הַזֶּה: כִּי בָאוּ
בָנִים עַד-מִשְׁבֵּר, וְכַח אֵין לָלֶדֶה. (מלכים ב', י"ט 3)

כב זֶה הַדָּבָר, אֲשֶׁר-דִּבַּר יְהוָה עָלָיו: בָּזָה לָךְ לַעֲגָה לָךְ, בְּתוֹלַת בֵּת-צִיּוֹן--אֲחֵרֶיךָ
רֹאשׁ הַנִּינְעָה, בֵּת יְרוּשָׁלַם. **כג** אֶת-מִי חֲרַפְתָּ וּגְדַפְתָּ, וְעַל-מִי הִרִימוֹת קוֹל; וַתִּשָּׂא
מְרוֹם עֵינֶיךָ, עַל-קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. (מלכים ב', י"ט 21-22)

כד וְזֶה-לָךְ הָאוֹת--אֲכֹל הַשֶּׁנֶּה סָפִיתָ, וּבִשְׁנָה הַשְּׁנִית סָחִישׁ; וּבִשְׁנָה הַשְּׁלִישִׁית,
זָרְעוּ וּקְצְרוּ וְנִטְעוּ כְרָמִים--וְאָכְלוּ פְרִיָם. **ה** וַיִּסְפָּה פְּלִיטַת בֵּית-יְהוּדָה, הַנִּשְׁאָרָה--
שָׁרֵשׁ לְמַטָּה; וַעֲשֶׂה פְרִי, לְמַעַלָּה. **ו** כִּי מִירוּשָׁלַם תֵּצֵא שְׂאֲרִית, וּפְלִיטָה מֵהָר
צִיּוֹן; קִנְיַת יְהוָה (צְבָאוֹת), תַּעֲשֶׂה-זֹאת. (מלכים ב', י"ט 29-31)

ז לָכֵן, כֹּה-אָמַר יְהוָה אֶל-מֶלֶךְ אֲשׁוּר, לֹא יָבֹא אֶל-הָעִיר הַזֹּאת, וְלֹא-יִוָּרָה שָׁם
חַץ; וְלֹא-יִקְדָּמָנָה מִגֹּן, וְלֹא-יִשְׁפֹּךְ עָלֶיהָ סִלְלָה. **ח** בִּדְרֹךְ אֲשֶׁר-יָבֹא, בָּהּ יָשׁוּב;
וְאֶל-הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבֹא, נָאִם-יְהוָה. **ט** וּגְנוֹתֶי אֶל-הָעִיר הַזֹּאת, לְהוֹשִׁיעָה--
לְמַעַנִי, וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי. (מלכים ב', י"ט 32-34)

לָכֵן, כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הִנְנִי מֵבִיא רָעָה, עַל-יְרוּשָׁלַם וַיְהוּדָה: אֲשֶׁר,
כָּל-שֹׁמְעֵיו (שֹׁמְעָה)--תִּצְלָנָה, שְׁתֵּי אֲזֻזָּיו. (מלכים ב', כ"א 12)

וַיִּקְמוּ כָל-הָעָם מִקְטָן וְעַד-גָּדוֹל, וְשָׂרֵי הַחֲיָלִים, וַיָּבֹאוּ, מִצְרַיִם: כִּי יֵרָאוּ, מִפְּנֵי
כַּשְׂדִּים. (מלכים ב', כ"ה 26)

ישעיה

ב שָׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהָאָרֶץ, כִּי יְהוָה דִּבֶּר: בָּנִים גִּדְּלֹתַי וְרוֹמְמֹתַי, וְהֵם פָּשְׁעוּ בִּי. **ג** יָדַע שׁוֹר קִנְיָהּ, וְחֹמֹר אֲבוֹס בְּעָלָיו; יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע, עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנֵן. (ישעיה א' 2)

ה עַל מָה תִּכּוּ עוֹד, תוֹסִיפוּ סָרָה; כָּל-רֹאשׁ לְחָלִי, וְכָל-לֵבָב דָּוִי. (ישעיה א' 5)

מִכָּף-רָגֶל וְעַד-רֹאשׁ אֵין-בּוֹ מָתֵם, פָּצַע וְחִבּוּרָה וּמִכָּה טְרִיָּה; לֹא-זָרוּ וְלֹא חִבְּשׁוּ, וְלֹא רָכְכָה בְּשִׁמּוֹן. (ישעיה א' 6)

ח וְנוֹתְרָה בֵּת-צִיּוֹן, כְּסֶכֶה בְּכָרֶם; כְּמַלּוּנָה בְּמִקְשָׁה, כְּעִיר נְצוּרָה. (ישעיה א' 8)

ט לוֹלֵי יְהוָה צְבָאוֹת, הוֹתִיר לָנוּ שָׁרִיד כְּמַעֲט--כְּסֹדֶם הַיִּינוּ, לַעֲמֹרָה דָּמִינוּ. (ישעיה א' 9)

יב וְאֲשִׁיבָה שְׁפִטִּיךָ כְּבָרָאשָׁנָה, וְיַעֲצִיךָ כְּבִתְחִלָּה; אַחֲרֵי-כֵן, יִקְרָא לְךָ עִיר הַצֶּדֶק--קִרְיָה, נְאֻמָּנָה. **יג** צִיּוֹן, בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה; וְשָׁבִיָּה, בַּצִּדְקָה. (ישעיה א' 26-27)

כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדִבֶּר-יְהוָה מִירוּשָׁלַם (ישעיה ב' 4 מִיכָה ד' 3)

וְכִתְּתוּ חֲרִבוֹתֵם לְאֹתִים וְחִנִּיתוּתֵיהֶם לְמִזְמֹרוֹת, לֹא-יִשָּׂא גוֹי אֶל-גוֹי חֲרִב וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה (ישעיה ב' 4)

וְכִתְּתוּ חֲרִבְתֵּם לְאֹתִים וְחִנִּיתוּתֵיהֶם לְמִזְמֹרוֹת, לֹא-יִשָּׂאוּ גוֹי אֶל-גוֹי חֲרִב וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה (מִיכָה ד' 3)

וַיִּשְׁבּוּ אִישׁ תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֲנִתוֹ וַאֲיִן מִחֲרִיד (מִיכָה ד' 5)

בֵּית יַעֲקֹב לָכּוּ וְנִלְכָּה בְּאוֹר יְהוָה (ישעיה ב' 5)

י כִּי-יִתְפַּשׂ אִישׁ בְּאַחִיו, בֵּית אָבִיו, שְׁמֵלָה לָכָה, קִצִּין תִּהְיֶה-לָּנוּ; וְהַמְכַשְׁלָה הַזֹּאת, תַּחַת יָדְךָ. (ישעיה ג' 6)

וְקָרָא זֶה אֶל-זֶה וְאָמַר, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת; מִלֵּא כָל-הָאָרֶץ, כְּבוֹדוֹ. (ישעיה ו' 3)

וְגַר זָאֵב עִם-כֶּבֶשׂ, וְנֹמֵר עִם-גְּדִי יִרְבֹּץ; וְעֹגֵל וּכְפִיר וּמְרִיא יַחֲדוּ, וְנֹעַר קֶטָן נִהַג בָּם. וּפָרָה וְדֹב תִּרְעָעֶנָּה, יַחֲדוּ יִרְבְּצוּ יִלְדִּיָּהֶן; וְאַרְיֵה, כְּבֹקֵר יֹאכַל-תִּבְּוֹ (ישעיה ז' 6-7)

יב וַיִּקְרָא, אֲדֹנָי יְהוָה צְבָאוֹת--בֵּיּוֹם הַהוּא: לְבָכִי, וּלְמִסְפָּד, וּלְקִרְרָה, וּלְחֹגֶר שֶׁקֶ. **יג** וְהִנֵּה שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה, הָרֹג בֶּקֶר וְשֹׁחֵט צֹאן, אֹכֵל בָּשָׂר, וְשִׁתּוֹת יַיִן; אֹכֹל וְשָׁתוֹ, כִּי מָחָר נָמוֹת. (ישעיה ח"ב 12-13)

וְחִפְּרָה הַלְבֵּנָה, וּבּוֹשָׁה הַחֲמָה: כִּי-מִלֶּךְ יְהוָה צְבָאוֹת, בָּהֶר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם, וְנִגָּד וְקִנְיָו, כְּבוֹד. (ישעיה כ"ד 23)

ב וַנִּתֵּן לָכֶם אֲדָנִי לֶחֶם צָר, וַיְמִים לַחֹץ; וְלֹא-יִכָּנֵף עוֹד מוֹרִיד, וְהָיוּ עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת-מוֹרִיד. **בא** וְאֲזַנֶּיךָ תִּשְׁמַעְנָה דְּבַר, מֵאַחֲרֶיךָ לֵאמֹר: זֶה הַדֶּרֶךְ לָכוּ בּוֹ, כִּי תֵאָמְנוּ וְכִי תִשְׁמָאִילוּ. (ישעיה ל' 20-21)

יִשְׁשׂוּם מִדְּבַר, וְצִיָּה; וְתִגַּל עֲרֶבָה וְתִפְרַח, כְּחִבְצָלָת. (ישעיה ל"ה 1)

אִז תִּפְקֹחַנָה, עֵינֵי עוֹרִים; וְאֲזַנֵּי חֲרָשִׁים, תִּפְתַּחְנָה. (ישעיה ל"ה 5)

ג הִנֵּה בְּטַחַת עַל-מִשְׁעָנֶת הַקֶּנֶה הִרְצוּץ הִזָּה, עַל-מִצְרִים, אֲשֶׁר יִסְמְךָ אִישׁ עָלָיו, וְבָא בְּכַפּוֹ וּנְקָבָה: כֹּן פִּרְעָה מִלֶּךְ-מִצְרַיִם, לְכָל-הַבְּטָחִים עָלָיו. (ישעיה ל"ו 6)

א נַחֲמוּ נַחֲמוּ, עַמִּי--יֹאמֶר, אֱלֹהֵיכֶם. **ב** דִּבְרוּ עַל-לֵב יְרוּשָׁלַם, וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ--כִּי מְלֵאָה צָבָאָה, כִּי נִרְצָה עֹנָה: כִּי לִקְחָה מִיַּד יְהוָה, כַּפְלִים בְּכָל-חַטֹּאתֶיהָ. {ס} **ג** קוֹל קוֹרָא--בְּמִדְבָּר, פָּנוּ דֶרֶךְ יְהוָה; יִשְׁרוּ, בְּעֲרֶבָה, מִסְלָה, לֹא־לֵהִינוּ. **ד** כָּל-גֵּיא, יִנְשָׂא, וְכָל-הַר וְגִבְעָה, יִשְׁפְּלוּ; וְהָיָה הָעֵקֶב לְמִישׁוֹר, וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה. **ה** וְנִגְלָה, כְּבוֹד יְהוָה; וְרָאוּ כָל-בָּשָׂר יַחְדּוֹ, כִּי פִי יְהוָה דִּבֶּר. {פ} **ו** קוֹל אֹמֵר קִרְא, וְאֹמֵר מָה אֶקְרָא; כָּל-הַבָּשָׂר חֲצִיר, וְכָל-חֲסִדּוֹ כָצִיץ הַשָּׂדֶה. **ז** יָבֵשׁ חֲצִיר נָבֵל צִיץ, כִּי רוּחַ יְהוָה נִשְׁבָּה בּוֹ; אֶכּוֹ חֲצִיר, הָעֵס. **ח** יָבֵשׁ חֲצִיר, נָבֵל צִיץ; וּדְבַר-אֱלֹהֵינוּ, יָקוּם לְעוֹלָם. {ס} **ט** עַל הַר-גִּבְעָה עָלִי-לָךְ, מִבְּשֹׁרֶת צִיּוֹן, הָרִימִי בִכְחַ קוֹלְךָ, מִבְּשֹׁרֶת יְרוּשָׁלַם; הָרִימִי, אֶל-תִּירְאִי, אֹמְרֵי לְעָרֵי יְהוּדָה, הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם. (ישעיה מ' 1-9)

אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ, יַעֲזֹרוּ; וּלְאָחִיו, יֹאמֶר חֲזֹק. **י** וַיַּחֲזֹק חֲרָשׁ אֶת-צִרְף, מִחֲלִיק פְּטִישׁ אֶת-הוֹלֵם פָּעַם; אֹמֵר לְדָבֵק טוֹב הוּא, וַיַּחֲזִקְהוּ בְּמַסְמְרִים לֹא יִמוּט. (ישעיה מ"א 6)

אֲתוֹ בְּמִדְבָּר אֲרִז שְׂטָה וְהִדָּס וְעָץ שָׁמֶן אֲשֶׁם בְּעֲרֶבָה בְּרוֹשׁ תִּדְהַר וּתֵאָשׁוּר יַחְדּוֹ (ישעיה מ"א 19)

מִהָרִו, בָּנִיד; מִהָרְסִיד וּמִחֲרִיבִיד, מִמֶּדֶד יֵצְאוּ. (ישעיה מ"ט 17)

עוֹד יֹאמְרוּ בְּאֲזַנֶּיךָ, בְּנֵי שְׂכָלֶיךָ: צַר-לִי הַמָּקוֹם, גִּשָּׁה-לִּי וְאַשְׁבָּה. (ישעיה מ"ט 20)

בב כֹּה-אֹמֵר אֲדָנִי יְהוָה, הִנֵּה אֲשָׂא אֶל-גּוֹיִם יָדַי, וְאֶל-עַמִּים, אָרִים נָסִי; וְהִבִּיאוּ בָנֶיךָ בְּחֻצּוֹ, וּבְנִתֶיךָ עַל-קִתְיָ תִנְשָׂאנָה. **בג** וְהָיוּ מְלָכִים אֲמִנִיד, וְשָׂרוּתִיהֶם מִיִּנְקִיתֶיךָ--אֲפִים אֲרָץ יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ, וְעֹפֶר רִגְלֶיךָ יִלְחֲכוּ; וְיִדְעֶתָ כִּי-אֲנִי יְהוָה, אֲשֶׁר לֹא-יִבָּשׁוּ קָנִי. {ס} (ישעיה מ"ט 22-23)

מֵה-נָאוּ עַל-הַהָרִים רִגְלֵי מְבַשֵּׂר, מִשְׁמִיעַ שְׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב--מִשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה; אֹמֵר לְצִיּוֹן, מְלֶךְ אֱלֹהֶיךָ. **ה** קוֹל צִפִּיד נִשְׂאוֹ קוֹל, יַחְדּוֹ יִרְנְנוּ: כִּי עֵין בָּעֵין יִרְאוּ, בְּשׁוֹב יְהוָה צִיּוֹן. (ישעיה נ"ב 7-8)

הוּי כָל-צִמָּא לָכוּ לַמִּים (ישעיה נ"ה 1)

וְנִתְּתִי לָהֶם בְּבִיתִי וּבְחוֹמֹתַי, יָד וְשֵׁם--טוֹב, מִבְּנִים וּמִבְנוֹת: שֵׁם עוֹלָם אֲתֶן-לוֹ, אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת. {ס} (ישעיה נ"ו 5)

וּבֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל, וְלִשְׁבִּי פֶשַׁע בִּינְעֻק־בְּנָאם, יְהוָה. (ישעיה נ"ט 20)

לְמַעַן צִיּוֹן לֹא אֶחְשָׁה, וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם לֹא אֶשְׁקוּט, עַד-יֵצֵא כְנָגָה צְדָקָה, וַיִּשְׁוּעַתָּה כְּלָפִיד יִבְעָר. (ישעיה ס"ב 1)

עַל-חֹמֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַם, הִפְקַדְתִּי שְׁמָרִים--כָּל-הַיּוֹם וְכָל-הַלַּיְלָה תִּמְיֵד, לֹא יִחָשׂוּ; הַמְזַכְרִים, אֶת-יְהוָה--אֶל-דָּמִי, לָכֵם. (ישעיה ס"ב 6)

כא וּבָנוּ בְּתִים, וַיִּשְׁבּוּ; וְנִטְעוּ כְרָמִים, וְאָכְלוּ פְרִיָם. **כב** לֹא יִבְנוּ וְאַחֵר יֵשֵׁב, לֹא יִטְעוּ וְאַחֵר יֹאכֵל כִּי-כִימִי הָעֵץ יָמִי עָמִי וּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם יִבְלוּ בַּחִירִי (ישעיה ס"ה 22-21)

זָאֵב וְטֵלָה יֵרְעוּ כָאֶחָד וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכֵל-תֶּבֶן וְנָחֹשׁ עָפָר לַחֲמוֹ לֹא-יֵרְעוּ וְלֹא-יִשְׁחִיתוּ בְּכָל-הָר קוֹדֶשִׁי אָמַר יְהוָה. (ישעיה ס"ה 25)

ירמיה

זָכַרְתִּי לָךְ חֹסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת כְּלוּלֹתֶיךָ לְכַתֹּף אַחֲרֵי בִמְדָּבָר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה (ירמיה ב' 2)

וְהִשְׁבַּתִּי מַעְרֵי יְהוּדָה, וּמַחְצוֹת יְרוּשָׁלַם, קוֹל שֹׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמִיחָה, קוֹל חֲתָן וְקוֹל כְּלָה: כִּי לַחֲרָבָה, תִּהְיֶה הָאֶרֶץ. (ירמיה ז' 34)

הִיִּהְפֹךְ כּוֹשֵׁי עוֹרוֹ וְנִמְר חִבְרָבְרָתִיו (ירמיה י"ג 23)

ח וְהָיָה כַּעַץ שְׂתוּל עַל-מַיִם, וְעַל-יּוֹבֵל יִשְׁלַח שָׂרָשָׁיו, וְלֹא יִרָא (יִרְאָה) כִּי-יִבֹּא חֹם, וְהָיָה עֲלֵהוּ רֶעֶן; וּבִשְׁנַת בַּצָּרֹת לֹא יִדָּאָג, וְלֹא יִמִּישׁ מַעֲשׂוֹת פָּרִי. (ירמיה י"ז 8)

צִיּוֹן שְׂדֵה תַחְרָשׁ וִירוּשָׁלַם עֵיִים תִּהְיֶה וְהָר הַבֵּית לְבָמוֹת יָעַר (ירמיה כ"ו 18)

וְאַתָּה אֶל-תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב נְאֻם-יְהוָה, וְאַל-תַּחַת יִשְׂרָאֵל--כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעַךָ מִרְחוֹק, וְאַתָּה-זֹרְעָה מֵאֶרֶץ שְׁבָלִים; וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקֵט וְשָׁאֲנָן, וְאִין מִחְרִיד. (ירמיה ל' 10)

עוֹד אֲבָנֶךָ וְנִבְנִית, בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל: עוֹד תַּעֲדִי תַפְיֹךְ, וְיִצְאָת בְּמַחֹל מִשְׁחָקִים. (ירמיה ל"א 3)

יד כֹּה אָמַר יְהוָה, קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תִמְרוּרִים--רַחֵל, מִבְּכָה עַל-בָּנֶיהָ; מֵאֲנָה לְהַנָּחִם עַל-בָּנֶיהָ, כִּי אֵינָנו. **טו** כֹּה אָמַר יְהוָה, מִנְעִי קוֹלֶךָ מִבְּכִי, וְעֵינֶיךָ, מִדְּמָעָה: כִּי יֵשׁ שָׂכָר לַפְּעֻלָּתְךָ נְאֻם-יְהוָה, וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב. **טז** וְיֵשׁ-תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֶךָ, נְאֻם-יְהוָה; וְשָׁבוּ בָנִים, לְגִבּוֹלָם. (ירמיה ל"א 16-14)

בְּיָמִים הָהֵם--לֹא-יֵאמְרוּ עוֹד, אָבוֹת אָכְלוּ בֶסֶר; וְשָׁנִי בָנִים, תִּקְהִינָה. **כז** כִּי אִם-אֵישׁ בָּעוֹנוֹ, יָמוּת: כָּל-הָאָדָם הָאֹכֵל הַבֶּסֶר, תִּקְהִינָה שְׁנָיו. (ירמיה ל"א 29-28)

יחזקאל

מה-לכם, אתם משלים את-המשל הזה, על-אדמת ישראל, לאמר: אבות
יאכלו בסר, וישגי הבנים תקהינה. (יחזקאל י"ח 2)

ולא יהיה פליט ושריד, לשארית יהודה, הבאים לגור-שם, בארץ מצרים; ולשוב
ארץ יהודה, אשר-המה מנשאים את-נפשם לשוב לשבת שם--כי לא-ישובו, כי
אם-פליטים. (ירמיה מ"ד 14)

ב בן-אדם, הנבא על-רועי ישראל; הנבא ואמרת אליהם לרעים כה אמר אדני
יהוה, הוי רעי-ישראל אשר היו רעים אותם--הלוא הצאן, ירעו הרעים. **ג** את-
החלב תאכלו ואת-הצמר תלבשו, הבריא תזבחו; הצאן, לא תרעו. **ד** את-
הנחלות לא חזקתם ואת-החולה לא-רפאתם, ולנשברת לא חבשתם, ואת-
הנדחת לא השבתם, ואת-האבדת לא בקשתם; ובחזקה רדיתם אתם, ובפרך.
ה ותפוצינה, מבלי רעה; ותהיינה לאכלה לכל-חית השדה, ותפוצינה. **ו** ישגו
צאני בכל-ההרים, ועל כל-גבעה רמה; ועל כל-פני הארץ נפצו צאני, ואין דורש
ואין מבקש. (יחזקאל ל"ד 2-6)

ז והוצאתים מן-העמים, וקבצתיים מן-הארצות, והביאותים, אל-אדמתם;
ורעיתים, אל-הרי ישראל, באפיקים, ובכל מושבי הארץ. **ח** במרעה-טוב ארעה
אתם, ובהרי מרום-ישראל יהיה נוהם; שם תרפצנה בנה טוב, ומרעה שמן
תרעינה אל-הרי ישראל. (יחזקאל ל"ד 13-14)

יואל

יתר הגזם אכל הארבה, ויתר הארבה אכל הילק; ויתר הילק, אכל החסיל.
(יואל א' 4)

אספו-עם קדשו קהל, קבצו זקנים--אספו עוללים, וינקי שדים: יצא חתן
מחדרו, וכלה מחפתה. (יואל ב' 16)

ויהודה, לעולם תשב; וירושלם, לדור ודור. (יואל ד' 20)

עמוס

א הילכו שנים, יחדו, בלתי, אם-נועדו. **ב** הישאג אריה ביער, וטרף אין לו; היתן
כפיר קולו ממענתו, בלתי אם-לקד. **ג** התפל צפור על-פח הארץ, ומוקש אין
לה; היעלה-פח, מן-האדמה, ולכוד, לא ילכוד. **ד** אם-יתקע שופר בעיר, ועם לא
יחרדו; אם-תהיה רעה בעיר, ויהוה לא עשה. **ה** כי לא יעשה אדני יהוה, דבר, כי
אם-גלה סודו, אל-עבדיו הנביאים. **ו** אריה שאג, מי לא ירא; אדני יהוה דבר,
מי לא ינבא. (עמוס ג' 3-8)

א שְׁמַעוּ הַדְּבָר הַזֶּה, פְּרוֹת הַבָּשָׁן אֲשֶׁר בְּהַר שְׁמֶרֶן, הַעֲשִׂקוֹת דָּלִים, הַרְצָצוֹת אֲבִיּוֹנִים; הָאִמְרַת לְאֲדִינֵיהֶם, הַבִּיָּאָה וְנִשְׁתָּה. (עמוס ד' 1)

לָכֵן, הַמִּשְׁכִּיל בָּעֵת הַהִיא--יָדַם: כִּי עֵת רָעָה, הִיא. (עמוס ה' 13)

וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָה, אֶל-עֲמוּס, חֲזֵה, לֵךְ בָּרוּחַ-לֵךְ אֶל-אֶרֶץ יְהוּדָה; וְאָכַל-שֵׁם לֶחֶם, וְשָׁם תִּגְבָּא. (עמוס ז' 12)

לֹא-נָבִיא אָנֹכִי וְלֹא בֶן-נָבִיא אָנֹכִי, כִּי-בּוֹקֵר אָנֹכִי וּבּוֹלֵס שְׁקָמִים (עמוס ז' 14)

יונה

א וַעֲתָה יְהוָה, קַח-נָא אֶת-נַפְשִׁי מִמֶּנִּי: כִּי טוֹב מוֹתִי, מִחַיִּי. {ס} **י** וַיֹּאמֶר יְהוָה, הֵהִיטֵב חֶרֶה לָּךְ. (יונה ד' 3-4)

חבקוק

כִּי-אָבֹן מִקִּיר תִּזְעַק וּכְפִיס מַעֲץ יַעֲנֶנָּה (חבקוק ב' 11)

תהלים

א אֲשֶׁרִי הָאִישׁ--אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ, בְּעֶצֶת רַשָּׁעִים; וּבִדְרֹךְ חַטָּאִים, לֹא עָמַד, וּבְמוֹשֵׁב יָצִים, לֹא יָשָׁב. (תהלים א' 1)

י לֹא-כֹן הָרַשָּׁעִים: כִּי אִם-כַּמֶּץ, אֲשֶׁר-תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ. **ה** עַל-כֵּן, לֹא-יִקְמוּ רַשָּׁעִים--בְּמִשְׁפָּט; וְחַטָּאִים, בְּעֵדֶת צְדִיקִים. (תהלים א' 4-5)

בּוֹר כָּרָה, וַיַּחַפְּרוּהוּ וַיִּפֹּל, בְּשַׁחַת יִפְעַל (תהלים ז' 16)

א מִפִּי עוֹלָלִים, וַיִּנָּקִים-- יִסְדֹּתַי-עוֹ: לְמַעַן צוֹרְרִיד; לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב, וּמִתְנַקֵּם (תהלים ח' 3)

יא יְהוָה--עוֹ, לַעֲמוֹ יִתֵּן; יְהוָה, יִבְרֹךְ אֶת-עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם. (תהלים כ"ט 11)

וַיְהִי יְהוָה מִשְׁגֵּב לָדָד; מִשְׁגֵּב, לַעֲתוֹת בְּצָרָה. (תהלים ט' 10)

מִי-הָאִישׁ, הַחֹפֵץ חַיִּים; אֲהֵב יָמִים, לְרֹאוֹת טוֹב. **יד** נָצַר לְשׁוֹנֵד מִרָע; וּשְׁפָתֶיךָ, מִדְּבַר מִרְמָה. **טו** סוּר מִרָע, וַעֲשֵׂה-טוֹב; בִּקְשׁ שָׁלוֹם וְרִדְּפוּהוּ. (תהלים ל"ד 13-15)

נָעַר, הָיִיתִי--גַּם-זָקֵנְתִּי: וְלֹא-רָאִיתִי, צְדִיק נִעְצָב; וְזָרְעוֹ, מִבִּקְשׁ-לֶחֶם. (תהלים ל"ז 25)

יפה נוף משׁשׁ כָּל הָאָרֶץ הִר-צִיּוֹן יִרְכָּתִי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רַב (תְּהִלִּים מ״ח 3)

סִבּוּ צִיּוֹן וְהִקִּיפוּהָ סָפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ (תְּהִלִּים מ״ח 13)

אֶל-תִּשְׁלִיכֵנִי, לַעֲת זִקְנָה; כְּכֹלוֹת כָּחִי, אֶל-תַּעֲזֹבֵנִי. (תְּהִלִּים ע״א 9)

צָדִיק, כִּתְמָר יִפְרָח, כָּאֶרֶז בִּלְבָנוֹן יִשְׁגָּה (תְּהִלִּים צ״ב 13)

עוֹד יִנּוּבוֹן בְּשִׁיבָה דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ (תְּהִלִּים צ״ב 15)

אָנוּשׁ, כִּחְצִיר יָמָיו; כְּצִיץ הַשָּׂדֶה, כֵּן יִצִּץ. ^{טו} כִּי רוּחַ עֲבָרָה-בּוֹ וְאֵינָנוּ; וְלֹא-
יִכְרְנוּ עוֹד מִקוֹמוֹ (תְּהִלִּים ק״ג 15-16)

^ז עֲצִבְיָהֶם, כְּסֹף וְזָהָב; מַעֲשֵׂה, יְדֵי אָדָם. ^ח פֶּה-לָהֶם, וְלֹא יִדְבְּרוּ; עֵינֵיהֶם
לָהֶם, וְלֹא יִרְאוּ. ^י אֲזִנִּים לָהֶם, וְלֹא יִשְׁמְעוּ; אֵף לָהֶם, וְלֹא יִרְיחוּ. ^{יא} יְדֵיהֶם,
וְלֹא יַמְשִׁיחוּ--וְרַגְלֵיהֶם, וְלֹא יִהְלְכוּ; לֹא-יִהְיוּ, בְּגִרוֹנָם. ^{יב} כְּמוֹתָם, יִהְיוּ עֹשִׂיהֶם--
כָּל אֲשֶׁר-בִּטַּח בָּהֶם. (תְּהִלִּים קט״ו 4-8)

לְמַעַן, אֲחִי וְרַעֲי-- אֲדַבְּרָה-נָא שְׁלוֹם בְּךָ. (תְּהִלִּים קכ״ב 8)

יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיְהוּה סָבִיב לַעֲמוֹ מַעֲתָה וְעַד-עוֹלָם (תְּהִלִּים קכ״ה 2)

יִגִּיעַ כְּפִידָּךְ, כִּי תֹאכַל; אֲשַׁרִּידָּךְ, וְטוֹב לָךְ. (תְּהִלִּים קכ״ח 2)

יְבָרְכֶךָ יְהוָה, מִצִּיּוֹן: וּרְאֵה, בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם--כָּל, יְמֵי חַיֶּיךָ. ^י וּרְאֵה-בְּנֵים
לְבָנֶיךָ: שְׁלוֹם, עַל-יִשְׂרָאֵל. (תְּהִלִּים קכ״ח 5-6)

אָבֹן מֵאֲסוֹ הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֹאשׁ פִּינָה (תְּהִלִּים קי״ח 22)

מִכָּל-מְלֻמְדֵי הַשִּׁפְלָתִי: כִּי עֲדוֹתֶיךָ, שִׁיחָה לִּי. (תְּהִלִּים קי״ט 99)

יְבָרְכֶךָ יְהוָה, מִצִּיּוֹן: וּרְאֵה, בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם--כָּל, יְמֵי חַיֶּיךָ. (תְּהִלִּים קכ״ח 5)

^א הוֹדוּ לַיהוָה כִּי-טוֹב: כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ. ^ב הוֹדוּ, לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים: כִּי לְעוֹלָם
חֲסִדּוֹ. ^ג הוֹדוּ, לְאֲדֹנֵי הָאֲדָנִים: כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ. (תְּהִלִּים קל״ו 1-3)

אִם-אֲשַׁכַּחְךָ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי. תִּדְבֹּק לְשׁוֹנֵי לֶחֶכִּי אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכִּי אִם-לֹא
אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחָתִי (תְּהִלִּים קל״ז 5-6)

משלי

מְשָׁלִי, שְׁלֹמֹה בֶן-דָּוִד-- מֶלֶךְ, יִשְׂרָאֵל.

^ב לְדַעַת חֲכָמָה וּמוֹסָר; לְהַבִּיּוֹן, אִמְרֵי בִינָה.

^ג לְקַחַת, מוֹסָר הַשִּׁפְלָה; צָדִק וּמִשְׁפָּט, וּמִשְׁרִים.

ז לַתֵּת לַפְּתָאִים עֶרְמָה ; לִנְעַר, דַּעַת וּמִזְמָה.
ח יִשְׁמַע חֶכֶם, וַיֹּסֶף לָקַח ; וְנִבּוֹן, תַּחְבֵּלוֹת יִקְנֶה.
ט לַהֲבִין מִשָּׁל, וּמְלִיצָה ; דְּבָרֵי חֲכָמִים, וְחִידָתָם.
י יִרְאֵת יְהוָה, רֹאשִׁית דַּעַת ; חֲכָמָה וּמוֹסָר, אֲוִילִים בָּזוּ. (משלי א' 7-1)
יא שָׁמַע בְּנִי, מוֹסֵר אָבִיד ; וְאֵל-תִּטָּשׁ, תּוֹרַת אֲמֹד. (משלי א' 8)

יב לֵךְ-אֶל-נִמְלָה עֶצֶל ; רְאֵה דֶרֶכֶיהָ וְחֲכָם. **יג** אֲשֶׁר אֵין-לָהּ קֶצֶין-- שֹׁטֵר וּמִשָּׁל.
יד תִּכְוִן בְּקִיץ, לַחֲמָה ; אֲגִרָה בְּקֶצֶיר, מֵאֲכָלָהּ. **טו** עַד-מָתִי עֶצֶל תִּשְׁכָּב ; מָתִי, תִּקְוִים מִשְׁנָתְךָ. **טז** מָעַט שָׁנוֹת, מָעַט תִּנּוּמוֹת ; מָעַט, חֲבֵק יָדַיִם לְשֹׁכֵב. **יז** וּבֹא-כִמְהֵלֶךְ רֹאשֶׁךְ ; וּמַחְסְרְךָ, כְּאִישׁ מָגוּן. (משלי ו' 6-11)

בֶּן חֶכֶם יִשְׁמַח-אֵב וּבֶן כְּסִיל תּוֹגַת אָמוֹ (משלי י' 1)

אֲגֵר בְּקִיץ בֶּן מִשְׁכִּיל נִרְדָּם בְּקֶצֶיר בֶּן מְבִישׁ (משלי י' 5)

לֹא-יִזְעִיל הוֹן, בְּיוֹם עֲבָרָה ; וַיִּצְדָּקָה, תִּצְלִיל מִמָּוֶת. (משלי י"א 4)

צְדִיק, מִצָּרָה נִחָלֵץ ; וַיָּבֹא רָשָׁע תַּחְתָּיו. (משלי י"א 8)

בָּאִין תַּחְבֵּלוֹת, יִפְּל-עָם ; וּתְשׁוּעָה, בְּרַב יוֹעֵץ. (משלי י"א 14)

נָזַם זָהָב, בָּאֵף חֲזִיר-- אִשָּׁה יָפָה, וְסָרַת טָעַם. (משלי י"א 22)

יב יוֹדֵעַ צְדִיק, נֶפֶשׁ בְּהִמָּתּוֹ ; וְרַחֲמֵי רָשָׁעִים, אֲכֹזֵרִי. **יג** לֵבָד אֲדִמָּתּוֹ, יִשְׁפָּע-לָחֶם ; וּמִרְדֵּף רִיקִים חֲסֹר-לֵב. (משלי י"ב 10-11)

חוֹשֵׁד שְׁבִטוֹ, שׁוֹנֵא בָנוּ ; וְאֶהְבּוּ, שֹׁחֲרוֹ מוֹסֵר. (משלי י"ג 24)

טוֹב אֶרֶךְ אַפִּים, מִגִּבּוֹר ; וּמִשָּׁל בְּרוּחוֹ, מִלֵּכָד עִיר. (משלי ט"ז 32)

וְדָבָר בָּעִתּוֹ מֵה-טוֹב (משלי ט"ז 23)

יד חֲנוּךְ לִנְעַר, עַל-פִּי דֶרֶכוֹ-- גַּם כִּי-יִזְקִין, לֹא-יִסּוּר מִמֶּנָּה. (משלי כ"ב 6)

כִּי בְּתַחְבֵּלוֹת, תַּעֲשֶׂה-לָּךְ מִלְחָמָה (משלי כ"ד 6)

טו כִּי שָׁבַע, יִפּוֹל צְדִיק וְקָם ; וְרָשָׁעִים, יִכָּשְׁלוּ בִרְעָה. **יז** בְּנִפְל אוֹיְבֶיךָ (אוֹיְבֶיךָ), אֶל-תִּשְׁמַח ; וּבְכָשְׁלוֹ, אֶל-יִגַּל לְבָבְךָ. (משלי כ"ד 16-17)

שְׂפָתַיִם יִשָּׁק ; מְשִׁיב, דְּבָרִים נִכְחִים. (משלי כ"ד 26)

תַּפְוִיחֵי זָהָב, בְּמִשְׁכִּיּוֹת כָּסֶף-- דָּבָר, דָּבָר עַל-אַפְנָיו. (משלי כ"ה 11)

יז אֶל-תַּעַן כְּסִיל, כְּאֻלָּתּוֹ : פֶּן-תִּשְׁוֶה-לוֹ גַּם-אַתָּה. **יח** עֲנֵה כְסִיל, כְּאֻלָּתּוֹ : פֶּן-יִהְיֶה חֶכֶם בְּעֵינָיו. (משלי כ"ו 4-5)

רָעַף וְרַעַה (וְרַע) אָבִיד, אֶל-תַּעֲזֹב-- וּבֵית אָחִיד, אֶל-תִּבּוֹא בְיוֹם אִידֶךָ ; טוֹב שָׁכֵן

קרוב, מאח רחוק. (משלי כ"ז 10)

כי לא לעולם חסון ; ואם-נגזר, לדור דור (נדור). (משלי כ"ז 24)

שלשה המה, נפלאו ממני ; וארבע (וארבעה), לא ידעתים.
יט דרך הנשר, בשמים-- דרך נחש, עלי-צור ;
דרך-אניה בלב-ים-- ודרך גבר בעלמה.
(משלי ל' 18-19)

תחת שלוש, רגזה ארץ ; ותחת ארבע, לא-תוכל שאת. **כ** תחת-עבד, כי
ימלוד ; ונבל, כי ישבע-לחם. **כא** תחת שנואה, כי תבועל ; ושפחה, כי תירש
גברתה. (משלי ל' 21-23)

ארבעה הם, קטני-ארץ ; והמה, חכמים מחכמים.
כב הנמלים, עם לא-עז ; ויכינו בקיץ לחמם.
כג שפנים, עם לא-עצום ; וישימו בסלע ביתם.
כד מלך, אין לארבה ; ויצא חיצו כלו.
כה שממית, בידים תתפש ; והיא, בהיכלי מלך. (משלי ל' 24-28)

שלשה המה, מיטבי צעד ; וארבעה, מיטבי לכת.
ז ליש, גבור בבהמה ; ולא-ישוב, מפני-כל.
ח זרזיר מתננים או-תוש ; ומלך, אלקום עמו.
ט אם-נבלת בהתנשא ; ואם-זמות, יד לפה.
י כי מיץ חלב, יוציא חמאה-- ומיץ-אף, יוציא דם ;
ומיץ אפים, יוציא ריב. (משלי ל' 29-33)

י אשת-חיל, מי ימצא ; ורחק מפנינים מכרה.
יא בטח בה, לב בעלה ; ושלל, לא יחסר.
יב גמלתהו טוב ולא-רע-- כל, ימי חייה.
יג דרשה, צמר ופשתים ; ותעש, בחפץ כפיה.
יד היתה, פאניות סוחר ; ממרחק, תביא לחמה.
טו ותקם, בעוד לילה--ותתן טרף לביתה ; וחק, לנערתייה.
טז זממה שדה, ותקחהו ; מפרי כפיה, נטע (נטעה) פרום.
יז חגרה בעוז מתניה ; ותאמץ, זרועתייה.
יח טעמה, כי-טוב סחרה ; לא-יכבה בליל (בלילה) נרה.
יט ידיה, שלחה בפישור ; וכפיה, תמכו פלך.
כ כפה, פרשה לעני ; וידיה, שלחה לאביון.
כא לא-תירא לביתה משלג : כי כל-ביתה, לבש שנים.
כב מרבדים עשתה-לה ; שש וארגמן לבושה.
כג נודע בשערים בעלה ; בשבתו, עם-זקני-ארץ.
כד סדין עשתה, ותמכר ; וחגור, נתנה לפנעני.
כה עז-והדר לבושה ; ותשחק, ליום אחרון.
כו פיה, פתחה בחכמה ; ותורת חסד, על-לשונה.
כז צופיה, הילכות (הליכות) ביתה ; ולחם עצלות, לא תאכל.
כח קמו בניה, ויאשרוה ; בעלה, ויהללה.
כט רבות בנות, עשו חיל ; ואת, עלית על-פלנה.

ז שָׁקַר הַחֹן, וְהִבֵּל הַיָּפִי: אִשָּׁה יִרְאַת-יְהוָה, הִיא תִתְהַלָּל.
זא תִּנּוּ-לָהּ, מִפְּרִי יָדֶיהָ; וַיִּהְלֹוהָ בְּשַׁעְרִים מְעֻשִּׂיָּה. (משלי ל"א 10-31)

אִשֶּׁת-חַיִל, מִי יִמָּצָא; וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכָּרָה. (משלי ל"א 10)

רַבּוֹת בָּנוֹת, עָשׂוּ חַיִל; וְאֵת, עֲלִית עַל-כְּלָנָה. (משלי ל"א 29)

שָׁקַר הַחֹן, וְהִבֵּל הַיָּפִי: אִשָּׁה יִרְאַת-יְהוָה, הִיא תִתְהַלָּל (משלי ל"א 30)

איוב

אִישׁ הָיָה בְּאֶרֶץ עוֹץ, אִיּוֹב שְׁמוֹ; וְהָיָה הָאִישׁ הַהוּא, תָּם וְיָשָׁר וִירָא אֱלֹהִים--וְסָר מֵרָע. (איוב א' 1)

עוֹד זֶה מִדְּבַר וְזֶה בָּא (איוב א' 16, 17) עַד זֶה מִדְּבַר וְזֶה בָּא (איוב א' 18)

וַיֹּאמֶר עָרִם יִצְתִּי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרִם אָשׁוּב שָׁמָּה יִהְיֶה נָתַן וַיְהוּה לָקַח יְהוָה שֵׁם יְהוּה מִבְּרָךְ. בְּכָל-זֹאת לֹא חָטָא אִיּוֹב וְלֹא-נָתַן תִּפְלָה לְאֱלֹהִים (איוב א' 21-22)

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׁטָן, אֵי מִזֶּה תָּבֹא; וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת יְהוָה, וַיֹּאמֶר, מִשָּׁט בְּאֶרֶץ, וַיִּמְחַתְהוּלָהּ בָּהּ. (איוב ב' 2)

וַיַּעַן אִיּוֹב, וַיֹּאמֶר. (איוב ג' 2)

הֲלִיזָה הַהוּא, וַיִּקְחֵהוּ-אֶפֶל: אֵל-יַחַד, בַּיָּמִי שָׁנָה; בְּמִסְפַּר יָרֵחִים, אֵל-יָבֵא. (איוב ג' 6)

בה כִּי פָחַד פָּחַדְתִּי, וַיִּצְטָנֵנִי; וְאִשָּׁר יִגְרַתִּי, יָבֵא לִי. (איוב ג' 25)

כִּי-אָדָם, לַעֲמֹל יוֹלֵד; וּבְנֵי-רָשָׁף, יִגְבִּיהוּ עוֹף. (איוב ה' 7)

אֲבָנִים שֹׁחֲקוּ מִיָּם (איוב י"ד 19)

יח אֶרֶץ, אֵל-תִּכְסִּי דָמִי; וְאֵל-יְהִי מְקוֹם, לְזַעֲקוֹתִי. **יט** גַּם-עֲתָה, הִנֵּה-בְשִׁמִּים עָדִי; וְשִׁהְדִי, בְּמַרְמִים. (איוב ט"ז 18-19)

עֵינַיִם הָיִיתִי, לַעֲוֹר; וְרַגְלַיִם לַפֶּסֶח אָנִי. (איוב כ"ט 15)

שיר השירים

כִּי-הִנֵּה הִסְתָּו עֵבֶר, הַגֶּשֶׁם חָלַף הִלָּךְ לוֹ. הַנֶּצְנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, עֵת הַזִּמְרִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצָנוּ. הַתְּאֵנָה חֲנֻטָּה פָּגִיָּה וְהַגָּפְנִים סָמְדָר נָתַנוּ רִיחַ. (שיר השירים ב' 11-13)

הַנָּדָה יָפָה וְרַעֲיָתִי הַנָּדָה יָפָה, עֵינָיוּד יוֹנִים, מִבְּעַד לְצַמְתֻּד, שְׁעָרֻד כְּעֶדֶר הָעֵזִים שְׁגָלְשׁוּ מֵהָר
גִּלְעָד (שִׁיר הַשִּׁירִים ד' 1)

ח הַשְּׁבַעֲתִי אֶתְכֶם, בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם : אִם-תִּמְצְאוּ, אֶת-דֹּדִי--מֵה-תִּגִּידוּ לוֹ, שְׁחֹלֶת
אֶהְבָּה אֹנִי. **ט** מֵה-דֹּדֻךְ מִדֹּד, הִיָּפָה בְּנָשִׁים : מֵה-דֹּדֻךְ מִדֹּד, שְׁכָכָה הַשְּׁבַעֲתִנוּ.
י דֹּדִי צַח וְאֲדוֹם, דָּגוּל מְרֻבָּה. (שִׁיר הַשִּׁירִים ה' 8-10)

יא אָנָּה הִלֵּךְ דֹּדֻךְ, הִיָּפָה בְּנָשִׁים ; אָנָּה פָּנָה דֹדֻךְ, וַיִּבְקֹשְׁנוּ עִמָּךְ. **יב** דֹּדִי נָרַד לִגְנוֹ,
לְעֶרְגוֹת הַבָּשָׂם--לְרַעוֹת, בְּגָנִים, וְלִלְקוּט, שׁוֹשָׁנִים. (שִׁיר הַשִּׁירִים ו' 1-2)

אֶל-גִּנַּת אֲגוֹז יִרְדֹּתִי, לְרֹאוֹת בָּאֲבִי הַנָּחַל ; לְרֹאוֹת הַפָּרְחָה הַגָּפֹן, הַנִּצּוֹ הַרְמָנִים.
(שִׁיר הַשִּׁירִים ו' 11)

יג אֲנִי לְדֹדִי, וְעָלִי תִשׁוּקָתוֹ. { ס } **יד** לָכֵה דֹדִי נִצָּא הַשָּׂדֶה, נִלְיָנָה בַּכְּפָרִים. **יז**
נִשְׁכִּימָה, לְכַרְמִים--נִרְאָה אִם-פָּרְחָה הַגָּפֹן פִּתַּח הַסִּמְדָר, הַנִּצּוֹ הַרְמָנִים ; וְשָׁם
אֶתֵּן אֶת-דֹּדִי, לָךְ. **יח** הַדֹּדָאִים נָתַנוּ-רִיחַ, וְעַל-פֶּתַח־חִינּוֹ כָּל-מִגְדִּים--חֲדָשִׁים, גַּם-
יִשְׁנִים ; דֹּדִי, צָפַנְתִּי לָךְ. (שִׁיר הַשִּׁירִים ז' 11-14)

רות

טז וַתֹּאמֶר רות אֶל-תִּפְגָּעִי-בִי, לְעֻזְבֹּךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרֶיךָ : כִּי אֶל-אִשְׁרַי תִּלְכִּי אִלָּךְ,
וּבְאִשְׁרַי תִּלְיִנִי אֶלְיוֹ--עִמָּךְ עָמִי, וְאֶלְהֶיךָ אֵלֹהֵי. **יז** בְּאִשְׁרַי תִּמְוִתִּי אֲמוֹת, וְשָׁם
אֶקְבֹּר ; כֹּה יַעֲשֶׂה יְהוָה לִי, וְכֹה יוֹסִיף--כִּי הַמָּוֶת, יִפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֶךָ (רות א' 16-17)

יִשְׁלַם יְהוָה, פְּעָלֶךָ ; וַתְּהִי מִשְׁכַּרְתֶּךָ שְׁלָמָה, מֵעַם יְהוָה אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, אִשְׁרַי-בָּאת,
לְחִסּוֹת תַּחַת-כְּנָפָיו. (רות ב' 12)

וַעֲתָה, בָּתִּי אֶל-תִּירְאִי, כֹּל אִשְׁרַי-תֹּאמְרִי, אַעֲשֶׂה-לָּךְ : כִּי יוֹדַע כָּל-שַׁעַר עָמִי, כִּי
אִשֶּׁת חֵיל אַתְּ. (רות ג' 11)

וַתֹּאמֶר, שְׁבִי בָתִּי, עַד אֲשֶׁר תִּדְעִין, אִיךָ יִפֹּל דָּבָר : כִּי לֹא יִשְׁקוּט הָאִישׁ, כִּי-אִם-
כָּלָה הַדָּבָר הַיּוֹם. (רות ג' 18)

וַיֹּאמְרוּ כָּל-הָעָם אִשְׁרַי-בְּשַׁעַר, וְהִזְקִנִּים--עַדִּים ; יִתֵּן יְהוָה אֶת-הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל-
בִּיתֶךָ, וְכִלְאָה אִשְׁרַי בָּנוּ שְׂתִיָּהֶם אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל, וַעֲשֶׂה-חֵיל בְּאַפְרָתָה,
וּקְרָא-שֵׁם בְּבֵית לָחֶם. (רות ד' 11)

קהלת

דִּבְרֵי קְהֵלֶת בֶּן-דָּוִד, מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם. **ב** הִבֵּל הִבְלִים אָמַר קְהֵלֶת, הִבֵּל הִבְלִים
הַכֹּל הִבֵּל. **ג** מֵה-יִתְרוֹן, לְאָדָם : בְּכָל-עֲמָלוֹ--שְׁנַעֲמַל, תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. **ד** דוֹר הִלֵּךְ
וְדוֹר בָּא, וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת. **ה** וְזָרַח הַשָּׁמֶשׁ, וּבָא הַשָּׁמֶשׁ ; וְאֶל-מְקוֹמוֹ--שׁוּאָף

זורח הוא, שם. **י** הולך, אל-דרום, וסובב, אל-צפון; סובב סבב הולך הרוח, ועל-סביבתיו שב הרוח. **י** כל-הנחלים הלכים אל-הים, והים איננו מלא; אל-מקום, שהנחלים הלכים--שם הם שבים, ללכת. **ח** כל-הדברים יגיעים, לא-יוכל איש לדבר; לא-תשבע עין לראות, ולא-תמלא אذن משמע. **ט** מה-שהיה, הוא שהיה, ומה-שנעשה, הוא שנעשה; ואין כל-חדש, תחת השמש. **י** יש דבר שיאמר ראה-זה, חדש הוא: כבר היה לעלמים, אשר היה מלפניו. **יא** אין זכרון, לראשנים; וגם לאחרנים שיהיו, לא-יהיה להם זכרון--עם שיהיו, לאחרנה. (קהלת א' 11-1)

החכם עיניו בראשו והכסיל בחשך הולך (קהלת ב' 14)

לכל, זמן ועת לכל-חפץ, תחת השמים.

עת ללדת, ועת למות;

עת לסטת, ועת לעקור נטוע.

עת להרוג ועת לרפוא,

עת לפרוץ ועת לבנות.

עת לבכות ועת לשחוק,

עת ספוד ועת רקוד.

עת להשליך אבנים, ועת כנוס אבנים;

עת לחבוק, ועת לרחק מחבק.

עת לבקש ועת לאבד,

עת לשמור ועת להשליך.

עת לקרוע ועת לתפור,

עת לחשות ועת לדבר.

עת לאהב ועת לשנא,

עת מלחמה ועת שלום (קהלת ג' 1-8)

ט טובים השנים, מן-האחד: אשר יש-להם שכר טוב, בעמלם. **י** כי אם-יפלו, האחד יקים את-חברו; ואילו, האחד שיפול, ואין שני, להקימו. **יא** גם אם-ישכבו שנים, וחם להם; ולאחד, איד יחם. **יב** ואם-יתקפו, האחד--השנים, יעמדו נגדו; והחוט, המושלש, לא במהרה, ינתק. (קהלת ד' 9-12)

א טוב שם, משמן טוב; ויום המות, מיום הולדו. **ב** טוב ללכת אל-בית-אבל, מלכת אל-בית משתה--באשר, הוא סוף כל-האדם; והחי, יתן אל-לב. **ג** טוב פעס, משחוק: כי-ברע פנים, ייטב לב. **ד** לב חכמים בבית אבל, ולב פסילים בבית שמחה. **ה** טוב, לשמע גערת חכם--מאיש, שמע שיר פסילים. **ו** כי כקול הסירים תחת הסיר, כן שחק הכסיל; וגם-זה, הבל. **ז** כי העשק, יהולל חכם; ויאבד את-לב, מתנה. **ח** טוב אחרית דבר, מראשיתו; טוב ארץ-רוח, מגבה-רוח. (קהלת ז' 1-8)

עיר קטנה, ואנשים פה מעט; ובא-אליה מלך גדול, וסבב אתה, ובנה עליה, מצודים גדלים. (קהלת ט' 14)

שלח לחמד, על-פני המים כי-ברב הימים, תמצאנו (קהלת י"א 1)

אסתר

ובמלואת הימים האלה, עשה המלך לכל-העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד-קטן משתה--שבֹּעַת ימים: בחצר, גִּנֹּת ביתו המלך. (אסתר א' 5)

ותמאן המלכה ושתי, לבוא בדבר המלך, אשר, ביד הסריסים; ויקצף המלך מאד, וחמתו בִּעְרָה בו. (אסתר א' 12)

ויסר המלך את-טבעתו, מעל ידו; ויתנה, להמן בן-המדתא האגגי--צרר היהודים. (אסתר ג' 10)

ומרדכי, ידע את-כל-אשר נעשה, ויקרע מרדכי את-בגדיו, וילבש שק ואפר; ויצא בתוך העיר, ויזעק זעקה גדולה ומרה. (אסתר ד' 1)

כי אם-החרש תחרישי, בעת הזאת--רוח והצלה נַעֲמֹד ליהודים ממקום אחר, ואת וּבֵית-אֲבִיךָ תִּאֲבֹדוּ; ומי יודע--אם-לָעַת כָּזֹאת, הגעת למלכות. (אסתר ד' 14)

לך כְּנוֹס את-כל-היהודים הנמצאים בשושן, וצומו עלי ואל-תאכלו ואל-תשתו שלשת ימים לילה ויום--גם-אני ונערתי, אצום כן; ובכן אבוא אל-המלך, אשר לא-כדת, וכאשר אבדתי, אבדתי. (אסתר ד' 16)

ויאמר לה המלך, מה-לך אסתר המלכה; ומה-בִּקְשֶׁתְךָ עד-חצי המלכות, וינתן לך. (אסתר ה' 3)

בלילה ההוא, נדדה שנת המלך; ויאמר, להביא את-ספר הזכרונות דברי הימים, ויהיו נקראים, לפני המלך. (אסתר ו' 1)

ויבוא, המן, ויאמר לו המלך, מה-לַעֲשׂוֹת באיש אשר המלך חפץ ביקרו; ויאמר המן, בלבן, למי יחפץ המלך לעשות יקר, יותר ממני. (אסתר ו' 6)

א ויִקַּח המן את-הלבוש ואת-הסוס, וילבש את-מרדכי; וירכיבהו, ברחוב העיר, ויקרא לפניו, ככה נַעֲשֶׂה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו. **ב** וישב מרדכי, אל-שַׁעַר המלך; והמן נדחף אל-ביתו, אבל וּחֲפוּי ראש. (אסתר ו' 11-12)

והמלך קם בחמתו, ממשתה חֵינוּ, אל-גִּנֹּת, הבית; והמן עמד, לבקש על-נפשו מאסתר המלכה--כי ראה, כי-כָּלְתָה אליו הרעה מאת המלך. (אסתר ז' 7)

לִיהוּדִים, היתה אוֹרָה וּשְׁמִיחָה, וְשֹׁשֶׁן, ויקר. (אסתר ח' 16)

בַּיָּמִים, אֲשֶׁר-נָחוּ בָהֶם הִיְהוּדִים מֵאִיְבֵיהֶם, וְהַחֲדָשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּד לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה, וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב; לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, יְמֵי מִשְׁתֵּה וּשְׁמִיחָה, וּמְשַׁלַּח מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, וּמִתְּנוֹת לְאֲבִינִים. (אסתר ט' 22)

כי מרדכי היהודי, משנה למלך אֲחֻשְׁתִּירוּשׁ, וגדול לִיהוּדִים, וְרָצוּי לְרַב אֲחִיו--

דִּרְשׁ טוֹב לְעַמּוֹ, וְדַבֵּר שְׁלוֹם לְכָל-זָרְעוֹ. (אסתר י' 3)

נחמיה

וְאַמְרָהּ, הָאִישׁ כְּמוֹנִי יִבְרַח, וּמִי כְּמוֹנִי אֲשֶׁר-יָבֹא אֶל-הַהִיכָל, וְחִי; לֹא, אָבוֹא
(נחמיה ו' 11)

דברי הימים ב'

ט וַיָּבֹן עֲזִיָּהוּ מִגְדָּלִים בִּירוּשָׁלַם, עַל-שַׁעַר הַפֶּנֶחַ וְעַל-שַׁעַר הַגִּזְא וְעַל-הַמִּקְצוֹעַ;
וַיַּחֲזֶקֶם. **י** וַיָּבֹן מִגְדָּלִים בַּמִּדְבָּר, וַיַּחֲצֹב בְּרוֹת רַבִּים--כִּי מִקְנֶה-רֶב הָיָה לוֹ,
וּבְשִׁפְלָה וּבְמִישׁוֹר; אֲפָרִים וְכַרְמִים, בְּהָרִים וּבְכַרְמֶל--כִּי-אָהֵב אֲדָמָה,
הָיָה. (דברי הימים ב' כ"ו 9-10)

שירות

שירת הים

א אז ישיר-משנה ובני ישראל את-השירה הזאת, ליהוה, ויאמרו, {ר}
 לאמר: {ס} אשירה ליהוה כי-גאה גאה, {ס} סוס {ר}
 ורכבו רמה בים. {ס} **ב** עזי וזמרת יה, ויהי-לי {ר}
 לישועה; {ס} זה אלי ואנוהו, {ס} אלהי {ר}
 אבי וארממנהו. {ס} **ג** יהוה, איש מלחמה; יהוה, {ר}
 שמו. {ס} **ד** מרכבת פרעה וחילו, ירה בים; {ס} ומבחר {ר}
 שלשיו, טבעו בים-סוף. {ס} **ה** תהמת, יכסימו; ירדו במצולת, כמו {ר}
 אבו. {ס} **ו** ימינד יהוה, נאדרי בכח; {ס} ימינד {ר}
 יהוה, תרעץ אויב. {ס} **ז** וברב גאונד, תהרס {ר}
 קמיד; {ס} תשלח, חרנד--יאכלמו, פקש. {ס} **ח** וברוח {ר}
 אפיד נערמו מים, {ס} נצבו כמו-נד {ר}
 נזלים; {ס} קפאו תהמת, בלב-ים. {ס} **ט** אמר {ר}
 אויב ארדף אשיג, {ס} אחלק שלל; תמלאמו {ר}
 נפשי-- {ס} אריק חרבי, תורישמו ידי. {ס} **י** נשפת {ר}
 ברוחך, פסמו ים; {ס} צללו, פעופרת, במים, {ר}
 אדירים. {ס} **יא** מי-כמכה באלם יהוה, {ס} מי {ר}
 כמכה נאדר בקדש; {ס} נורא תהלת, עשה {ר}
 פלא. {ס} **יב** נטית, ימינד--תבלעמו, ארץ. {ס} **יג** נחית {ר}
 בחסדך, עם-זו גאלת; {ס} נהלת בעודך, אל-נוה {ר}
 קדשך. {ס} **יד** שמעו עמים, ירגזון; {ס} חיל {ר}
 אחז, ישבי פלשת. {ס} **טו** אז נבהלו, אלופי {ר}
 אדום-- {ס} אילי מואב, יאחזמו רעד; {ס} נמגו, {ר}
 כל ישבי כנען. {ס} **טז** תפל עליהם אימתה {ר}
 ופחד, {ס} בגדל זרועך ידמו כאבן; {ס} עד {ר}
 יעבר עמד יהוה, {ס} עד-יעבר עם-זו {ר}
 קנית. {ס} **יז** תבאמו, ותטעמו בהר נחלתך-- {ס} מכוו {ר}
 לשבתך פעלת, יהוה; {ס} מקדש, אדני כוננו {ר}
 ידיך. {ס} **יח** יהוה ימלך, לעלם ועד. {ס} **יט** כי {ר}
 בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו, בים, {ס} וישב יהוה עליהם, {ר}
 את-מי הים; {ס} ובני ישראל הלכו ביבשה, בתוך הים. {ר}
 {ש} (שמות ט"ו 1-19)

שירת האזינו

- ז** וידבר משה, באזני כל-קהל ישראל, את-דברי השירה, הזאת--עד, תמם.
א האזינו השמים, ואדברה; {ס} ותשמע הארץ, אמרי-פי. {ר}
ב יערף כמטר לקחי, {ס} תזל כטל אמרתי, {ר}
 כשעירם עלי-דשא, {ס} וכרביבים עלי-עשב. {ר}
ג כי שם יהוה, אקרא: {ס} הבוגדל, לאלהינו. {ר}
ד הצור תמים פעלו, {ס} כי כל-דרכיו משפט: {ר}
 אל אמונה ואין עול, {ס} צדיק וישר הוא. {ר}
ה שחת לו לא, בניו מומם: {ס} דור עקש, ופתלתל. {ר}
ו להוה, תגמלו-זאת-- {ס} עם נבל, ולא חכם: {ר}
 הלוא הוא אביד קנך, {ס} הוא עשך וילכנך. {ר}
ז זכר ימות עולם, בינו שנות דר-ודר; {ס} שאל אביד ונגדך, זקניד ויאמרו
 לך. {ר}
ח בהנחל עליון גוים, {ס} בהפרידו בני אדם; {ר}
 יצב גבלת עמים, {ס} למספר בני ישראל. {ר}
ט כי חלק יהוה, עמו: {ס} יעקב, חבל נחלתו. {ר}
י ימצאהו בארץ מדבר, {ס} ובתהו ילל ישמון; {ר}
 יסבבנהו, יבוננהו-- {ס} יצרנהו, כאישון עינו. {ר}
יא כנשר יעיר קנו, על-גוזליו ירחף; {ס} יפרש כנפיו יקחהו, ישאהו על-
 אברתו. {ר}
יב יהוה, בדרך נחננו; {ס} ואין עמו, אל נכר. {ר}
יג ירכבהו על-במותי (במתי) ארץ, {ס} ויאכל תנובת שדי; {ר}
 וינקהו דבש מסלע, {ס} וישמן מחלמיש צור. {ר}
יד חמאת בקר וחלב צאן, {ס} עם-חלב כרים ואילים {ר}
 בני-בשן ועתודים, {ס} עם-חלב, כליות חטה; {ר}
 ודם-ענב, תשתה-חמר. {ס} **טו** וישמן ישרון ויבעט, {ר}
 שמנת עבית כשית; {ס} ויטש אלוף עשהו, {ר}
 וינגל צור ישעתו. {ס} **טז** יקנאהו, בזרים; {ר}
 בתועבת, יכעיסהו. {ס} **יז** יזבח, לשדים לא אלה-- {ר}
 אלהים, לא ידעום; {ס} חדשים מקרב באו, {ר}
 לא שערום אבתיכם. {ס} **יח** צור ילדך, תשי; {ר}
 ותשפח, אל מחללך. {ס} **יט** וירא יהוה, וינאץ, {ר}
 מכעס בניו, ובנתיו. {ס} **כ** ויאמר, אסתירה פני מהם-- {ר}
 אראה, מה אחרייתם: {ס} כי דור תהפכת המה, {ר}
 בנים לא-אמן בם. {ס} **כא** הם קנאוני בלא-אל, {ר}
 כעסוני בהבליהם; {ס} ואני אקניאם בלא-עם, {ר}
 בגוי נבל אכעיסם. {ס} **כב** כי-אש קדחה באפי, {ר}
 ותיקד עד-שאול תחתית; {ס} ותאכל ארץ ויבלה, {ר}
 ותלהט מוסדי הרים. {ס} **כג** אספה עלימו, רעות; {ר}
 חצי, אכלה-בם. {ס}
- (דברים ל"א 30, ל"ב 1-23)

שירת דבורה

א ותִּשָּׁר דְּבוּרָה, וּבָרַק בֶּן-אֲבִינֵעַם, {ס} בַּיּוֹם הַהוּא, {ר}
 לֵאמֹר. {ס} **ב** בִּפְרַע פְּרָעוֹת בִּישְׂרָאֵל, {ס} בַּהֲתַנְדֵּב {ר}
 עַם, בָּרְכוּ, יְהוָה. {ס} **ג** שָׁמְעוּ מְלָכִים, הַאֲזִינוּ {ר}
 רִזְנִים: {ס} אֲנֹכִי, לִיהוָה אֲנֹכִי אֲשִׁירָה, {ס} אֲזַמֵּר, {ר}
 לִיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. {ס} **ד** יְהוָה, בָּצָאתָּ {ר}
 מִשְׁעִיר {ס} בָּצַעְדָּךְ מִשְׁדָּה אָדוֹם, {ס} אֶרֶץ {ר}
 רָעָשָׁה, גַּם-שָׁמַיִם נָטְפוּ; {ס} גַּם-עֵבִים, נָטְפוּ {ר}
 מִיָּם. {ס} **ה** הָרִים נָזְלוּ, מִפְּנֵי יְהוָה: {ס} זֶה {ר}
 סִינִי--מִפְּנֵי, יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. {ס} **ו** בִּימֵי שִׁמְשׁוֹן בֶּן {ר}
 עֲנַת, {ס} בִּימֵי יַעֲל, חָדְלוּ, אֶרְחוֹת; {ס} וְהִלְכִי {ר}
 נְתִיבוֹת--יִלְכוּ, אֶרְחוֹת עֲקֻלְקֻלוֹת. {ס} **ז** חָדְלוּ פְּרוֹזוֹן בִּישְׂרָאֵל, {ר}
 חָדְלוּ-- {ס} עַד שִׁקְמַתִּי דְּבוּרָה, שִׁקְמַתִּי אִם בִּישְׂרָאֵל. {ס} **ח** יָבֹחַר {ר}
 אֱלֹהִים חֲדָשִׁים, אֲזוֹ לַחֵם שְׁעָרִים; {ס} מִגּוֹ אִם-יִרְאֶה {ר}
 וְרִמַּח, {ס} בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף בִּישְׂרָאֵל. {ס} **ט** לִבִּי {ר}
 לַחֻקֵּי יִשְׂרָאֵל, {ס} הַמִּתְנַדְּבִים בָּעַם; בָּרְכוּ, {ר}
 יְהוָה. {ס} **י** רָכְבִּי אֶתְנוֹת צַחְרוֹת {ס} יִשְׁבִּי {ר}
 עַל-מִדִּין, וְהִלְכִי עַל-דֶּרֶךְ--שִׁיחוֹ. {ס} **יא** מִקּוֹל מַחְצָצִים, בֵּין {ר}
 מִשְׁאַבִּים, {ס} שָׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת יְהוָה, {ס} צִדְקַת {ר}
 פְּרוֹזוֹן בִּישְׂרָאֵל; {ס} אֲזוֹ יִרְדּוּ לַשְּׁעָרִים, עַם {ר}
 יְהוָה. {ס} **יב** עוֹרֵי עוֹרֵי דְּבוּרָה, {ס} עוֹרֵי {ר}
 עוֹרֵי דְּבָרֵי-שִׁיר; {ס} קוֹם בָּרַק וּשְׁבִיָּה שְׁבִידָה, בֶּן {ר}
 אֲבִינֵעַם. {ס} **יג** אֲזוֹ יִרְדַּ שְׂרִיד, לְאֲדִירִים עַם; {ס} יְהוָה, {ר}
 יִרְדַּ-לִּי בַּגְבוּרִים. {ס} **יד** מִנִּי אֶפְרַיִם, שְׂרָשָׁם {ר}
 בַּעֲמֻלָּק, {ס} אַחֲרִיד בְּנִימִין, בַּעֲמֻמִּיד; {ס} מִנִּי {ר}
 מַכִּיר, יִרְדּוּ מַחֲקָקִים, {ס} וּמִזְבוֹלֹן, מִשְׁכִּים בִּשְׁבֹּט {ר}
 סִפֵּר. {ס} **טו** וְשָׂרִי בִישָׁשְׁכָר, עַם-דְּבִרָה, {ס} וַיִּשְׁשָׁכָר {ר}
 בֶּן בָּרַק, בַּעֲמֻק שֶׁלַח בְּרַגְלִיו; {ס} בַּפְּלָגוֹת רְאוּבֵן, גְּדֻלִּים חֲקָקִי {ר}
 לִב. {ס} **טז** לָמָּה יִשְׁבֹּת, בֵּין הַמִּשְׁפָּתִים, {ס} לִשְׁמֹעַ, {ר}
 שְׂרָקוֹת עֲדָרִים; {ס} לַפְּלָגוֹת רְאוּבֵן, גְּדֻלִּים חֲקָקִי {ר}
 לִב. {ס} **יז** גִּלְעָד, בַּעֲבֹר הַיַּרְדֵּן שָׁכֵן, {ס} וְדוֹ, {ר}
 לָמָּה יִגּוֹר אֲנִיוֹת; {ס} אֲשֶׁר, יִשָּׁב לַחוּף {ר}
 יָמִים, {ס} וְעַל מִפְּרָצָיו, יִשְׁכּוֹן. {ס} **יח** זָבְלוֹן, {ר}
 עַם חֵרֶף נִפְשׁוֹ לָמוֹת-- {ס} וְנִפְתָּלִי: עַל, מְרוֹמֵי {ר}
 שָׁדָה. {ס} **יט** בָּאוּ מְלָכִים, נִלְחָמוּ, {ס} אֲזוֹ {ר}
 נִלְחָמוּ מְלָכִי כְנַעַן, {ס} בַּתְּעַנָּד עַל-מִי {ר}
 מִגְדּוֹ; {ס} בָּצַע כְּסָף, לֹא לָקַחוּ. {ס} **כ** מֶן {ר}
 שָׁמַיִם, נִלְחָמוּ; {ס} הַכּוֹכָבִים, מִמִּסְלוֹתָם, נִלְחָמוּ, עַם {ר}
 סִיסְרָא. {ס} **כא** נָחַל קִישׁוֹן גִּרְפָּם, {ס} נָחַל {ר}
 קְדוּמִיִּם נָחַל קִישׁוֹן; {ס} תִּדְרָכִי נִפְשִׁי, {ר}
 עֲזוֹ. {ס} **כב** אֲזוֹ הִלְמוֹ, עֲקָבֵי-סוּס, {ס} מִדְּהָרוֹת, {ר}
 דְּהָרוֹת אֲבִירָיו. {ס} **כג** אוֹרוֹ מְרוֹז, אָמַר מִלֶּאֲד יְהוָה--אוֹרוֹ אֶרֶר, {ר}
 יִשְׁבִּיָּה: {ס} כִּי לֹא-בָאוּ לַעֲזֹרַת יְהוָה, {ס} לַעֲזֹרַת {ר}
 יְהוָה בַּגְבוּרִים. {ס} **כד** תִּבְרָךְ, מְנַשִּׁים--יַעֲל, אִשֶּׁת חֵבֶר {ר}
 הַקִּינִי: {ס} מְנַשִּׁים בְּאַהֲל, תִּבְרָךְ. {ס} **כה** מִיָּם {ר}
 שָׂאֵל, חֶלֶב נִתְּנָה; {ס} בִּסְפֵל אֲדִירִים, הַקְרִיבָה {ר}

חֲמָאָה. {ס} **כ** יָדָה לַיָּתֵד תִּשְׁלַחְנָה, {ס} וַיִּמְיֶנָה {ר}
 לְהִלְמוֹת עֲמָלִים; {ס} וְהִלְמָה סִיסְרָא מַחֲקָה {ר}
 רָאשׁוֹ, {ס} וּמַחֲצָה וְחִלְפָה רָקְתוֹ. {ס} **כ** בֵּין {ר}
 רִגְלֶיהָ, כָּרַע נָפֶל שָׁכָב: {ס} בֵּין רִגְלֶיהָ, כָּרַע {ר}
 נָפֶל, {ס} בָּאֶשֶׁר כָּרַע, שָׁם נָפֶל שָׁדוּד. {ס} **כ** בָּעַד {ר}
 הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וַתִּיָּבֵב אִם סִיסְרָא, בָּעַד הָאֲשָׁנָב: {ס} מִדּוּעַ, בִּשְׁשׁ רִכְבּוֹ {ר}
 לָבוֹא-- {ס} מִדּוּעַ אַחֲרוֹ, פְּעָמֵי מִרְכָּבוֹתָיו. {ס} **כ** חֲכָמוֹת {ר}
 שְׁרוּתֶיהָ, תַּעֲנִינָה; {ס} אֶף-הִיא, תִּשְׁיֵב אֶמְרֶיהָ {ר}
 לָהּ. {ס} **ז** הֲלֹא יִמָּצְאוּ יַחֲלָקוּ שָׁלָל, {ס} רַחֵם {ר}
 רַחֲמָתֶיךָ לְרֹאשׁ גִּבּוֹר-- {ס} שָׁלַל צָבָעִים {ר}
 לְסִיסְרָא, {ס} שָׁלַל צָבָעִים רַקְמָה: {ס} צָבַע {ר}
 רַקְמָתֶיךָ, לְצֹנְאָרֵי שָׁלָל. {ס} **ח** כֹּן יֹאבֵדוּ כָל-אוֹיְבֶיךָ, יְהוָה, {ר}
 וְאַהֲבִיו, כִּצָּאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ; {ס} וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ, אַרְבָּעִים שָׁנָה. {ר}
 {ש}

(שופטים ה' 1-31)

שיר השירים

א אֲנִי חֲבַצְלֶת הַשָּׂרוֹן, שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים. **ב** כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, כֹּן רַעֲיָתִי בֵּין
 הַבְּנוֹת. **ג** כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר, כֹּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים; בָּצְלוֹ חֲמֻדָּתִי וְיֹשֶׁבֶתִי, וּפְרִיֹ
 מִתּוֹק לֶחֶכִּי. **ד** הִבִּיאֲנִי אֶל-בֵּית הַיִּין, וַדְּגִלּוּ עָלַי אַהֲבָה. **ה** סִמְכוֹנִי, בָּאֲשִׁישׁוֹת--
 רִפְדוֹנִי, בַּתְּפוּחִים: כִּי-חוֹלֶת אַהֲבָה, אָנִי. **ו** שָׁמְאָלוּ תַּחַת לְרֹאשִׁי, וַיִּמְיֵנוּ
 תַּחֲבֻקָּנִי. **ז** הַשִּׁבְעָתִי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם, בְּצִבְאוֹת, אוֹ, בְּאִילוֹת הַשָּׂדֶה: אִם-
 תַּעֲרִירוּ וְאִם-תַּעֲזוּרְרוּ אֶת-הָאַהֲבָה, עַד שֶׁתִּחַפֵּץ. {ס}
ח קוֹל דּוֹדִי, הִנֵּה-זֶה בָּא; מִדֶּלֶג, עַל-הַהָרִים--מִקְפָּץ, עַל-הַגְּבְעוֹת. **ט** דּוֹמָה דּוֹדִי
 לְצִבִּי, אוֹ לְעֹפֶר הָאֵילִים; הִנֵּה-זֶה עוֹמֵד, אַחֵר כְּתִלְנוּ--מִשְׁגִּיחַ מִן-הַחֲלֹנוֹת, מְצִיץ
 מִן-הַחֲרָכִים. **י** עֲנֵה דּוֹדִי, וְאָמַר לִי: קוּמִי לָךְ רַעֲיָתִי יָפֶתִי, וּלְכִי-לָךְ. **יא** כִּי-הִנֵּה
 הִסְתָּו, עֶבֶר; הַגֶּשֶׁם, חָלָף הִלָּךְ לוֹ. **יב** הַנֶּצְנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ, עַת הַזֹּמִיר הִגִּיעַ; וְקוֹל
 הַתּוֹר, נִשְׁמַע בְּאַרְצָנוּ. **יג** הַתְּאֵנָה חֲנֻטָה פָּגִיָה, וְהַגִּפְנִים סִמְדָר נָתַנוּ רִיחַ; קוּמִי
 לְכִי (לָךְ) רַעֲיָתִי יָפֶתִי, וּלְכִי-לָךְ. {ס}
יד יוֹנָתִי בַּחֲגִי הַסֵּלַע, בְּסִתֵּר הַמִּדְרָגָה, הִרְאִינִי אֶת-מִרְאִיךָ, הַשְׁמִיעֵנִי אֶת-קוֹלְךָ:
 כִּי-קוֹלְךָ עָרַב, וּמִרְאִיךָ נְאוּהָ. {ס}
טו אֶחָזוּ-לָנוּ, שְׁעָלִים--שְׁעָלִים קִטְנִים, מִחֲבָלִים כְּרָמִים; וַיִּכְרַמִּינוּ, סִמְדָר. **טז** דּוֹדִי
 לִי וְאָנִי לוֹ, הִרְעָה בְּשׁוֹשָׁנִים. **יז** עַד שִׁיפּוּחַ הַיּוֹם, וְנָסוּ הַצִּלְלִים: סֵב דָּמָה-לָךְ
 דּוֹדִי לְצִבִּי, אוֹ לְעֹפֶר הָאֵילִים--עַל-הָרִי בִּתְרָה. {ס}

(שיר השירים ב' 1-17)

שיר המעלות (1)

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, לָדוֹד :
שְׁמַחְתִּי, בְּאֶמְרִים לִי-- בֵּית יְהוָה גִּלָּד.
ב עֲמֻדוֹת, הָיוּ רִגְלֵינוּ-- בְּשַׁעְרֵיךָ, יְרוּשָׁלַם.
ג יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה-- כְּעִיר, שְׁחַבְרָה-לָהּ יַחֲדוּ.
ד שָׁשָׁם עָלוּ שְׂבָטִים, שְׂבָטֵי-יָה--עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל : לְהַדוֹת, לְשֵׁם יְהוָה.
ה כִּי שָׁמָּה, יֵשְׁבוּ כְסָאוֹת לְמִשְׁפָּט : כְּסָאוֹת, לְבֵית דָּוִד.
ו שְׁאֵלוּ, שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם ; יִשְׁלִי, אֶהְבִּיד.
ז יְהִי-שְׁלוֹם בְּחִילֶךָ ; שְׁלוֹה, בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.
ח לְמַעַן, אַחֵי וְרַעֲי-- אֲדַבֶּרָה-נָּא שְׁלוֹם בְּךָ.
ט לְמַעַן, בֵּית-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ-- אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב לָךְ.
(תהלים קכ"ב 9-1)

שיר המעלות (2)

א שִׁיר, הַמַּעֲלוֹת :
בְּשׁוֹב יְהוָה, אֶת-שִׁיבַת צִיּוֹן-- הָיִינוּ, כְּחֻלְמִים.
ב אֲזִי יִמְלֹא שְׁחוֹק, פִּינוּ-- וְלִשְׁוֹנֵנוּ רִנָּה :
אֲזִי, יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם-- הַגִּדִּיל יְהוָה, לַעֲשׂוֹת עִם-אֱלֹהִים.
ג הַגִּדִּיל יְהוָה, לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ-- הָיִינוּ שְׂמֵחִים.
ד שׁוֹבָה יְהוָה, אֶת-שְׁבוֹתֵנוּ (שְׁבִיתֵנוּ)-- כַּאֲפִיקִים בְּנִגְב.
ה הִזְרַעִים בְּדִמְעָה-- בְּרִנָּה יִקְצְרוּ.
ו הַלֹּדֶז יִלָּךְ, וּבִכָּה-- נִשָּׂא מִשָּׁךְ-הַזָּרַע :
בֹּא-יָבֹא בְרִנָּה-- נִשָּׂא, אֶלְמַתִּיו.
(תהלים קכ"ו 6-1)

על נהרות בבל

א עַל נְהָרוֹת, בָּבֶל--שָׁם יֵשְׁבֵנוּ, גַּם-בְּכִינוּ : בְּזָכְרֵנוּ, אֶת-צִיּוֹן.
ב עַל-עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ-- תִּלְיֵנוּ, כְּנִרוֹתֵינוּ.
ג כִּי שָׁם שְׁאֲלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ, דְּבָרֵי-שִׁיר-- וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֵחָה :
שִׁירוּ לָנוּ, מִשִּׁיר צִיּוֹן.
ד אֵיךְ--נִשְׁיֵר אֶת-שִׁיר-יְהוָה : עַל, אֲדָמַת נָכָר.
ה אִם-אֶשְׁכַּחךָ יְרוּשָׁלַם-- תִּשְׁכַּח יְמִינִי.
ו תִּדְבֹּק-לְשׁוֹנִי, לְחִכִּי-- אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכִּי : אִם-לֹא אֶעֱלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ
שְׁמַחְתִּי (תהלים קל"ז 5-6)

ברכות

ברכת יצחק ליעקב

כו ויאמר אליו, יצחק אביו: גִּשָּׁה-נָא וּשְׁקָה-לִי, בְּנִי. **כז** ויגֹשׁ, וישַׁק-לוֹ, ויֵרַח אֶת-רִיחַ בְּגָדָיו, ויִבְרַכְהוּ; ויאמר, רָאָה רִיחַ בְּנִי, כְּרִיחַ שְׂדֵה, אֲשֶׁר בָּרַכוּ יְהוָה. **כח** ויתֵן-לָּהּ, הָאֱלֹהִים, מִטַּל הַשָּׁמַיִם, וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ--וְרַב דָּגָן, וְתִירָשׁ. **כט** זַעֲבֹדוּךָ עַמִּים, וישתחוּ (וְיִשְׁתַּחֲווּ) לָךְ לְאֻמִּים--הָיְהוּה גְּבִיר לְאֻחִידָה, וְיִשְׁתַּחֲווּ לָךְ בְּנֵי אֲמֹדָה; אֲרָרִיךָ אֲרוּר, וּמְבָרְכִיךָ בְּרוּךְ. (בראשית כ"ז 26-29)

ברכת יצחק לעשו

לט ויען יצחק אביו, ויאמר אליו: הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, יְהִיָּה מוֹשְׁבֶךָ, וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם, מֵעַל. **מ** וְעַל-חֲרָבְךָ תַּחֲיֶה, וְאֶת-אֻחִידָה תַּעֲבֹד; וְהָיָה כְּאֲשֶׁר תִּרְדָּה, וּפְרִקְתָּ עָלוֹ מֵעַל צִוְּאָרְךָ. (בראשית כ"ז 39-40)

ברכת יעקב לבניו

א ויקרא יעקב, אֶל-בָּנָיו; ויאמר, הָאֲסֹפוֹ וְאֶגִּידָה לָכֶם, אֶת אֲשֶׁר-יִקְרָא אֶתְכֶם, בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. **ב** הִקְבְּצוּ וְשִׁמְעוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב; וְשִׁמְעוּ, אֶל-יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם. **ג** רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה, כַּחַי וְרֹאשִׁית אוֹנִי--יִתֵּר שְׂאֵת, וְיִתֵּר עֹז. **ד** פָּחַז כַּמִּים אֶל-תּוֹתֵר, כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אֲבִיךָ; אִזְ חַלְלַתָּ, יְצוּעֵי עֲלֶה. {פ} **ה** שִׁמְעוּן וְלֵוִי, אַחִים--כְּלִי חֶמֶס, מִכְּרַתִּיהֶם. **ו** בְּסֻדָּם אֶל-תִּבְאֵ נַפְשִׁי, בְּקִהְלָם אֶל-תַּחַד כְּבֹדִי: כִּי בְּאֶפֶס הָרְגוּ אִישׁ, וּבִרְצֹנָם עָקְרוּ-שׁוֹר. **ז** אֲרוּר אֶפֶס כִּי עֹז, וְעִבְרַתָּם כִּי קִשְׁתָּה; אֲחַלֶּקֶם בְּיַעֲקֹב, וְאֶפְיֹצֵם בְּיִשְׂרָאֵל. {פ} **ח** יְהוּדָה, אַתָּה יוֹדוּךָ אֻחִידָה--יָדְךָ, בְּעֶרְףְּ אֲבִיךָ; וְיִשְׁתַּחֲווּ לָךְ, בְּנֵי אֲבִיךָ. **ט** גֹּדֹר אֲרִיָּה יְהוּדָה, מִטֶּרֶף בְּנֵי עָלִית; כָּרַע רֹבֵץ כְּאֲרִיָּה וּכְלָבִיא, מִי יִקְיָמֶנּוּ. **י** לֹא-יָסוּר שִׁבְט מִיְּהוּדָה, וּמִחֻקֶּךָ מִבֵּין רַגְלָיו, עַד כִּי-יָבֹא שִׁילָה, וְלוֹ יִקָּהֵת עַמִּים. **יא** אֲסֹרִי לַגֶּפֶן עִירָה, וְלַשָּׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹ; כַּבֵּס בִּינֹן לְבָשׁוֹ, וּבִדָּם-עֲנָבִים סוּתָה. **יב** חֲכָלִילִי עֵינַיִם, מִיָּין; וּלְבֹן-שָׁנִים, מִחֻלָּב. {פ} **יג** זְבוּלֹן, לְחוּף יָמִים יִשְׁכֹּן; וְהוּא לְחוּף אֲנִית, וְיִרְכָּתוֹ עַל-צִידֹן. {פ} **יד** יִשְׁשַׁכָּר, חֶמֶר גֶּרֶם--רֹבֵץ, בֵּין הַמִּשְׁפָּטִים. **טו** וְיִרָא מִנְּחָה כִּי טוֹב, וְאֶת-הָאָרֶץ כִּי נַעֲמָה; וַיֵּט שָׁכְמוֹ לְסֹבֵל, וַיְהִי לְמַס-עֲבֹד. {ס} **טז** דָּן, יָדִין עַמּוֹ--כְּאֶחָד, שְׁבֹטֵי יִשְׂרָאֵל. **יז** יְהִי-דָן נָחֵשׁ עַל־דָּרֶךְ, שְׁפִיפֹן עַל־אֶרֶץ-הַנָּשֶׁף, עֲקָבֵי-סוּס, וַיִּפֹּל רֹכֶבּוֹ, אַחֹר. **יח** לִישׁוּעָתְךָ, קוּיָתִי יְהוָה. {ס} **יט** גָּד, גָּדִיד יְגוּדֶנּוּ; וְהוּא, יִגְדֵּךָ עֲקֹב. {ס} **כ** מְאֹשֶׁר, שְׁמִנָּה לְחֶמּוֹ; וְהוּא יִתֵּן, מַעֲדָנֵי-מֶלֶךְ. {ס} **כא** נַפְתָּלִי, אֵילָה שְׁלַחָה--הַנֶּתָן, אֲמָרִי-שֹׁפָר. {ס}

כב בן פרת יוסף, בן פרת עלי-עיו; בנות, צעדה עלי-שור. **כג** וימרחו, ורבו; וישטמהו, בעלי חצים. **כד** ותשב באיתן קשתו, ויפזו זרעי ידיו; מידי אביר יעקב, משם רעה אבן ישראל. **כה** מאל אביד ויעזרד, ואת שדי ויברכד, ברכת שמים מעל, ברכת תהום רבצת תחת; ברכת שדים, ורחם. **כו** ברכת אביד, גברו על-ברכת הורי, עד-תאנות, גבעת עולם; תהיין לראש יוסף, ולקדקד נזיר אחיו. {פ}

כז בנימין זאב יטרף, בבקר יאכל עד; ולערב, יחלק שלל. **כח** כל-אלה שבטי ישראל, שנים עשר; וזאת אשר-דבר להם אביהם, ויברך אותם--איש אשר כברכתו, ברך אתם. (בראשית מ"ט 1-28)

משל בלעם (1)

א וישא משלו, ויאמר: מן-אדם ינחני בלק מלך-מואב, מהררי-קדם--לכה ארה-לי יעקב, ולכה זעמה ישראל. **ב** מה אקב, לא קבה אל; ומה אזעם, לא זעם יהוה. **ג** כי-מראש צרים אראנו, ומגבעות אשורנו: הן-עם לבדד ישכן, ובגוים לא יתחשב. **ד** מי מנה עפר יעקב, ומספר את-רבע ישראל; תמות נפשי מות ישרים, ותהי אחרייתי כמהו. (במדבר כ"ג 7-10)

משל בלעם (2)

ה וישא משלו, ויאמר: קום בלק ושמע, האזינה עדי בנו צפר. **ו** לא איש אל ויכזב, ובן-אדם ויתנחם; ההוא אמר ולא יעשה, ודבר ולא יקימנה. **ז** הנה ברך, לקחתי; וברך, ולא אשיבנה. **ח** לא-הביט און ביעקב, ולא-ראה עמל בישראל; יהוה אלהיו עמו, ותרועת מלך בו. **ט** אל, מוציאם ממצרים--כתועפת ראם, לו. **י** כי לא-נחש ביעקב, ולא-קסם בישראל; כעת, יאמר ליעקב ולישראל, מה-פעל, אל. **יא** הן-עם כלביא יקום, וכארי יתנשא; לא ישכב עד-יאכל טרף, ודם-חללים ישתה. (במדבר כ"ג 18-24)

משל בלעם (3)

יב וישא משלו, ויאמר: נאם בלעם בנו בער, ונאם הגבר שתם העין. **יג** נאם--שמע, אמרי-אל: אשר מחזה שדי יחזה, נפל וגלוי עינים. **יד** מה-טבו אהליד, יעקב; משפנתיד, ישראל. **טו** כנחלים נטיו, כגנת עלי נהר; כאהלים נטע יהוה, כארזים עלי-מים. **טז** יזל-מים מדליו, וזרעו במים רבים; וזרם מאגג מלפו, ותנשא מלכתו. **יז** אל מוציאם ממצרים, כתועפת ראם לו; יאכל גוים צריו, ועצמותיהם יגרם--וחציו ימחץ. **יח** כרע שכב כארי וכלביא, מי יקימנו; מברכיד ברוד, וארריד ארור. (במדבר כ"ד 3-9)

קִינּוֹת

קִינַת דָּוִד

יז וַיִּקְנֶן דָּוִד, אֶת-הַקִּינָה הַזֹּאת, עַל-שְׂאוּל, וְעַל-יְהוֹנָתָן בְּנוֹ. **יח** וַיֹּאמֶר, לְלַמֵּד בְּנֵי-יְהוּדָה קִשֹּׁת, הִנֵּה כְּתוּבָה, עַל-סֵפֶר הַיֶּשֶׁר. **יט** הַצְבִּי, יִשְׂרָאֵל, עַל-בְּמוֹתַיִךְ, חָלָל: אֵיךְ, נָפְלוּ גִבּוֹרִים. **כ** אֶל-תִּגִּידוּ בְּגֵת, אֶל-תִּבְשְׁרוּ בְּחוּצַת אֲשָׁקְלוֹן: פֶּן-תִּשְׁמַחַנָּה בָּנוֹת פְּלִשְׁתִּים, פֶּן-תַּעֲלֹזְנָה בָּנוֹת הָעַרְלִים. **כא** הֲרִי בַּגְלִבְעָ, אֶל-טַל וְאֶל-מָטָר עֲלֵיכֶם--וּשְׂדֵי תְרוּמַת: כִּי שָׁם נִגְעַל, מִגֶּן גִּבּוֹרִים--מִגֶּן שְׂאוּל, בְּלִי מָשִׁיחַ בְּשִׁמּוֹן. **כב** מִדֵּם חָלָלִים, מִחֶלֶב גִּבּוֹרִים--קִשֹּׁת יְהוֹנָתָן, לֹא נִשְׁוֹג אַחֹר; וְחָרַב שְׂאוּל, לֹא תִשׁוּב רִיקָם. **כג** שְׂאוּל וַיְהוֹנָתָן, הִנָּאֶהְבִּים וְהִנְעִימָם בְּחַיֵּיהֶם, וּבְמוֹתָם, לֹא נִפְרְדּוּ; מִנְּשָׁרִים קָלוּ, מֵאֲרִיּוֹת גִּבּוֹרִים. **כד** בָּנוֹת, יִשְׂרָאֵל--אֶל-שְׂאוּל, בְּכִינָה; הִמְלִבְשָׁכֶם שָׁנִי, עִם-עֲדָנִים, הִמְעַלָּה עָדִי זָהָב, עַל לְבוּשְׁכֶן. **כה** אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים, בְּתוֹךְ הַמִּלְחָמָה--יְהוֹנָתָן, עַל-בְּמוֹתַיִךְ חָלָל. **כו** צֹר-לִי עֲלֵיךְ, אָחִי יְהוֹנָתָן--נֶעְמַתָּ לִּי, מָאֵד; נִפְלְאַתָּה אֶהְבֶּתְךָ לִּי, מֵאֲהַבַת נָשִׁים. **כז** אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים, וַיֹּאבְדּוּ כָּלִי מִלְחָמָה. {פ}

(שְׁמוּאֵל ב' א' 17-27)

משלים

משל יותם

א וַיֵּלֶךְ אַבְיִמֶלֶךְ בֶּן-יִרְבְּעֵל שָׁכְמָה, אֶל-אָחִי אָמֹן; וַיִּדְבֹּר אֵלֵיהֶם, וְאֶל-כָּל-מִשְׁפַּחַת בֵּית-אָבִי אָמֹן לֵאמֹר. **ב** דִּבְרוּ-נָא בְּאָזְנִי כָל-בְּעָלֵי שָׁכָם, מִה-טוֹב לָכֶם--הַמֶּשֶׁל בָּכֶם שְׁבָעִים אִישׁ כָּל בְּנֵי יִרְבְּעֵל, אִם-מֶשֶׁל בָּכֶם אִישׁ אֶחָד; וּזְכַרְתֶּם, כִּי-עֲצָמְכֶם וּבְשָׁרְכֶם אָנִי. **ג** וַיִּדְבְּרוּ אָחִי-אָמֹן עָלָיו, בְּאָזְנֵי כָל-בְּעָלֵי שָׁכָם, אֶת כָּל-הַדְּבָרִים, הָאֵלֶּה; וַיֵּט לָבָם אַחֲרֵי אַבְיִמֶלֶךְ, כִּי אָמְרוּ אַחֲנֵנוּ הוּא. **ד** וַיִּתְּנוּ-לוֹ שְׁבָעִים כֶּסֶף, מִבֵּית בַּעַל בְּרִית; וַיִּשְׁכַּר בָּהֶם אַבְיִמֶלֶךְ, אַנְשֵׁים רִיקִים וּפְחָזִים, וַיִּלְכּוּ, אַחֲרָיו. **ה** וַיָּבֹא בֵית-אָבִיו, עֶפְרָתָה, וַיַּהַרֵּג אֶת-אָחִיו בְּנֵי-יִרְבְּעֵל שְׁבָעִים אִישׁ, עַל-אָבֹן אֶחָד; וַיִּוֹתֶר יוֹתָם בֶּן-יִרְבְּעֵל, הַקָּטָן--כִּי נִחְבָּא. {ס}

ו וַיֵּאֲסֹפוּ כָל-בְּעָלֵי שָׁכָם, וְכָל-בֵּית מְלֹא, וַיִּלְכּוּ, וַיִּמְלִיכוּ אֶת-אַבְיִמֶלֶךְ לְמֶלֶךְ--עַם-יִשְׂרָאֵל מִצָּב, אֲשֶׁר בְּשָׁכָם. **ז** וַיִּגְדּוּ לְיוֹתָם, וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲמֹד בְּרֹאשׁ הָר-גֵּרְזִים, וַיִּשָּׂא קוֹלוֹ, וַיִּקְרָא; וַיֹּאמֶר לָהֶם, שְׁמְעוּ אֵלַי בְּעָלֵי שָׁכָם, וַיִּשְׁמַע אֲלֵיכֶם, אֱלֹהִים. **ח** הַלֹּוֹךְ הִלְכוּ הָעֲצִים, לְמַשַּׁח עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ; וַיֹּאמְרוּ לְזִית, מְלֹכָה (מֶלֶכָה) עָלֵינוּ. **ט** וַיֹּאמֶר לָהֶם, הַזִּית, הַחֲדַלְתִּי אֶת-דִּשְׁנִי, אֲשֶׁר-בִּי יִכְבְּדוּ אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים; וְהִלְכְּתִי, לְנוֹעַ עַל-הָעֲצִים. **י** וַיֹּאמְרוּ הָעֲצִים, לְתֹאנָה: לְכִי-אַתְּ, מֶלְכִּי עָלֵינוּ. **יא** וַתֹּאמֶר לָהֶם, הַתֹּאנָה, הַחֲדַלְתִּי אֶת-מִתְקִי, וְאֶת-תְּנוּבָתִי הַטּוֹבָה; וְהִלְכְּתִי, לְנוֹעַ עַל-הָעֲצִים. **יב** וַיֹּאמְרוּ הָעֲצִים, לְגִפֹּן: לְכִי-אַתְּ, מְלֹכִי (מֶלְכִּי) עָלֵינוּ. **יג** וַתֹּאמֶר לָהֶם, הַגִּפֹּן, הַחֲדַלְתִּי אֶת-תִּירוּשִׁי, הַמִּשְׁמַח אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים; וְהִלְכְּתִי, לְנוֹעַ עַל-הָעֲצִים. **יד** וַיֹּאמְרוּ כָל-הָעֲצִים, אֶל-הָאֹטֶד: לָךְ אַתָּה, מֶלֶךְ-עָלֵינוּ. **טו** וַיֹּאמֶר הָאֹטֶד, אֶל-הָעֲצִים, אִם בָּאֵמֶת אַתֶּם מְשֻׁחִים אֹתִי לְמֶלֶךְ עָלֵיכֶם, בָּאוּ חֲסוּ בְּעָלִי; וְאִם-אֵין--תֵּצֵא אִשׁ מִן-הָאֹטֶד, וַתֹּאכַל אֶת-אַרְצִי הַלְבָּנוֹן. (שופטים ט' 15-1)

משל כבשת הרש

א וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת-נָתָן, אֶל-דָּוִד; וַיָּבֹא אֵלָיו, וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁנֵי אַנְשִׁים הָיוּ בְּעִיר אֶחָד, אֶחָד עֹשִׂיר, וְאֶחָד רָאשׁ. **ב** לְעֹשִׂיר, הָיָה צֹאן וּבָקָר--הַרְבֵּה מְאֹד. **ג** וְלָרֶשׁ אֵין-כָּל, כִּי אִם-כִּבְשָׂה אֶחָת קִטְנָה אֲשֶׁר קָנָה, וַיַּחְיֶה, וַתִּגְדַּל עִמּוֹ וְעַם-בְּנָיו יַחְדָּו; מִפְּתוֹ תֹאכַל וּמִכֶּסֶף תִּשְׁתֶּה, וּבְחִיקוֹ תִּשְׁכַּב, וַתַּהֲי-לוֹ, כְּבֵת. **ד** וַיָּבֹא הַלֵּךְ, לְאִישׁ הָעֹשִׂיר, וַיַּחְמַל לְקַחַת מִצֹּאֲנוֹ וּמִבָּקָרוֹ, לַעֲשׂוֹת לְאֶרֶחַ הַבָּא-לוֹ; וַיִּקַּח, אֶת-כִּבְשַׁת הָאִישׁ הָרֶאשׁ, וַיַּעֲשֶׂהָ, לְאִישׁ הַבָּא אֵלָיו. **ה** וַיַּחֲר-אַף דָּוִד בְּאִישׁ, מְאֹד; וַיֹּאמֶר, אֶל-נָתָן, חִי-יְהוָה, כִּי בֶן-מָוֶת הָאִישׁ הָעֹשֶׂה זֹאת. **ו** וְאֶת-הַכִּבְשָׂה, יִשְׁלַם אַרְבַּעַתִּים: עֶקֶב, אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה, וְעַל, אֲשֶׁר לֹא-חָמַל. {ס}

ז וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-דָּוִד, אַתָּה הָאִישׁ;
(שמואל ב' י"ב 7-1)

משל הכרם

א אַשירָה נָא לִידִידִי, שִׁירַת דּוֹדִי לְכַרְמוֹ: כָּרֶם הָיָה לִידִידִי, בְּקֶרֶן בֶּן-שָׁמוֹן. **ב**
וַיַּעֲזָקֵהוּ וַיִּסְקָלֵהוּ, וַיִּטְעֵהוּ שִׁרְקָה, וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכּוֹ, וְגַם-יָקַב חֶצֶב בּוֹ; וַיִּקּוּ
לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים, וַיַּעַשׂ בָּאֲשִׁים. **ג** וַעֲתָה יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם, וְאִישׁ יְהוּדָה--שֹׁפֵטוֹ-נָא,
בִּינִי וּבֵין כְּרָמִי. **ד** מַה-לַּעֲשׂוֹת עוֹד לְכַרְמִי, וְלֹא עָשִׂיתִי בּוֹ: מִדּוּעַ קוֹיֵתִי לַעֲשׂוֹת
עֲנָבִים, וַיַּעַשׂ בָּאֲשִׁים. (ישעיה 4-1)

חלומות ופְּשָׁרָם

המלחמה במדיננים

יג וַיָּבֹא גִדְעוֹן--וְהָיָה אִישׁ, מִסֵּפֶר לָרַעְהוּ חָלוֹם; וַיֹּאמֶר הִנֵּה חָלוֹם חֲלֹמָתִי, וְהָיָה צָלִיל לָחֶם שְׁעָרִים מִתְהַפֵּךְ בְּמַחְנֵה מִדְּוָן, וַיָּבֹא עַד-הָאֶהָל וַיִּפְּחוּ וַיִּפֹּל וַיַּהֲפֹכֶהוּ לְמַעַלָּה, וַנִּפֹּל הָאֶהָל. **יד** וַיַּעַן רָעְהוּ וַיֹּאמֶר, אֵין זֹאת, בְּלָתִי אִם-חָרַב גִּדְעוֹן בֶּן-יֹאשֻׁעַ, אִישׁ יִשְׂרָאֵל: נָתַן הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ, אֶת-מִדְּוָן וְאֶת-כָּל-הַמַּחְנֶה. {פ} (שופטים ז' 13-14)

חלום יוסף (1)

ה וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חָלוֹם, וַיַּגִּד לְאָחִיו; וַיֹּסְפוּ עוֹד, שָׁנָא אֹתוֹ. **ו** וַיֹּאמֶר, אֲלֵיהֶם: שִׁמְעוּ-נָא, הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלֹמָתִי. **ז** וְהָיָה אֲנַחְנוּ מְאֻלָּמִים אֲלֵמִים, בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה, וְהָיָה קָמָה אֲלֵמָתִי, וְגַם-נִצָּבָה; וְהָיָה תִּסְבִּינָה אֲלֵמָתֵיכֶם, וְתִשְׁתַּחֲוֶיֶן לְאֵלֵמָתִי. **ח** וַיֹּאמְרוּ לוֹ, אָחִיו, הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ, אִם-מְשׁוֹל תִּמְשָׁל בָּנוּ; וַיֹּסְפוּ עוֹד שָׁנָא אֹתוֹ, עַל-חֲלֹמָתוֹ וְעַל-דִּבְרָיו. (בראשית ל"ז 5-8)

חלום יוסף (2)

ט וַיַּחֲלֹם עוֹד חָלוֹם אַחֵר, וַיֹּסְפֶר אֹתוֹ לְאָחִיו; וַיֹּאמֶר, הִנֵּה חֲלֹמָתִי חָלוֹם עוֹד, וְהָיָה הַשָּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים, מִשְׁתַּחֲוִים לִי. **י** וַיֹּסְפֶר אֶל-אָבִיו, וְאֶל-אָחִיו, וַיַּגִּיעַ-בּוֹ אָבִיו, וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלֹמָתְךָ: הִבּוֹא נְבוֹא, אֲנִי וְאַמְדָּ וְאַחִידָּ, לְהִשְׁתַּחֲוֹת לָךְ, אֶרְצָה. **יא** וַיִּקְנְאוּ-בּוֹ, אָחִיו; וְאָבִיו, שָׁמַר אֶת-הַדָּבָר. (בראשית ל"ז 9-11)

חלום שר-הַמִּשְׁקִים

וַיֹּסְפֶר שַׁר-הַמִּשְׁקִים אֶת-חֲלֹמוֹ, לְיוֹסֵף; וַיֹּאמֶר לוֹ--בְּחֹלֹמִי, וְהָיָה-גִפֶּן לִפְנֵי. **י** וּבִגְפֶן, שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם; וְהוּא כְּפָרַחַת עֹלֶתָה נֹצֶה, הַבְּשִׁילוֹ אֶשְׁכֹּלְתֶיהָ עֲנָבִים. **יא** וְכֹס פְּרָעָה, בְּיָדִי; וְאַקַּח אֶת-הָעֲנָבִים, וְאַשְׁחַט אֹתָם אֶל-כּוֹס פְּרָעָה, וְאַתֵּן אֶת-הַכּוֹס, עַל-כַּף פְּרָעָה. **יב** וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף, זֶה פִּתְרֹנוֹ: שְׁלֹשֶׁת, הַשָּׁרִיגִים--שְׁלֹשֶׁת יָמִים, הֵם. **יג** בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים, יִשָּׂא פְּרָעָה אֶת-רֹאשְׁךָ, וְהִשִּׁיבְךָ, עַל-כַּנֶּךְ; וְנָתַתָּ כּוֹס-פְּרָעָה, בְּיָדוֹ, כַּמִּשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן, אֲשֶׁר הָיִיתָ מִשְׁקֶהוּ. (בראשית מ' 9-13)

חלום שר-האפים

טז וַיֵּרָא שֶׁר-הָאָפִים, כִּי טוֹב פֶּתֶר; וַיֹּאמֶר, אֶל-יוֹסֵף, אֲף-אֲנִי בַחֲלוֹמִי, וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סָלִי חָרִי עַל-רֹאשִׁי. **יז** וּבִסֵּל הֶעֱלִיוּ, מִכָּל מֵאֵכֶל פְּרֹעָה--מַעֲשֵׂה אִפָּה; וְהָעוֹף, אֲכָל אֶתֶם מִן-הַסֵּל--מֵעַל רֹאשִׁי. **יח** וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר, זֶה פֶּתֶרֹנוּ: שְׁלֹשֶׁת, הַסֵּלִים--שְׁלֹשֶׁת יָמִים, הֵם. (בראשית מ' 15-19)

חלום פרעה

יט וַיִּדְבֹּר פְּרֹעָה, אֶל-יוֹסֵף: בַּחֲלֹמִי, הִנְנִי עֹמֵד עַל-שֵׁפֶת הַיָּאֵר. **כ** וְהִנֵּה מִן-הַיָּאֵר, עֹלֹת שְׁבַע פְּרוֹת, בְּרִיאֹת בָּשָׂר, וַיִּפֹּת תֹּאֵר; וַתִּרְעֶינָה, בָּאָחוּ. **כא** וְהִנֵּה שְׁבַע-פְּרוֹת אֲחֵרוֹת, עֹלֹת אַחֲרֵיהֶן, דָּלוֹת וְרַעוֹת תֹּאֵר מָאֵד, וְרִקּוֹת בָּשָׂר: לֹא-רָאִיתִי כָהֵנָּה בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם, לָרַע. **כב** וַתֹּאכְלֶנָּה, הַפְּרוֹת, הָרִקּוֹת, וְהָרַעוֹת--אֶת שְׁבַע הַפְּרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, הַבְּרִיאֹת. **כג** וַתִּבְאֶנָּה אֶל-קִרְבָּנָהּ, וְלֹא נֹדַע כִּי-בָאוּ אֶל-קִרְבָּנָהּ, וַיִּמְרְאוּהָ רַע, כְּאִשֹּׁר בַּתְּחֻלָּה; וַאֲיָקָץ. **כד** וַיֹּאמֶר, בַּחֲלֹמִי; וְהִנֵּה שְׁבַע שְׂבָלִים, עֹלֹת בְּקִנָּה אֶחָד--מִלֵּאֹת וְטֹבוֹת. **כה** וְהִנֵּה שְׁבַע שְׂבָלִים, צֹנְמוֹת דָּקוֹת שְׂדֵפוֹת קָדִים--צִמְחוֹת, אַחֲרֵיהֶם. **כו** וַתִּבְלַעַן הַשְּׂבָלִים הַדָּקוֹת, אֶת שְׁבַע הַשְּׂבָלִים הַטֹּבוֹת; וַאֲמַר, אֶל-הַחֲרֻטָּמִים, וְאִין מַגִּיד, לִי. **כז** וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-פְּרֹעָה, חֲלוֹם פְּרֹעָה אֶחָד הוּא: אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה, הַגִּיד לְפְרֹעָה. **כח** שְׁבַע פְּרוֹת הַטֹּבוֹת, שְׁבַע שָׁנִים הֵנָּה, וְשְׁבַע הַשְּׂבָלִים הַרְקוֹת, שְׁבַע שָׁנִים הֵנָּה; וְהָרַעַת הָעֹלֹת אַחֲרֵיהֶן, שְׁבַע שָׁנִים הֵנָּה, וְשְׁבַע הַשְּׂבָלִים הַרְקוֹת, שְׂדֵפוֹת הַקָּדִים--יִהְיוּ, שְׁבַע שָׁנִי רָעָב. **כט** הוּא הַדָּבָר, אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל-פְּרֹעָה: אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה, הָרָאָה אֶת-פְּרֹעָה. **ל** הִנֵּה שְׁבַע שָׁנִים, בָּאוֹת--שְׁבַע גְּדוֹל, בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם. **לא** וְקָמוּ שְׁבַע שָׁנִי רָעָב, אַחֲרֵיהֶן, וְנִשְׁפַּח כָּל-הַשָּׂבַע, בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם; וְכָלֹה הָרָעָב, אֶת-הָאֶרֶץ. **לב** וְלֹא-יִנָּדַע הַשָּׂבַע בְּאֶרֶץ, מִפְּנֵי הָרָעָב הַהוּא אַחֲרֵי-כֵן: כִּי-כִבֵּד הוּא, מָאֵד. **לג** וְעַל הַשָּׁנֹת הַחֲלוֹם אֶל-פְּרֹעָה, פָּעֲמִים--כִּי-נָכוֹן הַדָּבָר מֵעַם הָאֱלֹהִים, וּמִמֶּהֱרָ הָאֱלֹהִים לַעֲשׂוֹתוֹ. **לד** וַעֲתָה יֵרָא פְרֹעָה, אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם; וַיִּשְׁתַּחֲוֶהוּ, עַל-אֶרֶץ מִצְרַיִם. **לה** יַעֲשֵׂה פְרֹעָה, וַיִּפְקֹד פְּקָדִים עַל-הָאֶרֶץ; וְחָמַשׁ אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּשָׁבַע שָׁנֵי הַשָּׂבַע. **לו** וַיִּקְבְּצוּ, אֶת-כָּל-אֲכָל הַשָּׁנִים הַטֹּבוֹת, הַבָּאֹת, הָאֵלֶּה; וַיַּצְבְּרוּ-בָּר תַּחַת יָד-פְּרֹעָה, אֲכָל בְּעָרִים--וַיִּשְׁמְרוּ. **לז** וְהָיָה הָאֲכָל לְפָקֶדוֹן, לָאֶרֶץ, לְשָׁבַע שָׁנֵי הָרָעָב, אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם; וְלֹא-תִפְרֹת הָאֶרֶץ, בְּרָעָב. (בראשית מ"א 17-36)

חלום יעקב

וַיַּחֲלֹם, וְהִנֵּה סֹלֶם מַצֵּב אֲרָצָה, וְרֹאשׁוֹ, מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה; וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים, עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. **א** וְהִנֵּה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו, וַיֹּאמֶר, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹרָהם אָבִיךָ, וְאֱלֹהֵי יִצְחָק; הָאֶרֶץ, אֲשֶׁר אֲתָה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ--לָךְ אֶתְנַנָּה, וְלִזְרַעְךָ. **ב** וְהָיָה זֶרְעֶךָ כַּעֲפַר הָאֶרֶץ, וַיִּפְרָצֶת יָמָה וְקִדְמָה וְצָפֹנָה וְנֶגְבָּהּ; וַיִּבָּרְכוּ בָךְ כָּל-מִשְׁפַּחַת הָאָדָמָה, וַיִּבְרָצֶךָ. **ג** וְהִנֵּה אֲנִי עֹמֵד, וְשִׁמְרֹתֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר-תֵּלֵךְ, וְהַשְׁבַּתֶּיךָ, אֶל-הָאָדָמָה

הזאת: כי, לא אֶעֱזֹבָהּ, עד אשר אם-עשיתי, את אשר-דברתי לך. **טז** וַיִּקַּח יַעֲקֹב, מִשְׁנָתוֹ, וַיֹּאמֶר, אֲכֹן יֵשׁ יְהוָה בְּמָקוֹם הַזֶּה; וְאֲנֹכִי, לֹא יָדַעְתִּי. **יז** וַיִּירָא, וַיֹּאמֶר, מִה-נֹרָא, הַמָּקוֹם הַזֶּה: אֵין זֶה, כִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים, וְזֶה, שַׁעַר הַשָּׁמַיִם. **יח** וַיִּשְׁכֶּם יַעֲקֹב בְּבֶקֶר, וַיִּקַּח אֶת-הָאֶבֶן אֲשֶׁר-שָׁם מִרְאשֵׁתוֹ, וַיִּשֶׂם אֹתָהּ, מִצְבֵּה; וַיִּצַּק שָׁמֶן, עַל-רֹאשָׁהּ. **יט** וַיִּקְרָא אֶת-שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא, בֵּית-אֵל; וְאוֹלָם לֹו שֵׁם-הָעִיר, לְרֹאשָׁנָה. **כ** וַיַּדֵּר יַעֲקֹב, נֶדֶר לֵאמֹר: אִם-יְהִיָּה אֱלֹהִים עִמָּדִי, וְשָׁמְרֵנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי הוֹלֵךְ, וְנָתַן-לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל, וּבְגָד לִלְבָּשׁ. (בראשית כ"ח 12-20)

חלום שלמה

בגבעון, נראה יהוה אל-שלמה--בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה; וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, שָׁאֵל מָה אֲתֶנָּה-לָךְ. **י** וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה, אֲתָנָה עֲשִׂיתָ עִם-עֲבָדֶיךָ דָּוִד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל, כַּאֲשֶׁר הִלַּךְ לִפְנֵיךָ בְּאֲמֹת וּבְצַדִּיקָה וּבִישֻׁרֵת לִבָּב, עִמָּךְ; וַתִּשְׁמָר-לוֹ, אֶת-הַחֶסֶד הַגָּדוֹל הַזֶּה, וַתִּתֵּן-לוֹ בֶּן יֵשֵׁב עַל-כִּסְאוֹ, כִּי־וָיָה הַזֶּה. **י** וְעַתָּה, יְהוָה אֱלֹהֵי, אֲתָנָה הַמַּלְכֻת אֶת-עֲבָדֶיךָ, תַּחַת דָּוִד אָבִי; וְאֲנֹכִי נָעַר קָטָן, לֹא אֲדַע צֶאֱת וְבֹא. **י** וְעֲבָדֶיךָ--בְּתוֹךְ עַמָּךְ, אֲשֶׁר בְּחִרְתָּ: עִם-רַב, אֲשֶׁר לֹא-יִמָּנֶה וְלֹא יִסָּפֵר מִרַב. **ט** וְנָתַתָּ לְעֲבָדֶיךָ לֵב שִׁמְעַ, לְשִׁפְט אֶת-עַמָּךְ, לְהַבִּין, בֵּין-טוֹב לָרָע: כִּי מִי יוֹכֵל לְשַׁפֵּט, אֶת-עַמָּךְ הַכָּבֵד הַזֶּה. **י** וַיִּיטֹב הַדָּבָר, בְּעֵינֵי אֲדָנִי: כִּי שָׁאֵל שְׁלֹמֹה, אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה. **יא** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵלָיו, יַעֲן אֲשֶׁר שָׁאֲלָתָּ אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא-שָׁאֲלָתָּ לָךְ יָמִים רַבִּים וְלֹא-שָׁאֲלָתָּ לָךְ עֹשֶׁר, וְלֹא שָׁאֲלָתָּ, נֶפֶשׁ אִיבִיד; וְשָׁאֲלָתָּ לָךְ הַבִּין, לְשִׁמְעַ מִשְׁפָּט. **יב** הִנֵּה עֲשִׂיתִי, כַּדְּבָרֶיךָ; וְהִנֵּה נָתַתִּי לָךְ, לֵב חָכָם וְנָבוֹן, אֲשֶׁר כָּמוֹךָ לֹא-הָיָה לְפָנֶיךָ, וְאַחֲרֶיךָ לֹא-יִקְוֶם כָּמוֹךָ. **יג** וְגַם אֲשֶׁר לֹא-שָׁאֲלָתָּ נָתַתִּי לָךְ, גַּם-עֹשֶׁר גַּם-כְּבוֹד: אֲשֶׁר לֹא-הָיָה כָמוֹךָ אִישׁ בַּמְּלָכִים, כָּל-יָמָיךְ. **יד** וְאַם תִּלָּךְ בַּדֶּרֶךְ, לְשִׁמְרַת חֻקֵּי וּמִצְוֹתַי, כַּאֲשֶׁר הִלַּךְ, דָּוִיד אָבִיךָ--וְהִתְאַרְכַּתִּי, אֶת-יָמָיךְ. {ס} **טו** וַיִּקַּח שְׁלֹמֹה, וְהִנֵּה חֲלוֹם; וַיָּבֹא יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית-אֲדָנִי, וַיַּעַל עֲלוֹת וַיַּעַשׂ שְׁלָמִים, וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה, לְכָל-עֲבָדָיו (מלכים א', ג' 5-15)

חזוֹנוֹת

אם-בְּחִקְתִּי תִלְכוּ

א אם-בְּחִקְתִּי, תִלְכוּ; וְאֶת-מִצּוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם. **ב** וְנִתְּתִי גִשְׁמִיכֶם, בְּעֵתָם; וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ, וְעַץ הַשָּׁדָה יִתֵּן פֵּרִיו. **ג** וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת-בְּצִיר, וּבְצִיר יִשִּׁיג אֶת-זֶרַע; וְאֶכְלֹתֶם לַחֲמֶכֶם לְשֹׁבַע, וּיִשְׁבַּתֶּם לְבִטָּח בְּאֶרְצְכֶם. **ד** וְנִתְּתִי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ, וְשִׁכְבַּתְּם וְאִין מִחְרִיד; וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רְעָה, מִן-הָאָרֶץ, וְחֶרֶב, לֹא-תֵעָבֵר בְּאֶרְצְכֶם. **ה** וִירִדְפֹתֶם, אֶת-אֹיְבֵיכֶם; וְנִפְּלוּ לַפְּנִיכֶם, לַחֲרֹב. **ו** וִירְדְּפוּ מִכֶּם חֲמֹשֶׁה מֵאָה, וּמֵאָה מִכֶּם רִבְבָה יִרְדְּפוּ; וְנִפְּלוּ אֹיְבֵיכֶם לַפְּנִיכֶם, לַחֲרֹב. **ז** וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם--וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם, וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם; וְהִקִּימֹתִי אֶת-בְּרִיתִי, אִתְּכֶם. **ח** וְאֶכְלֹתֶם יֶשֶׁן, נוֹשָׁן; וְיֶשֶׁן, מִפְּנֵי חֹדֶשׁ תּוֹצִיאוּ. **ט** וְנִתְּתִי מִשְׁכָּנִי, בְּתוֹכְכֶם; וְלֹא-תִגְעַל נַפְשִׁי, אִתְּכֶם. **י** וְהִתְחַלַּכְתִּי, בְּתוֹכְכֶם, וְהִיִּיתִי לָכֶם, לֵאלֹהִים; וְאַתֶּם, תִּהְיוּ-לִי לְעָם. **יא** אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִהָיִת לָהֶם, עֲבָדִים; וְאַשְׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם, וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמָמוֹת. {פ} וַיִּקְרָא כִּי־

(13-3)

חֲזוֹן, יִשְׁעִיהוּ בֶן-אֲמוֹץ

א חֲזוֹן, יִשְׁעִיהוּ בֶן-אֲמוֹץ, אֲשֶׁר חָזָה, עַל-יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם--בִּימֵי עֲזִיָּהוּ יוֹתֵם אַחֲזַיְחָקִיהוּ, מַלְכֵי יְהוּדָה. **ב** שָׁמְעוּ שְׁמַיִם וְהָאָרֶץ, כִּי יְהוָה דִּבֶּר: בָּנִים גִּדְּלֹתִי וְרוֹמְמֹתִי, וְהֵם פָּשְׁעוּ בִּי. **ג** יָדַע שׁוֹר קִנְהוֹ, וְחִמּוֹר אָבוֹס בְּעֵלְיוֹ; יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע, עָמִי לֹא הִתְבּוֹנֵן. **ד** הוּא גֹי חֹטָא, עִם כָּבֵד עוֹן--זֶרַע מְרַעִים, בָּנִים מִשְׁחִיתִים; עֲזָבוּ אֶת-יְהוָה, נֶאֱצַו אֶת-קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל--נָזְרוּ אַחֲזָר. **ה** עַל מָה תִּכּוּ עוֹד, תּוֹסִיפוּ סָרָה; כָּל-רֹאשׁ לַחֲלִי, וְכָל-לֵבָב דָּוִי. **ו** מִכֶּפֶר-רָגֶל וְעַד-רֹאשׁ אֵין-בוֹ מֵתָם, פָּצַע וְחִבּוּרָה וּמִכָּה טְרִיָּה; לֹא-זָרוּ וְלֹא חִבְּשׁוּ, וְלֹא רִכְּכָה בְּשִׁמּוֹ. **ז** אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה, עָרֵיכֶם שְׁרָפוֹת אֵשׁ; אֲדַמְתֶּכֶם, לְגִגְדְּכֶם זָרִים אֹכְלִים אֹתָהּ, וּשְׁמָמָה, כְּמַהֲפַכַת זָרִים. **ח** וְנוֹתַרְהָ בַת-צִיּוֹן, כְּסִסְכָּה בְּכָרֶם; כְּמַלּוּנָה בְּמִקְשָׁה, כְּעִיר נְצוּרָה. **ט** לוֹלִי יְהוָה צְבָאוֹת, הוֹתִיר לָנוּ שָׂרִיד כְּמַעֲט--כְּסֹדֶם הֵיִינוּ, לְעַמְרָה דְּמִינוּ. (יִשְׁעִיָּה א' 9-

1)

חֲזוֹן אַחֲרִית הַיָּמִים (1)

א הַדְּבָר אֲשֶׁר חָזָה, יִשְׁעִיהוּ בֶן-אֲמוֹץ, עַל-יְהוּדָה, וִירוּשָׁלַם. **ב** וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, נִכּוֹן יְהוָה הַר בֵּית-יְהוָה בְּרֹאשׁ הַהָרִים, וְנִשְׂאָ, מִגְבְּעוֹת; וְנִהְרֹוּ אֵלָיו, כָּל-הַגּוֹיִם. **ג** וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים, וְאַמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלָה אֶל-הַר-יְהוָה אֶל-בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וְיִרְנוּ מִדְּרָכָיו, וְנִלְכָּה בְּאַרְחֻתָיו: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה, וּדְבַר-יְהוָה מִירוּשָׁלַם. **ד** וְשָׁפַט בֵּין הַגּוֹיִם, וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים; וְכִתְּתוּ חֲרִבוֹתֶם לְאֹתִים, וְחִנִּיתוּתֵיהֶם לְמִזְמֵרוֹת--לֹא-יִשְׂאָ גֹי אֶל-גֹּי חָרֵב, וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה. {פ} **ה** בֵּית, יַעֲקֹב--לָכוּ וְנִלְכָּה, בְּאֹר יְהוָה. (יִשְׁעִיָּה ב' 5-1)

חזון אחרית הימים (2)

א והיה באחרית הימים, יהיה הר בית-יהוה נכון בראש ההרים, ונשא הוא, מגבעות; ונהרו עליו, עמים. **ב** והלכו גוים רבים, ואמרו לכו ונעלה אל-הר-יהוה ואל-בית אלהי יעקב, ויורנו מדרךיו, ונלכה בארחתיו: כי מציון תצא תורה, ודבר-יהוה מירושלים. **ג** וישפט, בין עמים רבים, והוכיח לגוים עצמים, עד-רחוק; וכתתו חרבותיהם לאתים, וחניתותיהם למזמרות--לא-ישאו גוי אל-גוי חרב, ולא-למדות עוד מלחמה. **ד** וישבו, איש תחת גפנו ותחת תאנתו--ואין מחריד: כי-פי יהוה צבאות, דבר. **ה** כי, כל-העמים, ילכו, איש בשם אלהיו; ונאנחנו, נלך בשם-יהוה אלהינו--לעולם ועד. {פ} (מיכה ד' 1-6)

עוד אבנך ונבנית

א כה, אמר יהוה, מצא חן במדבר, עם שרידי חרב; הלוד להרגיעו, ישראל. **ב** מרחוק, יהוה נראה לי; ואהבת עולם אהבתיך, על-כן משכתיך חסד. **ג** עוד אבנך ונבנית, בתולת ישראל: עוד תעדי תפוך, ויצאת במחול משחקים. **ד** עוד תטעי כרמים, בהרי שמרון; נטעו נטעים, וחללו. **ה** כי יש-יום, קראו נצרים בהר אפרים; קומו ונעלה ציון, אל-יהוה אלהינו. {פ}

ו כי-כה אמר יהוה, רנו ליעקב שמחה, וצהלו, בראש הגוים; השמיעו הללו, ואמרו, הושע יהוה את-עמך, את שארית ישראל. **ז** הנני מביא אותם מארץ צפון, וקבצתים מירכתי-ארץ--בס עור ופסח, הרה וילדת יחדו: קהל גדול, ישובו הנח. **ח** בבכי יבאו, ובתחנונים אובילים--אוליכם אל-נחלי מים, בדרך ישר לא יפשלו בה: כי-הייתי לישראל לאב, ואפרים בכרי הוא. {ס}

ט שמעו דבר-יהוה גוים, והגידו באיים ממרחק; ואמרו, מזרה ישראל יקבצנו, ושמרו, כרעה עדרו. **י** כי-פדה יהוה, את-יעקב; וגאלו, מיד חזק ממנו. (ירמיה ל"א 10-1)

חזון העצמות היבשות

א היתה עלי, יד-יהוה, ויוצאני ברוח יהוה, ויניחני בתוך הבקעה; והיא, מלאה עצמות. **ב** והעבירני עליהם, סביב סביב; והנה רבות מאד על-פני הבקעה, והנה יבשות מאד. **ג** ויאמר אלי--בן-אדם, התחיינה העצמות האלה; ואמר, אדני יהוה אתה ידעת. **ד** ויאמר אלי, הנבא על-העצמות האלה; ואמרתי אליהם--העצמות היבשות, שמעו דבר-יהוה. **ה** כה אמר אדני יהוה, לעצמות האלה: הנה אני מביא בכם, רוח--וחייתם. **ו** ונתתי עליכם גידים והעלתי עליכם בשר, וקרמתי עליכם עור, ונתתי בכם רוח, וחייתם; וידעתם, כי-אני יהוה. **ז** ונבאתי, באשר צויתי; ויהי-קול כהנבאי, והנה-רעש, ותקרב עצמות, עצם אל-עצמו. **ח** וראיתי והנה-עליהם גדים, ובשר עלה, ויקרם עליהם עור, מלמעלה; ורוח, אין בהם. **ט** ויאמר אלי, הנבא אל-הרוח; הנבא בן-אדם ואמרתי אל-הרוח {ס} כה-אמר אדני יהוה, מארבע רוחות באי הרוח, ופחי בהרוגים האלה, ויחיו. **י**

וְהִנֵּפֹאתִי, כְּאִשֶּׁר צִוֵּנִי; וְתָבוֹא בָּהֶם הָרוּחַ וַיִּחְיוּ, וַיַּעֲמֵדוּ עַל-רַגְלֵיהֶם--חֵיל, גָּדוֹל
מְאֹד-מְאֹד. **יא** וַיֹּאמֶר, אֵלֵי, בֶן-אָדָם, הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה כָּל-בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה; הִנֵּה
אֹמְרִים, יָבֹשׁוּ עֲצָמוֹתֵינוּ וְאָבְדָה תִּקְוֹתֵנוּ--נִגְזְרָנוּ לָנוּ. **יב** לָכֵן הִנֵּבֹא וְאָמַרְתָּ
אֲלֵיהֶם, כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה, הִנֵּה אֲנִי פֹתַח אֶת-קִבְרוֹתֵיכֶם וְהֵעֲלִיתִי אֶתְכֶם
מִקִּבְרוֹתֵיכֶם, עַמִּי; וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם, אֶל-אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל. **יג** וַיִּדְעָתֶם, כִּי-אֲנִי
יְהוָה: בִּפְתָחִי אֶת-קִבְרוֹתֵיכֶם, וּבִהְעֵלוֹתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם--עַמִּי. **יד** וְנָתַתִּי
רוּחִי בָכֶם וַחֲיִיתֶם, וְהִנֵּחֹתִי אֶתְכֶם עַל-אֲדָמַתְכֶם; וַיִּדְעָתֶם כִּי-אֲנִי יְהוָה, דְּבַרְתִּי
וַעֲשִׂיתִי--נְאֻם-יְהוָה. {פ}

(יחזקאל ל"ז 1-14)

עֲשׂוֹת הַדִּיבּוֹת

א וַיִּדְבֹּר אֱלֹהִים, אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר. {ס}

ב * אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים: לֹא-יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, עַל-פָּנַי. **ג** לֹא-תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל, וְכָל-תְּמוּנָה, אֲשֶׁר בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל, וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת--וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם, מִתַּחַת לָאָרֶץ. **ד** לֹא-תִשָּׁתַחֲוֶה לָהֶם, וְלֹא תַעֲבֹדֵם: כִּי אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, אֵל קַנָּא--פֶּקֶד עֵוֹן אָבֹת עַל-בָּנִים עַל-שְׂלֵשִׁים וְעַל-רִבְעִים, לְשֹׂנְאֵי. **ה** וְעֵשֶׂה חֶסֶד, לְאֲלֹפִים--לֹאֲהַבִּי, וּלְשֹׂמְרֵי מִצְוֹתַי. {ס}

ו לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, לְשׁוֹא: כִּי לֹא יִנָּקֶה יְהוָה, אֶת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לְשׁוֹא. {פ}

ז זָכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת, לְקַדְּשׁוֹ. **ח** שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד, וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלָאכָתְךָ. **ט** וַיּוֹם, הַשְּׁבִיעִי--שַׁבָּת, לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: לֹא-תַעֲשֶׂה כָּל-מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתְךָ, עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתְּךָ, וְגֵרְךָ, אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ. **י** כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ, אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם, וַיָּנַח, בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי; עַל-כֵּן, בֵּרַךְ יְהוָה אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת--וַיְקַדְּשֵׁהוּ. {ס}

יא כִּבֹּד אֶת-אֲבִיךָ, וְאֶת-אִמְךָ--לְמַעַן, יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ, עַל הָאֲדָמָה, אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ. {ס}

יב לֹא תִרְצַח, {ס} לֹא תִנְאַף; {ס} לֹא תִגְנוֹב, {ס} לֹא-תַעֲנֶה בְּרַעְדָּה עַד שֹׁקֶר. {ס}

יג לֹא תַחְמֹד, בֵּית רֵעֶךָ; {ס} לֹא-תַחְמֹד אִשְׁתִּי רֵעֶךָ, וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ, וְכָל, אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ. {פ}

(שמות כ' 1-13)

תפילות¹

(מתוך) תפילת שחרית

מה טבו אלהיך יעקב משכנתיך ישראל:
ואני ברב חסדך אבוא ביתך. אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך:
יהוה אלהי מעון ביתך ומקום משכן כבודך:
ואני. אשתחווה ואכרעה אברכה לפני יהוה עשי:
ואני תפילתי לך יהוה עת רצון אלהים ברב חסדך. ענני באמת ישעך.

אדון עולם

אדון עולם אשר מלך. בטרם כל יציר נברא: לעת נעשה בחפצו כל. אזי מלך שמו
נקרא: ואחרי ככלות הכל. לבדו ימלוך נורא: והוא הנה והוא הנה. והוא יהיה
בתפארה: והוא אחד ואין שני. להמשילו ולהחבירה: בלי ראשית בלי תכלית. ולו
העז והמשרה: בלי ערך בלי דמיון. בלי שנוי ותמורה: בלי חבור בלי פרוד. גדול כח
וגבורה: והוא אלי וחי גואלי. וצור חבלי ביום צרה: והוא נסי ומנוסי. מנת כוסי
ביום אקרא: והוא רופא והוא מרפא. והוא צופה והוא עזרה: בידו אפקיד רוחי.
בעת אישן ואעירה: ועם רוחי גוייתי. אדני לי ולא אירא: במקדשו תגל נפשי.
משיחנו ישלח מהרה: ואז נשיר בבית קדשי. אמן אמן שם הנורא:

ברכת המזון

אברכה את יהוה בכל עת. תמיד תהלתו בפי: סוף דבר הכל נשמע. את האלהים ירא
ואת מצותיו שמור, כי זה כל האדם: תהלת יהוה ידבר פי. ויברך כל בשר שם קדשו
לעולם ועד: ואנחנו נברך יי מעתה ועד עולם הללויה: וידבר אלי, זה השלחן אשר
לפני יהוה:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, האל הון אותנו ואת העולם כלו בטובו בחן
ובטובו הגדול בחסד ברינו וברחמים רבים. נתן לחם לכל בשר. כי לעולם חסדו:
תמיד לא חסר לנו ולא יחסר לנו מזון תמיד לעולם ועד. כי הוא אל זן ומפרנס לכל
ושלחנו ערוך לכל והתקין מחיה ומזון לכל ברייתו אשר ברא ברחמי וברוב חסדיו
כאמור. פותח את ידך. (ר"ת פא"י שהוא מספר יאהדונה"י ומספר סא"ל, וס"ת
חת"ך) ומשביע (כמספר חת"ך) לכל חי רצון: ברוך אתה יהוה, הון את הכל:

נודה לך יהוה אלהינו על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה ברית ותורה
חיים ומזון. על שהוצאתנו מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים. ועל בריתך שחתמת
בבשרנו. ועל תורתך שלמדנו. ועל חקי רצונך שהודעתנו. ועל חיים ומזון שאתה זן
ומפרנס אותנו:

ועל הכל יהוה אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים את שמך כאמור ואכלת ושבעת.
ויברכת (כשיאמר מילת "את" ימזוג את הכוס) את יהוה אלהיך על הארץ הטובה
אשר נתן לך: ברוך אתה יהוה, על הארץ ועל המזון:

¹ הנוסח המובא הוא של יהדות ספרד

רחם יהוה אלהינו עלינו ועל ישראל עמך. ועל ירושלים עירך. ועל הר ציון משכן כבודך. ועל היכלך. ועל מעונך. ועל דבירך. ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שםך עליו. אבינו רענו זוננו. פרנסנו. כלכלנו. הרוחנו הרוח לנו מהרה מכל צרותינו. ונא אל תצריכנו יהוה אלהינו לידי מתנות בשר ודם. ולא לידי הלואתם. אלא לידך המלאה והרחבה. העשירה והפתיחה. יהי רצון שלא נבוש בעולם הזה. ולא נכלם לעולם הבא. ומלכות בית דוד משיחך תחזירנה למקומה במהרה בימינו:

בשבת אומרים :

רצה והחליצנו יהוה אלהינו במצותיך ובמצות יום השביעי. השבת הגדול והקדוש הזה. כי יום גדול וקדוש הוא מלפניך. נשבות בו וננוח בו ונתענג בו כמצות חקי רצונך. ואל תהי צרה ויגון ביום מנוחתנו. והראנו בנחת ציון במהרה בימינו. כי אתה הוא בעל הנחמות. והגם שאכלנו ושתינו חרבן ביתך הגדול והקדוש לא שכחנו. אל תשכחנו לנצח ואל תזנחנו לעד כי אל מלך גדול וקדוש אתה:

בראש חודש אומרים "ייעלה ויבוא", ואם לא אמרו אינו חוזר :

אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר וזכרוננו וזכרון אבותינו. זכרון ירושלים עירך. וזכרון משיח בן דוד עבדך. וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך לפליטה לטובה. לחן לחסד ולרחמים. לחיים טובים ולשלום. ביום:

בראש חודש - ראש חדש הזה :

לרחם בו עלינו ולהושיענו. זכרנו יהוה אלהינו בו לטובה. ופקדנו בו לברכה. והושיענו בו לחיים טובים. בדבר שועה ורחמים. חוס וחסנו וחמול ורחם עלינו. והושיענו כי אליך ענינו. כי אל מלך חנון ורחום אתה:

ותבנה ירושלים עירך במהרה בימינו: ברוך אתה יהוה, בונה ירושלים. (ואומר בלחש - אמן):

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. לעד האל אבינו מלכנו אדירנו. בוראנו. גואלנו. קדושנו. קדוש יעקב. רוענו רועה ישראל. המלך הטוב והמטיב לכל. שבכל יום ויום הוא מטיב לנו. הוא מטיב לנו. הוא ייטיב לנו. הוא גמלנו. הוא גומלנו. הוא גמלנו לעד חן וחסד ורחמים וריוח והצלה וכל טוב: (יענו - אמן) הרחמן הוא ושתבח על פסא כבודו: הרחמן הוא ושתבח בשמים ובארץ: הרחמן הוא ושתבח בנו לדור דורים: הרחמן הוא קרן לעמו ירים: הרחמן הוא יתפאר בנו לנצח נצחים: הרחמן הוא ופרנסנו בכבוד ולא בבזוי בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער: הרחמן הוא ויתן שלום בינינו: הרחמן הוא ושלח ברכה רוחה והצלחה בכל מעשה ידינו: הרחמן הוא וצליח את דרכינו: הרחמן הוא וישבור עול גלות מהרה מעל צארכנו: הרחמן הוא ויליכנו מהרה קוממיות לארצנו: הרחמן הוא וירפאנו רפואה שלמה רפואת הנפש ורפואת הגוף: הרחמן הוא ופתח לנו את דו הרחבה: הרחמן הוא וברך כל אחד ואחד ממנו בשמו הגדול כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מפל כל. כן וברך אותנו יחד ברכה שלמה. וכן יהי רצון ונאמר אמן: הרחמן הוא ופרוש עלינו סכת שלומו:

בשבת - הרחמן הוא ונחילנו עולם שפלו שבת ומנוחה לחיי העולמים:
בראש חודש - הרחמן הוא וחדש עלינו את החדש הזה לטובה ולברכה:

הַרְחַמְנוּ הוּא יִטַע תּוֹרָתוֹ וְאַהֲבָתוֹ בְּלִבֵּנוּ וְתַהֲיֶה יְרָאָתוֹ עַל פְּנֵינוּ לְבִלְתִּי נַחֲטָא. וְיִהְיֶה כָּל מַעֲשֵׂינוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם :

הַרְחַמְנוּ הוּא יַחֲיֵינוּ וְיַצְכֵנוּ וְיַקְרֵבֵנוּ לִימוֹת הַמְּשִׁיחַ וְלִבְנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְלַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מְגִדִּיל (בַּיּוֹם שֶׁמִּתְפַּלְלִים מוֹסֵף, וְכֵן בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת אוֹמְרִים : מְגִדֹּל) יִשְׁוּעוֹת מַלְכוּ. וְעֲשֵׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ לְדוֹד וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם : כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעִבוּ. וְדַרְשֵׁי יְהוָה לֹא יַחֲסְרוּ כָּל טוֹב : נַעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צָדִיק נֶעְזֵב. וְזָרְעוֹ מִבְּקֵשׁ לֶחֶם : כָּל הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה. וְזָרְעוֹ לְבִרְכָּה : מֶה שֶׁאֲכַלְנוּ יְהִי לְשִׁבְעָה. וּמֶה שֶׁשָּׁתִּינוּ יְהִי לְרַפּוּאָה. וּמֶה שֶׁהוֹתַרְנוּ יְהִי לְבִרְכָּה כְּדֹכְתִּיב וְיִתֵּן לַפְּנִיָּהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּוֹתִירוּ כְּדָבָר יְהוָה : בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה. עוֹשֵׂה שְׁמַיִם וָאָרֶץ : בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה. וְהִנֵּה יְהוָה מְבַטְחוֹ : יְהוָה עוֹלָם עָלֵינוּ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם : עוֹשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן :

קידוש

יוֹם הַשַּׁשִּׁי. וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צָבָאָם : וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכֶתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלֹאכֶתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה : וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלֹאכֶתוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת : סַבְּרֵי מְרֻנָּה. (לַחֲיִים) :

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן : **בְּרוּךְ** אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בָּנוּ, וְשָׁבַת קִדְּשׁוֹ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הַנִּחְיָלָנוּ, זָכְרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, תַּחֲלָה לְמַקְרָאֵי קִדְּשׁ, זָכָר לִיצִיאַת מִצְרַיִם. וְשָׁבַת קִדְּשָׁךְ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הַנִּחְלָתָנוּ : בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מֶלֶךְ הַשְּׁבִיט :

כל נדרי

כָּל נְדָרִי . וְאֶסְרִי . וּשְׁבוּעִי וְנִדְוִי . וְחֲרָמִי .
וְקוֹנָמִי . וְקוֹנָחִי . וְקוֹנָסִי .
דִּי נִדְרָנָא . וְדִי נִנְדָר . וְדִי אֲשַׁתְּבַעְנָא . וְדִי
נִשְׁתַּבַּע . וְדִי נִדְיָנָא . וְדִי נִנְדִי . וְדִי חֲרָמָנָא .
וְדִי נְחָרִים . וְדִי אֶסְרָנָא עַל נַפְשִׁיתָנָא . וְדִי
נֶאֱסָר . מִיּוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁעָבָר . עַד יוֹם
הַכַּפּוּרִים הַזֶּה שָׁבָא עָלֵינוּ לְשָׁלוֹם . וּמִיּוֹם
הַכַּפּוּרִים הַזֶּה עַד יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁיָבֹא עָלֵינוּ
לְשָׁלוֹם . נִדְרָנָא לֹא נִדְרִי . וּשְׁבוּעָנָא לֹא
שְׁבוּעִי . וְנִדְוִינָא לֹא נִדְוִי . וְחֲרָמָנָא לֹא
חֲרָמִי . וְאֶסְרָנָא לֹא אֶסְרִי . כִּלְהוֹן אֶתְחַרְטֵנָא
בִּהוֹן . יְהִיא רַעְנָא דִּי יְהוֹן שְׁבִיתִין וּשְׁבִיקִין .
לֹא שְׁרִירִין וְלֹא קִימִין . וְנִסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְלִגְר הַגֵּר בְּתוֹכָם . כִּי לְכָל הָעָם בְּשִׁגְגָה :

(מתוך) תפילת נעילה, יום הכיפורים

פָּתַח לָנוּ שַׁעַר
בְּעֵת נְעִילַת שַׁעַר
כִּי פָנָה יוֹם.

הַיּוֹם יִפְנֶה
הַשֶּׁמֶשׁ יָבוֹא וַיִּפְנֶה,
נִבְּאָה שְׁעָרֶיךָ.

אָנָּה
אֵל נָא,
שָׂא נָא,
סָלַח נָא,
מָחַל נָא,
חָמַל נָא,
רָחַם נָא,
כָּפַר נָא,
כָּבַשׁ חַטָּא וְעוֹן.

שמע ישראל

י שְׁמַע, יִשְׂרָאֵל: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, יְהוָה אֶחָד. **ה** וְאַהֲבָתְךָ, אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל-לִבְּךָ
וּבְכָל-נַפְשְׁךָ, וּבְכָל-מְאֻדְךָ. **ו** וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצֻוֶּה הַיּוֹם--עַל-לִבְּךָ. **ז**
וְשִׁנְתָּם לְבָנֶיךָ, וְדִבַּרְתָּ בָם, בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בַּדֶּרֶךְ, וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ. **ח**
וְקִשְׁרָתָם לְאוֹת, עַל-יָדְךָ; וְהָיוּ לְטֹטְפֹת, בֵּין עֵינֶיךָ. **ט** וְכִתְבָתָם עַל-מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ,
וּבְשַׁעְרֶיךָ. (דְּבָרִים ו' 4-9)

אל מלא רחמים

אל מלא רחמים שוכן במרומים
המצא מנוחה נכונה על כנפי השכינה
במעלות קדושים וטהורים כזוהר הרקיע
מזהירים את נשמת (פלוני) בן (אלמוני)
שהלך לעולמו
בעבור ש (פלוני) בן/ת (אלמוני)
נדב צדקה/התפלל
בעד הזכרת נשמתו,
לכן בעל הרחמים
יסתירהו בסתר כנפיו לעולמים
ויצרו את נשמתו
ה' הוא נחלתו, וינוח בשלום על משכבו
ונאמר אמן

קדיש

- האבליים:** יתגדל ויתקדש שמה רבא.
- הקהל:** אמן.
- האבליים:** בעלמא די ברא כרעותה; וימליך מלכותה, ויצמח פרקנה, ויקרב משיחה.
- הקהל:** אמן.
- האבליים:** בחייכון וביומייכון ובחיי דכל בית ישראל, בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן.
- הקהל והאבליים:** אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמא.
- האבליים:** יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתחדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא, בריך הוא.
- הקהל:** אמן (או: בריך הוא).
- האבליים:** לעלא מן כל ברכתא (בעשרת ימי תשובה: לעלא ולעלא מכל ברכתא) ושירתא, תשבחתא ונחמתא, דאמירן בעלמא, ואמרו אמן.
- הקהל:** אמן.
- האבליים:** לפי נוסח אשכנז ונוסח אחיד: יהא שלמא רבא מן שמיא, וחיים עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן.
- לפי נוסח עדות המזרח: יהא שלמא רבא מן שמיא, חיים ושבע וישועה ונחמה ושיזבא ורפואה וגאלה וסליחה וכפרה וריח ורצון, לנו ולכל עמו ישראל ואמרו אמן.
- הקהל:** אמן.
- האבליים:** (פוסעים שלוש פסיעות לאחור) עושה שלום (בעשרת ימי תשובה: השלום) במומיו, הוא (לפי נוסח עדות המזרח מוסיפים: ברחמיו) יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן.
- הקהל:** אמן.

ברכות

ברכות לחנוכה

- ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר חנוכה.
- ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה:
- ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה:
- הנרות** הללו אנחנו מדליקין על הנסים ועל התשועות. ועל הנפלאות. שעשית לאבותינו. על ידי כהניך הקדושים. וכל שמונת ימי חנוכה הנרות הללו קדש. ואין לנו רשות להשתמש בהם. אלא לראותם בלבד כדי להודות לשמך על נסיד ונפלאותיך וישועותיך:
- מעוז** צור ישועתי. לך נאה לשבח. תכון בית תפלתי. ושם תודה נזבח. לעת תכין מטבח. מצר המנבח. אז אגמר. בשיר מזמור. חנכת המנבח:

רעות שְׂבָעָה נִפְשֵׁי. בְּיָגוֹן כָּחִי כָּלָה. חַיִּי מָרָרוּ בְּקִשִּׁי. בְּשַׁעֲבוֹד מַלְכוּת עֲגָלָה. וּבִגְדוֹ
הַגְדוּלָה. הוֹצִיא אֶת הַסִּגְלָה. חֵיל פְּרָעָה וְכָל זָרְעוֹ יִרְדּוּ כְּאֶבֶן בַּמַּצוֹלָה :
דְּבִיר קִדְשׁוֹ הִבִּיאֲנִי. וְגַם שָׁם לֹא שָׁקֵטִיתִי. וּבָא נֹגֶשׁ וְהִגְלֵנִי. כִּי זָרִים עֲבַדְתִּי. וַיִּין
רַעַל מִסִּכְתִּי. כִּמְעֹט שְׁעִבְרִיתִי. קֶחַז בָּבֶל. זָרְבָּבֶל. לְקֶחַז שְׂבָעִים נוֹשְׁעֵתִי :
כְּרוֹת קוֹמַת בְּרוֹשׁ בִּקְשׁ אֲגִי בֶן הַמִּדְתָּא. וְנִהְיִיתָ לֹא לִפְח וּלְמוֹקֵשׁ וְגִאֲוָתוֹ נִשְׁבַּתָּה.
רֹאשׁ יְמִינִי נִשְׂאָתָה. וְאוֹזְבִּי שְׁמוֹ מְחִיתָ. רֶב בְּנִי. וְקִנְיָנִי. עַל הָעֶץ תִּלִּית :
יְנוּיִם נִקְבְּצוּ עָלַי. אֲזִי בִימֵי חֲשָׁמַיִם. וּפָרְצוּ חוֹמוֹת מִגְדָּלִי. וְטִמְאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים.
וּמְנוֹתָר קִנְיָנִים. נִעְשָׂה נֶס לְשׁוֹשְׁנִים. בְּנִי בִינָה. יְמֵי שְׁמוֹנָה. קִבְּעוּ שִׁיר וְרִנָּנִים :
חֲשׂוֹף זָרַע קִדְשֶׁךָ. וְקָרַב קֶחַז הַיְּשׁוּעָה. נֶקֶם נִקְמַת עֲבָדֶיךָ. מֵאֵמָה הִרְשָׁעָה. כִּי אָרְכָה
הַשָּׁעָה. הֶקֶם לָנוּ רוּעִים שְׂבָעָה : וְאִין קֶחַז לִימֵי הָרָעָה. דְּחָה אֲדָמוֹן. בְּצֹל צִלְמוֹן².

ברכת הדרך

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם.
[וְתַסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם]. וְתַדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם. וְתַגִּיעֵנוּ לְמַחוּז חֲפָצֵנוּ לְחַיִּים וּלְשִׁמְחָה וּלְשָׁלוֹם
(וְאִם דַּעְתּוֹ לַחֲזוֹר מִיַּד אֹמֶר וְתַחֲזִירָנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב וְלִסְטִים
וְחַיּוֹת רָעוֹת בְּדֶרֶךְ וּמִכָּל מִינֵי פוֹרְעָנִיּוֹת הַמְתַּרְגְּשׁוֹת לְבּוֹא לְעוֹלָם וְתִשְׁלַח בְּרָכָה בְּכָל
מַעֲשֶׂה יְדֵינוּ, וְתַתִּיבֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעִינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל רוֹאֵינוּ וְתִשְׁמַע קוֹל
תַּחֲנוּנֵינוּ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תַּפִּלָּה וְתַחֲנוּן אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, שׁוֹמֵעַ תַּפִּלָּה :

² דְּחָה אֲדָמוֹן. בְּצֹל צִלְמוֹן- מִתִּיחַס לַפְּרִידִיךְ בִּרְבִירוּסָה- "אֲדוּם הַזִּקֶּן" שִׁיצָא בְּרָאשׁ מִסַּע הַצֶּלֶב- "צֶל צִלְמוֹן"

מפניני חז"ל

פרקי אבות

פרק ראשון

משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלשה דברים: הוו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סיג לתורה (פרקי אבות א' 1)

שמעון הצדיק היה משיגי כנסת הגדולה. הוא היה אומר: על שלשה דברים העולם עומד: על התורה, ועל העבודה, ועל גמילות חסדים (פרקי אבות א' 2)

יוסי בן יועזר איש צרדה אומר: יהי ביתך בית ועד לחכמים, והיו מתאבק בעפר רגליהם, והיו שותה בצמא את דברייהם (פרקי אבות א' 4)

יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר: יהי ביתך פתוח לרוחה, והיו עניים בני ביתך (פרקי אבות א' 5)

יהושע בן פרחיה אומר: עשה לך רב, וקנה לך חבר, והיו דן את כל האדם לכף זכות (פרקי אבות א' 6)

נתאי הארכלי אומר: הרחק משכון רע, ואל תתחבר לרשע, ואל תתנאש מן הפרענות (פרקי אבות א' 7)

שמעיה אומר: אהוב את המלאכה, ושנא את הרבנות, ואל תתנדע לרשות (פרקי אבות א' 10)

הלל אומר: הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (פרקי אבות א' 12)

[הלל] לאנשי כנסת הגדולה היה אומר: אם אין אני לי מי לי, וכשאני לעצמי מה אני, ואם לא עכשיו, אימתי (הלל, פרקי אבות א' 14)

שמאי אומר: עשה תורתך קבע, אמור מעט ועשה הרבה, והיו מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות (פרקי אבות א' 15)

שמעון בנו [בן רבן גמליאל] אומר: כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה. ולא המדרש הוא העקר אלא המעשה. וכל המרבה דברים מביא חטא (פרקי אבות א' 17)

רבן שמעון בן גמליאל אומר: על שלשה דברים העולם קיים, על הדין ועל האמת ועל השלום (פרקי אבות א' 18)

פרק שני

רבי אומר: איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעשיה ותפארת לו מן האדם. והיו זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות. והיו מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה. הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה: דע מה למעלה ממך, עין רואה ואזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבים (פרקי אבות ב' 1)

ר'בן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר: יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משפחת עון, וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון, וכל העוסקים עם הצבור יהיו עוסקים עמהם לשם שמים שזכות אבותם מסיעתם וצדקתם עומדת לעד. ואתם מעלה אני עליכם שכר הרבה כאלו עשיתם (פרקי אבות ב' 2)

היו זהירין ברשות שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמו, נראין כאוהבין בשעת הנאתו ואין עומדין לו לאדם בשעת דוחקו (פרקי אבות ב' 3)

5) הלל אומר: אל תפרוש מן הצבור, ואל תאמין בעצמך עד יום מותך, ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע שסופו להשמע, ואל תאמר: לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה. 6) הוא היה אומר: אין בירא חטא, ולא עם הארץ חסיד, ולא הביטן למד, ולא הקפדן מלמד, ולא כל המרבה בסחורה מחכים, ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש. 7) אף הוא ראה גלגלת אחת שצפה על פני המים. אמר לה, על דאטפת אטפוד וסוף מטיפוד יטופון. 8) הוא היה אומר: מרבה בשר מרבה רמה, מרבה נכסים מרבה דאגה, מרבה נשים מרבה כשפים, מרבה שפחות מרבה זמה, מרבה עבדים מרבה גזל. מרבה תורה מרבה חיים, מרבה ישיבה מרבה חכמה, מרבה עצה מרבה תבונה, מרבה צדקה מרבה שלום, קנה שם טוב קנה לעצמו, קנה לו דברי תורה קנה לו חיי עולם הבא (פרקי אבות ב' 5-8)

ר'בן יוחנן בן זכאי [...] היה אומר: אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך כי לך נוצרת (פרקי אבות ב' 9)

10) חמשה תלמידים היו לו לר'בן יוחנן בן זכאי, ואלו הן: רבי אליעזר בן הורקנוס, ורבי יהושע בן חנניא, ורבי יוסי הכהן, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערך. 11) הוא היה מונה שבחן: רבי אליעזר בן הורקנוס בור סוד שאינו מאבד טפה, רבי יהושע בן חנניא אשרי יולדתו, רבי יוסי הכהן חסיד, רבי שמעון בן נתנאל ירא חטא, רבי אלעזר בן ערך כמעין המתגבר. 12) הוא היה אומר: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס בכף שניה מכריע את כלם. אבא שאול אומר משמו: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס אף עמהם ורבי אלעזר בן ערך בכף שניה מכריע את כלם. (פרקי אבות ב' 10-12)

אמר להם [ר'בן יוחנן בן זכאי]: צאו וראו איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם. רבי אליעזר אומר עין טובה, רבי יהושע אומר חבר טוב, רבי יוסי אומר שכן טוב, רבי שמעון אומר הרואה את הנולד, רבי אלעזר אומר לב טוב. אמר להם: רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריהם שבכלל דבריו דבריהם: (פרקי אבות ב' 13)

אמר להם [רבו יוחנן בן זכאי]: צאו וראו איזו היא דרך רעה שיתרחק ממנה האדם. רבי אליעזר אומר עין רעה, רבי יהושע אומר חבר רע, רבי יוסי אומר שכן רע, רבי שמעון אומר הלזה ואינו משלם, אחד הלזה מן האדם כלזה מן המקום, שנאמר: לזה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן. רבי אלעזר אומר לב רע. אמר להם: רואה אני את דברי אלעזר בן ערז מדבריכם שבכלל דבריו דבריכם. (פרקי אבות ב' 14)

רבי אליעזר אומר יהי כבוד חברך חביב עליך כשליך ואל תהי נוח לבעוס ושוב יום אחד לפני מיתתך והוי מתחמם כנגד אוירן של חכמים והוי זהיר בגחלתן שלא תפנה שנשיכתן נשיכת שועל ועקיצתן עקיצת עקרב ולחישתן לחישת שרף וכל דבריהם בגחלי אש: (פרקי אבות ב' 15)

רבי יהושע אומר: עין הרע ויצר הרע ושנאת הבריות מוציאים את האדם מן העולם: (פרקי אבות ב' 16)

רבי יוסי אומר: יהי ממון חברך חביב עליך כשליך והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירשה לך וכל מעשיך יהיו לשם שמים: (פרקי אבות ב' 17)

רבי שמעון אומר: הוי זהיר בקריאת שמע ובתפלה, וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא: (פרקי אבות ב' 18)

רבי אלעזר אומר: הוי שקוד ללמוד תורה ודע מה שתשיב לאפיקורוס ודע לפני מי אתה עמל, ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך: (פרקי אבות ב' 19)

20) רבי טרפון אומר: היום קצר והמלאכה מרבה והפועלים עצלים והשכר הרבה ובעל הבית דוחק: 21) הוא היה אומר: לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין להבטל ממנה. אם למדת תורה הרבה נותנין לך שכר הרבה, ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך, ודע שמתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא: (פרקי אבות ב' 21-22)

פרק שלישי

עקבא בן מהללאל אומר: הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה, דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון. מאין באת מטפה סרוחה, ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא: (פרקי אבות ג' 1)

ב) רבי חנינא סגן הכהנים אומר: הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מורא אש את רעהו חיים בלעו: (פרקי אבות ג' 2)

רבי חנינא בן תרדיון אומר: שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב לצים (פרקי אבות ג' 3)

רבי שמעון אומר: שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים (פרקי אבות ג' 4)

רבי יעקב אומר: המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר, מה נאה אילן זה ומה נאה ניר זה, מעלה עליו הכתוב כאילו מתחבב בנפשו: (פרקי אבות ג' 9)

רבי חנינא בן דוסא אומר: כל שייראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקימת, וכל

שְׁחַכְמָתוֹ קוֹדֶמֶת לִירְאָת חֲטָאוֹ אֵין חֻכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. הוּא הָיָה אוֹמֵר: כֹּל שֶׁמַּעֲשִׂיו מֵרַבִּין מִחֻכְמָתוֹ חֻכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, וְכֹל שֶׁחֻכְמָתוֹ מֵרַבָּה מִמַּעֲשִׂיו אֵין חֻכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. (פִּרְקֵי אָבוֹת ג' 11-12)

הוּא [רַבִּי חֲנִינָא בֶן דּוּסָא] הָיָה אוֹמֵר: כֹּל שְׁרוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימָנוּ רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימָנוּ וְכֹל שֶׁאֵין רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימָנוּ אֵין רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימָנוּ. (פִּרְקֵי אָבוֹת ג' 13)

רַבִּי דוּסָא בֶן הֶרְכֵּינְס אוֹמֵר: שְׁנָה שֶׁל שְׁחָרִית וַיֵּין שֶׁל צֹהָרִים וְשִׁיחַת הַיְלָדִים וְיִשְׁבִּית בִּתְּי כִּנְסִיּוֹת שֶׁל עַמִּי הָאָרֶץ מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם: (פִּרְקֵי אָבוֹת ג' 14)

רַבִּי אֶלְעָזָר הַמּוֹדְעִי אוֹמֵר: הַמַּחֲלֵל אֶת הַקֹּדְשִׁים וְהַמְבַּזֵּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת וְהַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵירוֹ בְּרַבִּים וְהַמַּפְרִיתוֹ שֶׁל אֲבִירָהּ אֲבִינוּ וְהַמְגַלֶּה פְּנִים בַּתּוֹרָה שְׁלֹא כְהִלְכָה, אֵף עַל פִּי שֵׁיט בִּידּוֹ תוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא: (פִּרְקֵי אָבוֹת ג' 15)

רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: הָיָה קֵל לִרְאֵשׁ וְנוֹחַ לַתְּשׁוּחָת וְהָיָה מַקְבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם בְּשִׁמְחָה: (פִּרְקֵי אָבוֹת ג' 16)

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: [...] סִיג לַחֻכְמָה שְׂתִיקָה: (פִּרְקֵי אָבוֹת ג' 17)

הוּא [רַבִּי עֲקִיבָא] הָיָה אוֹמֵר: חָבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְצֶלֶם, חַבֵּה יִתְרָה נֹדַעַת לוֹ שֶׁנִּבְרָא בְצֶלֶם: (פִּרְקֵי אָבוֹת ג' 18)

הַכֹּל צָפוּי וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה וּבִטּוֹב הָעוֹלָם נִדּוֹן וְהַכֹּל לִפִּי רוֹב הַמַּעֲשֶׂה: (רַבִּי עֲקִיבָא, פִּרְקֵי אָבוֹת ג' 19)

הוּא [רַבִּי עֲקִיבָא] הָיָה אוֹמֵר: הַכֹּל נִתּוֹן בְּעֶרְבוֹן וּמִצּוֹדָה פְּרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים, הַחֲנוּת פְּתוּחָה וְהַחֲנוּנִי מְקִיף וְהַפִּנְקָס פְּתוּחַ וְהֵיד כּוֹתֶבֶת וְכֹל הַרוֹצֵה לָלוֹת זָבָא וְלִלְוֶה וְהַגָּבָאִים מְחִזְרִין תְּדִיר בְּכָל יוֹם וּנְפָרְעִין מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ וְשִׁלָּא מִדַּעְתּוֹ וַיֵּשׁ לָהֶם עַל מָה שֶׁיִּסְמָכוּ, וְהִדִּין דִּין אֱמֶת וְהַכֹּל מִתְקַן לְשַׁעוּדָה: (פִּרְקֵי אָבוֹת ג' 20)

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ. אִם אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ, אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין חֻכְמָה, אֵין יִרְאָה. אִם אֵין יִרְאָה, אֵין חֻכְמָה. אִם אֵין בִּינָה, אֵין דַּעַת. אִם אֵין דַּעַת, אֵין בִּינָה. אִם אֵין קִמְחָה, אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין קִמְחָה: (פִּרְקֵי אָבוֹת ג' 21)

הוּא [רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה] הָיָה אוֹמֵר: כֹּל שֶׁחֻכְמָתוֹ מֵרַבָּה מִמַּעֲשִׂיו לְמָה הוּא דוֹמָה, לֵאמֹל שֶׁעֲנָפִיו מֵרַבִּין וְשָׂרָשָׁיו מוֹעֲטִין וְהָרוּחַ בָּאָה וְעוֹקְרָתוֹ וְהוֹפְכָתוֹ עַל פָּנָיו [...] אֲבָל כֹּל שֶׁמַּעֲשִׂיו מֵרַבִּין מִחֻכְמָתוֹ לְמָה הוּא דוֹמָה, לֵאמֹל שֶׁעֲנָפִיו מוֹעֲטִין וְשָׂרָשָׁיו מֵרַבִּין שֶׁאֵפְלוּ כָּל הָרוּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בָּאוֹת וְנוֹשְׁבוֹת בּוֹ אֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ: (פִּרְקֵי אָבוֹת ג' 22)

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חֲסִמָּא אוֹמֵר: [...] תְּקוּפוֹת וּגְמִטְרִיאוֹת פִּרְפְּרָאוֹת לַחֻכְמָה: (פִּרְקֵי אָבוֹת ג' 23)

פרק רביעי

בן זומא אומר: איזהו חכם, הלומד מכל אדם [...] איזהו גבור, הכובש את יצרו [...] איזהו עשיר, השמח בחלקו [...] איזהו מכבד, המכבד את הבריות (פרקי אבות ד' 1)

בן עזאי אומר: הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העברה, שמצוה גוררת מצוה ועברה גוררת עברה, ששכר מצוה מצוה ושכר עברה עברה: (פרקי אבות ד' 2)

הוא [בן עזאי] היה אומר: אל תהי בז לכל אדם ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך אדם שאין לו שעה, ואין לך דבר שאין לו מקום: (פרקי אבות ד' 3)

רבי לויטס איש יבנה אומר: מאד מאד הוי שפל רוח, שתקנות אנוש רמה: (פרקי אבות ד' 4)

רבי יוחנן בן ברוקא אומר: כל המחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי, אחד שוגג ואחד מזיד בחלול השם: (פרקי אבות ד' 5)

רבי ישמעאל בר רבי יוסי אומר: הלומד על מנת ללמד מספיקין ביזו ללמוד וללמד, והלומד על מנת לעשות מספיקין ביזו ללמוד וללמד לשמור ולעשות: (פרקי אבות ד' 6)

רבי צדוק אומר: אל תעשם עטרה להתגדל בהם ולא קרדס לחפור בהם. (פרקי אבות ד' 7)

רבי יוסי אומר: כל המכבד את התורה, גופו מכבד על הבריות. וכל המחלל את התורה, גופו מחלל על הבריות: (פרקי אבות ד' 8)

הוא [רבי ישמעאל] היה אומר: אל תהי דן יחידי שאין דן יחידי אלא אחד. ואל תאמר קבלו דעתי, שהן רשאים ולא אתה: (פרקי אבות ד' 10)

רבי יונתן אומר: כל המקיים את התורה מעני סופו לקימה מעשר וכל המבטל את התורה מעשר סופו לבטלה מעני: (פרקי אבות ד' 11)

רבי אליעזר בן יעקב אומר: העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד והעובר עברה אחת קונה לו קטגור אחד. תשובה ומעשים טובים כתרס בפני הפורענות: (פרקי אבות ד' 13)

רבי יוחנן הסנדלר אומר: כל כניסה שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאניה לשם שמים אין סופה להתקיים: (פרקי אבות ד' 14)

רבי אלעזר בן שמוע אומר: יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך וכבוד חברך כמורא רבך ומורא רבך כמורא שמים: (פרקי אבות ד' 15)

רבי שמעון אומר: שלשה כתרים הן: כתר תורה, וכתר כהנה, וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן: (פרקי אבות ד' 17)

רבי ינאי אומר: אין בידינו לא משלות הרשעים ואף לא מיסורי הצדיקים: (פרקי אבות ד' 19)

רבי מתנא בן חרש אומר: הוי מקדים בשלום כל אדם, ויהוי זנב לאריות, ואל תהי ראש לשועלים: (פרקי אבות ד' 20)

רבי יעקב אומר: העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא. התקן עצמך בפרוזדור, כדי שתכנס לטרקלין: (פרקי אבות ד' 21)

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אל תרצה את חברך בשעת כעסו, ואל תנחמהו בשעה שמתו מטל לפניו, ואל תשאל לו בשעת נדורו, ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו: (פרקי אבות ד' 23)

שמואל הקטן אומר: בנפול אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך, פן יראה יחזה ורע בעיניו, והשיב מעליו אפו: (פרקי אבות ד' 24)

אלישע בן אבויה אומר: הלומד ילד למה הוא דומה, לדיו כתובה על נר חדש והלמיד זקן למה הוא דומה לדיו כתובה על נר מחוק: (פרקי אבות ד' 25)

רבי יוסי בר יהודה איש כפר הבבלי אומר: הלומד מן הקטנים למה הוא דומה, לאוכל ענבים קהות ושותה יין מגתו. והלומד מן הזקנים למה הוא דומה, לאוכל ענבים בשולות ושותה יין ישן: (פרקי אבות ד' 26)

רבי מאיר אומר: אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו. יש קנקן חדש מלא ישן וישן שאפלו חדש אין בו: (פרקי אבות ד' 27)

רבי אלעזר הקפר אומר: הקנאה והתאווה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם: (פרקי אבות ד' 28)

הוא [רבי אלעזר הקפר] היה אומר: [...] ודע שהכל לפי החשבון, ואל יבטיחך יצרך שהשאל בית מנוס לך, שעל כרחך אתה נוצר, ועל כרחך אתה נולד, ועל כרחך אתה חי, ועל כרחך אתה מת, ועל כרחך אתה עתיד לתן דין וחשבון לפני מלך המלכים הקדוש ברוך הוא: (פרקי אבות ד' 29)

פרק חמישי

בעשרה מאמרות נברא העולם. ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להבראות? אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ולתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות: (פרקי אבות ה' 1)

עשרה דורות מאדם ועד נח, להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול: (פרקי אבות ה' 2)

עשרה דורות מנח ועד אברהם, להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שבא אברהם אבינו וקבל שכר כלם: (פרקי אבות ה' 3)

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכלם, להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו: (פרקי אבות ה' 4)

עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואלו הן: פי הארץ, פי הבאר, פי האתון, הקשת, והמון, והמטה, והשמיר, והכתב, והמכתב, והלחות. ויש אומרים אף

הַמִּזְקִין וְקִבּוּרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְאִילּוֹ שֶׁל אֲבִרָהָם אָבִינוּ. וַיֵּשׁ אֲוִמְרִים אֶף צֶבֶת בְּצֶבֶת עֲשׂוּיָהּ: (פְּרָקִי אֲבוֹת ה' 8)

שְׁבַע דְּבָרִים בְּגִלָּם וּשְׁבַע בְּחָכְם: חָכָם אֵינוֹ מְדַבֵּר לִפְנֵי מִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בַּחֲכָמָה וּבְמִנְיָן, וְאֵינוֹ נִכְנָס לַתּוֹךְ דְּבָרֵי חֲבֵרוֹ, וְאֵינוֹ נִבְהֵל לְהִשָּׁיב, שׁוֹאֵל כַּעֲנָן וּמַשִּׁיב כַּהֶלֶקֶה, וְאוֹמֵר עַל רֹאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן, וְעַל מֶה שֶׁלֹּא שָׁמַע אֲוִמֵּר לֹא שָׁמַעְתִּי, וּמוֹדָה עַל הַיָּאֲמֶת. וְחִלּוּפֵיהֶן בְּגִלָּם. (פְּרָקִי אֲבוֹת ה' 9)

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּאָדָם: הָאוֹמֵר שְׁלִי שְׁלִי וּשְׁלֹךְ שְׁלֹךְ, זֶה מִדָּה בִּינוּנִית, וַיֵּשׁ אֲוִמְרִים זֶה מִדַּת סָדוּם. שְׁלִי שְׁלֹךְ וּשְׁלֹךְ שְׁלִי, עִם הָאָרֶץ. שְׁלִי שְׁלֹךְ וּשְׁלֹךְ שְׁלִי, חֲסִיד. שְׁלֹךְ שְׁלִי וּשְׁלִי שְׁלִי, רָשָׁע: (פְּרָקִי אֲבוֹת ה' 13)

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּדַעוֹת: נוֹחַ לִכְעוֹס וְנוֹחַ לְרַצוֹת יֵצֵא הַפֶּסֶדוֹ בְּשִׁכְרוֹ, קִשָּׁה לִכְעוֹס וְקִשָּׁה לְרַצוֹת יֵצֵא שִׁכְרוֹ בַּהֶפְסֵדוֹ, קִשָּׁה לִכְעוֹס וְנוֹחַ לְרַצוֹת חֲסִיד, נוֹחַ לִכְעוֹס וְקִשָּׁה לְרַצוֹת רָשָׁע: (פְּרָקִי אֲבוֹת ה' 14)

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּתַלְמִידִים: מִהִיר לְשִׁמוּעַ וּמִהִיר לֵאבֹד יֵצֵא שִׁכְרוֹ בַּהֶפְסֵדוֹ, קִשָּׁה לְשִׁמוּעַ וְקִשָּׁה לֵאבֹד יֵצֵא הַפֶּסֶדוֹ בְּשִׁכְרוֹ, מִהִיר לְשִׁמוּעַ וְקִשָּׁה לֵאבֹד זֶה חֶלֶק טוֹב, קִשָּׁה לְשִׁמוּעַ וּמִהִיר לֵאבֹד זֶה חֶלֶק רָע: (פְּרָקִי אֲבוֹת ה' 15)

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּנוֹתֵי צְדָקָה: הַרוֹצֶה שְׂתֵּתָן וְלֹא יִתְּנוּ אַחֲרֵיהֶם עֵינָיו רָעָה בְּשֵׁל אַחֲרֵיהֶם, יִתְּנוּ אַחֲרֵיהֶם וְהוּא לֹא יִתֵּן עֵינָיו רָעָה בְּשֵׁלוֹ, יִתֵּן וְיִתְּנוּ אַחֲרֵיהֶם חֲסִיד, לֹא יִתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אַחֲרֵיהֶם רָשָׁע: (פְּרָקִי אֲבוֹת ה' 16)

אַרְבַּע מִדּוֹת בַּהוֹלְכֵי לְבֵית הַמִּדְרָשׁ: הוֹלֵךְ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה שִׁכָּר הַלִּיכָה בִּידּוֹ, עוֹשֶׂה וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ שִׁכָּר מַעֲשֶׂה בִּידּוֹ, הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה חֲסִיד, לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא עוֹשֶׂה רָשָׁע: (פְּרָקִי אֲבוֹת ה' 17)

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבֵים לִפְנֵי חֲכָמִים: סָפּוֹג, וּמִשְׁפָּךְ, מִשְׁמֶרֶת, וְנֶפֶחַ. סָפּוֹג שֶׁהוּא סוֹפֵג אֶת הַכֹּל, וּמִשְׁפָּךְ שֶׁמְכַנִּיס בּוֹ וּמוֹצִיא בּוֹ, מִשְׁמֶרֶת שֶׁמוֹצִיאָה אֶת הַיָּין וְקוֹלְטָה אֶת הַשְּׂמֵרִים, וְנֶפֶחַ שֶׁמוֹצִיאָה אֶת הַקֶּמַח וְקוֹלְטָה אֶת הַסֵּלֶת: (פְּרָקִי אֲבוֹת ה' 18)

כָּל אֶהְבָּה שֶׁהִיא תְלוּיָהּ בְּדָבָר, בָּטֵל דְּבָר בְּטֵלָה אֶהְבָּה. וְשֶׁאֵינָה תְלוּיָהּ בְּדָבָר, אֵינָה בְּטֵלָה לַעוֹלָם. אֵיזוֹ הִיא אֶהְבָּה שֶׁהִיא תְלוּיָהּ בְּדָבָר, זֶה אֶהְבַּת אֲמִנוֹן וְתָמָר. וְשֶׁאֵינָה תְלוּיָהּ בְּדָבָר, זֶה אֶהְבַּת דָּוִד וְיִהוֹנָתָן: (פְּרָקִי אֲבוֹת ה' 19)

כָּל מַחְלוּקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שְׂמִים סוֹפָה לְהַתְקִים וְשֶׁאֵינָה לְשֵׁם שְׂמִים אֵין סוֹפָה לְהַתְקִים. אֵיזוֹ הִיא מַחְלוּקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שְׂמִים, זֶה מַחְלוּקֶת הַלֵּל וְשִׁמְאִי, וְשֶׁאֵינָה לְשֵׁם שְׂמִים, זֶה מַחְלוּקֶת קָרַח וְכָל עֲדָתוֹ: (פְּרָקִי אֲבוֹת ה' 20)

כָּל הַמִּזְכָּה אֶת הָרַבִּים אֵין חֲטָא בָּא עַל יָדוֹ וְכָל הַמַּחְטִיא אֶת הָרַבִּים אֵין מַסְפִּיקִין בִּידּוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. מֹשֶׁה זָכָה וְזָכָה אֶת הָרַבִּים זְכוּת הָרַבִּים תְּלוּיָהּ בּוֹ [...]. יִרְבָּעָם בֶּן נֶבֶט חֲטָא וְהִחְטִיא אֶת הָרַבִּים, חֲטָא הָרַבִּים תְּלוּיָהּ בּוֹ: (פְּרָקִי אֲבוֹת ה' 21)

כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הִלְלוּ הוּא מִתְלַמֵּידוֹ שֶׁל אֲבִרָהָם אָבִינוּ, וּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אַחֲרֵיהֶם הוּא מִתְלַמֵּידוֹ שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע. עֵין טוֹבָה וְרוּחַ נְמוּכָה וְנֶפֶשׁ שִׁפְלָה - מִתְלַמֵּידוֹ שֶׁל אֲבִרָהָם אָבִינוּ. עֵין רָעָה וְרוּחַ גְּבוּהָה וְנֶפֶשׁ רַחְבָּה - מִתְלַמֵּידוֹ שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע. מֶה בֵּין תְּלַמֵּידוֹ שֶׁל אֲבִרָהָם אָבִינוּ לְתַלְמִידוֹ שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע, תְּלַמֵּידוֹ שֶׁל אֲבִרָהָם אָבִינוּ אוֹכְלִין בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנוֹחֲלִין הָעוֹלָם הַבָּא. אֲבָל תְּלַמֵּידוֹ שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע יוֹרְשִׁין גִּיהֶנָם וְיוֹרְדִין לְבֶאֱר שַׁחַת [...]: (פְּרָקִי אֲבוֹת ה' 22)

יהודה בן תימא אומר: הוי עז כנמר וקל כנשר, רץ כצבי וגבור כפארי לעשות רצון אביד שבשמים. הוא היה אומר: עז פנים לגיהנם, ובושת פנים לגן עדן [...]: (פרקי אבות ה' 23)

הוא [יהודה בן תימא] היה אומר: בן חמש שנים למקרא, בן עשר למשנה, בן שלש עשרה למצות, בן חמש עשרה לגמרא, בן שמונה עשרה לחפה, בן עשרים לרדף, בן שלשים לכח, בן ארבעים לבינה, בן חמשים לעצה, בן ששים לזקנה, בן שבעים לשיבה, בן שמונים לגבורה, בן תשעים לשוח, בן מאה כאלו מת ועבר ובטל מן העולם: (פרקי אבות ה' 24)

בן בג בג אומר: הפך בה והפך בה, דכלא בה ובה תתחזי וסיב ובילה בה ומנה לא תזוע, שאין לך מדה טובה הימנה: (פרקי אבות ה' 25)

בן הא הא אומר: לפוס צערא אגרא: (פרקי אבות ה' 26)

פרק שישי

אמר רבי יהושע בן לוי: [...] והלחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחות, אל תקרי חרות אלא חרות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה. וכל מי שעוסק בתלמוד תורה הרי זה מתעלה [...]: (פרקי אבות ו' 2)

הלומד מתברר פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דבור אחד או אפלו אות אחת צריך לנהוג בו כבוד שכן מצינו בדרך ישראל שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד קראו רבו אלופו ומידעו: (פרקי אבות ו' 3)

כך היא דרכה של תורה, פת במלח ותאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחי צער תתחיה ובתורה אתה עמל. אם אתה עושה כן אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא: (פרקי אבות ו' 4)

אל תבקש גדלה לעצמך ואל תחמוד כבוד. יותר מלמודך עשה ואל תתאנה לשלחנך של שרים ששלחנך גדול משלחנך, וכתך גדול מכתך. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך: (פרקי אבות ו' 5)

גדולה תורה יותר מן הפהנה ומן המלכות, שהמלכות נקנית בשלשים מעלות והפהנה בעשרים וארבע והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים. ואלו הן: בתלמוד, בשמיעת האזן, בעריכת שפתיים, בבינת הלב, באימה, בענוה, ביראה, בשמחה, בטוהרה, בשמוש חכמים, בדקדוק חברים, בפלפול התלמידים, בישוב, במקרא, במשנה, במעוט סחורה, במעוט דרך ארץ, במעוט תענוג, במעוט שנה, במעוט שיחה, במעוט שחוק, בארץ אפים, בלב טוב, באמונת חכמים, ובקבלת היסורין, המפיר את מקומו, השמח בחלקו, והעושה סיג לדבריו, ואינו מחזיק טובה לעצמו, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, אוהב את הצדקות, אוהב את המישרים, אוהב את התוכחות, ומתרחק מן הכבוד, ולא מגיס לבו בתלמודו, ואינו שמח בהוראה, נושא בעול עם חברו, ומכריעו לכף זכות, ומעמידו על האמת, ומעמידו על השלום, ומתניש לבו בתלמודו, שואל פענן ומשיב כהלכה, שומע ומוסיף, הלומד על מנת ללמד, והלומד על מנת לעשות. המחפשים את רבו והמכון את שמועתו. והאומר דבר בשם אומרו [...]: (פרקי אבות ו' 1)

הא למדת שכל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם: (פרקי אבות ו' 1)

גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא [...]. ואומר עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאשר. ואומר כי לזית חן הם לראשך וענקים לגרגרותיך. ואומר תתן לראשך לזית חן עטרת תפארת תמגנת: ואומר כי בי ירבו ימיה ויוסיפו לך שנות חיים. ואומר אךך זמנים בימינה בשמאלה עשר וכבוד. ואומר כי אךך זמנים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך. ואומר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום: (פרקי אבות ו' 7)

רבי שמעון בן מנסיא משום רבי שמעון בן יוחאי אומר: הנזי והכח והעשר והכבוד והחכמה והזקנה והשיבה והבנים נאה לצדיקים ונאה לעולם [...]. רבי שמעון בן מנסיא אומר: אלו שבע מדות שמנו חכמים לצדיקים כלם נתקיימו ברבי ובבניו: (פרקי אבות ו' 8)

אמר רבי יוסי בן קסמא פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד ונתן לי שלום והחזירתי לו שלום. אמר לי, רבי מאיזה מקום אתה. אמרתי לו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני. אמר לי, רבי, רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלה אלהים דגרי זהב ואבנים טובות ומרגליות. אמרתי לו, אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם אין אני דר אלא במקום תורה. [...] ולא עוד אלא שבשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד: (פרקי אבות ו' 9)

חמשה קנינים קנה לו הקדוש ברוך הוא בעולמו ואלו הן, תורה קנין אחד, שמנים וארץ קנין אחד, אברהם קנין אחד, ישראל קנין אחד, בית המקדש קנין אחד: (פרקי אבות ו' 10)

פרפראות לחכמה

[אנשי כנסת הגדולה] אמרו שלשה דברים: הוו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סיג לתורה לאנשי כנסת הגדולה (פרקי אבות א' 1)

שמעון הצדיק [...] היה אומר: על שלשה דברים העולם עומד: על התורה, ועל העבודה, ועל גמילות חסדים (פרקי אבות א' 2)

יוסי בן יועזר איש צרדה אומר: יהי ביתך בית ועד לחכמים, ויהי מתאבק בעפר רגליהם, ויהי שותה בצמא את דבריהם (פרקי אבות א' 4)

יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר: יהי ביתך פתוח לרוחה, ויהיו עניים בני ביתך (פרקי אבות א' 5)

יהושע בן פרחיה אומר: עשה לך רב, וקנה לך חבר, ויהי דן את כל האדם לכהן זכות (פרקי אבות א' 6)

נתאי הארכלי אומר: הרחק משכון רע, ואל תתחבר לרשע, ואל תתגאש מן הפרענות (פרקי אבות א' 7)

שמעיה אומר: אהוב את המלאכה, ושנא את הרבנות, ואל תתודע לרשות (פרקי אבות א' 10)

הלל אומר: הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (פרקי אבות א' 12)

הוא היה אומר: אם אין אני לי מי לי, וכשאני לעצמי מה אני, ואם לא עכשו, אימתי (הלל, פרקי אבות א' 14)

שמאי אומר: עשה תורתך קבע, אמור מעט ועשה הרבה, ויהי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות (פרקי אבות א' 15)

שמעון בנו [בן רבן גמליאל] אומר: כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה. ולא המדרש הוא העקר אלא המעשה. וכל המרבה דברים מביא חטא (פרקי אבות א' 17)

רבן שמעון בן גמליאל אומר: על שלשה דברים העולם קיים, על הדין ועל האמת ועל השלום (פרקי אבות א' 18)

רבי אומר: איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעשיה ותפארת לו מן האדם. ויהי זהיר במצוה קלה כבחמורה (פרקי אבות ב' 1)

רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר: יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ (פרקי אבות ב' 2)

(5) הלל אומר: [...] ואל תאמר: לִשְׁאֵפְנָה אֶשְׁנָה, שְׁמָא לֹא תִפְנָה. (6) הוא הִזָּה אומר: אין בור ירא חטא, ולא עם הארץ חסיד, ולא הביתן למד, ולא הקפדן מלמד, ולא כל המרבה בסחורה מחפזים, ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש. (פרקי אבות ב' 5-6)

רבן יוחנן בן זכאי [...] הִזָּה אומר: אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך כי לך נוצרת (פרקי אבות ב' 9)

(10) חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי [...] (11) הוא [רבן יוחנן בן זכאי], הִזָּה מונה שבח: רבי אליעזר בן הורקנוס בור סוד שאינו מאבד טפה, רבי יהושע בן חנניה אשרי יולדתו, רבי יוסי הכהן חסיד, רבי שמעון בן נתנאל ירא חטא, רבי אלעזר בן ערף כמעין המתגבר. (פרקי אבות ב' 10-11)

רבי אליעזר אומר יהי כבוד חברך חביב עליך כשליך (פרקי אבות ב' 15)

רבי יהושע אומר: עין הרע ויצר הרע ושנאת הבריות מוציאים את האדם מן העולם: (פרקי אבות ב' 16)

רבי יוסי אומר: יהי ממון חברך חביב עליך כשליך והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירשה לך וכל מעשיך יהיו לשם שמים: (פרקי אבות ב' 17)

רבי אלעזר אומר: הוי שקוד ללמוד תורה ודע מה שתשיב לאפיקורוס ודע לפני מי אתה עמל, ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך: (פרקי אבות ב' 19)

(20) רבי טרפון אומר: היום קצר והמלאכה מרבה והפועלים עצלים והשכר הרבה ובעל הבית דוחק: (21) הוא הִזָּה אומר: לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין להבטל ממנה: (פרקי אבות ב' 20-21)

עקביא בן מהללאל אומר: הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה, דע מאין באת ואלן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון: (פרקי אבות ג' 1)

רבי חנינא סגן הכהנים אומר: הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו: (פרקי אבות ג' 2)

רבי חנינא בן תרדיון אומר: שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב לצים (פרקי אבות ג' 3)

רבי יעקב אומר: המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר, מה נאה אילן זה ומה נאה ניר זה, מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו: (פרקי אבות ג' 9)

רבי חנינא בן דוסא אומר: כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת. הוא הִזָּה אומר: כל שמעשיו מרביין מחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו מרבה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת. (פרקי אבות ג' 11-12)

הוא [רבי חנינא בן דוסא] הִזָּה אומר: כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו. (פרקי אבות ג' 13)

רבי דוסא בן הרפנס אומר: שנה של שחרית ויין של צהרים ושיחת הילדים וישיבת

בתי כנסיות של עמי הארץ מוציאים את האדם מן העולם: (פרקי אבות ג' 14)

רבי אלעזר המודעי אומר: המחליל את הקדשים והמבזה את המועדות והמלכין פני חברו ברבים והמפר בריתו של אברהם אבינו והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה, אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא: (פרקי אבות ג' 15)

רבי ישמעאל אומר: הוי קל לראש ונוח לתשחרת והוי מקבל את כל האדם בשמחה: (פרקי אבות ג' 16)

רבי עקיבא אומר: [...] סיג לחכמה שתיקה: (פרקי אבות ג' 17)

הוא [רבי עקיבא] היה אומר: חביב אדם שנברא בצלם, חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם: (פרקי אבות ג' 18)

הכל צפוי והרשות נתונה ובטוב העולם נדון והכל לפי רוב המעשה: (רבי עקיבא, פרקי אבות ג' 19)

הוא [רבי עקיבא] היה אומר: הכל נתון בערבון ומצודה פרוסה על כל החיים, החנות פתוחה והחנוני מקיף והפנקס פתוח והיד כותבת וכל הרוצה ללוות יבא וילוה והגבאים מחזירין תדיר בכל יום ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו ויש להם על מה שיסמוכו, והדין דין אמת והכל מתקן לסעודה: (פרקי אבות ג' 20)

רבי אלעזר בן עזריה אומר: אם אין תורה, אין דרך ארץ. אם אין דרך ארץ, אין תורה. אם אין חכמה, אין יראה. אם אין יראה, אין חכמה. אם אין בינה, אין דעת. אם אין דעת, אין בינה. אם אין קמח, אין תורה. אם אין תורה, אין קמח: (פרקי אבות ג' 21)

הוא [רבי אלעזר בן עזריה] היה אומר: כל שחכמתו מרבה ממעשיו למה הוא דומה, לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו [...] אבל כל שמעשיו מרובין מחכמתו למה הוא דומה, לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין שאפלו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו: (פרקי אבות ג' 22)

רבי אלעזר בן חסמא אומר: [...] תקופות וגמטריאות פרפראות לחכמה: (פרקי אבות ג' 23)

בן זומא אומר: איזהו חכם, הלומד מכל אדם [...] איזהו גבור, הכובש את יצורו [...] איזהו עשיר, השמח בחלקו [...] איזהו מכבד, המכבד את הבריות (פרקי אבות ד' 1)

בן עזאי אומר: הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העברה, שמצוה גוררת מצוה ועברה גוררת עברה, ששכר מצוה מצוה ושכר עברה עברה: (פרקי אבות ד' 2)

הוא [בן עזאי] היה אומר: אל תהי בז לכל אדם ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לד' אדם שאין לו שעה, ואין לד' דבר שאין לו מקום: (פרקי אבות ד' 3)

רבי לויטס איש יבנה אומר: מאד מאד הוי שפל רוח, שתקנות אנוש רמה: (פרקי אבות ד' 4)

רבי יוחנן בן ברוקא אומר: כל המחליל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי, אחד שוגג ואחד מזיד בחלול השם: (פרקי אבות ד' 5)

רבי ישמעאל בר רבי יוסי אומר: הלומד על מנת ללמוד מספיקין בידו ללמוד וללמד, והלומד על מנת לעשות מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות: (פרקי אבות ד' 6)

רבי צדוק אומר: אל תעשים עטרה להתגדל בהם ולא קרדס לחפור בהם. (פרקי אבות ד' 7)

רבי יוסי אומר: כל המכבד את התורה, גופו מכבד על הבריות. וכל המחלל את התורה, גופו מחלל על הבריות: (פרקי אבות ד' 8)

הוא [רבי ישמעאל] היה אומר: אל תהי דן יחידי שאין דן יחידי אלא אחד. ואל תאמר קבלו דעתי, שהו רשאים ולא אתה: (פרקי אבות ד' 10)

רבי יונתן אומר: כל המקיים את התורה מעני סופו לקימה מעשר וכל המבטל את התורה מעשר סופו לבטלה מעני: (פרקי אבות ד' 11)

רבי אליעזר בן יעקב אומר: העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד והעובר עברה אחת קונה לו קטגור אחד. תשובה ומעשים טובים כתרס בפני הפורענות: (פרקי אבות ד' 13)

רבי יוחנן הסנדלר אומר: כל פניסיה שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים: (פרקי אבות ד' 14)

רבי אלעזר בן שמוע אומר: יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשליך וכבוד חברך כמורא רבך ומורא רבך כמורא שמים: (פרקי אבות ד' 15)

רבי שמעון אומר: שלשה כתרים הן: כתר תורה, וכתר כהנה, וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן: (פרקי אבות ד' 17)

רבי ינאי אומר: אין בידינו לא משלות הרשעים ואף לא מיסורי הצדיקים: (פרקי אבות ד' 19)

רבי מתיא בן חרש אומר: הוי מקדים בשלום כל אדם, ויהוי זנב לאריות, ואל תהי ראש לשועלים: (פרקי אבות ד' 20)

רבי יעקב אומר: העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא. התקן עצמך בפרוזדור, כדי שתכנס לטרקלין: (פרקי אבות ד' 21)

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אל תרצה את חברך בשעת כעסו, ואל תנחמהו בשעה שמתו מטל לפניו, ואל תשאל לו בשעת נדורו, ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו: (פרקי אבות ד' 23)

שמואל הקטן אומר: בנפול אויבך אל תשחמ ובכשלו אל יגל לבך, פן יראה יהוה ורע בעיניו, והשיב מעליו אפו: (פרקי אבות ד' 24)

אֱלִישֶׁע בֶּן אֲבוּיָה אוֹמֵר: הַלּוֹמֵד יֵלֵד לָמָּה הוּא דוֹמָה, לְדִין כְּתוּבָה עַל נֶגֶד חֲדָשׁ וְהַלְמִיד
זָקֵן לָמָּה הוּא דוֹמָה לְדִין כְּתוּבָה עַל נֶגֶד מְחוּק: (פְּרָקִי אַבּוֹת ד' 25)

רַבִּי יוֹסִי בֶר יְהוּדָה אִישׁ כֹּפֵר הַבְּבִלִי אוֹמֵר: הַלּוֹמֵד מִן הַקְּטָנִים לָמָּה הוּא דוֹמָה,
לֹא זָכַל עֲנָבִים קָהוּת וְשׁוֹתָה יֵין מִגָּתוֹ. וְהַלּוֹמֵד מִן הַזְּקֵנִים לָמָּה הוּא דוֹמָה, לֹא זָכַל
עֲנָבִים בְּשׁוּלוֹת וְשׁוֹתָה יֵין יָשׁוּן: (פְּרָקִי אַבּוֹת ד' 26)

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֵל תִּסְתַּכֵּל בְּקִנְיָן אֲלָא בְּמָה שֵׁיִשׁ בּוֹ. יֵשׁ קִנְיָן חֲדָשׁ מְלֵא יָשׁוּן וְיָשׁוּן
שֶׁאֵפְלוּ חֲדָשׁ אֵין בּוֹ: (פְּרָקִי אַבּוֹת ד' 27)

רַבִּי אֶלְעָזָר הַקָּפָר אוֹמֵר: הַקִּנְיָה וְהַתְּנָאוֹה וְהַכְּבוֹד מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם:
(פְּרָקִי אַבּוֹת ד' 28)

הוּא [רַבִּי אֶלְעָזָר הַקָּפָר] הִזָּה אוֹמֵר: [...] שְׁעַל כִּרְחֻף אֶתָּה נוֹצֵר, וְעַל כִּרְחֻף אֶתָּה נוֹלָד,
וְעַל כִּרְחֻף אֶתָּה חַי, וְעַל כִּרְחֻף אֶתָּה מֵת, וְעַל כִּרְחֻף אֶתָּה עֲתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבוֹן לִפְנֵי
מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: (פְּרָקִי אַבּוֹת ד' 29)

צַבֵּת בְּצַבֵּת עֲשׂוּיָה: (פְּרָקִי אַבּוֹת ה' 8)

אוֹמֵר עַל רֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן. (פְּרָקִי אַבּוֹת ה' 9)

כָּל אֶהְבָּה שֶׁהִיא תְלוּיָה בַדָּבָר, בָּטֵל דְּבָר בְּטִלָּה אֶהְבָּה. וְשֶׁאִינָה תְלוּיָה בַדָּבָר, אִינָה
בְּטִלָּה לְעוֹלָם. (פְּרָקִי אַבּוֹת ה' 19)

כָּל מַחְלוּקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שְׁמַיִם סוּפָה לְהַתְקִים וְשֶׁאִינָה לְשֵׁם שְׁמַיִם אֵין סוּפָה
לְהַתְקִים. (פְּרָקִי אַבּוֹת ה' 20)

יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמֵר: הָיָה עַז כְּנֶמֶר וְקַל כְּנֶשֶׁר, רָץ כְּצִבִּי וְגִבּוֹר כְּאֵרִי לַעֲשׂוֹת רִצּוֹן
אֲבִידָה שְׁבִשְׁמַיִם. (פְּרָקִי אַבּוֹת ה' 23)

הוּא [יְהוּדָה בֶּן תִּימָא] הִזָּה אוֹמֵר: בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים לְמִקְרָא, בֶּן עֶשְׂרִי לְמִשְׁנָה, בֶּן שְׁלֹשׁ
עֶשְׂרִי לְמִצְוֹת, בֶּן חֲמֵשׁ עֶשְׂרִי לְגִמְרָא, בֶּן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרִי לְחִפָּה, בֶּן עֶשְׂרִים לְרִדּוֹף, בֶּן
שְׁלֹשִׁים לְכַח, בֶּן אַרְבָּעִים לְבִינָה, בֶּן חֲמִשִּׁים לְעֶצֶה, בֶּן שְׁשִׁים לְזִקְנָה, בֶּן שִׁבְעִים
לְשִׁיבָה, בֶּן שְׁמוֹנִים לְגִבּוּרָה, בֶּן תְּשַׁעִים לְשׁוּחַ, בֶּן מֵאָה כְּאֵלוֹ מֵת וְעֹבֵר וְכֵן
הָעוֹלָם: (פְּרָקִי אַבּוֹת ה' 24)

בֶּן בֶּג בֶּג אוֹמֵר: הַפֶּךְ בָּהּ וְהַפֶּךְ בָּהּ, דְּכֹלָא בָּהּ וּבָהּ תִּתְחַזִּי וְסִיב וּבִלְהָ בָּהּ וּמִנָּה לֹא תִזְוַע,
שֶׁאֵין לָהּ מִדָּה טוֹבָה הִימְנָה: (פְּרָקִי אַבּוֹת ה' 25)

בֶּן הָאָה אוֹמֵר: לְפּוֹם צִעָרָא אֲגָרָא: (פְּרָקִי אַבּוֹת ה' 26)

הָאָה לְמִדָּתָה שֶׁכָּל הָאוֹמֵר דְּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מְבִיא גְּאֻלָּה לְעוֹלָם: (פְּרָקִי אַבּוֹת ו' 1)

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: [...] אֵל תִּקְרִי חֲרוּת אֲלָא חֲרוּת, שֶׁאֵין לָהּ בֶּן חוֹרִין אֲלָא מִי
שְׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה. (פְּרָקִי אַבּוֹת ו' 2)

הלומד מחברו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דבור אחד או אפלו אות אחת צריך לנהוג בו כבוד (פרקי אבות ו' 3)

כך היא דרכה של תורה, פת במלח ותאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחי צער תחיה ובתורה אתה עמל: (פרקי אבות ו' 4)

אל תבקש גדלה לעצמך ואל תחמוד כבוד. יותר מלמודך עשה ואל תתאנה לשלחנך של שרים ששלחנך גדול משלחנך, וכתך גדול מכתך. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך: (פרקי אבות ו' 5)

גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושה בעולם הזה ובעולם הבא [...]. ואומר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום: (פרקי אבות ו' 7)

רבי שמעון בן מנסיא משום רבי שמעון בן יוחאי אומר: הנזי והפח והעשר והכבוד והחכמה והזקנה והשיבה והפנים נאה לצדיקים ונאה לעולם (פרקי אבות ו' 8)

אמר רבי יוסי בן קסמא [...]. ולא עוד אלא שבשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד: (פרקי אבות ו' 9)

חמשה קנינים קנה לו הקדוש ברוך הוא בעולמו ואלו הן, תורה קנן אחד, שמים וארץ קנן אחד, אברהם קנן אחד, ישראל קנן אחד, בית המקדש קנן אחד: (פרקי אבות ו' 10)

אמר רבי עקיבא: "וְאֵהָבֶתָ לְרַעְךָ כָּמוֹךָ זֶה כָּלֵל גְּדוֹל בַּתּוֹרָה"

מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך, זאת התורה כולה. ואיך זיל גמור (הלל) וכל השאר-פרוש, צא ולמד (דבריו של הלל לגוי שבקש ממנו לגיירו ושאלו ללמוד את כל התורה כולה על "רגל אחת")

כל ישראל ערבים זה בזה (שבועות ל"ט, ע"א)

כל ישראל חברים (ירושלמי, חגיגה ג' 6)

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא

ישראל אף על פי שחטא-ישראל הוא (סנהדרין מ"ד)

כל המאבד נפש אחת מישראל כאילו איבד עולם מלא, וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא (סנהדרין ל"ז)

אם יאמר לך אדם: "יגעתי ולא מצאתי"-אל תאמין, "לא יגעתי ומצאתי"-אל תאמין, "יגעתי ומצאתי"-תאמין (מגילה ו')

כשם שנטעו אבותיי לי כך נוטע אני לבניי (תענית כ"ג)

אמר רבא: "זהו שאומרים הפירות: אם אין חברותא, טוב מתותא" (תענית כ"ג)
(אם אין חברים, עדיף למות)

אין הפור מתמלא מחליתו ואין הקומץ משביע את הארי (ברכות ג')

אתה רוצה לתפוס את החבל בשני ראשיו (ברכות ל' 15)

במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם עומדים (ברכות ל"ד)

בשלושה דברים אדם ניכר: בכוסו, בכיסו ובכעסו (גירובין ס"ה)

אין אדם נתפס בשעת צערו (בבא בתרא ט"ז)

אומרים לדבורה: לא מדובשך ולא מעוקצך (תנחומא בלק)

סייג לחוכמה-שתיקה (יודות ג' 3)

אוי לרשע ואוי לשכנו. טוב לצדיק וטוב לשכנו (סוכה נ"ו)

כל הפוסל- במומו פוסל (קידושין ט')

כל העולם פולו גשר צר מאוד וצריך האדם להחזיק במידת האמת ולהתפלל תמיד
והעיקר לא לפחד כלל (רבי נחמן מברסלב)

אין שלם מלב שבור (רבי מנחם-מנדל מורגנשטרן-האדמו"ר מקוצק)

דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב (רבי משה אבן-עזרא, שירת ישראל קנ"ו)

מקדש מלך עיר מלוכה קומי צאי מתוך ההפכה (לכה דודי)

כל דיכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח (ההגדה)

במידה שאדם מודד- מודדים לו (משנה, ופרשו: כפי שאדם נוהג, כך ינהגו עמו)

בְּרָאִי הַמִּסְפָּרִים

שְׁנַיִם-לוחות הברית

שְׁלוֹשָׁה אַבּוֹת-אברהם, יצחק, יעקב

כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הֵלְלוּ הוּא מִתְלַמְּדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אַחֲרָיו הוּא מִתְלַמְּדוֹ שֶׁל בְּלָעַם הָרָשָׁע. עֵין טוֹבָה וְרוּחַ נְמוּכָה וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה - מִתְלַמְּדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. עֵין רָעָה וְרוּחַ גְּבוּהָה וְנֶפֶשׁ רַחֲבָה - מִתְלַמְּדוֹ שֶׁל בְּלָעַם הָרָשָׁע. (פְּרָקִי אַבּוֹת ה' 22)

שְׁלוֹשׁ רְגָלִים (הַמוֹעֲדִים בָּהֶם עָלוּ לְרֹגֶל לִירוּשָׁלַיִם לִפְנֵי חוֹרְבָן בֵּית שְׁנִי) -

פסח

שְׁבוּעוֹת

סוכות

שְׁלוֹשׁ סְעוּדוֹת (כִּינוּי לְשֹׁשׁ אַרוּחוֹת הַנֶּאֱכָלוֹת בַּשַּׁבָּת: לַיִל שַׁבָּת, שַׁבָּת בְּבֹקֶר, לְאַחֵר מִנְחָה)

בְּשְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים אָדָם נִיכָר: בְּכֹסֶס, בְּכִיסוֹ וּבְכַעֲסוֹ (עִירוּבֵין ס"ה)

עַל־שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד: עַל הַתּוֹרָה, עַל הָעֲבוֹדָה, וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים (שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק, פְּרָקִי אַבּוֹת א' 2)

רָבִן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם קָיָם, עַל הַדִּין וְעַל הָאֱמֶת וְעַל הַשְּׁלוֹם (פְּרָקִי אַבּוֹת א' 18)

עֲקִיבָא בֶן מִהֶלֶלְאֵל אוֹמֵר: הִסְתַּכַּל בְּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים וְאִין אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבָרָה, דַּע מֵאִין בָּאתָ וּלְאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ וּלְפָנֶי מִי אַתָּה עֹתִיד לָתֵן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן. (פְּרָקִי אַבּוֹת ג' 1)

רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה כְּתָרִים הֵן: כְּתֵר תּוֹרָה, וְכְתֵר כְּהֻנָּה, וְכְתֵר מַלְכוּת, וְכְתֵר שֵׁם טוֹב עוֹלָה עַל גְּבִיהֶן: (פְּרָקִי אַבּוֹת ד' 17)

אמר רבי שמעון בר יוחאי: שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שְׁקוּלִים זֶה כִּנְגֵד זֶה וְאֵלּוּ הֵם: אֶרֶץ וָאָדָם וּמָטָר (בְּרַאשִׁית רַבָּה י"ג, ג')

אַרְבַּע אֵימָהוֹת-שרה, רבקה, לאה, רחל

אַרְבַּע כּוֹסוֹת (אוֹתֵן שׁוֹתִים בַּפֶּסַח בַּלֵּיל הַסֵּדֶר)

אַרְבַּע קוֹשִׁיּוֹת (הַשְּׁאֵלוֹת הַפּוֹתַחוֹת בַּמִּילִים "מֶה נִשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלַּיְלוֹת", שֶׁהֵבן שׁוֹאֵל בַּלֵּיל הַסֵּדֶר)

אַרְבַּע כְּנָפּוֹת הָאָרֶץ (אַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם) -

זָמָה, קִדְמָה, צְפֻנָּה, נִגְבָּה
מִזְרַח, צָפוֹן, דָּרוֹם

אַרְבַּעַת הַמִּינִים (שְׁנוּטִלִים בַּחֲגֵי הַסּוּכּוֹת) -

אתרוג-מפרי ההדר, יש לו טעם ויש לו ריח
הדס-יש בו ריח ואין בו טעם
ערבה-אין בה טעם ואין בה ריח
לולב-מעץ התמר, יש בו טעם (לתמר) ואין בו ריח

אַרְבַּעַה בָּנִים (ארבעת סוגי הבנים "כנגדם דיברה תורה", המובאים בהגדה של פסח)-

חכם

רשע

תם

שאינו יודע לשאול

באַרְבַּעַה פְּרָקִים הַדָּבָר מִתְרַבֵּה : בְּרַבִּיעִית וּבִשְׁבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי הַחֹג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וּשְׁנָה. בְּרַבִּיעִית מִפְּנֵי מַעֲשֵׂר עֲנִי שְׁבַשְׁלִישִׁית, בִּשְׁבִיעִית מִפְּנֵי מַעֲשֵׂר עֲנִי שְׁבַשְׁשִׁית, בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִפְּנֵי פְּרוֹת שְׁבִיעִית, בְּמוֹצָאֵי הַחֹג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וּשְׁנָה מִפְּנֵי גִזְל מִתְנוֹת עֲנִיִּים : (פרקי אבות, ה' 12)

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּאֶדָם : הָאוֹמֵר שְׁלִי שְׁלִי וּשְׁלָךְ שְׁלָךְ, זֶה מְדַבֵּר בִּינוֹנִית, וְיֵשׁ אוֹמְרִים זֶה מִדַּת סְדוּם. שְׁלִי שְׁלָךְ וּשְׁלָךְ שְׁלִי, עִם הָאֶרֶץ. שְׁלִי שְׁלָךְ וּשְׁלָךְ שְׁלָךְ, חֲסִיד. שְׁלָךְ שְׁלִי וּשְׁלִי שְׁלִי, רָשָׁע : (פרקי אבות, ה' 13)

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּדַעוֹת : נוֹחַ לִכְעוֹס וְנוֹחַ לִרְצוֹת יֵצֵא הַפֶּסֶדוֹ בְּשִׁכְרוֹ, קָשָׁה לִכְעוֹס וְקָשָׁה לִרְצוֹת יֵצֵא שִׁכְרוֹ בְּהַפֶּסֶדוֹ, קָשָׁה לִכְעוֹס וְנוֹחַ לִרְצוֹת חֲסִיד, נוֹחַ לִכְעוֹס וְקָשָׁה לִרְצוֹת רָשָׁע : (פרקי אבות, ה' 14)

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּתַלְמִידִים : מְהִיר לְשִׁמוּעַ וּמְהִיר לֵאמֹד יֵצֵא שִׁכְרוֹ בְּהַפֶּסֶדוֹ, קָשָׁה לְשִׁמוּעַ וְקָשָׁה לֵאמֹד יֵצֵא הַפֶּסֶדוֹ בְּשִׁכְרוֹ, מְהִיר לְשִׁמוּעַ וְקָשָׁה לֵאמֹד זֶה חֵלֶק טוֹב, קָשָׁה לְשִׁמוּעַ וּמְהִיר לֵאמֹד זֶה חֵלֶק רָע : (פרקי אבות, ה' 15)

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּנוֹתָנֵי צִדְקָה : הַרוֹצֵה שְׂתֵּתוֹ וְלֹא יִתְּנוּ אֲחֵרִים עֵינָיו רָעָה בְּשָׁל אֲחֵרִים, יִתְּנוּ אֲחֵרִים וְהוּא לֹא יִתֵּן עֵינָיו רָעָה בְּשָׁלוֹ, יִתֵּן וְיִתְּנוּ אֲחֵרִים חֲסִיד, לֹא יִתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אֲחֵרִים רָשָׁע : (פרקי אבות, ה' 16)

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּהוֹלֵכֵי לְבֵית הַמִּדְרָשׁ : הוֹלֵךְ וְאֵינּוּ עוֹשֶׂה שִׁכָּר הִלִּיכָה בִּידּוֹ, עוֹשֶׂה וְאֵינּוּ הוֹלֵךְ שִׁכָּר מַעֲשֶׂה בִּידּוֹ, הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה חֲסִיד, לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא עוֹשֶׂה רָשָׁע : (פרקי אבות, ה' 17)

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבִים לִפְנֵי חֲכָמִים : סְפּוּגָה, וּמִשְׁפָּד, מִשְׁמֶרֶת, וּנְפֶה. סְפּוּגָה שֶׁהוּא סוֹפֵג אֶת הַכֶּל, וּמִשְׁפָּד שֶׁמְכַנֵּס בּוֹ וּמוֹצִיא בּוֹ, מִשְׁמֶרֶת שֶׁמוֹצִיָּאָה אֶת הַיֵּין וְקוֹלָטָה אֶת הַשְּׂמֵרִים, וּנְפֶה שֶׁמוֹצִיָּאָה אֶת הַקֶּמַח וְקוֹלָטָה אֶת הַסֵּלֶת : (פרקי אבות, ה' 18)

אַרְבַּע ראשי שנה :

אחד בניסן- שממנו מתחילים למנות את המלכים

אחד באלול- מעשר הבהמה

אחד בשבט- (לפי בית שמאי) חג לאילנות, **חמישה עשר בשבט** (לפי בית הלל)

אחד בתשרי- ראש השנה לשנים.

חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי תוֹרָה- בראשית, שמות, ויקרא, במדבר, דברים

חֲמִשָּׁה קִנְיָנִים קָנָה לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּעוֹלָמוֹ וְאֵלּוּ הֵן, תוֹרָה קִנְיָן אֶחָד, שְׁמִים

וְאַרְצָא קִנְיָן אֶחָד, אֲבָרְהָם קִנְיָן אֶחָד, יִשְׂרָאֵל קִנְיָן אֶחָד, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִנְיָן אֶחָד. (פרקי אבות, ו' 10)

חמשה תלמידים היו לו לרבו יוחנן בן זכאי, ואלו הן: רבי אליעזר בן הורקנוס, ורבי יהושע בן חנניא, ורבי יוסי הכהן, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערז. (פרקי אבות ב' 10)

חמש מגילות-שיר השירים (פסח), רות (שבועות), איכה (תשעה באב), קהלת (סוכות), אסתר (פורים)

שישה סדרי משנה (קובץ ההלכות של התנאים שערך רבי יהודה הנשיא ושם כל אחת מן הפסקאות שבו) **(תנא-תואר לחכם בזמן המשנה (החל בשמיעון הצדיק-322 לפנה"ס ועד לרבי יהודה הנשיא-200 לספירה). אמוך-תואר לחכם בזמן התלמוד (פעילותם נמשכה עד חתימת התלמוד הירושלמי-395 לספירה וחתימת התלמוד הבבלי-500 לספירה), או: חכם שהיה עומד ליד התנא בפעולת דרשתו בעברית, והיה מתרגם את הדברים לארמית. בפי האמוךאים נקראו תנאים גם חכמים בני זמנם שהצטיינו במסירת דברי חכמים של זמן המשנה)**

שבעה מינים (שנשתבחה בהם ארץ-ישראל) -

חטה
שערה
גפן
תאנה
רמון
זית שמן
דבש (תמר)

"שבעה רקיעים, ארצות שבעה ברא אלוהים, וכנגדן ברא שבעה רקיעים, ושבעה מעיינות, ושבע תהומות בארקים, שנזכרים בתורת ה', ואלו הם:

שבעה רקיעים (שמות נרדפים לשמיים לפי גודלם):	וכנגדן ז' כוכבי לכת:	וכנגדם יסוד בארקים (שמות נרדפים לכל חלקי כדור הארץ):
(1) שמים	(1) שבתי – בשמיים	(1) ארץ
(2) רקיע	(2) צדק – ברקיע	(2) אדמה
(3) שחקים	(3) מאדים - בשחקים	(3) חרבה
(4) מעון	(4) כוכב – במעון	(4) יבשה
(5) מכון	(5) חמה – במכון	(5) ארקא
(6) זבול	(6) נוגה – בזבול	(6) תבל
(7) ערבות	(7) לבנה - בערבות	(7) חלד

שבעה ימי השבוע (שבעה ימי שבתא) - ראשון, שני, שלישי, רביעי, חמישי, שישי, שבת

שְׁבַעַה (כינוי לשבוע הראשון לאחר מותו של קרוב-שנוהגים בו מנהגי אבלות מיוחדים)

שְׁבַעַה דְּבָרִים בְּגֵלָם וּשְׁבַעַה בְּחֶכֶם: חֶכֶם אֵינוֹ מִדְּבַר לִפְנֵי מִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחֶכְמָה וּבְמִנְיָן, וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ דְּבָרֵי חֲבֵרוֹ, וְאֵינוֹ נִבְהַל לְהַשִּׁיב, שׁוֹאֵל כַּעֲנָן וּמַשִּׁיב פָּהֳלָה, וְאוֹמֵר עַל רֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן, וְעַל מָה שֶׁלֹּא שָׁמַע אוֹמֵר לֹא שָׁמַעְתִּי, וּמוֹדָה עַל הָאֻמָּת. וְחִלּוּפִיהֶן בְּגֵלָם. (פְּרָקִי אֲבוֹת, ה' 9)

שְׁבַעַה מִיָּנִי פְּרַעֲנִיּוֹת בָּאֵין לְעוֹלָם עַל שְׁבַעַה גּוֹפֵי עֲבֵרָה (פְּרָקִי אֲבוֹת, ה' 10)

שְׁבַעַה נְבִיאִים נִתְּנָבְאוּ לָהֶם לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם - (נִבְּאוּ לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם) בַּעֲוֹר, בַּלַּעַם, אִיּוֹב, אֵלִיפַז הַתִּימָנִי, בַּלְדָּד הַשּׁוּחִי, צוֹפֵר הַנַּעֲמָתִי, אֱלִיהוּא בֶן בְּרַכָּא הַבּוּזִי (ע"פ גמ' מס' בבא-בבא-בבא דף ט"ו עמוד ב')

שֶׁבַע נְבִיאֹת נִתְּנָבְאוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל - שֵׁרָה, מֵרִים, דְּבוּרָה, חַנָּה, אֲבִיגַיִל, חוּלְדָּה, אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה (ע"פ גמ' מס' מגילה דף י"ד עמוד א')

שֶׁבַע מִצְוֹת בְּנֵי נַח - (הַמִּצְוֹת הַחֲלוּת עַל כָּל הָאֲנוּשׁוֹת) אֲבֵר מִן הַחַי, בְּרַכַּת אֱלֹהִים, גִּילּוֹי עֲרִיּוֹת, שְׁפִיכוֹת דָּמִים, עֲבוֹדָה זָרָה, גִּזְלָה, דֵּינִים

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מִנְסִיָּא מְשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אוֹמֵר: הַנּוֹי וְהַכֶּחַ וְהַעֲשֶׂר וְהַכָּבוֹד וְהַחֲכָמָה וְהַזְקָנָה וְהַשִּׁיבָּה וְהַבְּנִים נָאָה לְצַדִּיקִים וְנָאָה לְעוֹלָם. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מִנְסִיָּא אוֹמֵר: אֵלּוּ שְׁבַע מִצְוֹת שֶׁמֶנּוּ חֲכָמִים לְצַדִּיקִים כָּלֶם נִתְּקִימוּ בְּרַבִּי וּבְבָנָיו: (פְּרָקִי אֲבוֹת ו' 8)

כִּי שְׁבַע יְפוֹל צָדִיק, וְקָם

שְׁמִינִי עֲצָרַת (חַג הַחֵל בַּעֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם בַּתְּשֵׁרִי-הַיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִתְחִילַת חַג סוּכוֹת)

שְׁמוֹנָה יָמֵי מִילָה

תְּשַׁעָה יָרַח לִידָה (חוֹדֶשִׁי הַעֵיבוֹר וְהַהֲרִיזוֹן לְקִרְאָת הַלִּידָה)

עֲשֶׂר מִפְּנוֹת מִצְרַיִם (שְׁהוּכּוֹ פְּרַעָה וְעָמּוֹ לִפְנֵי צֶאֱת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם) - דָּם, צִפְרֹדָע, כְּנִים, עֶרֶב, דָּבָר, שְׁחִין, בָּרָד, אֲרֶבָּה, חֶשֶׂד, מִפֶּת בְּכוֹרוֹת

עֲשֶׂרֶת הַרוּגֵי מַלְכוּת (עֲשֶׂרֶת הַתְּנָאִים וְגִדּוּלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּצְאוּ לְחוּגָג עַל-יְדֵי הַרומאים וּמִתּוֹ עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁם): רַבִּן שְׁמַעוֹן בּו גַּמְלִיאֵל, רַבִּי חֲנִינָא בֶן חֲכִינָאִי, רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן אֱלִישֶׁע כְּהֵן גָּדוֹל, רַבִּי עֲקִיבָא בֶן יוֹסֵף, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בַּבְּא, רַבִּי חֲנִינָא בֶן תְּרַדְיוֹן, רַבִּי חוּצְפִית הַתּוֹרְגָּמָן, רַבִּי יִשְׁבֵּב הַסּוֹפֵר, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ הַכֹּהֵן, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן דָּמָא (וְיֵשׁ אוֹמְרִים: יְהוּדָה בֶּן תִּימָא)

עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים (עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים) (שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל חוּץ מִיְהוּדָה וּמִשְׁבַּט בִּנְיָמִין, שֶׁהִקִּימוּ מַמְלָכָה לְאַחֵר מוֹתֵי שְׁלֹמֹה) - רְאוּבֵן, שְׁמַעוֹן, לֵוִי, יִשָּׁשְׁכָר, זְבוּלֹן, דָּן, גָּד, אֲשֶׁר, נַפְתָּלִי, מְנַשֶּׁה, אֶפְרַיִם

עֲשֶׂרֶת יָמֵי תְּשׁוּבָה (עֲשֶׂרֶת הַיָּמִים שֶׁמֶרְאֵשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁבָּהֶם הִיהוּדִי חוֹזֵר בְּתְּשׁוּבָה)

עֲשֹׂת הַדִּיבּוֹת (עֲשֹׂה דַבָּרִיאַ) (עֲשֹׂת הַצְנוּיִם שְׁבִתוֹרָה שְׁחֻקִּים עַל לִוְחוֹת הַבְּרִית)

אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ [...] לֹא-יְהִיָּה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, עַל-פָּנָי
לֹא-תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל, וְכָל-תְּמוּנָה
לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, לְשׁוֹא
זְכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת, לְקַדְּשׁוֹ
כִּבְדֹּת אֶת-אֲבִיךָ, וְאֶת-אִמְךָ--לְמַעַן, יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ
לֹא תִרְצַח
לֹא תִנָּאֵף
לֹא תִגְנֹב
לֹא-תַעֲנֶה בְרֵעֶךָ עַד שֶׁקָּר
לֹא תַחְמֹד

עֲשֹׂה קִבּוּן-עֲשֹׂה קִבּוּן שֶׁל יוֹפִי יִרְדּוּ לַעֲוֹלָם- תַּשְׁעָה נִטְלָה יְרוּשָׁלַיִם וְאֶחָד כָּל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ (אֲבוֹת דְּרַבִּי נֹתָן כ"ח)

עֲשֹׂה חֻלְקִים-עֲשֹׂה חֻלְקִים שֶׁל יִיסוּרִים בַּעֲוֹלָם- תַּשְׁעָה בִּירוּשָׁלַיִם וְאֶחָד בְּכָל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ (אֲבוֹת דְּרַבִּי נֹתָן מ"ח)
עֲשֹׂה חֻלְקִים שֶׁל חֻמָּה בַּעֲוֹלָם- תַּשְׁעָה בִּירוּשָׁלַיִם וְאֶחָד בְּכָל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ (אֲבוֹת דְּרַבִּי נֹתָן מ"ח)
עֲשֹׂה חֻלְקִים שֶׁל חֲנוּפָה בַּעֲוֹלָם- תַּשְׁעָה בִּירוּשָׁלַיִם וְאֶחָד בְּכָל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ (אֲבוֹת דְּרַבִּי נֹתָן מ"ח)
עֲשֹׂה חֻלְקִים שֶׁל תוֹרָה בַּעֲוֹלָם- תַּשְׁעָה בִּירוּשָׁלַיִם וְאֶחָד בְּכָל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ (אֲבוֹת דְּרַבִּי נֹתָן מ"ח)

בַּעֲשֹׂה מֵאֲמֹרֹת נִבְרָא הָעוֹלָם (פֶּרֶק אֲבוֹת, ה' 1)

עֲשֹׂה דוֹרוֹת מֵאָדָם וְעַד נֹחַ (פֶּרֶק אֲבוֹת, ה' 2) - אָדָם, שֵׁת, אֲנוֹשׁ, קִינָן, מַהֲלֵלָאֵל, יִרְדָּה, חֲנוּךְ, מִתּוֹשֶׁלַח, לִמְךָ, נֹחַ

עֲשֹׂה דוֹרוֹת מִנֹּחַ וְעַד אַבְרָהָם (פֶּרֶק אֲבוֹת, ה' 3) - שֵׁם, אֲרַפְכְּשָׁד, שִׁלְחָה, עֶבֶר, פִּלְגָה, רַעֲוִי, שְׂרוּגָה, נַחֲוִיר, תִּרְחָה, אֲבִרָהִם

עֲשֹׂה נִסִּיּוֹנוֹת נִתְנָסָה אַבְרָהָם אֲבִינוֹ וְעַמִּיד בְּכָלָם (פֶּרֶק אֲבוֹת, ה' 4)

עֲשֹׂה נִסִּים נַעֲשׂוּ לְאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וְעֲשֹׂה עַל הַיָּם. (פֶּרֶק אֲבוֹת, ה' 5)

עֲשֹׂה מִכּוֹת הַבֵּיָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וְעֲשֹׂה עַל הַיָּם (פֶּרֶק אֲבוֹת, ה' 5)

עֲשֹׂה נִסִּיּוֹנוֹת נִסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִדְבָּר (פֶּרֶק אֲבוֹת, ה' 6)

עֲשֹׂה נִסִּים נַעֲשׂוּ לְאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ: לֹא הִפִּילָה אִשָּׁה מִרִּיחַ בֶּשֶׁר הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא הִסְרִיחַ בֶּשֶׁר הַקָּדוֹשׁ מֵעוֹלָם, וְלֹא נִרְאָה זָבוּב בְּבֵית הַמִּטְבָּחִים, וְלֹא אִירַע קָרִי לִכְהֵן גָּדוֹל בַּיּוֹם הַכְּפוּרִים, וְלֹא כָּבוּ הַגִּשְׁמִים אֶשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה, וְלֹא נִצְחָה הָרוּחַ אֶת עַמּוּד הָעֵשָׂן, וְלֹא נִמְצָא פֶסוּל בְּעֶמֶר וּבִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּבְלֶחֶם הַפָּנִים, עוֹמְדִים צְפוּפִים וּמְשִׁתְּחוּיִם רַחוּם, וְלֹא הִזִּיק נָחֵשׁ וְעֶקֶרֶב בִּירוּשָׁלַיִם מֵעוֹלָם, וְלֹא אָמַר אָדָם לְחַבְרוֹ

צר לי המקום שאליו בירושלים (פרקי אבות, ה' 7)

עֲשֶׂה דְּבָרִים נְבִירָא בְּעָרְבַּ שְׁבֶת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, ואלו הן: פי הארץ, פי הבאר, פי האתון, הקשת, והמן, והמטה, והשמיר, והכתב, והמכתב, והלחות. ויש אומרים אף המזיקין וקבורתו של משה ואילו של אברהם אבינו. ויש אומרים אף צבת בצבת עשויה: (פרקי אבות, ה' 8)

אחד-עשר כוכבים (אחד-עשר כוכביא) - (המקור הוא-כפי הנראה- מחלום יוסף, כתוב: " וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אֲחֵר, וַיִּסְפֹּר אֹתוֹ לְאָחָיו; וַיֹּאמֶר, הִנֵּה חֲלֹמְתִי חֲלוֹם עוֹד, וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים, מִשְׁתַּחֲוִים לִי" (בראשית ל"ז 9). עם זאת, מוסברים בקבלה ובחסידות ההבדלים בין שתי ההבחנות של השבטים – כפי שהם 'שנים עשר שבטים' מאוחדים סביב יעקב, וכפי שהם 'אחד עשר' מול האחד המוביל את כולם ומעלה אותם בדרגתם.)

שְׁנַיִם-עָשָׂר בְּנֵי יַעֲקֹב (לפי מועד הולדתם ושם אמם) - ראובן (לאה), שמעון (לאה), לוי (לאה), יהודה (לאה), דן (בלהה), נפתלי (בלהה), גד (זלפה), אשר (זלפה) יששכר (לאה), זבולן (לאה), יוסף (רחל), בנימין (רחל)

שְׁנַיִם-עָשָׂר הַשְּׁבִטִים (שְׁנַיִם-עָשָׂר שְׁבִטִיא) (שבטי ישראל. יוסף אינו מופיע במניין השבטים, במקומו מופיעים שני בניו: מנשה ואפרים. לשבט לוי לא יוחדה נחלה.) - ראובן, שמעון, לוי, יהודה, זבולן, יששכר, דן, גד, אשר, נפתלי, בנימין, מנשה, אפרים

שְׁנַיִם-עָשָׂר חודשי השנה-תשרי, חשוון, כסלו, טבת, שבט, אדר, ניסן, אייר, סיוון, תמוז, אב, אלול

שלוש-עשרה מידות (שלושה-עשר מידא) (אלו י"ג (13) מידות הרחמים של הקדוש-ברוך-הוא, אותן גילה למשה רבנו בשעת-רצון מיוחדת, ואמר ש"אין חוזרות ריקם מלפניו" (כמאמר חז"ל על הפסוק: "ויעבור ה' על פניו, ויקרא" (שמות ל"ד 6): "מלמד שנתעטף הקב"ה (כביכול) כשליח-ציבור והראה לו למשה סדר תפילה. אמר לו: כל זמן שישראל חוטאין, יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם").

חמש עשרה מעלות (=מדוגות) היו על פי המסורת בכניסה לבית המקדש. בספר תהלים ישנם חמישה עשר "שירי מעלות", ומכאן שיר לכל מדרגה.

שְׁמוֹנֶה-עָשָׂר (כינוי לתפילת עמידה, על-שם שְׁמוֹנֶה-עָשָׂר הַפְּרָכּוֹת המקוריות תפילת העמידה של ימי החול)

שְׁלוֹשִׁים (*כינוי לשלושים הימים הראשונים לאחר מותו של קרוב.
*כינוי לטקס המתקיים לזכרו של ית שלושים יום לאחר מותו.)

גדולה תורה יותר מן הכהנה ומן המלכות, שהמלכות נקנית בשלושים מעלות והכהנה בעשרים וארבע והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים. ואלו הן: בתלמוד, בשמיעת האזן, בעריכת שפתיים, בבינת הלב, באימה, בענוה, ביראה, בשמחה, בטרה, בשמוש חכמים, בדקדוק חברים, בפלפול התלמידים, בשוב, במקרא, במשנה, במעוט סחורה, במעוט דרך ארץ, במעוט תענוג, במעוט שנה, במעוט שיחה, במעוט שחוק, בארץ אפים, בלב טוב, באמונת חכמים, ובקבלת היסורין, המכיר את מקומו, השמח בחלקו, והעושה סיג לדבריו, ואינו מחזיק טובה לעצמו, אהוב, אהב את המקום, אהב את הבריות, אהב את הצדקות, אהב את

הַמִּישָׁרִים, אֹהֵב אֶת הַתּוֹכָחוֹת, וּמִתְרַחֵק מִן הַכְּבוֹד, וְלֹא מְגִיס לְבֹו בַתְּלֻמוֹדוֹ, וְאֵינוֹ שֹׁמֵחַ בַּהוֹרָאָה, נוֹשֵׂא בַעוֹל עִם חֲבֵירוֹ, וּמְכַרְעוֹ לַכֶּף זְכוּת, וּמַעֲמִידוֹ עַל הָאֻמָּת, וּמַעֲמִידוֹ עַל הַשָּׁלוֹם, וּמִתְיָשֵׁב לְבֹו בַתְּלֻמוֹדוֹ, שׂוֹאֵל כְּעֵינָן וּמַשִּׁיב כְּהִלָּכָה, שׂוֹמֵעַ וּמוֹסִיף, הַלּוֹמֵד עַל מִנָּת לַלָּמֵד, וְהַלּוֹמֵד עַל מִנָּת לַעֲשׂוֹת. הַמְּחַכִּים אֶת רַבּוֹ וְהַמְּכֹוֹן אֶת שְׂמוֹעָתוֹ. וְהָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ: (פְּרָקִי אֲבוֹת ו' 6)

”ויהי הגשם על- הארץ ארבעים יום וארבעים לילה” (בראשית ז', י”ב)

ת”ר נביאים נתנבאו להם לישראל (48)(אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יהושע, פנחס, אלקנה, עלי הכהן, שמואל, גד, נתן, דוד המלך, שלמה המלך, עידו, מיכיהו בן ימלא, עובדיה, אחיה השילוני, חנני הרואה, יהוא בן חנני, עודד, עזריה בן עודד, יחזיאל הלוי מזרע אסף, אליעזר בן דודיהו ממרשה, הושע, עמוס, מיכה המורשתי, אמוץ, אליהו, אלישע, יונה בן אמיתי, ישעיה, יואל, נחום, חבקוק, צפניה, אוריה מקרית יערים, ירמיה, יחזקאל, שמעיה, ברוך בן נריה, נריה, שריה, מחסיה, חגי, זכריה, מלאכי (=עזרא), מרדכי היהודי (ע”פ גמ’ מס’ מגילה דף י”ב עמוד א’)

תרגום השבעים (“ספֿטואגֿינְטָה”)(התרגום היווני הקדום ביותר למקרא, על-שם המסורת המייחסת אותו לשבעים חכמים)

ק”י טעמים (150)

תרי”ג מצוות (בגימטריה-613)(הרמב”ם בספרו היד החזקה כותב: ”מְנַיִן מצוות של תורה הנהגות לדורות, שש מאות ושלוש עשרה מצוות (תרי”ג): מהן מצוות עשה-מאתיים שמונה וארבעים(רמ”ח), סימן להם מניין אבריו של אדם; ומהן מצוות לא תעשה-שלוש מאות ושישים וחמש(שס”ה), סימן להם מניין ימות החמה”.

רמ”ח איברים (בגימטריה-248, מספר האיברים בגוף האדם, במסורת היהודית)

שס”ה גידים (בגימטריה-365, מספר הגידים בגוף האדם, במסורת היהודית)

הוא הִיָּה אוֹמֵר: בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים לְמִקְרָא, בֶּן עֶשְׂרִי לְמִשְׁנָה, בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרִי לְמִצְוֹת, בֶּן חֲמֵשׁ עֶשְׂרִי לְגִמְרָא, בֶּן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרִי לְחֻפָּה, בֶּן עֶשְׂרִים לְרִדָּף, בֶּן שְׁלֹשִׁים לְכַח, בֶּן אַרְבָּעִים לְבִינָה, בֶּן חֲמִשִּׁים לְעֶצֶה, בֶּן שְׁשִׁים לְזִקְנָה, בֶּן שִׁבְעִים לְשִׁיבָה, בֶּן שְׁמוֹנִים לְגִבּוֹרָה, בֶּן תִּשְׁעִים לְשׁוֹחַ, בֶּן מֵאָה כְּאֵלוֹ מֵת וְעֵבֶר וּבִטָּל מִן הָעוֹלָם: (יהודה בן תימא, פְּרָקִי אֲבוֹת ה')

מעגל השנה היהודי והישראלי

הארוע	תאריך	אפיון	מהות
ראש השנה (יום תרועה, זכרון תרועה, יום הדין, יום הרת עולם)	א' ו-ב' בתשרי	חג המופיע בתורה	הימים הראשונים בשנה (לפי מניינה של תורה תשרי הוא החודש השביעי בשנה). יום תרועה, זכרון תרועה: מצווה היא בראש השנה לשמוע קול שופר. תקיעת השופר הינה סמל להמלכת האלוהים על כל הארץ, היא גם זכר לעקדת יצחק ומעמד הר סיני. השופר מסמל ומבשר את ימות המשיח. יום הדין: בראש השנה, הפותח את "הימים הנוראים" נכתב גזר דינו, אם לחיים ואם למות. יום הרת עולם: העולם נברא בכ"ח באלול והאדם נברא בראש השנה.
עשרת ימי תשובה	א'-י' בתשרי	ימי חשבון נפש	בימים אלה עושה כל אדם חשבון נפש עם עצמו ועם אלוהיו. בראש השנה, הפותח את "הימים הנוראים", נכתב גזר דינו, וביום הכיפור, הסוגר ימים אלה, נחתם גזר דינו.
צום גדליה	ג' בתשרי	צום	לזכר רציחתו, על-ידי יהודי של גדליהו בן-אחיקם, שהופקד על הארץ על-ידי מלך בבל

הארוע	תאריך	אפיון	מהות
יום כיפור	י' בתשרי	צום, חג המופיע בתורה	היום הקדוש ביותר לעם ישראל. עיקרו: הציווי בתורה: "ועיניתם את נפשותיכם" (ויקרא ט"ז 31, כ"ג 27, 32, במדבר כ"ט 7). ביום זה מכונס כל אדם עם עצמו ועם אלוהיו בתפילה ובתשובה. ביום הכיפור, הסוגר את "הימים הנוראים" ואת כל ימי בקשת המחילה, הכוללים גם את חודש אלול שלפני "עשרת ימי תשובה", נחתם גזר דיננו.
סוכות (חג אסיף, זמן שמחתנו)	ט"ו – כ"א בתשרי	חג המופיע בתורה	אחד משלוש הרגלים (סוכות, פסח ושבועות). סוכות: זכר ליציאת מצרים ולנפלאות האלוהים. חג אסיף: על שום איסוף תבואות הקיץ. זמן שמחתנו: משום שהשמחה היא יסוד חשוב בחג זה.
שמחת בית השואבה	ט"ו-י"ט בתשרי	ימי שמחה והילולה, הוכרז במסורת	בימים אלה התפללו שתהא זו שנה גשומה. כאשר בית המקדש היה קיים נהגו לשאוב מים ממעיין השילוח ולנסוך אותם על המזבח. "מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו".

הארוע	תאריך	אפיון	מהות
-------	-------	-------	------

הושענא רבא	כ"א בתשרי	הוכרז במסורת	תחינה לאלוהים שיושיענו. עד ליום זה או לשמיני עצרת, יש סיכוי לשנות את גזר דינו של אלוהים לטובה. לפיכך, ממשיכים בתשובה אחרי יום הכיפורים עד להושענא רבה.
שמיני עצרת	כ"ב בתשרי	הוכרז בתורה	היום הסוגר את חג הסוכות.
שמחת תורה	כ"ב בתשרי (בחול"ל נחוג ביום שלאחרי שמיני עצרת)	חג, הוכרז במסורת	השמחה על סיום הקריאה בחמישה חומשי תורה.
אָסֶרֶו חג	כ"ג בתשרי (בחול"ל נחוג ביום שלאחריו)	יום חול, הוכרז במסורת	יום חול הקושר את החג לימי החול.
יום הזכרון ליצחק רבין	י"ב בחשוון	יום זכרון, הוכרז בימינו	לזכר רציחתו, על ידי יהודי, של ראש ממשלת ישראל בארבעה בנובמבר 1995
חנוכה	כ"ה בכסלו-ג' בטבת	חג, הוכרז במסורת	ציון נצחון יהודה המכבי, אחיו וחייליו על היוונים שחיללו את בית המקדש. המשמעות הדתית-לאומית של החג היא שחרור העם משלטון זר.
צום עֶשְׂרָה בְּטָבֵת	י' בטבת	צום, הוכרז במסורת צום, הוכרז בימינו	*היום בו החל מצור נבוכדנצר מלך בבל על ירושלים שנקבע עקב המצור, כאחד מארבעת הצומות לזכר החורבן *יום הזיכרון לנִסְפִים בשואה שיום קבורתם לא נודע. *יום הקדיש הכללי

הארוע	תאריך	אָפִיון	מהות
-------	-------	---------	------

חמישה עשר בִּשְׁבָּט	ט"ו בִּשְׁבָּט	חג, הוכרז במסורת	ראש השנה לאילנות, חג הנחוג בנטיעות ובאכילה מפרות ארץ-ישראל
יום תל חי	י"א באדר	יום זכרון, הוכרז בימינו	ציון מותו של יוסף טרומפלדור ושבעת חבריו על הגנת תל חי.
תענית אסתר	י"ג באדר	צום, הוכרז במסורת	לזכר הצום שגזרה אסתר כדי שהאלוהיים יציל את ישראל מגזרות המן
פורים	י"ד באדר (בערים שבימי יהושע בן-נון לא היתה סביבם	חג, הוכרז במסורת	על שום הפור שהפיל המן לקביעת מועד
שושן פורים	חומה). ט"ו באדר (בערים שבימי יהושע בן-נון היתה סביבם חומה).		השמדת העם היהודי, גזירה שנתבטלה.
תענית בכורות	י"ד בניסן	צום, הוכרז במסורת	לזכר הבכורים היהודים שנצלו ממכת בכורות
ל"ג בעומר	י"ח בניסן	חג, הוכרז במסורת	היום השלושים ושלושה לספירת העומר, יום לזכר ניצחון בר-כוכבא על הרומאים ולזכר רבי שמעון בר- יוחאי

הארוע	תאריך	אפיון	מהות
פסח (חג המצות, חג האביב, חג החירות)	ט"ו-כ"א בניסן	חג המופיע בתורה	אחד משלושת הרגלים (סוכות, פסח ושבועות). חג הפסח: על שום הנס שבפסחת האלוהים על בתי היהודים בעת מכת בכורות. חג המצות: על שום המצווה של אכילת מצות, זכר ליציאה החפוזה ממצרים. חג האביב: החג חל בתקופת האביב (וחייב לחול בתקופה זו). חג החירות: לזכר יציאת בני ישראל ממצרים, מעבדות לחירות.
אסרו חג	כ"ב בניסן (בחור"ל נחוג ביום שלאחריו)	יום חול, הוכרז במסורת	יום חול הקושר את החג לימי החול.
יום השואה והגבורה	כ"ז בניסן	יום זכרון, הוכרז בימינו	יום התייחדות עם זכרם של שישה מליון יהודים שנספו על ידי הנאצים ועוזריהם במהלך מלחמת העולם השנייה.
יום הזיכרון	ד' באייר	יום זכרון, הוכרז בימינו	יום בו מתייחד עם ישראל עם גיבוריו שנפלו בקרבות למען הקמת מדינת ישראל ועל החיים בה.

הארוע	תאריך	אפיון	מהות
יום העצמאות	ה' באייר	יום חג, הוכרז בימינו	ב-ה' באייר התש"ח הכריז ראש המועצה הזמנית, דוד בן גוריון, על הקמת מדינת ישראל ובישיבה חגיגית קרא את מגילת העצמאות. בו ביום פרצה מלחמת השיחרור (הקוממיות) אשר ארכה שנתיים ובמהלכה מצאו את מותם כ-6,000 איש, כאחוז מכלל תושבי ישראל
יום ירושלים	כ"ח באייר	מועד, הוכרז בימינו	יום שחרור ירושלים : כ"ח באייר התשכ"ז, במלחמת ששת הימים
שבועות (חג הביכורים, חג השבועות, חג מתן תורה, חג הקציר)	ו' בסיוון	חג המופיע בתורה	אחד משלוש הרגלים (סוכות, פסח ושבועות) . חג הביכורים : החובה להביא לבית המקדש מראשית ביכורי האדמה, כתודה לאלוהים. חג שבועות : שבעה שבועות של ספירת העומר. חג מתן תורה : לפי המסורת נתנה ביום זה התורה לישראל. חג הקציר : "וחג הקציר ביכורי מעשיך אשר תזרע בשדה..." (שמות כ"ג 16).

הארוע	תאריך	אָפּיון	מהות
צום י"ז בתמוז	י"ז בתמוז	צום, הוכרז במסורת	*חיילי טיטוס, מצביא רומא, הבקיעו את חומות ירושלים. *יש המייחסים ליום זה מועד לפורענות שכן, בנוסף, ביום זה: משה רבנו שבר את הלוחות הברית * בוטל התמיד (הפסיקו להקריב את עולת התמיד) * אפוסטומוס שרף את התורה והטיל גזרות־שֶׁמַד על היהודים *הועמד צלם בהיכל
בין המצרים	י"ז בתמוז-ט' באב	ימי אבל, הוכרזו במסורת	בשלושת השבועות נוהגים דיני אבלות: אין מסתפרים, אין מתחתנים, ומראש חודש אב אין אוכלים בשר
צום תשעה באב	ט' באב	צום, הוכרז במסורת	יום האָבֶל הלאומי על חורבן הבית הראשון והשני
חמישה עשר באב	ט"ו באב	חג, הוכרז במסורת	יום חג קדוש לישראל בימי בית שני, שבנות ישראל היו יוצאות בו בַּמְּחֻלוֹת בְּכַרְמִים; היום יש המציינים אותו כחג האהבה.
כ"ט בנובמבר	כ"ט בנובמבר (י"ז בכסלו התש"ח)	ציון, הוכרז בימינו	ב-29 בנובמבר 1947 (י"ז בכסלו התש"ח), התקבלה בעצרת האו"ם (האומות המאוחדות) ההחלטה על סיום המנדט הבריטי בארץ ישראל.

שמות הרבה לירושלים

"שמות הרבה לירושלים וכל שם יפה מחברו..." (דן אלמגור)

● שמות עבריים:

1. אבן-מעמסה (זכריה, יב- 3)
2. אהליבה (יחזקאל, כג- 4, פירוש רד"ק)
3. אור-העולם (ילקוט שמעוני, תהילים – כג)
4. אם (ילקוט שמעוני, דברים כג- 7)
5. אפרתה (תהילים, קלב- 6, המדרש הגדול, ויגש מו, ח).
6. אריאל (ישעיה, כו- 1)
7. ארמון (ירמיה, לו- 18; המדרש הגדול, ויגש מו, ח)
8. אשת נעורים (ישעיה, נו; המדרש הגדול, מו, ח)
9. בחורה (מל"א, יד- 21; אבות דרבי נתן ב, מג)
10. בית אל (בראשית לה- 15)
11. בירה (דה"א, כט, 19- 1; ירושלמי, פסחים ז. ח; בבלי, יומא, ב, א)
12. בית תפילה (ישעיה, נו- 7)
13. במות (מיכה, א- 5)
14. בעולה (ישעיה, סב, 4, אבות דרבי נתן לט)
15. בעל המון (שיר השירים, ח- 11)
16. בשן (תהילים, סח- 16, המדרש הגדול, ויגש מו, ח)
17. בתולה (ירמיה, לא- 4; המדרש הגדול, ויגש מו, ח)
18. גבעת הלבונה (שיר השירים, ד- 6; המדרש הגדול, שם)
19. גולה (ישעיה, מט, 21; המדרש הגדול, שם)
20. גיא חזון (ישעיה, סה, 18)
21. גילה (ישעיה, סה, 18)
22. גלעד (ירמיה, כב- 6; המדרש הגדול, שם)
23. גן אלהים (ישעיה, נא- 3; המדרש הגדול, שם)
24. דלתות העמים (יחזקאל, כו- 2)
25. דרושה (ישעיה, סב, 11-12)
26. דרום (יחזקאל, כא- 2)
27. ההר הטוב (דברים, ג- 25; ספרי פינחס, קלד)
28. ה' יראה (בראשית, כב- 14)
29. העיר (ירמיה מא- 4; לב- 24)
30. ה' צדקנו (ירמיה ג- 16)
31. הקריה (מל"א א 41-44)
32. הראל (יחזקאל, מח- 35)
33. הר גבוה (ישעיה, מ- 9; המדרש הגדול, שם)
34. הר חמד (תהילים, סח- 17)
35. הר מרום ישראל (יחזקאל, כ- 40)
36. הר מועד (ישעיה, יד- 13)
37. הר קודש (תהילים, מח, 2; יואל, ד- 17)
38. הר שמה (יחזקאל, מח- 35; בבלי, בבא בתרא, כח-עב)
39. חגוי הסלע (שיר השירים, ב- 14; זוהר, א פד-פה)
40. חדרך (זכריה ט- 1; המדרש הגדול, ויגש מו, ח)
41. חומות (ישעיה, נו- 5)
42. חיים (ישעיה, ד- 3; יחזקאל, לב- 25; פרקי דרבי נתן (א) לד)
43. חפציבה (ישעיה, סב- 4; אבות דרבי נתן (ב) לט)
44. טבור הארץ (יחזקאל ה- 5, פירוש רש"י ועוד)

45.	יבוס (יהושע, יח- 28 ; ועוד)
46.	ידידות (ירמיה, יב- 7 תהילים, פד- 2)
47.	יושבת העמק (ירמיה, כא- 13)
48.	יער הבציר (זכריה, יא- 2 ; אבות דרבי נתן (א) ד (ב) ז ; ילקוט שמעוני, ב, תקעה)
49.	יער הנגב (יחזקאל כא- 2)
50.	יפה נוף (תהילים, מח- 3)
51.	ירכתי צפון (תהילים, מח- 3)
52.	כלה (ישעיה, סא- 10)
53.	כלילת יופי (איכה, ב, 15 ; תהילים נ- 2)
54.	כסא ה' (ירמיה, ג- 17)
55.	כרמל (ישעיה, לב- 16)
56.	לבנון (ירמיה, כב- 6 ; המדרש הגדול, ויגש)
57.	מגדל עדר (מיכה, ד- 8)
58.	מוראה (צפניה, ג- 1)
59.	מוריה (בראשית, כב- 12, המדרש הגדול, ויגש, מו-ח)
60.	מנוחה (דברים, יב- 9 ; תהילים קלב- 8 ; 13-14 ; תוספתא, זבחים יב, ועוד)
61.	מקדש (מדרש תלפיות, עמ' 251 ; ישעיה ד- 3)
62.	נוה שאנן (ישעיה, לג- 20)
63.	נחלה (דברים, יב- 9)
64.	נצח (דה"א, כט- 11 ; בבלי, ברכות, נח, א)
65.	סורה (ישעיה, מט- 21 ; המדרש הגדול, ויגש, מו, ח)
66.	סף רעל (זכריה, יב- 2)
67.	עדן (ישעיה, נא- 3 ; המדרש הגדול, ויגש מו, ח)
68.	עין העולם (בראשית רבה, סג, יד)
69.	עיר אלהים (תהילים, מו- 5 ; ועוד)
70.	עיר דוד (שמ, ב ה, 7-9)
71.	עיר האמת (זכריה, ח- 3)
72.	עיר הומיה (ישעיה, כב- 2)
73.	עיר היונה (צפניה, ג- 1)
74.	עיר הקודש (ישעיה, נב- 1 ; נחמיה, יא- 1)
75.	עיר הצדק (ישעיה, א- 26)
76.	עיר יהודה (מל"ב, יד- 20 ; דה"ב, כה- 25)
77.	עיר לא נעזבה (ישעיה, סב- 12)
78.	עיר עוז (ישעיה, כו- 1)
79.	עיר פרזות (זכריה, ב- 8)
80.	עיר קברות אבותי (נחמיה, ב- 5)
81.	עיר שחברה לה יחדיו (תהילים, קכב 3)
82.	עיר של זהב (משנה, שבת ו, א)
83.	עקרה (ישעיה, נד- 1)
84.	צאן (יחזקאל, לו- 28)
85.	צואר (ישעיה, ח- 8 ; זוהר, א, וישלח)
86.	צור המישור (ירמיה, כא- 13)
87.	ציון (תהילים, פז, ב ; ירושלמי ד, ב ; ועוד)
88.	צלע האלף (יהושע, יח- 28 ; ספר זרובבל, בית המדרש ב, עמ' 57)
89.	קדוש ישראל (ישעיה, ס- 14)
90.	קריה נאמנה (ישעיה, ס- 14)
91.	קריה נשגבה (ישעיה, ס- 14)
92.	קריה עליזה (ישעיה, כב 2 ; לב- 13)

- 93. קריה חנה דוד (ישעיה, כט- 1)
- 94. קרית מועד (ישעיה, לג- 20)
- 95. קרית מלכיאל (בשירו של רבי יעקב ספיר לכבוד משה מונטיפיורי ב- 1849)
- 96. קרית מלך רב (תהילים, מח- 3)
- 97. קרית משוש (ירמיה, מט- 25)
- 98. קרתא דא שפירא (קריה של יופי- כינוי שטבע המשורר ר' ישראל נג'ארה בשירו "יה ריבון עלם עלמיא" מהמאה השש-עשרה).
- 99. קריתה מרדתא (עיר מרדנית- עזרא, ד- 12)
- 100. רבתי בגויים (איכה, א- 1)
- 101. רבתי עם (איכה, א- 1)
- 102. שלם (בראשית, יד- 18 ; תהילים, עו- 3)
- 103. שדי יער (תהילים, קלב- 6)
- 104. שער בת רבים (שיר השירים, ז- 5)
- 105. שרתי במדינות (איכה, א- 1)

● שמות ארמיים:

קריתא מרדתא
קריתא די שפירא

● שמות ערביים:

אורשלים
איליה אלבלאט (הארמון)
אלזית (הזית)
אלקודס (הקודש)
בית אלמקדס (בית המקדש)
דאר אלסלאם (בית השלום)
מבוא צידק (מעון נאמן)
מכאן קריב (מקום קרוב)

● שם רומאי:

אליה קפיטולינה. בשנות השלושים של המאה השניה לספירה בימי הדריינוס קיסר ניתן לירושלים השם הלאטיני "אליה קפיטולינה" וזאת על אחד משמותיו הפרטיים של הקיסר, איליוס ועל כינויו של אבי האלים יופיטר.

● שמות אנגליים:

Jrusalem
Holy City – עיר קודש

● שמות ירושלים וכינוייה בארצות חוץ:

השם ירושלים, סמל תפארת ישראל בימי קדם, ליווה את היהודים בארצות נדודיהם וערים שונות בנכר, שבהן התפתחו קהילות גדולות ומרכזי תורה חשובים, כונו בשמה. העיר וילנא מכונה "ירושלים דליטא", או "ירושלים של גלות". העיר טלידו בארץ ספרד, שהתפרסמה בימי הביניים בקהילתה היהודית ובחכמיה קיבלה את התואר "ירושלים החדשה". קהילת אמסטרדם בהולנד מכונה "ירושלים הגדולה", מסיבת חשיבותה בחיי יהודיה ובעזרה שהגישו לאחיהם תושבי עיר

הקודש. במכתב אחד שלחו יהודי וורמייזה בגרמניה אל עיר הקודש, הם כותבים "אתם היושבים בירושלים הקדושה ואנו בירושלים הקטנה". שמה של ירושלים ניתן גם לבתי כנסת. יהודים נקראו בשם המשפחה "ירוסלומסקי" דומה לירושלים העברי.

הנוצרים נטלו את השם ירושלים לישובים, לכנסיות ולמוסדות דתיים שונים. פרבר בווארשה, בית פולין, נקרא בפולנית "נובה ירוזלימה", - ירושלים החדשה. באנגליה מקומות על שמה של ירושלים, בגרסה האנגלית "ג'רוזאלם", אחד בסביבת לינקולן. גבעת ירושלים "ג'רוזאלם היל" נמצאת בסביבת שרבורן, במחוז דורסט. חדר אחד בכנסייה המפורסמת וסטמינסטר, בלב לונדון רבתי, נקרא לשכת ירושלים- "ג'רוזאלם שאמבר". ערכו רב בתולדות הכנסייה הזאת, מקדש העם האנגלי. בצד דרך במחוז נוטינגהם בית- מרזח ועליו כתוב באנגלית קדומה: "המסע הקדום אל ירושלים". בית זה מתיימר להיות הקדום בבתי- המרזח באנגליה, והוא משנת 1189, מימי שלטון הצלבנים בארץ הקודש.

שער התקומה

ההמנון

התקנה מלים ולחן: נפתלי הרץ אימבר (1878)

התקווה השיר במלואו

חובר ע"י המשורר נפתלי הרץ אימבר:
בעת שכתב בראשון לציון

א.

כל עוד בלבב פנימה
נפש יהודי המיה,
ולפאתי מזרח קדימה
עינו לציון צופיה-

עוד לא אבדה תקותי,
התקנה הנושנה:
לשוב לארץ אבותי,
לעיר בה דוד חנה.

ב.

כל עוד דמעות מעיני
יזלו כגשם נדבות,
ורבבות מבני עמי
עוד הלכים על קברי אבות-

עוד לא אבדה ...

ה.

כל-עוד שמה עלי דרכים
שער יבת שאיה,
ובין חרבות ירושלים
עוד בת ציון בוכיה.

עוד לא אבדה ...

ו.

כל עוד דמעות טהורות
מעין בת עמי נזלות,
ולבבות לציון בראש אשמו
עוד תקום ברחצי הלילות -

עוד לא אבדה ...

ז.

כל עוד נספי דם בעורקי
ברצוא נשוב יזלו,
נעלי קברות אבותי
עוד אגלי טל יפלו -

עוד לא אבדה ...

ג.
כל-עוד חזמת מ'חמדנו
לעינינו מופעת,
ועל חרבן מקדשו
עין אחת עוד דומעת-
עוד לא אבדה ...

ח.
כל-עוד רגש אהבת הל'אום
בלב היהודי פלם,
עוד נוכל לקוות גם היום
כי עוד ירחמנו אל זלם.
עוד לא אבדה ...

ד.
כל עוד מי הי'דן בג'און
מלא גדותיו יזלו,
ול'ים כנרת ב'ש'און
בקול המ'לה יפלו -
עוד לא אבדה ...

ט.
שמעו, אחי, ב'א'רצות נדי
את קול אחד חזי:
כי רק עם אחרון היהודי
גם אחרית תקותנו!

עוד לא אבדה תקותנו,
התקנה ש'טת אלפי'ם
להיות עם חפשי ב'א'רצנו
א'רץ ציון וירושל'ים.

על השיר :

מלותיו של ההמנון הלאומי של מדינת ישראל נכתבו על ידי המשורר והסופר נפתלי הרץ אימבר (1856-1909). המלים פורסמו לראשונה בשנת 1898 בקובץ "ברקאי", שיצא לאור בירושלים, בה התגורר אז המחבר.

בתחילה היה שם השיר "תקוותנו" והוא היה המנונם של "חובבי ציון". בקונגרסים הציוניים החלו לשיר את "התקווה" רק למן הקונגרס הששי ואילך; אולם כבר קודם לכן, מאז הקונגרס הציוני הראשון, נתן השיר ביטוי עמוק למאוויי הגאולה של עם-ישראל בכל תפוצותיו.

ד"ר כהן-מטמון, מייסד הגימנסיה העברית "הרצליה", הציע שבארץ-ישראל יוחלפו שני הטורים המקוריים שהיו: "לשוב לארץ אבותינו, בעיר בה דוד חנה", בטורים הבאים:

"להיות עם חופשי בארצנו, ארץ ציון וירושלים". הצעתו נתקבלה ובמלים אלה מוכר ההמנון הלאומי כיום.

אשר למקורה של המנגינה - חלוקות הדעות. אין ספק, ששורשיה עתיקי יומין ונעוצים בשירה העממית הספרדית ואולי כבר בשירה הערבית שקדמה לה. עם זאת, ניתן לזהות את הדיו המתנגנים של הלחן גם בפואימה הסימפונית "מולדבה" של סמטאנה, וכן גם בשירי רועים בלקאניים ומזרח-אירופיים.

מייחסים את רישום התווים לר' שמואל כהן, מחלוצי ראשון לציון, אולם חוקר המוסיקה פטר עמנואל גרדנוויץ ידע מפי מכר אישי של אימבר, כי הוא שאל את הלחן מן החזן הנודע ניסן בלצר.

(מקור נוסף)

לפני מאה ועשרים שנה כתב נפתלי הרץ אימבר שיר בשם "תקוותנו, שעבר גלגולים רבים עד שהפך להמנון מדינת ישראל. בשנת 1886 ראה אור בירושלים ספר השירים" ברקאי "של אימבר, חלוץ משוררי העלייה הראשונה ובו השיר "תקוותנו", שיר שיועד מלכתחילה, על פי מבנהו וצביונו, להיות ל"מרסליזה היהודית".

את הטיוטה הראשונה של השיר "התקווה" כתב אימבר בביתו של מלומד יהודי בעיר יאסי שברומניה, בשנת תרל"ח 1877. זאת אישר המשורר בהקדשה על תמונתו ובמסמכים אחרים.

הניסיון הראשון להלחין את "התקווה" לא עלה יפה. בשנת תרמ"ב מסר ישראל בלקינד מראשון לציון את הלחנת השיר לליאון איגלי, מוסיקאי צעיר שנשלח לזכרון יעקב ע"י הברון לעבוד בעבודה חקלאית. איגלי הועסק בעבודות יזומות ובסבלות והתקשה להסתגל אליהן. פקיד הברון המקומי השתכנע שמדובר בכישרון מבוזבז ולכן נתן לאיגלי חדר בראשון לציון לגור בו. איגלי, שקיבל לידיו את מילות "התקווה" החל להלחין בחדרו את השיר.

הוא הלחין את תשעת הבתים של השיר, אך כל בית הלחין במנגינה אחרת, דבר שהיקשה על בני המושבה להכיר את השיר. מספרים כי בלקינד נהג לתת קוביית שוקולד (מצרך נדיר באותם ימים) למי שידע

לזמר את השיר. בסופו של דבר איגלי חזר לרוסיה, חלק משיריו אבדו ולא נותרו התווים שלהם, וביניהם גם השיר "התקווה".

זרובבל חביב, לובמן ויודילוביץ', אשר היו מוותיקי המושבה, עבדו יחד וערכו תיקונים ושינויים בסגנון הלשון וגם בתוכן השיר.

"התקווה" לאחר השינוי שערכו אנשי ראשון לציון:	מדבריו של יודלוביץ' : "... הכרנו את הכותב הנ"ל בשעת חברו את השיר וגם הגהנו אותו (השיר עשינו בו תיקונים בסגנון הלשון שלו וגם בתוכן) בצוותא ישראל בלקינד, מרדכי לובמן ודוד יודלוביץ (מתוך ד. יודלוביץ', ראשון לציון התרמ"ב - התש"א, עמ' 508) "התקווה" כפי שכתב אימבר:
" עוד לא אבדה תקותנו התקווה בת שנות אלפיים להיות עם חופשי בארצנו ארץ ציון וירושלים."	"עוד לא אבדה תקותנו התקווה הנושנה לשוב לארץ אבותינו עיר בה דוד חנה."

זרובבל חביב מביא דבריו של אחד האנשים מן התקופה ההיא, אשר לוין:
 " היה זה בביתו של אוסיפ (יוסף) פינברג , הייתי אז פועל שלו וגרתי בעליית הגג בשנת בואי לארץ, היינו תרמ"ד. ישבנו לשולחן והיו נוכחים הגב' ברטה והצעיר אימבר. הוא ביקש להגיש לו בקבוק יי"ש, שתה וישב לכתוב. אחר כך קרא באוזנו את השיר 'תקוותינו'."

חלפה שנה ובשנת 1887, תושב ראשון לציון, שמואל כהן, התאים לחן למילות השיר "התקווה". כהן התאים לחן זה ללחן עממי שהכיר מילדותו ברומניה ונקרא "לחן ישן נושן". כהן היה שומע בילדותו את הלחן הזה מושר בפייהם של איכרי מולדובה, "העגלה והשוורים".
 שנה לאחר מכן, אימצו אנשי המושבה לחן זה ומכאן נפוץ בשאר המושבות . השיר נלמד בביתו של לבונטין ששימש כמרכז הנוער במושבה ועבר מפה לאוזן כלחן המוכר לנו עד היום.

הסמל

סמל המדינה הוא הסמל שמועצת המדינה הזמנית הכריזה ביום י"א בשבט תש"ט (10 בפברואר 1949) כעל סמל מדינת ישראל.

מוטיב המנורה:

המנורה היא סמל המדינה.. המנורה מקשרת אותנו עם העבר המפואר. היא מזכירה לנו את המשכן, את בית המקדש. את זמן חירותנו המנורה הייתה אחד הכלים שעמדו במשכן בחלקו הקדמי הנקרא "הקודש" (שמות מ' 4) גובהה היה לפי מסורת חז"ל כגובה אדם. במקדש שבנה שלמה עמדו עשר מנורות נוספות (מלכים א' ז' 49) וכיום היא משמשת כ**סמל ישראל**.

בכל התקופות שמשה המנורה כ**מוטיב (סמל)** נפוץ ביותר בתרבות היהודית. היא מופיעה בפסיפסים, על ארונות קבורה, נרות חרס, תבליטים ועיטורי מבנים שהיו מרכזים דתיים.

לצורת המנורה גרסאות שונות, אך לסמל המנורה נבחרה הגרסה שתוארה על שער טיטוס כנישאת בידי שבויים יהודיים, כדי לסמל את החזרה משעבוד לגאולה.

המנורה **מזכירה** לנו גם את נפילת ארץ יהודה המפולגת על-ידי מפלגות וכיתות פוליטיות כי היא מופיעה גם בשער טיטוס שגזל את המנורה מירושלים והגלה את היהודים מארצם. המנורה מסמלת לנו גם את תקומת יהודה כשהיא ניצבת מול כנסת ישראל בעיר ירושלים. זהו הסמל היהודי הקדום והרצוף ביותר.

הדגל

מועצת המדינה הזמנית הכריזה על הדגל ותיארה את צורתו ומידותיו :

הדגל 220 ס"מ ארכו, 160 ס"מ רוחבו. **הרקע** – לבן ועליו שני פסי תכלת כהה, 25 ס"מ רוחב הפס, נטויים לכל ארכו של הגדל מצלע אל צלע. **באמצעיתו** של הרקע הלבן בין שני פסי התכלת ובמרחק שווה משניהם – מגן דוד עשוי ששה פסי תכלת 5.5 ס"מ רוחב האחד, המצטרפים לשני משולשים שווי צלעות שבסיסיהם מקבילים לשני פסי התכלת שלאורך הדגל.

כבר בקרב **חובבי ציון** שבגולה היה מוסכם דמותו ומראהו של הדגל העברי. בראשון לציון בשנת 1885 מניף ישראל בלקינד דגל כחול לבן. מאוחר יותר בשנת 1891 בטכס הנחת היסוד למושבה נס ציונה מכריז מיכאל הלפרין "**הדגל הכחול לבן הוא הדגל העברי שלנו. צבע התכלת הוא כצבע השמים של ארצנו. והצבע הלבן הוא כטוהר אמונתנו. כאן תקום מדינה עברית וזה יהיה דגלה**".

מגן דוד הינו מבנה של שני משולשים חופפים היוצרים יחד דמות של כוכב בעל שש זוויות. המושג מגן דוד- מוזכר לראשונה בתלמוד כשם של תפילה "**ברוך אתה ה' מגן-דוד**". המסורת היהודית מספרת כי המלך דוד נשא מגן דוד על מגינו. בנבואת ישעיהו למלך ישראל מופיעים ששה תארים שנתן ישעיהו לדוד המלך "**רוח חוכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעה ויראת ה'** (ישעיהו י"א 2-1). ששת התארים מסמלים את ששת קצוות של מגן דוד.

במשך דורות שימש המגן דוד בתור **קישוט** אצל היהודים ולא יהודים. מגיני דוד נמצאו חקוקים על אבן מתקופות קדומות מאוד כתקופות הברונזה ותקופות הברזל. מאוחר יותר שימש מגן הדוד לקישוט בתי כנסת קדומים כמו בכפר נחום, אצל הנוצרים לקישוט כנסיות ולמוסלמים כסמל שכוח קסמים טמון בו. במאה ה-14 נקבע המגן דוד כקישוט מרכזי לדגלה של קהילת פראג. הייתה זו פעם ראשונה שהמגן דוד שימש **סמל יהודי** מובהק. אגודת הסטודנטים "**אחוות ציון**" הייתה הגוף הראשון בתנועה הלאומית היהודית שהשתמשה במגן דוד כסמל. **הבילוי"ים** טבעו בחותמם את המגן דוד, וגם **חובבי ציון** השתמשו בו בהזדמנויות שונות. הרצל קבע את המגן דוד כסמל לעיתונו. משך שנים רבות הניפו את הדגל הכחול-לבן אך לא הוענק לו מעמד רשמי. רק בשנת 1933 נערך דיון רשמי בתנועה הציונית בשאלת הדגל. **למעמד רשמי** זכה הדגל רק בעת החלטת מועצת המדינה הזמנית ב – 28.10.1948. באותה ישיבה אמר שר הדתות הרב יהודה ל. הכהן פישמן :

"**לדידי נתקדש דגל זה במסורת עתיקה מאז – תכלת לבן. דוד וולפסון הציע זאת (את הדגל) על יסוד צבע הטלית שהיא תכלת לבן ואני חושב שיש לקבל את ההצעה עם התוספת של מגן –דוד, שנתקדש גם הוא במסורת ישראל**".

מגילת העצמאות

בארץ-ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי.

לאחר שהוגלה העם היהודי מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית.

מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהיאחז במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגינים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו יישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית.

בשנת תרנ"ז (1897) נתכנס הקונגרס הציוני לקול קריאתו של הוגה חזון המדינה היהודית תאודור הרצל, והכריז על זכות העם היהודי לתקומה לאומית בארצו.

זכות זו הוכרה בהצהרת בלפור מיום ב' בנובמבר 1917 ואושרה במנדט מטעם חבר הלאומים, אשר נתן במיוחד תוקף בין-לאומי לקשר ההיסטורי שבין העם היהודי לבין ארץ-ישראל ולזכות העם היהודי להקים מחדש את ביתו הלאומי.

השואה שנת חוללה על עם ישראל בזמן האחרון, בה הוכרעו לטבח מיליונים יהודים באירופה, הוכיחה מחדש בעליל את ההכרח בפתרון בעיית העם היהודי מחוסר המולדת והעצמאות על-ידי חידוש המדינה היהודית בארץ-ישראל, אשר תפתח לרווחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שוות-זכויות בתוך משפחת העמים.

שארית הפליטה שניצלה מהטבח הנאצי האיום באירופה, ויהודי ארצות אחרות לא חדלו להעפיל לארץ-ישראל, על אף כל קושי, מניעה וסכנה, ולא פסקו לתבוע את זכותם לחיי כבוד, חירות ועמל-ישרים במולדת עמם.

במלחמת העולם השנייה תרם היישוב העברי בארץ את מלוא חלקו למאבק האומות השוחרות חירות ושלוש נגד כוחות הרשע הנאצי, ובדם חייליו ובמאמצו המלחמתי קנה לו את הזכות להימנות עם העמים מייסדי ברית האומות המאוחדות.

ב-29 בנובמבר 1947 קיבלה עצרת האומות המאוחדות החלטה המחייבת הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל; העצרת תבעה מאת תושבי ארץ-ישראל לאחוז בעצמם בכל הצעדים הנדרשים מצדם להביצוע ההחלטה. הכרזה זו של האומות המאוחדות בזכות העם היהודי להקים את מדינתו אינה ניתנת להפקעה.

זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית.

לפיכך נתכנסנו, אנו חברי מועצת העם, נציגי היישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדט הבריטי על ארץ-ישראל, ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטת עצרת האומות המאוחדות אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל, היא מדינת ישראל.

אנו קובעים שהחל מרגע סיום המנדט, הלילה, אור ליום שבת ו' אייר תש"ח, 15 במאי 1948, ועד להקמת השלטונות הנבחרים והסדירים של המדינה בהתאם לחוקה שתיקבע על-ידי האסיפה המכוננת הנבחרת לא יאוחר מ-1 באוקטובר 1948 -תפעל מועצת העם כמועצת מדינה זמנית, ומוסד הביצוע שלה, מנהלת העם, יהווה את הממשלה הזמנית של המדינה היהודית, אשר תיקרא בשם ישראל.

מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה היהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצד והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות.

מדינת ישראל תהא מוכנה לשתף פעולה עם המוסדות והנציגים של האומות המאוחדות בהגשמת החלטת העצרת מיום 29 בנובמבר 1947 ותפעל להקמת האחדות הכלכלית של ארץ-ישראל בשלמותה.

אנו קוראים לאומות המאוחדות לתת יד לעם היהודי בבניין מדינתו ולקבל את מדינת ישראל לתוך משפחת העמים.

אנו קוראים - גם בתוך התקפת-הדמים, הנערכת עלינו זה חודשים - לבני העם הערבי תושבי מדינת ישראל לשמור על השלום וליטול חלקם בבניין המדינה על יסוד אזרחות מלאה ושווה ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה, הזמניים והקבועים.

אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשיתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרום חלקה במאמץ המשותף לקידמת המזרח התיכון כולו.

אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב היישוב בעלייה ובבניין ולעמוד לימינו במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת הדורות לגאולת ישראל.

מתוך ביטחון בצור ישראל הננו חותמים בחתימת ידינו לעדות על הכרזה זו, במושב מועצת המדינה הזמנית על אדמת המולדת, בעיר תל-אביב, היום הזה, ערב שבת, ה' אייר תש"ח, 14 במאי 1948.

החותמים על המגילה

נשיאים וראשי ממשלה³

נשיאים

שם הנשיא	תקופת חייו	שיוך מפלגתי בעת בחירתו לנשיאות	פרטים ביוגרפיים	מערכות בחירות לנשיאות	תקופת נשיאותו
חיים ויצמן	1874-1952	(לא היה חבר הכנסת)	כימאי, מראשי התנועה הציונית ונשיאה הרביעי של ההסתדרות הציונית	1949, 1951	1949-1952
יצחק בן צבי	1884-1963	מפא"י (חבר כנסת מכהן)	היסטוריון, מראשי תנועת העבודה בארץ ישראל	1952, 1957, 1962	1952-1963
זלמן שזר	1889-1974	מפא"י (כיהן כחבר הכנסת בעבר)	סופר עיתונאי והיסטוריון, ממייסדי תנועת העבודה וממנהיגי ההסתדרות, חבר הכנסת, ראשון שרי החינוך והתרבות	1963, 1968	1963-1973

³ עפ"י ויקיפדיה

שם הנשיא	תקופת חייו	שיוך מפלגתי בעת בחירתו לנשיאות	פרטים ביוגרפיים	מערכות בחירות לנשיאות	תקופת נשיאותו
אפרים קציר	1916-2009	העבודה (לא היה חבר כנסת)	פרופסור לביופיזיקה וחתן פרס ישראל במדעי החיים. ממקימי התשתית המדעית-ביטחונית בישראל.	1973	1973-1978
יצחק נבון	נולד ב-1921	העבודה (חבר כנסת מכהן)	סופר, איש חינוך ומדינאי, סגן רה"מ ושר החינוך והתרבות, חבר כנסת בשנים 1965-1978, 1984-1992	1978	1978-1983
חיים הרצוג	1918-1997	העבודה (חבר כנסת מכהן)	אלוף בצה"ל, פרשן שחיזק את רוחו של הציבור בישראל בזמן מלחמות, שגריר ישראל באו"ם, חבר כנסת בין השנים 1981-1983	1983, 1988	1983-1993

שם הנשיא	תקופת חייו	שיוך מפלגתי בעת בחירתו לנשיאות	פרטים ביוגרפיים	מערכות בחירות לנשיאות	תקופת נשיאותו
עזר ויצמן	1924-2005	העבודה (כיהן כחבר כנסת בעבר)	מבוני חיל האוויר הישראלי, ראש אג"ם במלחמת ששת הימים, חבר כנסת ושר הביטחון. אחיינו של חיים ויצמן.	1993, 1998	1993-2000
משה קצב	נולד בשנת 1945	הליכוד (חבר כנסת מכהן)	סגן ראש הממשלה, שר בממשלות ישראל, ראש מועצת קריית מלאכי וחבר כנסת בשנים 1977-2000	2000	2000-2007
שמעון פרס	נולד בשנת 1923	קדימה (חבר כנסת מכהן)	ראש הממשלה השמיני של מדינת ישראל, מדינאי, חתן פרס נובל לשלום, שר בממשלות ישראל וחבר כנסת במשך 48 שנים.	2007	2007 - מכהן

ראשי ממשלה

מס	ראש הממשלה	תחילת כהונה	מפלגה	סיבת סיום כהונה
1	דוד בן-גוריון	14 במאי 1948	מפא"י	התפטר
2	משה שרת	26 בינואר 1954	מפא"י	התפטר
	דוד בן-גוריון (כהונה שנייה)	3 בנובמבר 1955	מפא"י	התפטר
3	לוי אשכול	26 ביוני 1963	מפא"י, מפא"י (המערך הראשון), העבודה (המערך)	נפטר
	יגאל אלון (ראש ממשלה בפועל)	26 בפברואר 1969	העבודה (המערך)	
4.	גולדה מאיר	17 במרץ 1969	העבודה (המערך)	התפטרה
5	יצחק רבין	3 ביוני 1974	העבודה (המערך)	הבחירות לכנסת התשיעית (הוקדמו)
6	מנחם בגין	20 ביוני 1977	תנועת החרות (הליכוד)	התפטר
7	יצחק שמיר	10 באוקטובר 1983	תנועת החרות (הליכוד)	הבחירות לכנסת האחת עשרה (הוקדמו)
8	שמעון פרס	13 בספטמבר 1984	העבודה (המערך)	הסכם הרוטציה בינו לבין יצחק שמיר
	יצחק שמיר (כהונה שנייה)	20 באוקטובר 1986	תנועת החרות (הליכוד), הליכוד	הבחירות לכנסת השלוש עשרה (הוקדמו)
	יצחק רבין (כהונה שנייה)	13 ביולי 1992	העבודה	נרצח
	שמעון פרס (ראש ממשלה בפועל)	5 בנובמבר 1995	העבודה	
	שמעון פרס (כהונה שנייה)	22 בנובמבר 1995	העבודה	הבחירות לכנסת הארבע עשרה ולראשות הממשלה (הוקדמו)

מס	ראש הממשלה	תחילת כהונה	מפלגה	סיבת סיום כהונה
9	בנימין נתניהו	18 ביוני 1996	הליכוד (הליכוד-גשר- צומת)	הבחירות לכנסת החמש עשרה ולראשות הממשלה (הוקדמו)
10	אהוד ברק	6 ביולי 1999	העבודה (ישראל אחת)	התפטר (הבחירות המיוחדות לראשות הממשלה - 2001)
11	אריאל שרון	7 במרץ 2001	הליכוד, קדימה	לקה באירוע מוחי משמעותי; סמכויות ראשות הממשלה הועברו לממלא מקומו אהוד אולמרט ב-4 בינואר 2006
	אהוד אולמרט (ראש ממשלה בפועל)	14 באפריל 2006	קדימה	
12	אהוד אולמרט	4 במאי 2006	קדימה	התפטר
	בנימין נתניהו (כהונה שנייה)	31 במרץ 2009	הליכוד (הליכוד-אח"י)	
	בנימין נתניהו (כהונה שלישית)	18 במרץ 2013	הליכוד (הליכוד- ישראל ביתנו)	

שער פניני הלשון

פתגמים

פתגמים במגוון נושאים

אי אפשר לאכול את העוגה ולהשאירה שלמה

אי אפשר לאחוז במקל בשני קצותיו

אתה רוצה לתפוס את החבל בשני ראשיו (ברכות ל' 15)

הלך החבל אחר הדלי (תנחומא מקץ)

לא מדברים על חבל בבית התלוי

תלוי כְּאַבְן – רַחֲמִים על צווארו

כְּאַבְן שְׁאִין לָהּ הוֹפְכִין

נִסְתָּם עליו הגוֹלָל

אבן שחקו מים

מים שקטים חודרים עמוק

רומא לא נבנתה ביום אחד

ברומא התנהג כרומאי

כל הדרכים מובילות לרומא

ארוכה הדרך לחירות

הדרך הארוכה שהיא הקצרה

מקצר דרכו – מקצר חייו

חכם השביל מן ההולך בו

אַל תִּפְתַּח פֶּה לַשֵּׁטָן

החיפזון מהשטן

על טעם ועל ריח אין מה להתווכח
 על ריח ועל טעם מתווכחים כל פעם
 צרת רבֵּים חצי נחמה
 צרת רבֵּים נחמת טִיפָּשִׁים
 מרבה דעת מרבה מכאוב
 מְרַבֶּה נִכְסִים מְרַבֶּה דַּאָּגָה (הלל, פרקי אבות ב')
 תפסת מרובה לא תפסת
 נאה דורש נאה מקיים
 אין חדש תחת השמש
 סְדָנָא דָּה אֶרְעָא חַד הוּא (סדן העולם אחד הוא (=זזה))
 הימים חולפים שנה עוברת אבל המנגינה לעולם נשארת
 זמנים חדשים, זמירות ישנות
 קְשׁוּט עֲצֻמָּךְ וְאַחֵר כַּךְ קְשׁוּט אַחֵרִים
 טוֹל קוֹרָה מִבֵּין עֵינִיךְ
 טוֹל קִיסָם מִבֵּין שִׁנִּיךְ
 הַכּוֹרֵחַ הוּא אֲבִי הַהִמְצָאָה
 וְהַדְרַת פְּנֵי זָקֵן
 מִפְּנֵי שְׂיִבָּה תִּקּוּם
 שְׁמוֹר לִי וְאַשְׁמוֹר לָךְ
 יָד רוֹחֶצֶת יָד
 ...עַל-גִּחְזָךְ תִּלְךְ וְעַפָּר תֹּאכַל כָּל-יָמֶיךָ (בראשית ג' 14)
 ...בְּעֶצֶב תִּלְדִּי בָּנִים (בראשית ג' 15)
 ... בְּזַעַת אֶפֶךְ תֹּאכַל לֶחֶם (בראשית ג' 19)
 עֲבֹד אֶדְמָתוֹ שֶׁבַע-לֶחֶם (משלי י"ב 11, כ"ח 19)
 לְבוֹר אֶת הַמוֹץ מֵהַתֵּבַן
 טְעוֹת לְעוֹלָם חוֹזֵרֶת

נכנס יין-יצא סוד
 דור לדור יביע אומר
 משנה מקום משנה מזל
 כְּבֹדָהּ וְחֻשְׁדָּהּ
 פִּיקוּחַ נֶפֶשׁ דּוֹחָה שֶׁבֶת
 נפש בריאה בגוף בריא
 הגיעו מים עד נפש
 כִּזָּה רָאָה וְקִדָּשׁ
 מטאטא חדש מטאטא טוב
 מענה רך ישיב חמה
 משנה מקום-משנה מזל
 להצלחה אבות רבים
 הכישלון יתום
 בין אמר לבין עשה, ת"ק פְּרָסָה (ת"ק בגימטרייה = 500. פְּרָסָה = מידת מרחק,
 כארבעה ק"מ וחצי)
 בין אומר לבין עושה- הר מתנשא
 מי שגר בבית זכוכית, מוטב שלא יזרוק אבנים על בית השכן
 מי שחמאה מרוחה על ראשו, אל לו לצאת לשמש הקופחת
 מי שרודף אחרי הכבוד, הכבוד בורח ממנו
 מוטב מאוחר מאשר אף פעם
 מה שלא מחסל- מחשל
 לולא מוראה של מלכות, איש את רעו חיים בלעו
 חוטא יוצא נשכר
 צדיק ורע לו, רשע וטוב לו
 ברוך שפטרנו מעולו של זה
 זה הקטן-גדול יהיה

זה נהנה וזה לא חסר
 מודה ועוזב-ירוחם
 מי שנכווה ברותחין נִזְהָר בצוננין
 צריך שניים לטנגו
 האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב, אין מִסְפִּיקין בידיו לעשות תשובה
 עברות שבין אדם לחברו, אין יום הכיפורים מכפֵּר, עד שִׁיכָרָה חברו
 טובים השניים מן האחד והחוט המשולש, לא במהרה יינתק
 דבר בְּעֵתוֹ מה טוב
 סוף טוב הכל טוב
 טוב ארוחת יֶרֶק משור אֲבוֹס
 טוב שֵׁם, מִשְׁמֵן טוֹב; וְיוֹם הַמָּוֶת, מִיוֹם הַיָּלָדוּת (קוהלת ז'1)
 עבר זמנו בָּטַל קורבנו
 אמור לי מי חברך ואומר לך מי אתה
 משנה מקום-משנה מזל
 יגעת ומצאת תאמין, לא יגעת ומצאת אל תאמין
 המביא דבר בשם אומרו מעלה עליו הכתוב כאילו הביא לעולם גאולה
 טוֹבֵל ושרץ בידו
 כָּל הַטּוֹבֵל אֲצַבֵּעַ קִטְנָה בַחֲטָא, סופו שיטבול בו עד ציצית ראשו
 כָּל הַמְצִיל נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל כֵּאִילוּ הִצִּיל עוֹלָם מֵלֹא
 כָּל שֶׁנַּעֲשָׂה, לטובה נעשה
 סוף טוב הַכֹּל טוב
 כָּל הַתַּחֲלוֹת קִשּׁוֹת
 כָּל-הַנִּחָלִים הַלְכִים אֶל-הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו מֵלֵא אֶל-מְקוֹם שֶׁהַנִּחָלִים הַלְכִים שָׁם הֵם
 שְׂבִים לְלֶכֶת (קהלת א'7)
 כָּל הַפּוֹסֵל- בַּמוֹמוֹ פּוֹסֵל (קידושין ט')

כָּל כֹּל עֲבוּדָה מִכְבֶּדֶת אֶת בַּעֲלֶיהָ

כָּל כְּבוֹדָה בֵּת מֶלֶךְ פְּנִימָה

כָּל כֹּל הַהֲתַחֲלוֹת קִשּׁוֹת

לֹא תוֹסִיפוּ וְלֹא תִגְרְעוּ (עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה)

כָּל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ (רִש"י)

כָּל עֲפָבָה, לְטוֹבָה

כָּל דְּאֵלִים גָּבֵר

כָּל אֲהָבָה תְּלוּיָה בְּדָבָר, בְּטֵל דָּבָר בְּטֵלָה אֲהָבָה, וְאֲהָבָה שְׂאִינָה תְּלוּיָה בְּדָבָר, אִינָה בְּטֵלָה לְעוֹלָם

אֲהָבָה מִקְלָקֶלֶת אֶת הַשּׁוֹרָה (גִּזְרֵת לְאָדָם לְחֵרוֹג מִמֶּנָּהּ)

הַקֶּם לְהַרְגֵךְ הַשֶּׁכֶם לְהַרְגוֹ

מִי שֶׁשׁוֹלֵף הַחֶרֶב מִנְּדָנָה צָרִיךְ לִדְעוֹת כִּי בְּנוֹסֵף לִידֵּית הַנּוּחָה, יֵשׁ לְחֶרֶב גַּם נִיֵּצֵב חֵד
וְכִי לֹא מִן הַנִּמְנָע שֶׁהִיוּצָרוֹת יִתְהַפְּכוּ

הַרוּצָה בְּשִׁלּוֹם יִכּוֹן לְמַלְחָמָה

נִצַּח אֶת הַקֶּרֶב אֶךְ הִפְסִיד אֶת הַמְּלָחָמָה

הַמַּעֲזֵז-מִנְּצַח

כִּשְׁהַתּוֹתַחִים רוּעֵמִים הַמוּזוֹת שׁוֹתִקוֹת

וְהַמִּשְׁכִּיל בַּעֲת הַהִיא יָדוּם

מֵאֵז שֶׁהוּמָצָא הָרֹבֶה-מֵתוֹ הַגִּיבּוֹרִים

הַצָּבָא צוֹעֵד עַל קִיבָתוֹ

עִם הָאוֹכֵל בֹּא הַתֹּאבּוֹן

מִכָּל מַלְמַדֵּי הַשְּׂפָלָתִי

מֵעֵנָה רֶךְ יֹשֵׁב חִימָה

הַדּוֹאֵג לִימִים-זוֹרֵעַ חִיטִּים

הַדּוֹאֵג לְשָׁנִים-נוֹטֵעַ עֲצִים

הַדּוֹאֵג לְדוֹרוֹחַ-מִחֲנֵךְ (יֹאנָשׁ קוֹרְצִיק)

הזורעים בדמעה ברנה יקצורו
מי שזרע רוח יקצור סופה
נשיאים ורוח וגשם אין
פשוט נבלות בשוק ואל תצטרך לעזרת הבריות (=כל עבודה מכבדת את בעליה)
הצחוק יפה לבריות
צוחק מי שצוחק אחרון
החיפזון מן השטן
הדרך לגיהנום רצופה כוונות טובות
מתוקה נקמה מדבש
אין שמחה אמיתית כשמחה לאיד
אורח לרגע רואה כל פגע
אורח מביא אורח, בעל הבית בורח
עניי עירך קודמים לעניי עיר אחרת (מסכת פאה)
צרות אחרונות משכיחות צרות ראשונות (מסכת ברכות פרק א', דף י"ג, א', גמרא)
מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת
כפי שתציע מיטתך, כך תישן
המוציא מחברו עליו הראיה
ביתי מבצרי
עוז לתמורה בטרם פורענות (יצחק בן אהרן)
מתוך שלא לשמה בא לשמה
מה לכוהן בבית הקברות? !
מי שנכווה ברותחין, נזהר בצוננין
רצה לברך יצא מקלל
זה הקטן גדול יהיה
...וכל המרבה הרי זה משובח

אחז בקרנות המזבח
זקנתו מביישת את בחרותו
החושד בַּקְּשִׁים לוקה בגופו
רק הכפית הבוחשת, יודעת מה באמת מתרחש בתוך ספל הקפה
ויקם המלפפון על הגנן
גדיים נהיו תיישים
עם מנובלים תִּתְנַבֵּל
דברים שרואים מכאן לא רואים משם
המתאהב בעצמו אין לו מתחרים
הרוצה את הרב, יבוא אליו
כשנסגרת דלת במקום אחד, נפתח חלון במקום אחר (הבעל שם טוב)
יצא שכרו בהפסדו
כשהכסף לא נכנס דרך הדלת, האהבה בורחת דרך החלון
דין פרוטה כדין מאה
בעל המאה הוא בעל הדעה
מאה מיתות ולא הנאה אחת
שונא מתנות יחייה
קול ההמון כקול־שָׁדִי
גדולה הכנסת אורחים מקבלת פני השכינה
מוסיף שמן למדורה
טוב שם טוב משמן טוב
מעשיך יקרבוד, מעשיך ירחיקוד
נעשה ונשמע
אומר ועושה ומקיים (מתוך התפילה)
סוף מעשה במחשבה תחילה

סוף טוב הכל טוב

טובע נאחז אפילו פֿקש

אם תרצו אין זאת אגדה (בנימין זאב הרצל)

יצא המרצע מן השק

מצא מין את מינו

אַחוּז בַּזֹּאת וגם מזאת אל תרפה ידך

הסנדלר הולך יחף

מעשה אבות סימן לבנים

פֶּתַח בְּכַד וְסִיּוּם בְּחִבּוּת (מן המִּשְׁנָה) (עֲרַבְבִּין דְּבָרִים שְׁאִינֵם קְשׁוּרִים זֶה לָזֶה)

סוֹבֵב סוֹבֵב הָרוּחַ, אֶל מְקוֹמוֹ יֵשׁוּב הָרוּחַ

אהבה מקלקלת את השורה (גורמת לאדם לחרוג ממנהגו)

כל אהבה תלויה בדבר – בטל דבר בטלה אהבה
ושאינה תלויה בדבר- איננה בטלה לעולם.

אברי הגוף

החושד בַּכְּשָׁרִים לֹקֶה בְּגֹפוֹ

אֲזֵנַיִם לִכְתֹּל

נֹס זֶהָב בֶּאֱפָף חֲזִיר

חַיִּים וּמוֹת בִּיד הַלְשׁוֹן

אֱלֹהִים נוֹתֵן אֲגוּזִים לְמִי שֶׁאֵין לוֹ שִׁנַּיִם

אֶל תִּפְתַּח פֶּה לְשֹׁטֵן

יָד לִפֶּה

דְּבָרִים שֶׁצֵּאוּ מִפִּי, אֵינָךְ אֲדוֹן לָהֶם

יִהְיֶה זֶר וְלֹא פִיךָ

יִהְיֶה זֶר וְלֹא פִיךָ

אֶחָד בִּפֶּה, וְאֶחָד בִּלֵּב

דְּבָרִים שִׁוְצָאִים מִן הַלֵּב, נִכְנָסִים אֶל הַלֵּב (רַבִּי מֹשֶׁה אֲבֵן-עֲזָרָא, שִׁירַת יִשְׂרָאֵל קִנְיָן)

הַפֶּה שֶׁאִסֵּר, הוּא הַפֶּה שֶׁהִתִּיר

פִּי וְלֵב שְׁוִוִּים

אָדָם מֵהִרְהוּרֵי לֵבֹו אֹמֵר

טוֹל קוֹרָה מִבֵּין עֵינָיִךְ

טוֹל קִיסָם מִבֵּין שִׁנָּיִךְ

קִיבֵל אֲצַבֵּעַ וְרָצָה אֶת כָּל הַיָּד

כָּל הַטּוֹבֵל אֲצַבֵּעַ קִטְנָה בַּחֲטָא, סוֹפּוֹ שִׁיטְבוֹל בּוֹ עַד צִיצִית רֹאשׁוֹ

אֲבָר קָטָן לוֹ לְאָדָם מִשְׁבִּיעוֹ רַעֲב מִרְעִיבוֹ שׁוֹבֵעַ

אדם

אדם, מהרהורי לבו אומר

רצונו של אדם - כבודו

כל אדם זכאי עד שהוכחה אשמתו

הווה משפיל פנים בפני כל אדם

עבר קטן לו לאדם משביעו רעב מרעיבו שובע

הר והר לא נפגשים, אדם ואדם - כן

האדם מתכנן ואלוהים צוחק (מאידיש : מענטש טרעט ונגוט לאקט, ופרושו : הפער בין תכנון לביצוע)

אשרי אדם מפחד תמיד

אדם קרוב אצל עצמו

בשלושה דברים אדם ניכר : בכוסו, בקיסו ובכעסו (עירובין ס"ה)

במידה שאדם מודד - מודדים לו (משנה, ופרושו : כפי שאדם נוהג, כך ינהגו עמו)

המלבין פני אדם ברבים כאילו שפך דמו (אבות ג')

בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ומתלמידו (סנהדרין ק"ח)

במקום שאין אנשים השתדל להיות איש (הלל, פרקי אבות)

אין לך אדם שאין לו שעה (אבות)

אומרים מקצת שבחו של אדם בפניו ורובו שלא בפניו

אין אומרים שבחו של אדם בפניו

אין אדם נתפס בשעת צערו (בבא בתרא ט"ז)

אין אדם יוצא את העולם אלא, וחצי תאוותו בידו

אדם לאדם זאב (חובס)

האדם כמו צב, נושא ביתו על גב

מותר האדם מן הבהמה

מצא אישה טוב

מוצא אני אותה (את האישה) מִרְמָוֹת

אין אדם נוקף אצבע למטה, אסאין מכריזים עליו למעלה

בעלי חיים, עופות ורמשים

הגולם קם על יוצרו

הטוב שבנחשים, רצוץ את ראשו

לך אל הנמלה עצל, ראה דרכיה נחכם (משלי ו' 6)

אומרים לדבורה: לא מדובשך ולא מעוקצך (תנחומא בלק)

טוב ציפור אחת ביד משתיים על העץ

התהדר בנצות לא לו

הלך הזרזיר אצל העורב

מצא מין את מינו

סנונית אחת אינה מבשרת את בוא האביב

הייה זנב לאריות ולא ראש לשועלים

מותר האדם מן הבהמה

טוב ארוחת ירק משור אבוס

יותר משרוצה העגל לינוק, הפרה רוצה להניק

כשאתה מקבל סוס במתנה, אל תבדוק את שיניו

תלה מנעול על דלת האורווה לאחר שברחו הסוסים

רתם את העגלה לפני הסוסים

ניתן להביא את הסוס לשוקת, אך לא ניתן להכריח אותו לשנות

כשאתה מקבל סוס במתנה אל תבדוק את שיניו

הלך לחפש אתונות ומצא מלוכה

חמור קופץ בראש

אליה וקוץ בה (אליה- זנב הכבשה ; משל לשומן ; החלק התחתון והרך של האוזן)
(משל לדבר טוב שיש בו פגם)

הזאב שבע והכבשה שלמה

גדיים נהיו תיישים

גם תרנגולת שחורה מטילה ביצה לבנה

אל תשים את כל הביצים בַּסל אחד

אם אתן לך דג-תִּשָּׁבַע היום
אם אלמדך לדוג-תִּשָּׁבַע כל חיידך (פֶּתֶגֶם סִינִי)

כלב נובח אינו נושך

הזנב מקשקש בכלב

כל כלב יגיע יומו (פתגם ערבי-כּוֹל כָּלָב בִּיגִי יוֹמוֹ)

הכלבים נובחים-והשיירה עוברת

לא תחסום שור בדישו

לא נותנים לחתול לשמור על השמנת

אל תקנה חתול בשק

לא העכבר גנב, החור גנב

ההר הוליד עכבר

האדם כמו צב, נושא בֵּיתוֹ על גב

הגמל לא רואה את דבשתו

הקש ששבר את גב הגמל

עוד בטרם ניצוד הדב, מחלקים את עורו

לֹא דוֹבִים וְלֹא יַעַר

נָקֶם זֶהָב בַּאֲף חֲזִיר

מְכַנִּיס פִּיל בְּקוֹף הַמַּחֲטָה (מִבְקֵשׁ לַעֲשׂוֹת אֶת הַבִּלְתִּי אִפְשָׁרִי)

טובל ושרץ בִּידוֹ

מכשיר את השרץ בק"ן טעמים (ק"ן בגימטריה + 140 קרי : מנסה למצא סיבות
לכשיר מעשה שאינו ראוי)

גנבים ומוליכי שולל

כשצריכים לגנב, מורידים אותו אפילו מעץ התליה

סוף גנב לְתִלְיָה

על ראש הגנב בוער הכובע

רוצה לגנוב ענבים או לריב עם השומר?

מים גנובים ימתקו

הגונב מגנב פטור

לא העכבר גנב, החור גנב

פְּרָצָה קוראת לגנב

לשקר אין רגלים

החושש מהאמת ירחיק עדותו

בכי נבל מתחנף, נהר שוטף

הרים

ההר הוליד עכבר
רואה צל הרים כְּהרים
יקוב הדין את ההר
אִם מוחמד לא בא אל ההר-ההר בא אל מוחמד
הר והר לא נפגשים, אדם ואדם – כן
בין אומר לבין עושה- הר מתנשא
מאחורי כל הר מתנשאת פסגה גבוהה יותר
כפה עליו הר כגיגית
הר תלוי בשערה

חוכמה וטפשות

מה הועילו חכמים בתקנתם

קנאת סופרים תרבה חוכמה

סייג לחוכמה-שתיקה (יודות ג' 3)

יפה שתיקה לחכמים, קל וחומר לטיפשים

דברי חכמים בנחת נשמעים

גם אוויל מחריש, חכם יחשב

חכמים, הִזְהָרוּ בְּדַבְרֵיכֶם (אֶבְטָלִיוֹן, פרקי אבות א' 11)

אִיזְהוּ חָכָם? הַלּוֹמֵד מְכַל – אָדָם (בֶּן זֹמָא, פרקי אבות ד')

אִיזְהוּ חָכָם? הַרּוּאָה אֶת הַנּוֹלֵד (תמיד ל"ב)

איזהו חכם? העוֹנֶה ראשון ראשון ואחרון אחרון

אין חכם כבעל ניסיון

טוב לשמוע גערת חכם מאיש שומע שיר כסילים (קהלת ז' 8)

הַחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכָּסִיל בְּחֹשֶׁךְ הַזֵּל (קהלת ב' 14)

בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אימו

חכם השביל מן ההולך בו

קינאת סופרים תרבה חוכמה

מרבה שנים- מרבה בינה, מרבה ניסיון- מרבה חוכמה

גם עשרה חכמים לא יוכלו להחזיר אבן שזרק טיפש אחד

דברי חכמים בנחת נשמעים (קהלת ט' 9)

מה הועילו חכמים בתקנתם? (בבא מציעא י"ז) (כשאין מתממשות הציפיות לשינוי,
מה הועילה עצות החכמים?)

כָּל יָמַי גִּדַּלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מָצָאתִי לְגוֹף טוֹב מִשְׁתִּיקָה, וְלֹא הִמְדַּרְשׁ עֶקֶר אֶלָּא
הַמַּעֲשֶׂה, וְכָל הַמְרָבָה דְּבָרִים מְבִיא חֲטָא (שְׁמַעוֹן, בֶּן רַבִּן גַּמְלִיאֵל, פְּרָקִי אֲבוֹת א')

הזהירות היא בְּתֵהּ הַבְּכוּרָה של הַחֲכָמָה

מרבה דעת מרבה מכאוב

מִכָּל מַלְמַדֵּי הַשְּׂכֵלֹתַי
מֵאֵז שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִתְּנָה הַנְּבוּאָה לְשׁוֹטִים בַּלֶּבֶד
וְהַמִּשְׁכִּיל בַּעֲת הַהִיא יָדוּם
מִכָּל מַלְמַדֵּי הַשְּׂכֵלֹתַי וּמִתַּלְמִידַי, יוֹתֵר מִכּוֹלָם
לֹא מֵרָאִים לְטִיפֵשׁ חֲצִי עֲבוּדָה
כָּל הַחַיִּים לּוֹמְדִים וּבִסּוּף מֵתִים טִיפֵשִׁים
אֲבֵן שֶׁטִּיפֵשׁ אֶחָד זֶרֶק לְבָאֵר, עֲשֶׂה חֲכָמִים לֹא יִצְלִיחוּ לְהוֹצִיא
צֶרֶת רַבִּים נַחֲמַת טִיפֵשִׁים
שׁוֹמֵר פְּתָאִים אֱלֹהִים

על דרך השלילה

אין חדש תחת השמש
סִדְנָא דְּהָ אֶרְעָא חַד הוּא (סדן העולם אחד הוא/זהה))

אין הַבְּרָכָה שְׁרוּיָה אֱלֹה בְּמָה שִׁסְמוּי מִן הָעֵין

אין דין ואין דִּין

אין עשן בלי אש

אין נביא בְּעִירוֹ

אין שמחה אמיתית כמו השמחה לְאִיד

אין הזדמנות שניה לעשות רושם ראשון

אין עשן בלי אש

אין משיחין בשעת הסעודה

אין דבר העומד בפני הרצון

אין דנים אדם בשעת צערו

אין הַנְּחִתוֹם מעיד על עיסתו (נְחִתוֹם = אֹפָה)

אין מְשִׁיחִין בְּשַׁעַת הַסְּעוּדָה

אין ארוחות חינם

אין חכם כבעל ניסיון

אין מזרזים אלא לְמִזְרִיזִין

אין אדם יוצא את העולם אלא, וחצי תאוותו בידו

אין מוקדם ומאוחר בתנ"ך

אין קמח אין תורה

אין תוכו כְּבָרוֹ

אין אדם נוקף אצבע למטה, אסאין מכריזים עליו למעלה

אין מעמידים פרנס על הציבור אלא מי שקופת שרצים תלויה מאחוריו (אבות)

לא תוסיפו ולא תגרעו (על מצוות התורה)

לא עליך המלאכה לגמור אך אי אתה יכול להִבְטִיל ממנה

עוד לא נולד המנעול שאין לא מפתח
 לא יועיל, לא יזיק
 לא אלמן ישראל
 לא בוכים על חלב שגִּשְׁפָּךְ
 לא לעולם חוסן
 לא תלך רכיל בעמך
 לא מראים לטיפש חצי עבודה
 לרעיונות הטובים לא משנה בכלל מי מעלה אותם
 לא אלמן ישראל
 לא תחסום שור בדישו
 לא דוֹבִּים וְלֹא יַעַר
 לא העכבר גנב, החור גנב
 לא נותנים לחתול לשמור על השמנת
 אל תקנה חתול בשק
 כשאתה מקבל סוס במתנה, אל תבדוק את שיניו
 בנפול אויבך אל תשמח
 אל תאמר לכשאתפנה אשנה, שְׁנֵה וְהִתְפַּנֵּה
 אל תאמר כשהייתי צעיר שיחקתי, שחק והיית צעיר
 אל תחקור במופלא ממך
 אל תחפש את המטבע מתחת לפנס
 אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו
 אל תעשה תורתך קרדום לחפור בה
 אל תעשה תורתך פלסתר
 אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו (רבי מאיר, אבות ד')
 אל תשפוך את המים עם התינוק

אַל תִּפְתַּח פֶּה לְשָׁטָן

אַחוּז בַּזֹּאת וְגַם מִזֹּאת אֵל תִּרְפֶּה יָדְךָ

מִי שֶׁחֲמָאָה מִרוּחָה עַל רֹאשׁוֹ, אֵל לוֹ לְצֹאת לְשֵׁם הַקּוֹפָחַת

מִי שֶׁגָּר בְּבֵית זְכוּכִית, מוֹטֵב שֶׁלֹּא יִזְרוּק אֲבָנִים עַל בֵּית הַשֶּׁכֶן

נְשִׂאִים וְרוּחַ וְגֶשֶׁם אֵין

אִי אֶפְשָׁר לֵאכּוֹל אֶת הָעוּגָה וּלְהַשְׁאִירָהּ שְׁלֵמָה

אִי אֶפְשָׁר לֵאחוּז בְּמִקְל בְּשָׁנִי קְצוּתִיו

שְׁלִיחֵי מִצְוֶה אֵינָם נִיזְוָקִים

עצים

אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו אזובי קיר?

רמון מצא-תוכו אכל, קליפתו זרק

דָּבָר אֶל הָעֵצִים וְאֶל הָאֲבָנִים (בהשאלה : מדבר ללא תכלית)

דָּבָר עַל הָעֵצִים וְעַל הָאֲבָנִים (בהשאלה : מדבר על כל נושא (ללא קשר לעניין))

התפוח אינו נופל רחוק מהעץ

עץ עקום איננו מתיישר

טוב ציפור אחת ביד משתיים על העץ

מרוב עצים לא רואים את היער

לא דובים וְלֹא יער

צדיקים ומצוות

במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם עומדים שם

צדיקים-מלאכתם נעשית בידי אחרים

צדיק באמונתו יחייה

כִּי שֶׁבַע יָפּוּל צַדִּיק-יָקָם

מי שמרחם על רשעים סופו שיתאכזר לצדיקים

אוי לרשע ואוי לְשֹׁכֵנוּ. טוב לצדיק וטוב לְשֹׁכֵנוּ (סוכה נ"ו)

רשע וטוב לו, צדיק ורע לו

אוי לי מִיִּצְרָי וְאוי לי מִיִּצְרָי

שליחי מצווה אינם ניזוקים

שכר מצווה-מצווה

המתחיל במצווה אומרים לו גמור

שתיקה

מילה- בסלע, שתיקה-בתרי (סלע= מטבע, תרי=שני סלעים. משמע: סגל לחכמה-
שתיקה)

סייג לחוכמה-שתיקה (יודות ג' 3)

יפה שתיקה לחכמים, קל וחומר לטיפשים (רבי עקיבא, משנה)

גם אוויל מחריש, חכם יחשב (משלי י"ז 28)

אמור מעט ועשה הרבה (שמי, פרקי אבות א')

חכמים, הזהירו בדבריהם (אבטליון, פרקי אבות א' 11)

כל ימי גדלתי בין החכמים, ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה, ולא המדרש עקר אלא
המעשה, וכל המרבה דברים מביא חטא (שמעון, בן רבן גמליאל, פרקי אבות א')

אילו שתק מי של ידע, לא היו מחלוקות בעולם (הרמב"ן)

מוטב שיבקשו ממך לדבר כאשר תשתוק, מאשר יבקשו ממך לשתוק כאשר תדבר
(פתגם דרוזי עתיק)

דברים שיצאו מפיד, אינך אדון להם

תורה

היזהרו בבגדי עניים שמהם תצא תורה

קדמה דרך ארץ לתורה

רָבֵן גַּמְלִיאֵל, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אָמַר : יָפָה תִלְמוּד תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ,
שִׁיגִיעַת שְׁנֵיהֶם מִשְׁפַּחַת עוֹן ; וְכָל תּוֹרָה, שֶׁאֵין עִמָּה מְלָאכָה, סוּפָה בְּטִלָּה וְגוֹרֶרֶת עוֹן
(פְּרָקִי אֲבוֹת ב')

אל תעשה תורתך קרדום לחפור בה

אל תעשה תורתך פלסתר

אין קמח אין תורה

הפוך בה והפוך בה דְּכוּלָּא בה

איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה

אין מוקדם ומאוחר בתנ"ך

אַמְרוֹת וּפְתִגְמִים מִן הָאֲרָמִית

איפכא מסתברא (ההפך מסתבר)

חלום באספמא (אספמא = ספרד)

בלשון סגי נהור (סגי נהור = "הרבה אור", והכוונה : עיוור. משמע : ההפך)

כסומא בארובה (סומא = עיוור) (משל למי שאינו מתמצא בעניין)

כאסקופה הנדרסת (אסקופה = מפתן) (משל למי שהוא מרמס לכל)

סדנא דה ארעא, חד הוא (סדן העולם אחד הוא (זהה))
אין חדש תחת השמש

אמר רבא : "זהו שאומרים הפירות : אם אין חברותא, טוב מתותא" (תענית כ"ג)
(אם אין חברים, עדיף למות)

עורבא פרח (עורב פורח = דבר שאין בו ממש, משל לדבר שלא היה ולא נברא)

מילה-בסלע, שתיקה-בתרי (סלע = מטבע ויחידת משקל בימי המשנה והתלמוד,
תרי-שנים. ופרשו : אם ערכה של מילה-סלע, ערכה של שתיקה-שני סלעים.
משמע : סגי לחכמה-שתיקה) (מגילה י"ח, ע"א)

מאיגרא רמה לבירא עמיקתא (חגיגה ה') (מגג גבוה לבור עמוק. משל לגרידה
מהצלחה לכישלון)

אסתרא בלגנא קיש קיש קרנא (אסתרא-מטבע רומי בימי קדם) (=מטבע בודד
בכד, משמיע רעש גדול. משל לאדם בודד המשמיע רעש ללא פרופורציה לכוחו ו/או
לעמדותיו)

לית דין ולית דין (אין משפט ואין שופט. משל לתוהו ובוהו)

בלית ברירה (ללא ברירה)

מחד גיסא, מאידך גיסא (=מצד אחד, מצד אחר)

לפום צערא אגרא (בן-הא הא, פרקי אבות ה') (=ככל שגדול הצער גדולה השמחה)

בעדנא דרתחא (בזמן כעס)

לא מיניי ולא מקצתיי (=לא ממנו לא מקצתו)

מנה ובה (=ממנו ובו)

אַמְרוֹת וּפְתַגְמִים מִן הָעוֹלָם

"את אשר לקיסר תנו לקיסר ואת אשר לאלהים – לאלהים" (ישוע, הבשורה על-פי מרקוס פרק י"ב)

אֶקֶה הוֹמוֹ (Ecce Homo) (פּוֹנְטוּס פִּילָטוּס) ("ראו נא אותו האיש!" דבריו של הנציב הרומאי בארץ ישראל, אל היהודים בהצביעו על ישוע)

יְדִי לֹא שָׁפְכוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה (פּוֹנְטוּס פִּילָטוּס) (דבריו של הנציב הרומאי בארץ ישראל, לפני צליבתו של ישוע)

לכסף אין ריח (טֶה קוֹרִינוֹב נֹון אֹלְטֶה) (אספסיאנוס לבנו טיטוס, כשהחליט לגבות כסף עבור שימוש בשירותים ציבוריים)

אֶל גֵּר קוֹם אֶל גֵּר (בְּמִלְחָמָה כְּמוֹ בְּמִלְחָמָה)

קרטגו דִּלְן תֵּאֵס (קרטגו תהרס) (קאטו הזקן)

עוד ניצחון כזה ואבדנו (פִּיֶּהוּס פִּירוּס). דבריו של מלך אפירוס, אשר ניצח את הרומאים באסקלון במאה ה-3 לפני הספירה, אבל שילם בעד הניצחון מחיר יקר מאוד.

נִיֶּצְחוֹן פִּירוּס (=ניצחון יקר מאד, ניצחון מפוקפק)

אַאוּרִיקָה (=מצאתי) (ארכימדס)

תנו לי נקודת משען ואזיז את העולם (ארכימדס)
נקודת ארכימדס

וְאֵף עַל-פִּי כֵן, נוֹעַ תְּנוּעַ (גלילאו גליליי)

אי אפשר להיכנס לאותו נהר פעמיים (הרקוליטיס, פילוסוף יווני)

פּוֹלִיטִס דֶּה רוֹאָה (=נימוס של מנצחים. הכוונה: דייקנות)

הוֹמוֹ הוֹמִינִי לוֹפּוּס אֶסְט (=אדם לאדם זאב)

שְׂרִישָׁה לָהּ פֶּם (=חפש את האישה)

כך חולפת תהילת עולם (Sic transit gloria mundi תעתיק לעברית מלטינית: סיק טרנזיט גלוריה מונדי)

זכור את המוות (ממנטו מורי) (כלומר "זכור כי אתה בִּרְתֻמוֹתָה" או "כך חולפת תהילת עולם." ברומי - בעת מצעד הניצחון, ניצב לצידו של המצביא המנצח על המרכבה עבד אשר החזיק כתר "זכור את המוות", (ממנטו מורי) כלומר: "זכור כי אתה בִּרְתֻמוֹתָה" או "כך חולפת תהילת עולם.")

אם אין לחם תאכלו עוגות (מֶאֱרִי אֶנְטוּאָנֶט, אשתו של לואי ה-16)

המדינה זה אני (לואי ה-14)

אחריי המבול (לואי ה-14)

כל חייל נושא בתרמילו את שרביט הגנרל (נפוליאון)

"להיות או לא להיות, וזו השאלה :
מה נעלה יותר : לשאת באורך-רוח
חצי גורל אכזר, אבני מרגמותיו,
או אם חמוש לצאת מול ים היסורים
למרוד, וקץ לשים להם?" ("המֶלֶט", שקספיר, תרגום : ט' כרמי)

"את זה אני חייב לזכור, שגם אדם שמחיד, יכול להיות נבלי" ("המֶלֶט", שקספיר,
תרגום : ט' כרמי)

כל העולם במה, ואנחנו שחקניו (שקספיר)

"משהו רקוב בממלכת דנמרק" ("המֶלֶט", שקספיר, תרגום : ט' כרמי)

הגם אתה ברוטוס! אז מות קיסר ("יווליוס קיסר", על פי שקספיר, תרגום : ט' כרמי)

וְנִי, וְיָדִי, וְיִצְיִי (יווליוס קיסר) (Veni, Vidi, Vici = באתי, ראיתי, ניצחתי)
נוסח ההודעה של יוליוס קיסר לסנאט אחרי נצחונו המהיר על פארנאקאס, מלך
פונטוס בקרב זֶלָה (שנת 46). אֶמְרָה שגורה לתאור הצלחה מהירה.

הפור הופל (יווליוס קיסר שמשקיבל החלטה לחצות את הרובירקון, להכנס לרומא
ולכבוש את הסנט) ("יווליוס קיסר", על פי שקספיר, תרגום : ט' כרמי).

לחצות את הרוביקון (הרביקון הוא נהר קטן בצפון איטליה שהפריד בין איטליה
לאמפריה. רק לגדוד פְּרֻטִינְאָנִי היה מותר לחצות את הנהר. זאת כדי למנוע מהצבא
מלאים במהפכה, לכבוש את הרפובליקה ולהשתלט על הסאנט).

"כל המשפחות המאושרות דומות זו לזו. כל משפחה אומללה בדרכה" ("אנה
קרנינה", לב טולסטוי)

אם אתן לך דג-תִּשְׁבַּע היום
אם אלמדך לדוג-תִּשְׁבַּע כל חייד (פֶּתְגָם סיני)

גם מסע של אלף מילים מתחיל בצעד אחד (לאו דזה, ב"ספר הדאוו")

כשבחוץ יש זהב ואבני חן, בפנים יש זומה ורקב (פֶּתְגָם סיני)

יום דבש יום בצל (יוֹם אֶסֶל יוֹם בֶּסֶל) (פֶּתְגָם ערבי)

כל כלב יגיע יומו (פול פֶּלֶב בִּיגִי יומו) (פתגם ערבי)

ביתי מבצרי (פתגם אנגלי)

ככל שרע יותר, כך טוב יותר צִים חוֹזָה צִים לוֹצָה (המהפכנים בתקופת הצאר
ברוסיה. ככל שהמצב רע יותר, כך גדלים הסיכויים לפרוץ מהפכה)

ביטויים

בְּרַמְ"ח אֵיבֵריו וְשִׁס"ה גִּידָיו

אָבַד עָלָיו כָּלֹחַ (הִתְיַיֵּשׁן)

לֹא יֵאָמֵן כִּי יִסּוּפֶר

הִגְדִּישׁ אֶת הַסָּאָה

כִּלֹּא אֶת נְשִׁימָתוֹ

כְּמִי שֶׁכָּפְאוּ שֵׁד

קָפָא עַל עוֹמְדוֹ

דָּמּוּ קָפָא בְּעוֹרְקָיו

הָיָה לְאָבֹן

עָמַד תַּחְתָּיו

בּוֹל עֵץ

חִיּוּר כְּסִיד

אֲבַל וְחִפּוּי רֹאשׁ

טֹמֵן רֹאשׁוֹ בַּחֹל

דָּמוּ בְּרֹאשׁוֹ

שִׁיבָה זִרְקָה בְּשַׁעְרוֹ

שַׁעֲרוֹתָיו סָמְרוּ

קָרַחַת יַעַר

עָשָׂה אֶזְנֵיו כְּאַפְרִיכָסֶת

עָרַב לֹאוֹזֶן

מִלֹּא פִּיּוֹ מִיָּם

בָּמֹו פִּיּוֹ/אֶזְנֵיו

בְּבוֹשֶׁת פָּנִים

סִבֵּר-פָּנִים זָפוֹת
הַסִּבֵּר פָּנֶיךָ
חֲמוּר סִבֵּר
הַשְּׁפִיל עֵינָיו
אוֹרוֹ עֵינָיו
חֲשָׁכוֹ עֵינָיו
בְּשֹׁבַע עֵינָיו
שֵׁם עֵינֹו בְּכֹס
עֵין-הָרַע
כֹּהֲרָף עֵין
לִמְרֹאֶת עֵין
עֵינֹו כִּמְעֹט יֵצֵאוּ מִחֹרֵיהֶן
לוֹטֵשׁ עֵינָיו/מִבֵּט
הִישִׁיר אֶת מִבְטֹו
מִבֵּט חֲטוּף
לֹא הֵנִיד עֲפֹעָף
מִצַּח חֲרוּשׁ קִמְטִים
נִקְיֹוֹת מִצָּפוֹן
כְּאַוֶּת נִפְשׁוֹ
הֵנִיחַ אוֹתוֹ לְנִפְשׁוֹ
מִתְחַלֵּל בְּרֹאשׁוֹ/בְּנִפְשׁוֹ
נִפַּח אֶת נִשְׁמָתוֹ
נִטְרָפָה דָּעֵתוֹ
נִצָּא מִדָּעֵתוֹ
אָבֹו נִגְזָלָה מֵעַל לְבֹו

כבש את לבו
לבו נחמץ בקרבו
איש כלבבי
כלב דואב
בהסח הדעת
מצח נחושה
שפתים שקו
נשך את שפתיו
על אפו ועל חמתו
זנבו בין רגליו
התאבק בעפר רגליו

מאיר פנים
חיפש בנרות
יצא לאור
נר לרגליו
הוסיף שמן למדורה
העלה על נס

סייע בידו
יצק מים על ידיו

חסר אונים
דמעות תנין
דמעות שליש
סוחט דמעות

חלום באספמיה (אספמיה = ספרד)

חֵלוֹם בְּלֵהוֹת

חֵלוֹם פֹּז

דמיון שווא

חזיון תעתועים

הוֹזָה בְּהִקִּיץ

נִדְדָּה שְׁנָתוֹ

שִׁנָּה טְרוּפָה

שנת ישרים

כְּפוּי טוֹבָה

שְׁבַע רִצּוֹן

אֶסִּיר תוֹדָה

אוֹבֵד יַעֲצוֹת

רְאוּי לְשִׁמוֹ

שִׁיעוֹר קוֹמָה

הוֹלֵךְ בַּתֵּלֶם

קָר רויח

חֶם מְזֹג

מדושן עונג

בחור פארז

סֶפֶר הָאֲשָׁפוֹלוֹת-כִּינּוּי לַאֲנַצִּיקְלוֹפֵדִיָּה

אִישׁ אֲשָׁפוֹלוֹת-לַמִּדּוֹן, בְּקִי בַעֲנֵפֵי מַדַּע רַבִּים וְשׁוֹנִים

אִישׁ אֲשָׁפוֹלוֹת-אָדָם מִשְׁכִּיל בַּתְּחוּמֵי תְּרַבּוֹת רַבִּים

מלא כְּרֵמוֹן

כְּנֻשׁוֹךְ נַחֲשׁ

חֶלֶק הָאֶרֶץ

כְּאֶרֶץ בְּסוּגָר
 כְּרַעַם בְּיוֹם בְּהִיר
 הַלּוֹם רַעַם
 שׁוֹמוֹ שָׁמַיִם
 שׁוֹד וְשֹׁבֵר
 שֹׁד וּבְזָה
 בְּרוֹר כְּשֶׁמֶשׁ בְּצִהְרִים
 אַחֲרֵי הַצִּהְרִים
 בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת
 בֵּין הָעֶרְבִים
 שַׁעַת דְּמָדוּמִים
 כְּבִתּוֹךְ שְׁלֹ
 בְּמֵלֶא הַקִּיטוֹר
 סְעוּדַת מַלְכִים
 צוּפֵן בְּחוּבּוֹ
 מֶה צוּפֵן הָעֵתִיד?
 קִטוֹנָתִי
 צֶל שֶׁל סֶפֶק
 כְּתַב חֲרָטוּמִים
 נָתוּן לְחִסָּדִים
 כְּבוֹדָה
 הֶרַע בְּמִיעוּטוֹ
 דִּבְק בּוֹ פָּגַם חֲמוֹר
 מִרְכָּאוֹת כְּפֹלּוֹת וּמְכֹפְלוֹת

בְּלִשׁוֹן סִגִּי נְהוֹר (סִגִּי נְהוֹר = "הַרְבֵּה אֹר", וְהַכוּנָה : עֵינֹר . מִשְׁמַע : הַהִפְךְ)

שלומיאל (שלמי אל) = ביש מזל וחסר תושייה, לא יצלח

רוח קדים = רוח חמה הנושבת מן המזרח (מקדם)

התלהטו הרוחות

הסערה שקכה

חדר דרך ענני עופרת

נחלנו ניצחון/מפלה

עדין לא יבשה הדיו

ארץ נכרה

קרע לגזרים

אוכל סמכויות (אצילת סמכויות)

הן בשלהן

כהנה וכהנה

קרן רחוב (קרנות רחובות)

מילים/דברים פדרבונות

אסל ודללים

בעת ובעונה אחת

מבעוד מועד

... ויפה שעה אחת קודם

שעה קלה

הפרד ומשול

צחוק הגורל

התנהל פשוטה

מצדיו

אדמה חרוכה

אנדרלמוסיה

משפט/משחק ראָוה

הַיְנוּ הָךְ

שׁוֹרֵשׁ הָעֲנִין

טענות ומענות

כְּסוּמָא בְּאַרְוֵבָה

חֶבֶר מִרְעִים

שארית הפליטה

שארית חייו

חמד לצון

פָּצְתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ

באמת ובתמים

אמת לאמיתה

הוֹלִיךְ שׁוֹלֵל

סִיפּוּרֵי בְּדִים

עַל סֶף תְּהוֹם

בְּעֶבְרִי-פִי פֶּחַת

מִן הַפֶּחַת אֶל הַפֶּחַח

לֹא יֵאוּנָה כָּל רֹעַ

חֶלֶף בְּיַעַף

בצע חלה

זָעַזַע אֶת אֲמוֹת הַסִּיפִים

פָּשַׁט וַדָּרֵשׁ

אותיות קידוש לבנה

גמדים על כְּתָפֵי עֲנָקִים

תִּינוּק שְׁנִישָׁבָה

בטל בְּשִׁישִׁים
 בָּעַל-כּוֹרֶחַ
 בְּכוֹבֵד/בְּקִלּוֹת רֹאשׁ
 עַד יַעֲבוֹר זַעַם
 חֲמָתוֹ בַּעֲרָה בּוֹ
 צַד שְׁתֵּי צִיפּוֹרִים בְּמַכָּה אַחַת
 ד"ר גִּ'קִּיל וּמִיֶּסֶטֶר הַיִּיד
 דְּבָרִים בְּרוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם
 שְׂטֵחַ-הַפֶּקֶר
 יֶלְדֵי-הַפֶּקֶר
 מִתְאִים כְּמוֹ כֶּפֶפָה לֵיד
 זָהָה כְּמוֹ שְׁתֵּי טִיפּוֹת מִים
 צָרָה צְרוּרָה
 מֶר כְּלַעֲנָה
 נָכָה רוּחַ
 מְסוֹבֵב בְּכַחַשׁ
 הַנִּיחַ אֶת דַּעְתּוֹ
 נְעִימָת-דִּיבּוֹרוֹ
 תִּפְּל(חֲסֹר טַעַם)
 טַפֵּל(הַחֶפֶז מ"עִיקָר")
 הַמַּצֵּב בְּכִי רָע
 יֵצֵא חוּצָץ
 טַעַם לְפָגֶם
 הַקִּיץ הַקָּץ
 לְשֶׁבֶת בְּחִיבּוּק יָדַיִם

שָׁמַח לְאֵיד-נֶהְנֶה מִכְשָׁלוֹנוֹ שֶׁל אַחֵר (אֵיד-אֶסּוֹן, צֶרֶה, פּוֹרַעֲנוֹת, שֶׁבֶר)

הָכָה עַד זֹב דָּם

מֵרֵאִית עֵין

הִרְקִיעַ שְׁחָקִים (=הִנְבִּיעַ עוֹף)

לְהָשִׁיב אֶת הַסֶּדֶר עַל כְּנוֹ

בַּעַל תְּשׁוּבָה

חִיבוֹק דָּב

חֵי כָּלֵב

בְּרִיא כְּמוֹ שׁוֹר

לֹא נָגַע בְּזָבוּב

לֹא חֲזִיר וְלֹא נֹזִיר

”אַחֲרֵי הַחֲגִים”

הִלַּךְ לוֹ קֶלֶף

עוֹבֵד כְּמוֹ שַׁעוֹן

חוֹשֵׁךְ מִצָּרִיִּים

לֹא יוֹדַע אֵיךְ לֵאכּוֹל אֶת זֶה

אוֹכְלֵי חֵינָם

דֶּרֶךְ הַיָּם (וַיָּאָה מֵאֲרִיס)

דֶּרֶךְ הַהָר (ו/או: דֶּרֶךְ גִּב הַהָר/דֶּרֶךְ הָאֲבוֹת/דֶּרֶךְ קוֹ פֶּרֶשֶׁת הַמִּים)

דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ

בֶּן זִקוֹנִים

הַבְּנִימִין שֶׁבַחְבוֹרָה

נִכְמְרוּ רַחֲמָיו

כַּאֲסָקוּפָה הַנְּדִרְסֵת (אֲסָקוּפָה = מִפְתָּן) (מִשָּׁל לְמִי שֶׁהוּא מְרַמָּס לְכָל)

יָצָא (יָרַד) לְטַמְיוֹן

נִכְנַס בְּעוֹבֵי הַקּוֹרָה

זָב וּמִצּוֹרֵעַ

רַב הַנִּסְתֵּר עַל הַנִּגְלָה

מִנּוּי וּגְמוּרָה

כֹּלָה וְנִחְרָצָה

הַקְדִּיחַ אֶת הַתְּבַשִּׁיל

הַתְּהַפְּכוּ הַיּוֹצְרוֹת

מִן הַמִּפְּרָסְמוֹת הַיָּא

חוֹט שְׁנִי

אוּי לֹאזְנִים שְׂכָה שׁוֹמְעוֹת

כַּמִּטְחוּוֵי קֶשֶׁת

מִי לִידֵי יִתְקַע כָּף

צוֹק הָעֵתִים

תִּרְתִּי מִשְׁמַע

קֹלָה כַּבְּחִמּוֹרָה

אִמֵּר וְלֹא יִסֵּף

סֵתֵם וְלֹא פִירֵשׁ

מִבְּעוֹד מוֹעֵד

לֹא בִשְׁמַיִם הַיָּא

מִנָּה אַחַת אִפִּיִים

נִהְנֶה מִהַסְפֵּק

הַחֲטָא הַקְּדָמוֹן

כֹּל כָּל הַקִּיצִים

כתמול שלשום
כמימים ימימה
בדחילו ורחימו
היא הנותנת
לְרִבּוֹת
לְמַעַט
מעַל פִּינוֹת
בְּקִלְיַת אֲגוּז
קֶרֶם עוֹר וּגִידִים
נִפֵּל מִן הַפֶּחַ אֶל הַפֶּחַת
מִקְפִּיד עַל מִצְוֵה קֵלָה כְּבַחְמוּרָה
יָד רוֹחֶצֶת/לוֹחֶצֶת יָד
דָּבָר דְּבוּר עַל אוֹפָנִי
הַקְדִּיחַ אֶת הַתְּבַשִּׁיל
כֵּלָה וְנִחְרָצָה
הַתְּהַפְּכוּ הַיּוֹצְרוֹת
הַכְּצַעְקָתָה הַבָּאָה אֵלַי?

ביטויים בלעז

אוטופֿיָה

בוֹנָה פֿידֿה- בתום לב, ביושר

בוֹן- טוֹן- נימוסים נאים, דברים המקובלים בהווה

גֶרוֹסוֹ מוֹדוֹ- בערך, בסביבות, באופן כללי, בעיקרון

פֶאויס- תוהו ובוהו, מהומה, אי־סדר

מספֿר טיפולוגי

נוֹבֶלֶס אוֹבֶלִיג'- האצילות מחייבת

סיק טֶרַנְזִיט גְלוֹרִיָה מוֹנְדִי (Sic transit gloria mundi) ביטוי לטיני שפירושו "כך חולפת תהילת עולם."

ברומי - בעת מצעד הניצחון, ניצב לצידו של המצביא המנצח על המרכבה עבד אשר החזיק כתר זהב מעל ראשו ולוחש לו "ממנטו מורי" ("זכור את המוות", כלומר "זכור כי אתה בן־תמותה") או "כך חולפת תהילת עולם".
בעבר, בעת טקס כניסה לתפקיד של אפיפיור חדש, החזיק נזיר פיסת פשתן בוערת לרגליו של האפיפיור והכריז בפניו "Sancte Pater, sic transit gloria mundi", אבי הקדוש, כך חולפת לה תהילת עולם. תהליך זה חוזר על עצמו שלוש פעמים במהלך הטקס.

סיפור אֶלְגוֹרִי

ניבים

אבן

אֲבָנִים-משטח עגול שיוצרים עליו כלי חרס בְּזֶמַן שהוא מסתובב. המקום בו יושבת האישה בְּזֶמַן לידה. בהשאלה: מקום יצירה, סדנה, שולחן עבודה.

אָבֶן-בַּחֵן

אָבֶן-גְּוִיל

אָבֶן-גְּזִית

אָבֶן-גֶּלֶל

אָבֶן-דֶּרֶד

אָבֶן-חֲכָמִים

אָבֶן-חוֹן

אָבֶן-הַטּוֹעִים (אָבֶן הַטּוֹעֵן)

אָבֶן-מִשְׁחָזֶת

אָבֶן-נֶגֶף

אָבֶן-שׁוֹאֵבֶת

אָבֶן-שֶׁפָּה

אָבֶן-הָרֹאשָׁה

אָבֶן-שְׁתִּיָּה

אָבֶן-רַחֲמִים

לֵב אָבֶן

דרך

דֶּרֶךְ הַיָּם (וַיָּאֶה מֵאֲרִיס)

דֶּרֶךְ הַהָר (ו/או: דרך גב ההר/דרך האבות/דרך קו פרשת המים)

דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ

בְּבֵרַת דֶּרֶךְ

אִם הַדֶּרֶךְ

פֶּרֶשֶׁת דְּרָכִים

דֶּרֶךְ עֲקֻלְתָּוִן

תְּפִילַת הַדֶּרֶךְ

דֶּרֶךְ אֲגָב

דֶּרֶךְ כָּל בָּשָׂר/דֶּרֶךְ כָּל הָאָרֶץ

דֶּרֶךְ מִשָּׁל

דֶּרֶךְ נָשִׁים

בְּדֶרֶךְ-כָּלָל

בְּדֶרֶךְ נֹעַם

הַשְׁחִית דְּרָכָו

כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע

כְּדֶרֶךְ בְּקוֹדֶשׁ

פְּרִיצַת דֶּרֶךְ

פִּי

פִּי הַכָּרֶס

פִּי הַטְּבַעַת

פִּי הַבָּאָר

פִּי הַמַּעֲרָה

פִּי הָאֶתְנוֹן

פְּרִי

נשא פְּרִי

פְּרִי עֵט

פְּרִי בֶטֶן

פְּרִי דַמְיוֹן

פְּרִי מַגְדִּים

פְּרִי סָרֶק

פְּרִי מֵאֵכֶל

פְּרִי הָעֵץ

עֵץ הַחַיִּים

אֵילָן סָרֶק

פְּרִי לְבוּשׁ

חֹבֶשׁ (כֹּוֹבֵעַ)

לֹבֶשׁ (בִּגְד)

נֹעֵל (נֶעֱל)

גֹרֶב (גָּרֶב)

מְרַכֵּיב (מִשְׁקַפִּים)

עֹנֵד (שַׁעוֹן, תְּכֵשִׁיט)

עֹדֶה (עֲדִים)

עבודת האדמה

וּלְאָדָם אָמַר... בְּזַעַת אַפְּךָ תֹאכַל לֶחֶם (בראשית ג' 19)

עֲבֹד אֲדָמָתוֹ יִשְׁבַּע-לֶחֶם (משלי י"ב 11, כ"ח 19)

אֶבֶן-רַחֲיִים-אֶחָת מִשְׁתֵּי הָאֲבָנִים שֶׁל הַרְחִיִּים לְטַחֲנֵת הַתְּבוּאָה

אֶבֶן-רֶקֶב - הָאֶבֶן הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל הַרְחִיִּים

אֶבֶן-שָׁקֶב - הָאֶבֶן הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הַרְחִיִּים

מִמֶּל-מִפְּרָחָה, אֶבֶן הַפּוֹרֶכֶת וּכְוֹתֶשֶׁת אֶת הַזִּיתִים בְּבֵית הַבַּד (הָאֶבֶן הָעֲלִיוֹנָה).
יָם-הָאֶבֶן הַתַּחְתּוֹנָה

רְדָה (דְּבַשׁ)

גָּדִיד (תְּמָרִים)

אַרְיִיָּה (תְּאֵנִים, דְּבַשׁ) (אוֹרֶה-אוֹסֶף, קוֹטֶף)

בָּצִיר (עֲנָבִים) זֹמְרִים

קָצִיר (חִיטָה), אֲסִיף

מְסִיק (זִיתִים)

קָטִיף (פֵּרִי)

פְּרָדָס (פְּרוֹת הַדֶּר)

מִטַּע (תְּפֻחִים...)

כֶּרֶם (עֲנָבִים, זִיתִים)

מְקֻשָּׁה (אֲבֵטִיחִים, קִישׁוּאִים)

גִּידוּלִי/אֲדָמָת בַּעַל (לֵלֶא הַשְּׁקִיָּה)

גִּידוּלִי/ אֲדָמָת שְׁלַחִין (עֵם הַשְּׁקִיָּה)

אֵילָן סָרֶק

פְּרֵי סָרֶק

פְּרֵי מֵאֵכֶל

פְּרֵי מִגְדִּים

אונזוטופאות

שכשד

טפטף

זמזם

לגלג (לעג)

רמרם (רעם)

רשרש (רעש)

הבהב (הכלב)

ימיים (החתול)

בקבוק

מטאפורות

לב ים

נפש חזקה

ספינת מדבר

אַמְרוֹת

הַקִּיץ בּוֹרַחַ, הַסְתִּיּוֹ אֹרַחַ, הַחֲצַב פּוֹרַחַ

הִנֵּה פּוֹרַחַ הַחֲצַב וְזֶה סִימָן שֶׁבֵּא הַסְתִּיּוֹ

ראשי תיבות

טל"ח-טעות לעולם חוזר (במקור : מונח אנגלי המאפשר לאדם או לארגון לחזור בו מנתונים שגויים שמסר)

להד"ם- לא היו דברים מעולם

לע"ז- לשון עם זר

מכ"ם-מגלה כיוון מרחק

תיק"ו (עמוד , בארמית) -תישבי יתרץ קושיות ובעיות

איחולים

מועדים לשמחה

חגים וזמנים לששון

מִין הַמִּיתוּלוּגִיָּה

נִרְקִיס

סוּס טְרוֹזְאָנִי

עֲבוּדָה סִינִיפִית

עֶקֶב אֲכִילָס

תִּיבַת פְּנִדוֹרָה

בְּמָקוֹם סִיכּוּם

"לפני כשלוש מאות שנה הפליגה לעולם החדש אניה ושמה "מייפלֶאוֹאֶר". היה זה מאורע גדול בתולדות אנגליה ואמריקה. אבל תֵּאָבֵב אני לדעת, אם יש אנגלי אחד, היודע בדיוק אימתי הפליגה אניה זאת? כמה אמריקאים יודעים זאת? היודעים הם כמה אנשים היו על האניה? ומה היה טיבו של הלחם שאכלו שם?

והנה לפני יותר משלושת אלפים ושלוש מאות שנה, לפני הפלגת "מייפלֶאוֹאֶר", יצאו היהודים ממצרים, וכל יהודי בעולם, ואף באמריקה וברוסיה הסובייטית, יודע בדיוק באיזה יום יצאו: בחמישה עשר בניסן. וכולם יודעים בדיוק איזה לחם אכלו היהודים: מצות.

ועד היום הזה אוכלים יהודים בכל העולם כולו מצה זו בחמישה עשר בניסן, באמריקה, ברוסיה ובארצות אחרות, ומסִפְּרִים ביציאת מצרים ובצרות שבאו על היהודים מיום שיצאו לגולה.

והם מסיימים בשני מאמרים: 'הַשֵּׁתָּא עֲבָדִי, לְשָׁנָה הִבָּאָה בְּנִי חוֹרִין. הַשֵּׁתָּא הִכָּא, לְשָׁנָה הִבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם'."

דוד בן גוריון (1947), **נאום בפני ועדת החקירה של האו"ם**

בפֿלִיוגרפיה

1. איתן אבניאון, עורך ראשי (1997), **מילון ספיר, מילון עברי-עברי בשיטת ההווה**, הד ארצי הוצאה לאור, איתאב בית הוצאה לאור.
2. יהודה איזנברג (תשס"ב) (עורך), **שמונה פרקים, הקדמה לפירוש מסכת אבות, רבי משה בן מימון, מהדורת אינטרנט**.
3. דוד בן גוריון (1947), **נאום בפני ועדת החקירה של האו"ם**.
4. שלמה בניזרי (התשס"ד, 2004), **סדר הדורות הקצר, ירושלים**.
5. אילון צונץ (1993), **מועדים וחגים בישראל, הוצאת א. א. ח. ר. מאור בע"מ, תל-אביב**.
6. רמב"ם, **היד החזקה**.
7. אברהם שטאל (1976), **פרקי אבות, לקט פרושים וסיפורים, הוצאת הקיבוץ המאוחד, בארי**.
8. "הדגל", "הסמל", **אתר האינטרנט, מכון מופת**.
9. "התקוה", **אתר האינטרנט, בית ספר כרמים**.
10. "התקוה", **אתר האינטרנט, עמל**.
11. "ירושלים", **אתר האינטרנט, אוניברסיטת בר אילן**.
12. "נשיאים", **ראשי ממשלה, ויקיפדיה**.
13. **פרקי אבות**
14. **תכנית לימודים, מקרא למערכת החינוך הממלכתית מגן הילדים עד כיתה יב, משרד החינוך, "מעלות" הוצאת ספרים בע"מ, ירושלים**.
15. **תנ"ך**

תוכן העניינים

8	הקדמה
8	במקום מבוא
9	סרגל הזמן
12	שופטים, מלכים נביאים וכהנים
12	שופטים
14	מלכים, נביאים וכהנים
22	שער המקורות
22	פסוקים נבחרים מכתבי הקודש
22	בראשית
29	שמות
32	ויקרא
32	במדבר
34	דברים
36	יהושע
38	שופטים
41	שמואל א'
45	שמואל ב'
47	מלכים א'
49	מלכים ב'
51	ישעיה
53	ירמיה
54	יחזקאל
54	יואל
54	עמוס
55	יונה
55	חבקוק
55	תהלים
56	משלי
59	איוב
59	שיר השירים
60	רות
60	קהלת
62	אסתר
63	נחמיה
63	דברי הימים ב'

64	שירות
64	שירת הים
65	שירת האזינו
66	שירת דבורה
67	שיר השירים
68	שיר המעלות (1)
68	שיר המעלות (2)
68	על נהרות, בבל
69	ברכות
69	ברכת יצחק ליעקב
69	ברכת יצחק לעשו
69	ברכת יעקב לבניו
70	משל בלעם (1)
70	משל בלעם (2)
70	משל בלעם (3)
71	קִינֹת
71	קִינֹת דוד
72	משלים
72	משל יותם
72	כבשת הרש
72	משל הכרם
74	חלומות ופְּשָׁרָם
74	המלחמה במדְיָנִים
74	חלום יוסף (1)
74	חלום יוסף (2)
74	חלום שר-הַמִּשְׁקִים
75	חלום שר-הָאֲפִים
75	חלום פְּרָעָה
75	חלום יעקב
76	חלום שלמה
77	חֲזוֹנוֹת
77	אם-בְּחֻקֹּתַי, תֵּלְכוּ
77	חֲזוֹן, וְשַׁעֲהוּ בֶן-אֲמוֹץ
77	חֲזוֹן אֶחָרִית הַיָּמִים (1)
78	חֲזוֹן אֶחָרִית הַיָּמִים (2)
78	עוֹד אֶבְגֵּד וְנִבֵּית
78	חֲזוֹן הַעֲצֻמוֹת הַיְּבָשׁוֹת
80	עֲשֵׂת הַדִּיבְרוֹת
81	תְּפִלּוֹת
81	(מתוך) תפילת שחרית
81	אֲדוֹן עוֹלָם
81	ברכת המזון
83	קידוש
83	כל נדרי
84	(מתוך) תפילת נעילה, יום הכיפורים
	ברכות לחנוכה
	שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
86	ברכת הדרך
84	שמע ישראל
84	אל מלא רחמים
	קדיש
	שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
87	מְפִינֵי חַיִּי
87	פרקי אבות
96	פְּרָפְרָאוֹת לַחֲכָמָה

103.....	<u>בראי המספרים</u>
110.....	מעגל השנה היהודי והישראלי
117.....	שמות הרבה לירושלים
121	שער התקומה
121.....	ההמנון
125.....	הסמל
126.....	הדגל
127.....	מגילת העצמאות
131.....	<u>נשיאים וראשי ממשלה</u>
131.....	<u>נשיאים</u>
132.....	<u>ראשי ממשלה</u>
134	שער פניני הלשון
134.....	פתגמים
155.....	שתיקה
142.....	חוכמה וטפשות
157.....	גנבים ומוליכי שולל
155.....	צדיקים ומצוות
157.....	תורה
142.....	אדם
143.....	עבדי הגוף
148.....	עצים
145.....	בעלי חיים, עופות ורמשים
148.....	הרים
151.....	על דרך השלילה
158.....	אמרות ופתגמים מן הארמית
159.....	אמרות ופתגמים מן העולם
162.....	ביטויים
174.....	ניבים
177.....	עבודת האדמה
179.....	אונטופאות
180.....	מטאפורות
182.....	אמרות
182.....	שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
182.....	ראשי תיבות
183.....	איחולים
184.....	מן המיתולוגיה
185	במקום סיכום
186	בבליוגרפיה